Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Diplomová práce

SONDA DO DUŠE CELOŽIVOTNÍHO SKAUTA

Autor práce: Bc. Zuzana Bromová
Vedoucí práce: doc. MgA. Stanislav Suda, Ph.D.
Studijní program: Pedagogika volného času (KS)

2022

„Prohlašuji, že jsem autorkou této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů“.

V Českých Budějovicích, 30. března 2022 ……..

Bc. Zuzana Bromová

„Velice děkuji vedoucímu diplomové práce doc. MgA. Stanislavovi Sudovi, Ph.D. nejen za metodické vedení mé práce, ale hlavně za lidský přístup, předávaný optimismus a vcítění se do mé situace studentky, která věčně tápe“.

„Vše, co v životě skutečně potřebujeme, lze koupit za nepatrný peníz, jen zbytečnosti jsou drahé. Vše, co je skutečně krásné, se vůbec neprodává. Můžeme se volně dívat na východ i západ slunce, na oblaka plovoucí po obloze, na lesy a pole, na nádherné moře, aniž platíme jediný haléř. Ptáci nám zpívají zadarmo, zadarmo si trháme u cesty květiny. Do hvězdami osvětlené síně Noci neplatíme vstupné.“

(Axel Munthe)

OBSAH

Úvod ... 7
1 Člověk jako osobnost ... 9
1.1 Cíl, směřování člověka ... 9
1.1.1 Poznání ... 10
1.1.2 Myšlení ... 10
1.1.3 Potřeby ... 11
1.1.4 Motivace ... 11
1.1.5 Sebeaktualizace ... 11
1.1.6 Výchova ... 12
1.1.7 Smysl ... 13
1.1.8 Hodnoty ... 13
1.1.9 Společenství ... 14
2 Metodologie ... 17
2.1 Volba výzkumné metody ... 17
2.2 Výzkumný vzorek ... 17
2.3 Výzkumná otázka ... 18
2.4 Tvorba dat ... 18
2.5 Postup analýzy ... 19
2.6 Interpretace dat ... 21
2.7 Prezentace výsledků ... 21
2.8 Anonymita respondentů ... 22
3 Analýza a interpretace výsledků dat ... 22
3.1 Reflexe vlastní zkušenosti ... 22
3.2 Představení účastníků výzkumu ... 24
3.3 Opakovaného čtení textu ... 26
3.4 Reflexe tvorby počátečních poznámek a komentářů ... 26
3.5 Rozvíjení vznikajících témat ... 27
3.6 Hledání souvislostí napříč tématy ... 27
4 Výsledky analýzy ... 27
4.1 Souhlas respondentů s interpretací dat ... 27
4.2 Vzniklá témata a podtémata ... 28

4.2.1 Svoboda jako potřeba seberealizace 29
4.2.2 Sny 32
4.2.3 Aktivita 34
4.2.4 Smysl 36
4.2.5 Výchova 39
4.2.6 Hodnoty 42
4.2.7 Potřeba 52
4.2.8 Společenství 54
4.3. Shrnutí výsledků analýzy 60
Diskuse 64
ZÁVĚR 66
Seznam literatury 69
Seznam zkratek 71
Seznam příloh 71
Přílohy 72
Příloha I Text písně „Já chci taky B8 skaut! 72
Příloha II Rozhovor s Respondentem č. 4 74
Příloha III Fotografická dokumentace analýzy dat (Rozvíjející se témata) 91
Příloha IV Shrnutí analýzy – jednotliví respondenti 93
ABSTRAKT 118
ABSTRACT 118

Úvod

V rámci své diplomové práci jsem si zvolila téma životní zkušenosti jedinců, kteří prošli skautským oddílem a zpětně reflektují svůj život v kontextu této zkušenosti a její vliv na další směřování. Na základě vlastních vzpomínek dítěte, účastnícího se řady pionýrských táborů, posléze jako jedné z instruktorek a nyní jako matky, dvou synů, kteří navštěvovali skautský oddíl. Zvolené téma „Sonda do duše celoživotního skauta“ mě tak vrátilo o pár let dříve, kdy jsem jako mnozí ostatní prožívala táborové dění. V některých činnostech jsem nacházela nadšení a seberealizaci, v dalších nudu. Z té někdy vzešly nevšední aktivity, na něž vzpomínám dodnes. K trempování a pobytu v přírodě mám stále velmi blízko a tak, když se moji dva synové rozhodli vstoupit do skautského oddílu, nebyla jsem proti. V první chvíli jsem neznala specifika, jež skautský oddíl přináší oproti těm, co jsem sama znala z prostředí pionýrských táborů. Doprovázení synů na skautské akce mi však poskytlo dostatečný prostor k seznámení s tímto prostředím. Rozmanitost činností, které oddíl podnikal, i nadšení a zápal mých ratolestí z oddílové činnosti ve mně evokoval pocit spokojenosti a dobře investovaného času. Postupně jsem na dětech pozorovala znatelné změny v chování. Především kdykoli se vracely z vícedenních výprav nebo především z letního tábora. Byly nabyté pozitivní energií, nevyžadovaly žádné moderní výstřelky, ať už v oblasti módy, elektroniky nebo počítačových technologií, a hlavně se chovaly úplně jinak. Více dospěle, ohleduplně a nenáročně, co se týče vlastních nároků na život. Tento přerod v lepší já se ale postupem prázdnin mírně obrušoval a do začátku školního roku byli z obou aktérů opět plnohodnotní členové konzumní společnosti. Volný čas strávený na táboře, popisovaný s velkým nadšením, by mnozí považovali za zcela obyčejný, ale atmosféra, která na táboře panovala, měla na prožitky obou synů zvláštní efekt. Hlavně hraní námětových etapových her. Také syrovost prostředí, do kterého na tábor přijeli, pocit samostatnosti, volnosti, který zde cítili a možná i otravy, když se ještě chvíli měli zaobírat rodiči, a ne volně fungovat mezi svými kamarády, je měnila k nepoznání. Mladší syn mluví o tom, že „*prostě pracovat s tou sekerkou*“ a postavit přístřešek v kuchyni nebo naštípat hromadu dříví na vaření v kuchyni „*ho baví*“.

Právě takováto náplň volného času, která dává široký prostor pro rozvoj zájmů a potenciálu každého člena společenství, možnost participace na oddílové činnosti i přirozené přejímání hodnot v rámci nahodilých situacích, důležitých pro výbavu každého jednotlivce, mi připadala hodně smysluplná. To, co se nedařilo budovat doma nám jako rodičům, se v rámci oddílu a letního tábora dokázalo prosadit zcela přirozeně. Zde stály jednoznačně proti sobě ostře vymezené pubertální názory a shovívavost spolu s pochopením omezení či slabin druhého. Přirozeně se zde utvořil jiný pohled na Romy právě v okamžiku, kdy jednoho bezvadného kamaráda měli uprostřed oddílu. To vše přinášelo toto skromné a materiálně nenáročné společenství, které naproti tomu mělo co dát, a to především v hodnotovém směřování a v pozitivním přístupu ke každému členu oddílu. Přirozeně se zde potkávají děti a mladí rozdílných povah či jiných výchovných přístupů, které si nesou ze své rodiny. A tak vidina vlčat, která starší skauty doslova vytáčí svou nevychovaností a rozmazleností, jsou dobrou přípravou na vlastní život či utváření pohledu na výchovu, kterou jednou budou preferovat. Vytváří se tak společenství různorodých jedinců, kteří spolu nejen tráví volný čas, ale především se v tomto času učí, jak spolu mají žít Právě smysluplně strávený volný čas, formování osobnosti k vyšším hodnotám, parta kamarádů, se kterými si synové rozuměli, i pozitivní vliv tohoto společenství mě „*bavila*“.

V okamžiku, kdy se jeden ze synů rozhodl oddíl opustit a druhý se po jeho vzoru chystal k tomu samému, jsem byla zklamaná. Nedokázala jsem pochopit, proč se to stalo a proč k takovému rozhodnutí najednou dospěli, když byli oba uvnitř oddílu tak spokojení. Postupem času, ale především v návaznosti na vedený výzkum, jsem tomu začínala víc a víc rozumět.

Téma mé diplomové práce „Sonda do duše celoživotního skauta" se zabývá základní otázkou: *„Jak žije a přemýšlí skaut"?* Hledá odpovědi na to, co lidi, kteří vstoupí do skautského oddílu, v něm drží nebo drželo a co jim období, které uvnitř tohoto společenství strávili přineslo, dalo, nebo zda vůbec nějaký vliv tohoto společenství na sobě pociťují či nikoli. Když jsem začínala vést rozhovory s jednotlivými respondenty, připadalo mi toto téma naprosto nové, neotřelé a výzkum mě bavil. Po skončení práce v terénu a důkladnějším hledání dostupné literatury, jsem začala nacházet podobně vedené práce. Na jejich základě jsem došla k závěrům, že některé fenomény, které výzkum přinesl, již byly v těchto pracích popsány, ale i přesto se vyskytly drobné nuance, které mohou tato zjištění dokreslit. Na ty poukážu v závěru práce.

Druhý takový rozpor jsem pocítila při dokončování práce v době, kdy začala válka na Ukrajině. V tomto kontextu jsem svou práci vnímala jako absurdní a zbytečnou při pomyšlení, že o pár set kilometrů dále lidé přichází o život a já zde zpracovávám jakýsi výzkum a „dělám si s ním hlavu". Ale poté jsem si uvědomila, že i pro mě samotnou má tato práce určitý smysl. Díky ní jsem si opět a zase uvědomila, že budování hodnot, jako například vědomí vlastní svobody, která je ale zároveň respektující vůči druhému i kritický pohled na svět a zaujmutí vlastního postoje, který je čitelný, jsou velice důležité složky lidské osobnosti, jež je dobré budovat a posilovat.

Praktická část popisuje přípravu i realizaci samotného výzkumu. Seznamuje čtenáře s výzkumnou otázkou i s dalšími dílčími otázkami, které směřují na žitou skutečnost aktivních i v současnosti neaktivních členů skautského oddílu napříč jejich životem. Dotýká se vnímání hodnot a zásad, jež uplatňují ve svém životě i smyslu, který nalezli nebo vidí jako cestu či cíl. Ať už jde o působení profesní, soukromé, uvnitř oddílu nebo i navenek či jako prezentaci vůči svému okolí (jejich světonázory či postoj ke společnosti, ke světu vůbec). Práce navazuje na bakalářskou práci Jiřího Tvrdoně, který zkoumal *„význam, který přikládali účastníci výzkumu vstupu do skautského oddílu ve vztahu ke své životní dráze."*[1] Také se zabýval důležitostí jednotlivých životních mezníků i vlivem intenzivních zážitků na jejich formování a další směřování. Rozdílnost obou výzkumů je dána především ve věkovém složení jednotlivých respondentů, kdy účastníci výzkumu Jiřího Tvrdoně byli mladí lidé ve věku od dvaceti do dvaceti pěti let v porovnání s mým výzkumem, který tvořili lidé ve věkovém složení od dvaceti pěti do šedesáti pěti let. Tento věkový rozdíl přinesl zajímavý úhel pohledu na prezentaci různých názorů, retrospektivu pocitů nebo smyslu určitých preferencí v jejich životě, kterým se budu posléze věnovat.

Teoretická část práce vychází z témat a podtémat, která z výzkumu vzešla. Slouží jako jejich popis a objasnění zkoumané problematiky. Zabývá se především pochopením toho, kým člověk vlastně je, co se podílí na jeho utváření i to, co je jeho smyslem čili naplněním života.

---

[1] TVRDOŇ, Jiří. *Skauting v životní dráze člověka*. Bakalářská práce.

1 Člověk jako osobnost

Pakliže budeme pátrat po významu slova osobnost, musíme nejdřív najít odpověď na otázku: Co je to člověk? Člověk se stává člověkem především přes vztahy s druhými. Tím, jak je v nich zainteresován, jak vnímá sebe sama vůči světu a svému okolí, jak se ho toto prostředí dotýká a jak jej sám chápe nebo naopak, jak se vnímá právě přes své okolí. Teologické hledisko uvádí, že člověka jako společenskou bytost tvoří právě tato interakce, která mu umožňuje zakotvenost v životě i ve společnosti.[2] Naproti tomu jeho odcizením se od vztahů a společenství vzniká sociální izolace. Ta se sice na první pohled může jevit jako pohodlná či praktická, ale ve skutečnosti člověka od ostatních vzdaluje a postupně vede k *„rozkladu jeho lidství“*. Protože cokoli prožíváme vždy vztahujeme k našemu tělesnému „já“ i k druhým, bez nich upadáme a nenacházíme to, *„čím jsme.“*[3]

Právě tato vztahovost nám pomáhá lépe poznat a utvářet sebe samé prostřednictvím získaných informací. Základní pojící síla vztahovosti je spatřována v lásce, projevující se ve skutečném zájmu, ve spolupráci, který jedince ustanovuje k jeho lidství. Vztahy nazývá imperativem, kterým *„je člověk povinen přispívat“* k nejtěsnějšímu splynutí své tělesnosti, přírody i se zákony lidského společenství. Podílením se na kolektivním vědomí, ztotožněním se s *„názory, vírou, přesvědčením, s city, které jsou vlastní všem průměrným členům dané společnosti“* vede k zachování jak jedince samotného, tak společenství.[4]

Vývoj osobnosti jedince je chápán jako celoživotní proces utváření člověka vedoucí k jednoduché nebo rozvinuté osobnosti. Tento proces osobnostního vývoje však může být zastaven, zatímco tělesný a sociální vývoj pokračuje dál. V takovém případě nehovoříme o plně rozvinuté osobnosti jako o té, která je skutečnou, nezastávající určité konvence, ale plně prožívá život dle vlastního scénáře. Zdravou osobností se stává takový člověk, *„který se vyznačuje uspořádaností a jednotou skrytou za rozmanitostí skrytých jevů.“*[5] Některým mimořádným jedincům se podaří vyzrát v takovouto osobnost. Zanechávají tak v ostatních nesmazatelnou stopu už jen tím, že dokázali objevit to, co je jejich životě podstatné a svým příkladem toto poznání předávají dál. Tím přispívají ke zušlechtění ostatních, když aktivně žité a přenesené ideály v rámci všedního života mění na něco žádoucího a inspirujícího. Odkrytím pravdy a následováním moudrosti otevírají dalším lidem kolem sebe obzory v otázce, jak lze chápat svět i sebe sama v rámci něj. Dokáží rozpoznat to, co je v lidském životě podstatné, obyčejné, a přitom krásné, nad čím lze žasnout. Svým postojem i vzorem působí a inspirují ostatní. Následně to, jací jsme nebo jací se druhým jevíme, můžeme nahlížet skrze jejich soudy o nás.[6]

1.1 Cíl, směřování člověka

Člověk si během svého života vytyčuje určité cíle, jimž obětuje značné úsilí bez nároku toho, že k těmto cílům dojde. Sociální prostředí se podílí na utváření vzorců jeho chování i stylu životního přístupu. Toto formování se následně odráží v jeho jednání, jehož

---

[2] Srov. BLATNÝ a kol., *Psychologie osobnosti: Hlavní témata, současné přístupy*, s. 47.
[3] ČERNÝ, M. *Fenomenologicko-pragmatická interpretace hyperkonektivistického světa*, s. 50.
[4] Tamtéž, s. 71.
[5] SMÉKAL, V. *O lidské povaze: Krátká zamyšlení nad psychickou a duchovní kulturou osobnosti*, s. 17 - 20.

[6] Tamtéž, s. 19 - 26.

následky si nese. Cíle, ke kterým se celý život vztahuje nebo upíná, může na základě okolností přehodnotit. K tomuto bilancování dochází především v druhé polovině nebo ke konci svého života, kdy přemýšlí nad tím, zda mu přinesly kýžený efekt nebo ne. Tím, že prožívá svůj život naplno, vztahuje se k ostatním a žije s nimi ve vzájemné interakci a péči, tím ho naplňuje lidstvím. Osobností se tedy lidé stávají autenticitou svého jednání a plným vědomím vlastní odpovědnosti. V tomto kontextu bychom mohli mluvit o směřování, smyslu života člověk ale štěstí jako překonání sobectví, zahleděnosti do vlastních tužeb a snů a oproštění od nenávisti ve snaze o „*lásku a soucit s druhými*“ tak, jak jen člověk může život žít,[7] *„aby nechal rozum a zkušenost provázet pochopení toho, jaké normy jsou prospěšné blahu člověka a toho, co je dáno lidskou přirozeností, že rozum nás činí schopnými chápat...„to nás osvobodí od pout chtivosti a iluzí a vlády rozumu s cílem poznávat svět.“*[8]

1.1.1 Poznání

Poznání nám přináší určité nazírání skutečnosti, které podává spíše kusé informace než sdělení s konečnou a neměnnou platností. Odhaluje nám to, co lze nazřít, co můžeme dle svého aktuálního rozpoložení, osobnostního nastavení a vlastních preferencích pojmout. Takto zpracované informace vyhodnocujeme jako poznanou skutečnosti, jenž se proměňuje v závislosti na situaci i čase. Právě časový odstup nám může přinášet jiný náhled a pochopení, než tomu bylo dříve.[9] Mnohdy dochází k pochopení souvislostí v okamžicích, kdy se o poznání nebo spíše o uvědomění si skutečnosti záměrně nesnažíme.[10] Někdy jsou to právě naše vjemy, které neodráží pravou skutečnost, ale naši iluzi.[11]

1.1.2 Myšlení

Myšlení tvoří základ pro naše porozumění jak sobě samému, tak vztahům a dění kolem nás. Vyvolává v nás jistotu i porozumění, že určité věci nebo činnosti se nějakým způsobem běžně odehrávají, jsou součástí mechanismu, který platí a bude platit i v budoucnosti. Myšlenkové procesy nám napomáhají zpracovávat informace,dle nichž postupujeme při dalším plánování a rozhodování. Mnohdy tato rozhodnutní podléhají momentálním soudům na základě zvnitřnělých asociací, jindy probíbají po důkladné analýze problému a cílenému uvažování. Bereme v úvahu různé možnosti, klady i zápory, které z daného rouhdnutí vyvstanou. A to v nás vyvolává pocit disciplinovaného uvažování, jenž evokuje schopnost vytrvat,ale i potlačovat nežádoucí úvahy a poznatky. Na jeho základě máme tendenci pochybovat či uvažovat i o jiných možnostech řešení, které nám vždy nemusí dát jistotu správného závěru nebo nabízí více možností řešení.

Myšlenky, pocity i následné reakce vyvolané podněty na sebe vážou asociace na nevědomé úrovni dle nichž se můžeme rozhodnout. Bohužel ne všechna rozhodnutí založená na heuretickém (intuitivním) uvažování jsou správná, protože jsou konstruovaná rychle, bez hlubšího promyšlení a kontroly. Naproti tomu analytické (explicitní)

[7] Srov. FROMM (2016). *Umění být*, s. 138, 142.
[8] FROMM, E. *Mít, nebo být?* s. 13.
[9] Srov. ČERNÝ. *Fenomenologicko-pragmatická interpretace hyperkonektivistického světa*, s. 15.
[10] Srov. FROMM (2016). *Umění být,* s. 53-54.

[11] Srov. FROMM (1994). *Umění být*, s. 38.

uvažování je uvědomělejší a pomalejší. Je orientované na daný cíl a bere v úvahu různé přístupy i dříve nabyté zkušeností, které využije při dalším rozhodování.[12]

1.1.3 Potřeby

Chování a jednání člověka je ovlivňováno a determinováno jeho osobnostním nastavením, aktuálními náladami a potřebami, které směřují k určitému cíli. Můžeme o nich mluvit jako o motivech, o hýbajících silách, které nás vedou k aktivitě nebo k reakci na okolní svět (z latinského *moveo- ere* = hýbu, *motivus* = hýbající). V našem podvědomí je zaznamenáváme jako vizi něčeho žádoucího nebo také pocit ohrožení. Jsou základem našeho jednání, burcují nás k agresi či úniku v podobě snahy, chtění, napětí či touhy. Mezi motivy dále počítáme naše názory, zásady, ideály a hodnoty v užším slova smyslu. Souhrnně o nich tedy můžeme mluvit jako „o *potřebách,"*[13] které tedy vyjadřují určitý nedostatek v uspokojení člověka jako například „*potřeba po bezpečí, soupatřičnosti a ztotožnění, touhy po blízkém láskyplném vztahu, po uznání a prestiži."*[14] Jejich naplnění dosahujeme přes „druhé", což nám poskytuje našemu duševnímu zdraví.

1.1.4 Motivace

Pomáhat jednotlivci k růstu s sebou nese respekt k jeho odlišnosti i křehkosti v situacích, kdy se bojí jít ve svém rozvoji dále. Příprava bezpečného prostředí, které jej nenutí k posunu, je nejlepším krokem k tomu, že ztracenou důvěru opět najde. Také tím, že mu bude poskytnutý prostor ke stagnaci, čas k načerpání nových sil, kdy bude například jen pozorovat, a přesto zůstávat přítomný dění v kolektivu, mu může navrátit ztracenou odvahu jít dál i překonat sám sebe. Zdravý vývoj člověka se vyvíjí na základě uspokojení a dostatečného nasycení potřeb. Potřebu nižší třídy je důležité nasytit pro to, aby se mohla objevit potřeba vyšší, lákající ho svými složitějšími požitky, po níž by zatoužil. Protože není-li člověku umožněno pokračovat v uspokojování řádově vyšších potřeby a ustrne na některém jejich stupni, dochází ke ztrátě potěšení z naplněné potřeby nebo i k frustraci.[15]

1.1.5 Sebeaktualizace

Lidé jsou motivovaní různými potřebami v závislosti na svém zdraví. Některé pobízí růstové potřeby jiné motivují potřeby základní. Zdrví lidé, kteří mají již dostatečně nasycené základní potřeby, směřují k potřebám vyšším, tedy k sebeaktualizaci. Tedy snahou o nalezení vlastní podstaty, k naplnění svých možností a potenciálu, které povedou k integritě jeho osobnosti jako celku. Tato tendence se prolíná celým lidským životem. Je to nekonečný proces, který začíná postupným naplňováním základních potřeb a přechází v uspokojování potřeb vyššího řádu. Nasycení základních potřeb tedy není v rozporu se sebeaktualizací, právě naopak. Jejich nasycení a odeznění se stává nezbytným předpokladem a východiskem pro sebeaktualizaci.

---

[12] Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Obecná psychologie: Dílčí aspekty lidské psychiky a její orgánový základ,* s. 164 – 165.
[13] SMÉKAL, V. *Psychologie osobnosti: Člověk v zrcadle vědomí a jednání*, s. 232.
[14] MASLOW, A. H. *O psychologii bytí*, s. 79.
[15] Srov. FROMM, E. (2016) *Umění být,* s. 112 – 113.

Psychický život člověka odráží, jaké potřeby sytí. Zda je podřízený uspokojováním pouze nedostatkových potřeb nebo má tyto potřeby naplněné a hledá za nimi něco více. Co je společné všem zdravým lidem bažícím po sebeaktualizaci je jejich otevřenost, vstřícnost a dychtivost po podnětech, které vítají. Baží po nich, chtějí jich více a více, a to i v případě, kdy činnost jako taková nemusí být příjemná, ale v pohledu na konečný cíl jim přináší uspokojení. Jejímu dosažení motivace po růstu nekončí, spíše je povzbuzena.

Více než mnozí ostatní, jenž jsou schopni vnímat jen výjimečné okamžiky svého života jako například vlastní úspěch nebo vrcholný zážitek, dokážou vidět plnost a krásu života v jeho jednoduchosti, které zůstávají ostatním skryty. Takto jimi vnímaná skrytá hodnota života je nedílně spjata právě s růstem. To nás v konečné fázi vede k podstatě a směřování člověka, nabádající k naplnění vlastního života a jeho plného prožití. Proto se největší ambice, ke které by sebeaktualizace měla vést, je především ambice stát se lepším, dobrým člověkem.[16]

1.1.6 Výchova

Výchova v dobrém slova smyslu musí vést nejen k přijímání poznatků, ale především k výstavbě svědomí a kritického pohledu na okolní svět. Dále také k citlivosti a k pohotovosti reagovat a vidět v jednotlivých situacích jejich naléhavost nebo požadavek je řešit nebo k nim zaujmout patřičné stanovisko. Pakliže bude člověk sám sebe vést k takovéto vnímavosti, k morálnímu požadavku, který na sebe bude klást, povede to k jeho odolnosti něco snést a vůli nenechat se někým zmanipulovat. Jeho život bude nabývat smysluplný rozměr.[17]

Výchova by měla být nenásilná a v člověku probuzená především přes jeho zvídavost. Měla by poskytnou otevřenost v kladení a zodpovídání otázek i vlastní touze jít za tím, co jedince baví. Nemusí být všichni dobří v tom samém oboru a všichni houfně zkusit to, co by měli. Důvod je zřejmý: Protože někoho odrazují překážky a obtíže, které mu brání v tom, aby se mohl rozvíjet po vlastní ose zájmu a nechce ztratit důvěru v samu sebe a znovu ji nalézat. Proto by měl být doprovázející učitel vnímavý na zájmy a nadání svých svěřenců a měl by je nechat rozvíjet se dle jejich individuality a nadání.[18]

Kdybychom se hlouběji zamysleli nad tím, co je skutečně výchova, určitě by nám v hlavně naskočilo množství definic, které ji popisují. Bohužel výchova je tak neuchopitelný pojem, že ji lze obtížně specifikovat. Možná o ní můžeme mluvit spíše jako o sledování cesty, jenž máme před sebou, jako o kritickém zamyšlení a pochybování nad tím, co vnímáme nebo řešíme. To nás nutí hlouběji se zamyslet nad již poznanými skutečnostmi, ale v okamžiku, kdy nad nimi začneme znovu přemýšlet, nastupujeme cestu změny přístupu k výchově.[19]

Výchovu proto můžeme chápat jako jeden z nejdůležitějších úkolů člověka. To proto, že člověk ať přímo nebo nepřímo vychovává druhého k takovému obrazu, který vidí jako smysluplný. Takovým přístupem, jenž je důležitý nejen pro něj, ale pro existenci celého společenství, které předává hodnoty v podobě poselství a udává tak jasný směr a smysl.[20] Jak jsem již na začátku zmínila, je žádoucí posilovat lásku, rozum, kritické myšlení i tvůrčí aktivity spolu s psychickými silami člověka, protože všechny tyto složky se násobí takovou mírou, jakou je

[16] Srov. MASLOW A. H. *O psychologii bytí*, s. 84 - 89.
[17] Srov. FRANKL, E. *Vůle ke smyslu*, s. 16 - 17.
[18] Srov. PATOČKA, J. *Péče o duši I.*, s. 121.
[19] Tamtéž, s. 363.
[20] Tamtéž, s. 372.

žijeme ve svém životě. Neměli bychom se jich bát užívat, protože vlastním příkladem je sdílíme s ostatními a tím se znásobují.[21]

1.1.7 Smysl

Nalezení smyslu života je výzvou pro každého z nás. Nalezení nacházíme v nás, v pochopení toho, co je v lidském žití důležité a co již méně. Je nepřenositelný už jen tím, že jej nelze uchopit, ale spíše spatřovat přes výchovu, která k němu může směřovat. Ne však prostřednictvím přímého poučování, ale spíše vedením pomocí vlastního příkladu, na němž budou jasně patrné to dobré i špatné. Právě vlastní existencí můžeme vypovídat o svém smyslu, jenž jsme nalezli[22]. Tím, že se budeme orientovat na cíl, který budeme následně naplňovat, tím získáváme vůli žít. Společná snaha veškerého lidského společenství o jednotný cíl a smysl je nutná k jeho přežití. Nelze se orientovat na sebe, vlastní seberealizaci, ale realizaci směrem vně ke světu, protože právě transcendence vlastního já povede k užitku většiny. Potřeba smyslu jako taková bývá označována za jednu z nejlidštějších potřeb, bez které člověk svůj život nemůže naplnit a která bývá v současnosti odsouvána uspokojováním jiných pseudo-potřeb, jenž společnost mnohdy vytváří. Naproti tomu smysl lze spatřovat v našem okolí, chce být pochopen a integrován do našeho života. Nalezením smyslu se stává člověk šťastnějšíma vyrovnanějším v porovnání s tím, když jej nenalezne, to propadá zoufalství.[23]

Hledání a přemítání o smyslu vlastní existence značí u člověka duševní vyrovnanost a zralost. Nepřijímá tak slepě smysl předávaný tradicemi společenství, ale touží po tom ho objevovat v každém okamžiku i situaci, kterými by jej mohly naplnit. Podporováním člověka v jeho bytí, v jeho odpovědnosti za vlastní život, vede právě k nalezení smyslu. Zodpovědnost za vlastní život je jakýmsi štítem před možným nebezpečím bez smyslnosti, kterému by mohl v průběhu života dojít. Smysl života člověk nachází především ve svém prožívání, ve své práci, v lásce s milovanou osobou nebo ve službě druhým, v beznaději, v níž se může ocitnout a která mu může přinést jiný pohled na život. Překážky i utrpení se tak mohou stát impulsem pro vlastní růst a překonání se. Zde je na jedince kladen požadavek změny vlastního já jako procesu stávání se někým jiným. „*To je tajemství bezpodmínečné smysluplnosti života, že člověk je v mezních situacích vyzýván, aby podal svědectví o tom, čeho je schopen.*“[24] Právě v takovýchto situacích může člověk nacházet smysl, který může být mnohem zřejmější, než když o něm záměrně přemýšlí.[25]

1.1.8 Hodnoty

Člověk je ve své podstatě plný protikladů. Ty ho charakterizují právě tím, čím je. Je člověkem, který je sám sobě hodnotou a podstatou hodnot, které může sám vytvářet. Všechny protiklady zahrnuté v podstatě člověka musíme chápat jako určující síly, podílející se na jeho výstavbě. Jsou vzájemně propojené a na sebe navázané už jen

[21] Srov. FROMM, E. *Umění být,* s. 7.
[22] Srov. FRANKL, E. *Vůle ke smyslu*, s. 16, 19.
[23] Tamtéž, s. 20-23.
[24] Tamtéž, s. 166 - 167.
[25] Tamtéž, s. 19.

tím, že naším vývojem od útlého věku nabíráme zkušenosti a zakládáme hodnoty, na nichž bychom měli stavět v dospělosti nebo se pro ně rozhodovat. Už jen tím, že pátráme po vlastní podstatě, zabýváme se sebou samými, sebepoznáváme se, objevujeme naše vlastní jedinečné hodnoty. Objevujeme je také skrze druhé a poznání jejich individuality. V neposlední řadě je můžeme nahlížet obecně přes vnímání světa kolem nás.[26] Hodnoty se totiž neobjevují nahodile, jsou zastoupeny v situacích každodenního života, které lidský život přináší. Je jen na nás, abychom k nim byli více vnímaví a rozhodli se je následovat. Následovat lze žitý příklad, který vnímáme, a tak se hodnota přenáší dál. Tak, a ne jinak můžeme druhým předat nalezený smysl. Jeho nalezením a převzetím odpovědnosti za vlastní život se stáváme imunní proti negativním pocitům bez smyslnosti. Právě převzetím odpovědnosti na nás klade požadavky obstát v běžném životě. Také nás uvádí do situacích, kdy máme možnost poznat hodnoty, s nimiž se setkáváme a nechat je na sebe působit. Protože to, kým se staneme, pro to se rozhodujeme pouze sami ze svobodné vůle. Ukazatelem a hodnotitelem našeho jednání se v takových okamžicích stává naše svědomí. To nám odkrývá význam jednotlivých situacích. Není však neomylné, protože každému ukazuje pravdu, jenž pravdou nakonec být ani nemusí, protože každý chápeme vjemy a situace kolem sebe trochu odlišně. Je jen na nás, abychom dokázali být natolik vnímaví, kritičtí a upřímní sami k sobě, abychom se pravdu alespoň pokusili nalézt. Tak hodnoty přímo vyplynou z našeho života.[27] Nejdůležitější z hodnotových kategorií, jakými jsou tvůrčí, zážitkové a postojové hodnoty, jsou právě hodnoty postojové. To, jak se člověk dokáže v dané chvíli postavit vlastním problémům, jak dokáže aktivovat své síly a překonat vzniklé překážky, ukazuje na jeho vnitřní sílu přeměnit tento handicap ve výkon. Právě tento tlak ho vybičuje k aktivitě, které by možná v běžných situacích ani nebyl schopen. V beznadějných situacích mnohdy nachází smysl života, který se na první pohled může zdát tak absurdní. Shrneme-li předchozí věty slovy Alberta Einsteina, tak: „*Ten, kdo pociťuje svůj život bezesmyslný, je nešťastný, ale také je stěží schopen života.*“[28] Člověk a lidstvo mohou přežít jen tak, že budou společně žít pro něco, ideálně pro něco společného, které bude tvořit integritu individuálního já s integritou celé společnosti, sdílením společných humánních hodnot.

1.1.9 Společenství

To, jakým způsobem uvažuje samotný jendotlivec vždy záleží na okolnostech a podmínkách, ve kterých se právě nachází i na problému, jenž právě řeší. Způsob zpracování informací a preference společenství hrají také nezanedbatelnou roli. S těmi se pojí určité zvyklosti, které jedinec přebírá. Někdy podléhá vlivu přesvědčení platných v rámci skupiny orientované buď kolktivisticky nebo individualisticky. Na základě tohoto směřování pak v různých kulturách a společenství dochází ke zcela odlišným závěrům. Lidé se například rozhodují pod tíhou své potřeby kompromisu naplňující jejich směřování k harmonii. V takovém případě ovlivňuje jejich rozhodnutí posouzení situace jako celku, kdy hlavním kritériem pro jejich rozhodování je budování vzájemných vztahů. Sanží se vidět problém v širším kontextu oproštěný od individualistického pojetí.

V některých případech se může stát, že na zákaldě nově získaných poznatků, mají tendenci svá rozhodnutí změnit a to hlavně v případě, že jsou jedinci motivováni vnitřními faktory. To pak může jejich vědomí naplnit pochybnostmi, zda bylo jejich

[26] Srov. MASLOW, A. H. *O psychologii bytí*, s. 233.
[27] Srov. FROMM, E. *Vůle ke smyslu*, s. 17 - 19.
[28] Tamtéž, s. 21.

rozhodnutí správné či nikoli. Právě potřeba víry ve správnost vlastního rozhodnutí je u každého člověka zásadní.[29]

1.1.9.1 Vzory

V závislosti na tom, v jaké společnosti se pohybujeme, se rozvíjí i naše individuální zdraví. V pozitivním slova smyslu se ruku v ruce s naším svobodným rozvojem rozvíjí i společenství kolem nás. Zdraví lidé jsou součástí zdravé kultury, která pečuje a vychovává ve stejném duchu další jedince, kteří jsou pro ni v této návaznosti přínosem a naopak. Tito jednotlivci se ztotožnili se svými vzory, pro ně důležitými lidmi, které nalezli v mládí skrze bezpečné prostředí, na němž byli určitou měrou závislí. V rámci vlastního růstu se však dokázali osamostatnit ve svých názorech či postojích a tak i vůči vlivům prostředí dokáží být zdravě kritičtí. Právě tlakům a závislosti na prostředí podléháme nejvíce v dobrém i špatném slova smyslu. Proto je žádoucí v rámci výchovy vést mladé lidi ke kritickému myšlení a objektivnímu pohledu na věc.[30]

Povzbuzení a podpora při vědomém úsilí stát se čestnějšími lidmi je mnohem snadnější cesta než překonávání různých překážek. Každý z nich podvědomě cítí sílu svého potenciálu a jeho promarnění by bylo jen pohrdání sebou samým či prožití zbytku života ve výčitkách a frustraci. Naproti tomu odvaha jít za tím, s čím se ztotožňují a v co věří, vede k jejich růstu, zlepšení a zvýšené sebeúctě.[31] Konflikt, pocit viny, úzkost, frustrace či napětí, které jako nežádoucí vjemy doprovází právě překonávání překážek, slouží k výstavbě odolnější osobnosti. Vinou technického pokroku můžeme někdy zaznamenat tendenci myslet si, že učení (ať je jakékoli) má být snadné a příjemné, ale právě úsilí a bolest se stávají příměrem pro získání vědomostí.[32]

1.1.9.2 Odpovědnost

Odpovědnost souvisí s poznáním skutečnosti a s naší reakci na ni. Jejím předpokladem je svobodná vůle, která člověku umožňuje se nějak rozhodnout na základě daných okolností, norem či závazků, které během rozhodování zvažujeme.

Za odpovědného lze považovat takového člověka, který je natolik rozumný, aby si byl schopen uvědomit důsledky svého jednání. To přizpůsobuje plánovaným cílům tak, aby odpovídaly veřejně míněným standardům, které se však nutně nemusí shodovat s morálkou jednajícího. Zde můžeme mluvit o morálním dilematu v důsledku postmodernistické relativity pravdy. Na druhou stranu nelze za každých okolností domyslet dopady svého jednání v konečném důsledku. Jediné, o co můžeme pokusit, je snaha o dobrý úmysl. A to pomocí kultivace své vůle a svědomí, abychom nepodlehli určité automatičnosti, otupělosti a jednání ze zvyku. Měli bychom žít tak, jako kdybychom svůj život již jednou prožili s vědomím chyb, které již znovu udělat nechceme.[33] Vnitřní normy v nás, v našem životě, nás vedou k tomu, abychom se dobře rozhodovali především na základě zkušeností, kterými jsme si prošli a které nám ukazují

---

[29] Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Obecná psychologie: Dílčí aspekty lidské psychiky a její orgánový základ*. s. 167, 176.
[30] Srov. MASLOW, A. H. *O Psychologii bytí*, s. 63.
[31] Tamtéž, s. 92 – 93.
[32] Srov. FROMM, E. *Mít, nebo být?*, s. 28.
[33] Srov. SMÉKAL, V. *O lidské povaze: Krátká zamyšlení nad psychickou a duchovní kulturou osobnosti*, s. 125 – 131.

podmínky, za kterých se nám bude dařit. Záleží jen na nás, jestli se pro ně rozhodneme nebo ne.[34]

V případě, kdy se člověk pokouší uniknout vlastní odpovědnosti namísto toho, aby čelil svým závazkům, potlačuje svou svobodu a vymlouvá se na osud. Když ji však přijme, stává se jeho základem a naplněním důležité potřeby v životě každého člověka, totiž být zodpovědným a svobodným.[35]

[34] Srov. FROMM, E. *Umění být*, s. 11 – 12.
[35] FROMM, E. *Mít, nebo být?,* s. 33-34.

2 Metodologie

Praktická část diplomové práce se váže k výzkumu samotnému. Seznamuje čtenáře se zvoleným přístupem zkoumání daného tématu, s výzkumnou metodou, s tvorbou výzkumného vzorku. V dalším kroku uvede výzkumné otázky a postup výzkumu, jakými jsou tvorba dat, jejich analýza a interpretace. Samotné analýze předchází seznámení s jednotlivými účastníky, podmínkami jeho realizace a specifiky jeho uskutečnění.

2.1 Volba výzkumné metody

Při rozhodování nad tím, zda se budu řídit kvalitativní či kvantitativní metodou zkoumání, jsem vycházela z toho, že chci zjistit *„co nejvíce informací o široce definovaném jevu“*, a mít možnost tato data posléze analyzovat, najít mezi nimi *„pravidelnosti, které se v nich vyskytují.“* Následně z nich formulovat závěry, pro něž naleznu *„oporu v datech.*“[36] Ačkoli k získání výsledků vedou obě možné metody, jak kvantitativní, tak kvalitativní metoda zkoumání, kvalitativní metodologie je pro zvolené téma výzkumu vhodnější. Již jen proto, že získané výsledky nezobecňuje na celý vzorek respondentů, nevytváří hypotézu, bere v úvahu proměnné, které neporovnává ani neměří a pracuje s indukcí, která *„přesahuje informace obsažené v datech.*, tedy *„pracuje se slovy a s textem.*“ V porovnání s tím pracuje kvantitativní metoda s dedukcí, kvantifikuje data a vytváří hypotézy. Za kvalitativní výzkum je považován takový výzkum, *„jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace*“. Kvalitativní metoda nám pomáhá porozumět sociálním vztahům a jevům, které nahlížíme a na jejichž základě se vytváření či udržují určitá pravidla v dané kultuře či subkultuře. Hledá, popisuje a zkoumá procesy i subjektivní smysl, kterým jejich aktéři přikládají význam na základě dat získaných prostřednictvím hloubkového rozhovoru, pozorováním nebo studiem dokumentů.[37] Zvolená Interpretativní fenomenologická analýza (*Interpretative phenomenological analysis, dále jen IPA*[38]*),* jako jedna z možných přístupů kvalitativního výzkumu, nám pomůže popsat jevy a situace pomocí vlastního prožívání sdílené zkušenosti.[39] Výzkumník se tak stává účastníkem prožívání *„žité zkušenosti*“ konkrétního člověka a snaží se pravdivě zachytit *„smysl věci*“ a zkušeností takové, jakými ve skutečnosti jsou.[40] Pochopení dotazovaného, je pro něj důležité k rozklíčování témat vynořujících se napříč rozhovory. Nejde přitom jen o subjektivní zachycení skutečnosti, ale o dvojsměrné sdílení obou aktérů výzkumu. Jak z pohledu tázaného, tak z pozice tazatele. V našem případě se budu snažit takto vzniklá témata popsat na základě polostrukturovaných rozhovorů.

2.2 Výzkumný vzorek

Hloubkové rozhovory byly vedeny s muži i se ženami napříč věkovým spektrem od třiceti do zhruba sedmdesáti let. Propojenost jednotlivých účastníků výzkumu bylo zajištěno sjednocujícím prvkem „skaut“, tedy jejich osobní žitou zkušeností jako členů skautského

---

[36] ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĎOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách: pravidla hry*, s. 25.

[37] Tamtéž, s. 15-16.
[38] ŘIHÁČEK, T., ČERMÁK, I., HYTYCH, R a kol. *Kvalitativní analýza text: čtyři přístupy*, s. 9.
[39] Srov. HENDL, J. *Úvod do kvalitativního výzkumu*, s. 273.
[40] Tamtéž, s. 32-33.

oddílu. Nezáleželo na tom, zda v současnosti aktivně podílí na dění v této organizaci nebo na délce jejich působení v oddíle či na jejich věku. Věkové rozvrstvení bylo v tomto případě použito záměrně. Chtěla jsem zjistit, zda jednotlivci uvažují či neuvažují podobně napříč věkovému rozptylu, a pakliže ano, v čem je daná odlišnost patrná. Určitě se nabízí odpověď jako „životní zkušenost“, ale skutečnou odpověď nám poskytne až šetření samotné. Zpočátku jsem měla přislíbený pouze jeden rozhovor a další vhodné kandidáty jsem teprve hledala. Mým původním záměrem bylo najít čtyři až šest vhodných osob zastupující zkoumaný fenomén.[41] Nakonec se mi podařilo zrealizovat osm rozhovorů, kde nejkratší začínal na čtyřiceti minutách a nejdelší končil po hodině a půl. Většina z nich probíhala jako osobní setkání, dva rozhovory jsem z důvodu nedostupnosti participantů vedla přes komunikační platformu MS Teams. Bohužel tyto rozhovory neměly takovou atmosféru, jakou jsem zažívala u těch, které probíhaly tváří v tvář. Během výzkumu se jednotliví respondenti rozpovídali o vhodných kontaktech, a tak došlo k nabalování, přirozenému rozšiřování a zase k následnému redukování skupiny. Mohu tedy říct, že primární vzorek nebyl tvořen pouze „*v jednom okamžiku*“, ale průběžně během výzkumu.[42]

2.3 Výzkumná otázka

Pomocí zvolené výzkumné otázky, která se v IPA zaměřuje hlavně na objasnění, jakým způsobem respondent „*vnímá prožívá nebo jakou má zkušenost s určitou situací*“ a jaký v ní vidí smysl nás vede i k tomu, jak se respondent sám vztahuje ke světu [43]. Výzkumnou otázku jsem se snažila zformulovat před samotným výzkumem. Přestože jsem ji měla formálně stanovenou, pořád jsem si nebyla jistá, co bude konkrétně předmětem výzkumu a co mi výzkum přinese. Proto byly některé dílčí otázky vyvozovány až postupně v jeho průběhu. K vedeným rozhovorům jsem si nejdříve připravila seznam záchytných otázek, který se ale po prvním provedeném rozhovoru ukázal jako příliš návodný. Proto jsem následné rozhovory nechala spíše volně plynout tak, jak respondent považoval za důležité a vracela ho k tématu zpět jen v tom případě, kdy se od něj odchýlil.

Základní výzkumná otázku tedy zní:

„Jak žije a přemýšlí skaut?

Poté jsem formulovala dílčí otázky, které mi pomohly lépe ozřejmit prožívání jednotlivých aktérů:

„Jak vnímají svoje léta prožitá ve skautu?“
„Jak se tato zkušenost promítla dále napříč jejich životem?“
„Jaké zásady či hodnoty vnímají ve svém životě jako důležité?“
„V čem vidí smysluplnost života? (Na čem pracovat, co zlepšovat, k čemu směřovat?“

2.4 Tvorba dat

Jak bylo již uvedeno výše, připravené otázky jsem použila jako návodnou pomůcku pro pouze v případě prvního rozhovoru, z důvodu obav a nejistoty, jak mám rozhovor správně

[41] Srov. ŘIHÁČEK, T., ČERMÁK, I., HYTYCH, R. a kol. *Kvalitativní analýza text: čtyři přístupy*, s. 13.
[42] ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĎOVÁ, K. a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*, s. 73.
[43] ŘIHÁČEK, T. a kol. *Kvalitativní analýza textů*, s. 12-13.

vést. Šlo tedy o jakýsi rozhovor nanečisto, ze kterého jsem vycházela v dalších setkáních. Na základu metodologie i vlastní zkušenosti jsem dospěla k závěru, že je dobré mít předem danou nějakou strukturu rozhovoru, ale mnohem lepší je nechat dotazované volně mluvit a případně se jen doptávat". Při domlouvání setkání s respondenty jsem jim nabízela zaslání otázek k rozhovoru, ale většina tuto možnost odmítla s tím, že „*to nějak zvládneme*". Z původně připravených patnácti doplňujících otázek zbylo po prvním rozhovoru a zredukování pouhých šest. Před samotným rozhovorem jsem je sice zmínila, ale podotkla, že obsah a hloubka jimi sdílených informací záleží pouze a jen na nich. Každému z rozhovorů předcházelo představení mého záměru výzkumu. Otázky k rozhovoru zůstávaly ležet v mých deskách na stole s tím, že rozhovor plynul tak, jak respondent uznal za vhodné a vraceli jsme se k nim jen sporadicky. Pouze v okamžicích, kdy jsme dokončovali rozhovor a účastník měl pocit, zda na něco nezapomněl nebo když rozhovor uvízl na mrtvém bodě. Tato obava byla většinou mylná, protože se k bodům mých otázek dotazovaní dostali přirozenou cestou vlastního vyprávění nebo se položení otázky během rozhovoru přímo nabízelo, a tak jsem ji položila. Troufám si tvrdit, že rozhovory naplňovaly podstatu polostrukturovaného rozhovoru a že většina myšlenek volně plynula z úst participantů. Nechtěla jsem, aby je mnou připravené otázky svazovaly a to se, soudě dle dlouhého společně stráveného času povídáním, podařilo. Netvrdím, že si o ně někteří účastníci během povídání sami neřekli, ale bylo na nich, jak s nimi naložili. Většinou jsem se je snažila dát mimo stůl, aby jimi nebyli svazováni a ve svém vyprávění spíše improvizovali. Se souhlasem dotazovaných jsem si naše setkání nahrávala na záznamník v mém mobilním telefonu. Na rozhovor samotný jsem si připravila blok a propisovací tužku. Ty jsem ale použila jen sporadicky, pro případ poznámky k tématu, ke kterému jsme se v průběhu rozhovoru chtěla vracet nebo odkazu na zajímavou informaci.

2.5 Postup analýzy

Rozhovory jsem doslovně přepisovala ihned po jejich absolvování, což mi pomáhalo si dodatečně zdůrazňovat a vpisovat poznámky na místa, která jsem předtím nevnímala jako důležitá. Barevné odlišení i konkrétní označení stopáže zajímavého výroku mi pomáhaly se vracet k jeho formulaci a lépe vnímat vynořující se témata, která jsou cílem IPA a „*zachycují esenci fenoménu.*"[44] Jednotlivé rozhovory jsem analyzovala zvlášť bez ohledu na to, co mi každý z nich přinesl a jaká témata mi poskytl. Musela jsem si dát pozor na to, abych nesklouzávala ke zjednodušeným a zobecňujícím závěrům a zkresleným interpretacím, přestože jsem dotazovaných cítila jistý prvek podobnosti.

V dalších krocích jsem postupovala následovně:

1. *Reflexe výzkumníkovy zkušenosti s tématem výzkumu*

V kontextu se zvoleným tématem mé práce, jsem se především zamyslela nad tím, jakou mám zkušenost s tímto tématem. Moje zkušenost je zprostředkovaná přes mé dva syny, kteří skautskou organizací prošli. Píši v minulém čase, protože starší ze synů již není aktivním členem skauta, zatímco mladší stále je, i když jsem se u něj již několikrát setkala s koketováním nad odchodem z oddílu. Poté si své rozhodnutí rozmyslel

[44] ŘIHÁČEK, T. a kol., *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*, s. 16.

a v oddíle setrval. Tak se to opakovalo několikrát po sobě. Z tohoto důvodu bych chtěla zjistit, co je příčinou toho, že někteří členové v oddílu setrvávají několik let a jiní záhy odchází. Co je tím motivem, že zde zůstávají? Mladší syn si kolikrát stěžoval na to, že ho nebaví jen tak hrát hry a běhat po louce s ostatními. Mnohem více ho lákala představa být uprostřed přírody a tam se sekyrkou v ruce a s ostatními nástroji něco smysluplně vytvářet, být užitečný, mít pocit, že něco dokáže. Odpověď na otázku, zda mají stejnou potřebu i ostatní z mých respondentů se budu snažit v našich rozhovorech. Abych mohla lépe pochopit výpovědi jednotlivých aktérů výzkumu, postupovala jsem následným způsobem:

2. *Čtení a opakované čtení*

Při samotném přepisu rozhovorů jsem si jednotlivé úseky musela několikrát přehrávat, než jsem je byla schopna zachytit nebo porozumět jednotlivým slovům, protože myšlenek bylo opravdu spousta. Všichni respondenti měli neopakovatelné charisma a specifický způsob projevu, což vyžadovalo plné soustředění nad rozklíčování toho podstatného, co mi chtěli svými odpověďmi říct. Některé rozhovory probíhaly v restauraci nebo v místnosti, kde hrála hudba, pohybovalo se více lidí, a tak některá slova nebyla zřetelná. Opakované přehrávání a kontrola zachyceného textu mi pomohly pozorněji vnímat nejen hlas respondenta, ale i jeho zabarvení, důrazu, důležité odmlky nebo lehkou ironii. Každá taková věta pak nabývala jiného významu.

3. *Počáteční poznámky a komentáře*

Jak jsem již zmínila, první rozhovor byl pro mě klíčový. Při jeho vedení jsem si uvědomila nesmyslnost pokládání zbytečného množství otázek, a naopak důležitost volného plynutí myšlenek tázaného. Již při jeho přepisování jsem si ověřila, že mi v mnohých větách bylo řečeno více než pouhou odpovědí na mnou připravené otázky. Posléze jsem zalitovala i toho, když jsem první respondentku, v určitých momentech přerušila, protože pak zapomněla klíčovou myšlenku původní věty. V dalších rozhovorech jsem si na tento nešvar dávala větší pozor. Pozorné rozklíčování textu, nepřehlédnutí uváděných detailů i výběr důležitých momentů se mi zdál na práci tím nejsložitějším. Na počátku výzkumu mi přišlo důležité úplně všechno. Tato chaotičnost a zmatenost byla zapříčiněna hlavně tím, že jsem neměla ujasněnou výzkumnou otázku. Nevěděla jsem, co vlastně hledám. Toto zjištění se pro mě zpočátku stávalo hlavním stresorem, ale později jsem ho začala vnímat pozitivně. Hlavně to, že jsem předem nehledala již vytyčené téma nebo hypotézu, mi pomohlo se dopodrobna zabývat vším řečeným, a snad i porozumět prožívání aktérů rozhovoru. Rozhovory jsem si v počítači neustále pročítala, vpisovala do nich svoje pocity, domněnky toho, co tím chtěl tázaný říct i jednotlivá, posléze nadřazená témata, která se začala postupně vynořovat.[45]

4. *Rozvíjení vznikajících témat*

V této fázi práce se mi hodilo hlavně vpisování svých vlastních poznámek, které někdy shrnovaly, jindy jen uvozovaly přímou řeč jednotlivých účastníků nebo byly částí jejich věty, která nejlépe téma charakterizovala. Všechny rozhovory jsem si vytiskla a postupně je začala znovu pročítat i s poznámkami.

[45]Srov. ŘIHÁČEK, T. a kol. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*, s. 18.

5. *Hledání souvislostí napříč tématy*

Takto rozpracovaný rozhovor jsem si nejdříve v počítači barevně rozlišovala podle důležitosti daných pasáží. Oddělovala významné a méně významné celky, které jsem v první fázi od sebe nedokázala oddělit. Vše mi připadalo důležité. Nakonec jsem na takovýto postup rezignovala a všechny rozhovory vytiskla a začala od znovu. Zvýrazňovala podstatné pasáže, označovala je tématy či podtématy, zkoušela vytvářet schéma. Vzniklá témata jsem si napsala velkými písmeny na prázdný pruh papíru. Poté rozstříhala rozhovor podle vzniklých podtémat a ta se snažila přiřadit k nadřazeným tématům. K lepší orientaci mezi výroky respondentů mi pomohly zvýrazňovací popisovače a fixy, kdy jsem pro každého respondenta použila jinou barevnou kombinaci a výrok navíc označila jeho číslem (podle toho, v jakém pořadí rozhovory probíhaly, např. Respondent č. 1). To mi pomohlo v orientaci napříč rozhovory při závěrečném shrnutí. Chtěla jsem tak mít větší přehled o tom, kde nebo v jakém rozhovoru konkrétní téma vzniklo.[46]

6. *Analýza dalšího případu*

Tak jsem postupovala rozhovor po rozhovoru. (Viz krok 2 až 4.)

7. *Hledání vzorců napříč tématy*

V posledním kroku mojí analýzy jsem postupně procházela všechna témata na volném papíře. K nim pak přikládala všechny rozstříhané odpovědi. Ne vždy tato témata odpovídala všem výpovědím, proto jsem některá musela přejmenovat nebo skupinu rozšířit nebo posléze zase zredukovat.

2.6 Interpretace dat

Tyto úpravy byly ovlivněné hlavně tím, jak jsem chápala jednotlivé odpovědi a jejich významy. Ty se pročítáním dalších a dalších odpovědí křížem krážem postupně vycizelovaly. Hledala jsem souvislosti mezi zkušenostmi účastníků výzkumu a vlastním porozuměním jejich výpovědí tak, jak jsem je vnímala ze čteného textu a mluveného slova i z toho, co nebylo přímo řečeno, ale z rozhovorů vyplývá. Témata vystupující nad rámec zachyceného textu dokládám přímými citacemi odpovědí jednotlivých účastníků.[47]

2.7 Prezentace výsledků

Výsledky mohou být v IPA studii prezentovány dvěma způsoby. Buďto z pohledu jednotlivých respondentů nebo z pohledu vynořujících se témat. Z pohledu účastníků vypovídají o tom, jaký význam pro ně jednotlivá témata mají. Tyto významy jsou okomentovány i z pohledu výzkumníka a podloženy ocitováním výpovědi respondenta. To zvyšuje jejich věrohodnost. V případě interpretace vynořujících se témat, se uspořádají do určitého schématu a následně se popisují. Analýza poukazuje jak na

[46] Srov. ŘIHÁČEK, T. a kol. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy,* s. 19 – 20.
[47] Tamtéž, s. 22.

podobnosti, tak na rozdíly, ale také na jedinečnost úhlu pohledu zainteresovaných osob. V ideálním případě lze kombinovat oba přístupy zároveň. Každému tématu by měl být dán dostatečný prostor k analýze. Pakliže nemůžeme zaručit jeho podrobnější rozbor, tzn. podpořit jej „*výroky od více než poloviny respondentů*“ je lepší „*prezentovat pouze vybraná témata*“ a vyhnout se tak plytkému popisu všech.[48] V našem případě se zaměřím nejdříve na popis z pohledu vzniklých témat a podtémat, následně vše osvětlím z pohledu respondentů.

2.8 Anonymita respondentů

Na začátku výzkumu jsem každému z respondentů slíbila, že jeho jméno nebude z důvodu anonymity ve výzkumu uváděno. Proto byla skutečná jména osob nahrazena označením „respondent či účastník výzkumu“. Jejich profese či věk zůstaly zachovány, ale nejsou blíže nespecifikovány. Chtěla jsem tak zajistit vytvoření příjemného a bezpečného prostředí pro sdílení jejich prožitků.

3 Analýza a interpretace výsledků dat

Na základě níže uvedené reflexe se pokusím vrátit k tématu diplomové práce. Zmíním motivaci, kterou jsem k jejímu sepsání měla, poté představím jednotlivé účastníky výzkumu. Budu se snažit osvětlit schéma témat a podtémat, vzniklých opakovaným čtením a analýzou přepsaných rozhovorů. Na základě takto strukturovaného schématu se pokusím o popis jednotlivých vztahů napříč. Autenticitu a logičnost svých soudů podpořím citací žité zkušenosti aktérů výzkumu. V konečné fázi se pokusím nalézt odpovědi na výzkumné otázky i zhodnotit výsledky provedeného výzkumu.[49]

3.1 Reflexe vlastní zkušenosti

Jako dítě jsem jezdila na pionýrské tábory. Nejdříve nerada, to, když jsem byla ještě hodně malá a nezralá na to, abych zvládla odloučení od rodiny po tak dlouhou dobu. Postupem času jsem byla naopak čím dál více nadšená. Důvodem radosti nebylo moje souznění s myšlenkou tohoto hnutí, ale spíše jedna z možností trávení prázdnin mimo vlastní rodinu a úniku před nepříjemným rodinným klimatem. Druhou možností bylo i to, že se taková možnost trávení letních prázdnin pro rodiče prostě nabízela a na tábory tak jezdila většina dětí. Zde jsme prožívaly mnohá dobrodružství, dobré chvilky i ty špatné. Ne každý tábor se povedl, a ne na všech se mi líbilo. Ale vlivem přemíry právě těch dobrých zkušeností jsem se ve svých šestnácti letech stala instruktorkou pionýrského oddílu a začala se spolupodílet na jeho chodu. Nejvíce mě lákala možnost prožít čas prázdnin tak odlišně od toho času, který jsem znala jako „dítě z paneláku“. Uprostřed přírody, odkázaná sama na sebe nebo na partu kamarádů, ochotná přijmout jakoukoli výzvu a ponořit se do dobrodružství, které celotáborové hry nabízely.

Když přeskočím třicet let, ocitám se v roli matky, jejíž dva synové vstupují do skautského oddílu, kde jsou nadšeni myšlenkou a odlišným stylem trávení volného času. Právě oni jsou důvodem mého výzkumu. Oba prošli skautem a prožili s ním pár

[48] ŘIHÁČEK, T. a kol. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy,* s. 40 - 41.
[49] Tamtéž, s. 23 – 25.

pěkných let. U staršího syna šlo o údobí pěti let, to znamená od jeho deseti do patnácti let. Poté do skauta přestal chodit. U mladšího syna, který začal do skauta chodit po vzoru svého staršího bratra, tak jak to u mladších sourozenců bývá, jeho aktivní účast stále trvá. Musím říct, že motivace pro vstup do oddílu byla u obou synů vcelku podobná. U staršího šlo o zprostředkovaný impuls přes jeho kamaráda. Ten postupně slábl z důvodu přechodu na jinou školu, než byla ta synova. Tím došlo i k vzájemnému omezení kontaktů, které se zúžily na schůzky a výpravy oddílu. Další pro něj citelnou ztrátou bylo i to, že z oddílu odešli jiní, stejně staří kamarádi, kteří tvořili základ jeho vrstevnické skupiny. V neposlední řadě vidím příčinu v jeho odchodu z oddílu i v jeho horší dosažitelnost, který si ale synové záměrně vybrali právě kvůli výše zmíněnému kamarádovi. Českobudějovický dvacátý druhý oddíl Hraničářů je od našeho bydliště vzdálený přes třicet kilometrů, což obnáší dojíždění linkovým autobusem a časovou dotaci čtyřicet pět minut na jednu cestu. To ale určitě nebyly hlavní důvody odchodu. Jako další impuls ke změně vnímám i náročnost přechodu ze základní na střední školu a adaptaci na nové prostředí, i jeho zklamání nad tím, když se po roce objevil v oddíle a necítil se v něm dobře. Pocit „*á, někdo se tu objevil po roce*“ asi byl pomyslnou tečkou při rozhodování, zda odejít nebo zůstat. Na obranu oddílu musím uvést, že starší syn měl vždy potíže dostát svým úkolům, na vše měl a má dost času, o chod a vedení oddílu se moc nezajímal. Spíše si užíval to, co mu oddíl a jeho aktivity přináší, než aby se sám v jeho chodu angažoval. Zde narážím na odpovědnost, která přirozeně přechází v oddíle ze starších na mladší, kterou možná odmítal přijmout. Zodpovědnost za převzetí a vedení oddílu, odpovědnost za sebe i za ostatní, která vyplouvá na povrch jako zásadní pro žití organizace, získaná napříč vedenými rozhovory.

Mladší syn, kterému je nyní necelých čtrnáct let vstoupil do oddílu ve svých devíti letech po nadšeném sdílení zážitků svého bratra. Na skautu ho nejvíce zaujaly výpravy a syrovost práce jako takové, ke které měl od mala blízko. Možnost postavit si vlastníma rukama přístřešek, naštípat sekerou dříví, poradit si v mnohých situacích i hra tematicky zaměřených celotáborových her ho bavily. Dojíždět na oddílové schůzky do Českých Budějovic a tam si dle jeho slov „*pouze hrát na trávníku s ostatními hry“,* mu nedávalo smysl. Chvíli také uvažoval o tom, že z oddílu odejde. Aktuálně tuto možnost řešil hlavně potom, co z oddílu odešel starší bratr. Podařilo se nám ho ale přesvědčit, ať si z oddílové činnosti vybere to, co ho baví a na tom se podílí. Účastní se tedy výprav, které probíhají většinou jedenkrát do měsíce, ale na úterní oddílové schůzky dojíždí jen občasně. Nakonec zůstal a z každé výpravy se vrací spokojený.

To byl hlavní důvod zvoleného tématu mé diplomové práce: „*Co stojí za tím, že někteří zůstávají věrni skautskému odkazu celý život, jsou s ní souzněni a jiní po pár letech odcházejí? Co je příčinou těchto dvou skutečností?“*

Až nyní mě napadá, že jsem vedla rozhovory s mnoha cizími lidmi, ale na zkušenosti vlastních dětí se skautem jsem se nezeptala. Postupným nabalováním informací v průběhu šetření se můj vztah ke zvolenému tématu mění a cítím, že by bylo přínosné tento rozhovor ještě uskutečnit. Bohužel na jejich realizaci mi nezbyl čas.

3.2 Představení účastníků výzkumu

Respondentka č. 1

S respondentkou číslo jedna jsem se znala ze zaměstnání. Proto byla jasnou volbou a první příležitostí, jak s výzkumem začít. Nabyla mě zkušeností, na které jsem si ujasnila, že mít předem připravenou strukturu otázek je sice dobré, ale ještě lepší je nechat rozhovor přirozeně plynout a na případné otázky se v závěru doptávat. Proto jsem se svému zásahu formou otázek v dalším rozhovoru spíše bránila. Respondentka číslo jedna je aktivní padesátnice. Žije v malé vesnici na jihu Čech, ale pracuje na jedné základní škole v Praze jako učitelka českého jazyka, hudební a výtvarné výchovy.

Respondentka č. 2

S respondentkou se znám jako s vedoucí skautského oddílu, do kterého v minulosti chodil starší syn a nyní ho navštěvuje i ten mladší. Je ve věku kolem třiceti let a pracuje jako koordinátorka dobrovolníků. Ač její otec byl skaut dlouhé roky, ona a její sestra do něj vstoupily poměrně později, až kolem dvanáctého roku a v oddíle vytrvaly do současnosti, kdy se podílejí na jeho vedení. První termín našeho osobního setkání jsme měly s dohodnutý na první polovinu září, ale bohužel z důvodu mé autonehody se posunul o dva měsíce později. Osobní schůzka nebyla v tomto termínu již možná, proto jsem rozhovor realizovala přes telefon. Přestože bylo naše setkání velice příjemné a vyvstaly z něj nové zajímavé pohledy na zkoumanou oblasti tak vnímám, že rozhovor ztratil na kvalitě hlavně z důvodu mého špatného internetového připojení. Tudíž bez možnosti vzájemné vizualizace, která jinak dává prostor k větší interakci. Během rozhovoru jsem cítila větší potřebu se více doptávat, právě v momentech, kdy na druhé straně nastalo ticho a já jsem nebyla schopná rozpoznat, zda šlo o výpadek signálu, vyčerpání otázky nebo přemýšlení respondentky. Kladení návodných otázek jsem se v rámci většiny rozhovorů snažila spíše vyhnout a směřovala respondenta k volnému sdílení svých prožitků. Kde ticho dává druhému prostor k přemýšlení, zatímco při telefonickém rozhovoru evokuje právě kladení otázek.

Respondent č. 3

Třetí respondent mi byl doporučen jako výborný zdroj při vedení mého prvního rozhovoru. Vznikl mi tak malý řetěz třech několika respondentů, kteří jsou vzájemně propojeni. Respondentka č. 1 ho zná jako ředitele menší vesnické školy, která má v okolí pověst vstřícné partnerské školy. Právě kvůli kladnému vztahu k rodičům do ní přeložila svého syna. Na základě bližšího kontaktu mi jej doporučila jako vhodného adepta k rozhovoru. Dalším článkem řetězu je respondent č. 4, jež byl jeho oddílovým vedoucím, když oddíl vznikala o Respondenta č.8 se staral v oddíle jako o malé vlče.

Respondent je muž ve věku čtyřiceti čtyř let. On sám sebe jako „celoživotního skauta“ rozhodně nevnímá a říká, že: „***Neví, jestli je ten pravý***“ pro můj rozhovor. Už jen proto, že vzhledem ke svým pracovním povinnostem (pracuje na pozici ředitele základní školy a jako vysokoškolský pedagog zároveň) a své rodině, již na další aktivity nemá ***„energii ani chuť“***. Na jeho obhajobu musím říct, že při našem setkání se kladeným otázkám otevřel, působil velice klidně, vyrovnaně a nic nepředstíral, čímž získaly jeho odpovědi punc upřímnosti, věrohodnosti a sdělily mi víc, než sám možná očekával.

Respondent č. 4

Na Respondenta č. 4 jsem dostala tip od mého prvního zdroje. Bohužel na mou žádost o rozhovor neodpovídal, proto jsem ho jako dalšího možného účastníka výzkumu ze seznamu vyřadila. Během dalšího výzkumného šetření jsem opět narazila na jeho jméno jako vhodného kontaktu na rozhovor. Díky tomu, že se respondenti č. 1, 3 a 4 mezi sebou znali, nebyl problém daný rozhovor uskutečnit. Po poskytnutí telefonního čísla šlo vše ráz na ráz. Dopředu musím uvést vztah mezi Respondenty č. 3 a č. 4. Jedná se o vedoucího skautského oddílu a jeho člena. Rozhovor jsme spolu vedli v jedné českobudějovické čajovně a naše povídání se nezdálo být u konce ani po dvou příjemně strávených hodinách. Respondent se blíží věku k šedesátce, věnuje se sběratelské činnosti grafik, pohlednic a knih, již několik desítek let se věnuje historickému mapování oblasti Kaplicka. Dále se již skoro tři desítky let shromažďuje informace k publikaci zachycující bezmála sto let skautingu. Zpočátku působil dotazovaný trochu nervózně. Během vyprávění mi koukal přes rameno kamsi dozadu, což mě celkem zneklidňovalo, ale postupně se atmosféra příjemně uvolnila a nervozita opadla.

Respondenti č. 5

V pořadí k pátému rozhovoru mi dopomohla vlastně náhoda. Při hledání vhodných knih a další literatury k mé diplomové práci jsem se v prachatické knihovně blíže seznámila s jednou z jejích knihovnic. Rozpovídaly jsem se o tématu mé diplomové práce a paní knihovnice mi nabídla pomoc při shánění kontaktů na vhodné respondenty. Nabalováním kontaktu na kontakt jsem se nakonec dostala k rodině, která se již několik generací podílí na chodu píseckých skautů. Původně jsem si myslela, že rozhovor povedu se dvěma bratry a manželkou jednoho z nich. Nakonec toto setkání proběhlo úplně jinak, a to jako sdílený rozhovor jednoho manželského páru. Na začátek musím vysvětlit, že se jednalo o sdílení životních prožitků dvou manželů. Hlavním aktérem rozhovoru byl muž, ale jeho žena doplňovala to, na co manžel ve své výpovědi pozapomněl. Oba jsou zralí šedesátníci. Muž pracuje jako zubař a jeho žena je učitelkou německého jazyka na střední škole. Atmosféra rozhovoru byla velice příjemná a rychle přešla z pouhé zdvořilostní konverzace do příjemně laděného a uvolněného módu, kdy se ani nezdálo, že si povídáme skoro dvě hodiny.

Respondent č. 6

Respondentem č. 6 je čtyřicetiletý vysokoškolský pedagog a kněz v jedné osobě. Ke skautingu se dostal v devíti letech přes „*rodinné konotace*“. Období devadesátých let vnímá jako velmi důležité, plné „*euforie*“, která byla jeho optikou pro nově vznikající oddíl velmi důležitá. Vlivem velké tradice šedesátého osmého roku se podařilo navázat a progresivně pokračovat v duchu skautského hnutí. Tento zrod nových myšlenek a přístupů popisuje jako velmi formativní období, mající vliv na jeho pohled na výchovu i přístupu ke vzdělávání. V rámci vzdělávání mluví o jakémsi přetváření člověka, podpoře osobních kvalit i o výchově, která mnohdy probíhá skrytě. Upozorňuje na citlivost nitra člověka, uchovávající si zážitky, jenž si s sebou neseme celý život, které nás mohou obohatit nebo naopak zraňovat. Klade důraz na připravenost každého z nás reagovat a jednat, i schopnost vypořádat se s každou životní situací, ve smyslu plného uvědomění

si svých darů i omezenosti. Osobní přínos skautingu vidí ve schopnosti věci nahlížet v širších souvislostech, ve snaze jít dál, být konkrétní i kritický ve svých cílech i v potřebě budovat duchovní hodnoty v každém člověku. V neposlední řadě pozitivně zmiňuje rozvinutí schopnosti své spolupráce s ostatními, aktivnímu hledání nových cest a řešení, jak dosáhnout žádoucích cílů i k otevřenosti novým odpovědím na základě vnímání lidské vzájemnosti a potřebnosti.

Respondent č. 7

Předposlední z dotazovaných, je Respondent č. 7. Spíše než osobnímu setkání, dal přednost písemné formě zpracování svých myšlenek. Ty si chtěl promyslet a formulovat tak, aby mu zněly více uceleněji. Je mu necelých šedesát dva let a pracuje jako informační technik. Skautingu se věnuje přes třicet dva let a jeho cesta k němu byla sice složitější, ale o to více mu poskytla silnější zážitek zjištěním toho, že je vlastně skautem celý život, aniž by to sám tušil. Pochází z křesťansky vedené rodiny, která měla k hodnotám skauta a jeho výchově blízko. A proto pro něj nebylo těžké se skautem stát. Sám se o to snažil celý svůj život. Jak sám říká: „*Na věku nezáleží. Skautem se člověk stane a je jím celý život, pokud chce*“. Tak jako i někteří ostatní respondenti i on byl nadšencem myšlenek Foglarových knih, jež dnes již vidí více kritičtěji a s některými prvky vedení nesouhlasí (jako například s absencí děvčat). Skautské zásady a hodnoty se snaží nenápadně vštěpovat dětem z blízkého okolí stejně tak jako knihy Jaroslava Foglara. Ty nechával volně přístupné v knihovně oddílu, ale děti o ně neměly takový zájem jako on ve své době.

3.3 Opakovaného čtení textu

Jednotlivé rozvory si několikrát procházím. Na volný arch papíru si zapisuji důležitá hesla, citace části textu nebo myšlenky, které se mi honí hlavou. Ty několikrát opravuji, škrtám nebo přelepuji, protože je mnohdy těžké najít jednotící myšlenky. Jak jsem již uváděla, rozhovory byly vedené spíše narativní formou, částečně jako polostrukturované a otázky kladené spíše jako doplňující. Proto se vyvstalá témata napříč rozhovory mohou jevit jako společná a v jiném případě jako zcela jedinečná, charakterizující životní pohled jen jednoho respondenta.

3.4 Reflexe tvorby počátečních poznámek a komentářů

Barevné odlišení výroků konkrétních respondentů mi pomáhalo si lépe vybavit kontext textu k vedenému rozhovoru. To mi pomáhalo se lépe orientovat i pochopit myšlenkové pochody účastníka nebo jednotlivých kontextů při následném shrnutí celého tématu. Na základě kvalitativní metodologie jsem chtěla dodržet platný postup a snažila se významné pasáže kódovat (uvést číslo respondenta, číslo stránky, číslo řádku), aby bylo možné si dané tvrzení v textu ověřit. Záměrem bylo dokázat validitu interpretovaných dat. Kódování se bohužel neukázalo jako dobrá cesta.[50] Tato poměrně titěrná práce nepřinesla mému výzkumu žádný bonus, ba naopak mě spíše zdržela. Při formátování

[50] ŘIHÁČEK, T. a kol., *Kvalitativní analýza textů,* s. 29.

původních rozhovorů, odstraňování jmen a přezdívek respondentů (z důvodu zachování jejich anonymity), korekci chyb a překlepů, došlo ke zkrácení nebo naopak k prodloužení (posunutí) řádků v odstavci. Tím pádem ztratilo celé kódování a odkazování se na přesnou stránku i číslo řádky svůj smysl. Navíc nepředpokládám, že by čtenáře bavilo přepočítávat stránky textu a jednotlivé řádky rozhovorů. Spíš sázím na to, že v případě zájmu si přiložené dohledá v přílohách a rozhovory si přečte celé.

3.5 Rozvíjení vznikajících témat

Jak jsem již uváděla výše, konkrétní pasáže, jež charakterizovala vznikající témata a podtémata, byla u každého z dotazovaných označené specifickou barvou zvýrazňovače a fixu, aby při závěrečné analýze nedošlo ke vzájemnému pomíchání. Dále byly rozlišené číslem respondenta. Podtémata jsem sjednotila pod hlavní téma a snažila se je nazvat pro ně charakteristickým názvem. Tento postup přikládám jako fotografickou přílohu výzkumu (*viz Příloha III*).

3.6 Hledání souvislostí napříč tématy

Při následném zařazování podtémat k hlavním tématům nastal problém. Nemohla jsem se rozhodnout, ke které oblasti je zařadit, protože jednotlivá podtémata se vztahovala k více tématům nebo odkazovala na další téma. Tím vznikl mírný chaos ve struktuře schématu,
který jsem vyřešila až po slovním popisu vzniklých témat a podtémat a následném ujasnění, jak spolu souvisí. Jiná témata jsem vyřadila, protože se nevztahovala k výzkumné otázce.

4 Výsledky analýzy

4.1 Souhlas respondentů s interpretací dat

Před konečnou analýzou těchto osmi rozhovorů jsem oslovila všechny zúčastněné a elektronickou formou komunikace jim zaslala interpretaci vedeného rozhovoru, aby se k ní mohli kriticky vyjádřit. Tento krok jsem považovala za velice důležitý, protože jsem shrnula jednotlivé oblasti napříč vedenými rozhovory u každého dotázaného se snažila vyzdvihnout to nejpodstatnější. Při následné konzultaci s vedoucím práce vyplynulo, že tento krok byl chybný.

Hlavním cílem mého výzkumu mělo být rozklíčování daných témat a podtémat, která z rozhovorů vzešla a hledání souvislostí s výzkumnými otázkami. Shrnutím a interpretací vedených rozhovorů jsem věnovala více než čtyři týdny a na jejím konci jsem zjistila, že jsem výzkum vedla špatným směrem. Po rozeslání mnou zpracovaných rozhovorů zareagovala většina z dotázaných téměř okamžitě a v celku stejně. Byli zaskočeni svými vlastními citacemi v podobě hovorového jazyka. Ty na ně působily, zasazené do odborného stylu zpracovaného výzkumu, kostrbatě a nepatřičně. Měli pocit, že právě v takovémto spojení, vyznívají jejich doslovně uvedené odpovědi (včetně odmlk, citoslovcí a opakování slov) hloupě nebo dokonce až vulgárně.

Snažila jsem se je ubezpečit o tom, že sdílení myšlenek, které jim v tu chvíli nečekaně vyvstaly na mysl, jsou takovéto formulace a končený výstup zcela přirozené a dodávají celému rozhovoru punc věrohodnosti. Jeden z respondentů požadoval vypuštění těchto citoslovcí, upravení slovosledu ve větě, opravení názvů hudebních skupin či přezdívek a přepsání jeho formulace odpovědí do poněkud uhlazenější a spisovné formy. Protože byl v době zaslání rozhovoru ke korektuře na dovolené, dohodli jsem se na pozdějším datu schůzky a jeho rozhovor jsem zatím ponechala jako rozpracovaný. Ostatní dotazovaní s uveřejněním rozhovoru v upravené formě souhlasili, i když mi v tuto chvíli již vlastně k ničemu neposloužil. Jeden z dotazovaných mi zaslal dovysvětlení svých myšlenek, aby nedošlo ke zkreslení jeho výpovědi. Opět jsem se tedy vrátila k původním přepsaným záznamům rozhovorů tak, jak skutečně probíhaly. Po veškerém martýriu s respondenty se mi v závěru dokončování práce ozvala ještě jedna respondentka s tím samým problémem. S obsahem sdělení byla spokojená, pouze poprosila o úpravu formy sdělení (upravení gramatické stránky odpovědí a vypuštění citoslovcí), tak jako předtím zbytek oslovených respondentů. Proto jsem jí prezentované výroky znovu prošla a drobně upravila.

4.2 Vzniklá témata a podtémata

Níže uvádím schéma témat a podtémat, vzešlých z provedených rozhovorů. Níže se je pokusím popsat a vysvětlit vzájemné vazby.

Schéma hlavních témat a podtémat, vyplývajících z rozhovorů:

SVOBODA	Jako potřeba seberealizace Rozhodnout se Mít prostor žít a dělat věci, jak chci
SNY	Úplně jinej svět
AKTIVITA	Být akční
SMYSL	Potřeba nacházet smysl
VÝCHOVA	Bezpečí Často ani nevím, že se děje Když dospělí přestanou mít čas
HODNOTY	Umět je vidět V komfortní zóně nerostu Nést je dál
POTŘEBA	Péče o duši a hodnoty uvnitř

SPOLEČENSTVÍ	Tvořit partu Jsem jinej ale úplně normální Zodpovědnost přijímám a dávám Společenství žije dál

4.2.1 Svoboda jako potřeba seberealizace

Svoboda je v kontextu všech účastníků chápána jako jedna z nutností, kterou se potřebují naplňovat, aby mohli realizovat své tužby, sny a plány. Je pro ně prostorem pro vlastní růst a pěstování duševního zdraví, ale také jakýmsi zakázaným ovocem, které během dětství či mládí vnímali jako něco, co bylo zapovězené a co je lákalo. S ní je neodmyslitelně spjatá možnost rozhodnout se“ nebo spíše mít tu možnost se vymezit se dělat věci tak, jak sami chtějí. Spíše se řídí vlastním citem pro to, co je správné, tím, co jim dává v kontextu svého působení smysl. Pro zúčastněné bylo a je důležité mít možnost se vymezit a jít vlastní cestou.

Rozhodnout se

„Já jsem vždycky osciloval mezi tím Woodstockem, šedesátý léta, muzika, jo…Protože prostě pro mě muzika jako, jo, co se týká šedesátky, sedmdesátky. Woodstock vůbec je pro mě strop, jako jo. Protože to je zase taková ta svobodomyslnost… Ale prostě nejsem takovej ten model jakoby vůdce, takovýho toho učitele, kterej prostě všechno jako tip, ťop, jo. Bez poskvrnky. Nikdy si nedal špeka jako, nebo jako nevim co. Nevim, jak to říct, jo, aby to jako teď nevyznělo. Nejsem žádnej notorik, ale ani abstinent.“
„Já jsem trošku takovej, ale vždycky jsem byl takovej trochu jinej. Já zásadně nejdu s davem prostě, jo. Mě to odrazuje, když něco je státnost a takový ty věci. To znamená, že trošku dělám věci jinak.“ V osobním životě vnímá možnost rozhodnout si o volném čase jako o jedné ze zásadních věcí a nechce se předem upínat k žádným konkrétním datům. Hlavně nyní v době, kdy dokončuje psaní knihy o historii skautingu. *„Tak vždycky, když se mě někdo zeptá, nebo se mnou chce řešit něco za tři tejdny. Tím se já vůbec nebudu zabývat tím, co bude za tři dejdny. Co bude nebo nebude. A vlastně tyhle věci* (psaní knihy) *chci dorazit, abych se cítil svobodnej. To je pro mě hrozně svazující, a hlavně v době, kdy jsem to měl vydat, ten skauting teda konkrétně, tak jsem vlastě rok trpěl hrozným způsobem, protože jsem se k tomu furt nemohl vrátit“*.

(Respondent č. 4)

Mít prostor k tomu žít a dělat věci, jak chci

Starší respondenti se shodují, že nově nastolená doba devadesátého roku umožňovala konečně možnost projevit se i možnost se začít identifikovat s tím, s čím souzněli a prezentovat tak svůj postoj okolí. Některými respondenty je popisována jako akt dospělých, kteří dali dětem prostor k tomu, aby se mohly bez omezení realizovat ve svém volném čase. A také je nechat vést oddíl tak, jak by chtěly a poskytnout jim prostor pro vlastní seberealizaci. Význam svobody tím pochopili přes druhé. Někteří přes děti v oddíle, jiní přes vlastní rodiče nebo jako reakci společnosti na naši politickou

situaci, jak se k ní vymezuje jeden z účastníků. Ten vnímá svobodu jako křehkou nádobu, kterou nelze zneužít k manipulaci, k překrucování faktů nebo k ovlivňování ostatních. Jiný z respondentů ji vnímá jako nesvázanost povinnostmi běžného života i jako svobodou svého projevu, která ale nemusí být všemi akceptovatelná. Některými z respondentů je popisována jako přístup, kdy si dokážou uhájit volný čas, být jeho pánem, který jim umožňuje na chvíli vypnout a užívat si volna, přírody i aktivní činnosti. Další jako svobodu, oproštěnou od nesmyslných nařízeních a trvání na formálnostech. Poslední ji vidí jako svobodu projevu, být tím, kým skutečně jsem, moci si prožít své období dospívání s tím, že respektuji jak svoji svobodu, tak i svobodu druhých.

V době dávno minulé popisuje svůj pohled na vedení oddílu i odmítnutí nesmyslných požadavků tehdejšího vedoucího jako na něco zásadního, co podle něj nemělo s pravou podstatou skautingu nic společného. *„No, já jsem jako v tej Unii pro takový to svobodnější, pro tu svobodnější formu vedení toho oddílu, a to! No a…, jenže on pak už začal jako naléhat na takový ty pionýrský věci, ačkoli předtím jsme měli hrozný jako problémy, i jako že jsme nosili turbany, šátky a takhle. Ale tak von potom samozřejmě už v rámci svý funkce, tohle začal všechno už jako…dusit. No a my jsme odešli a založili takovej oddíl svůj z těch starších kluků, který už opravdu tu romantiku, tu skautštinu a tohlec to jako brali, jako že už nechtěj dělat ňáký támhle tajtrdlíky.*

Ale prostě mě nikdy nebavilo ňáký takový ty nařízení nebo ne nařízení, ale takový to tajtrdlíkování prostě. Já jsme to spíš jako, pro svobodnější formu vedení ….voni potom bylo období, kdy jako voni nám řekli, že: „Vy jste spíš takový ty indiáni“ .

Také mluví o bazírování starších skautů, kteří vycházeli z předválečného pojetí skauta a zažili rok šedesát osm na *„věcech, který v tý době vůbec nebyly“ a kteří svým přístupem odradili spoustu dětí* například už jen tím, že odmítali koedukované oddíly složené z dívek i z chlapců. Vidí zde nutnost aktualizovat tyto postupy a hlavně adaptovat podmínky pro potřeby nově příchozích, kteří stěžejní myšlenky ponesou transformované dál.

(Respondent č. 4)

„Rychlí šípy, Foglar, co vycházely tehdy, Tak jsme si to polotajně četli, a tak jako jsme s tím souzněli už koncem těch osmdesátejch let. Tak bylo jasný, když komunismus padne, že hned se přihlásíme do toho, co bylo zakázaný. Tedy do skauta, a to pak nastalo.“

„Ale jako někdy se podařilo, myslím, že ty skauti mý generace, ten étos toho sedmnáctýho listopadu (jako, že se mohl vydávat zase Foglar svobodně, to havlovství, kombinace s přírodou…a ten věk, to prolnutí), kdy na to ty kluci byli citliví, tak to zapadlo a u nás to přežilo dodneška.“ Nebo v dospělosti: *Tak jsme si řekli pojďme: „Máme dost manželek a dětí a práce a tlaků ze všech stran a vyrazili jsme na Knížecí stolec a tam jsme přespali noc.“* Na mobilním telefonu mi přehrává píseň, kterou jeden z členů složil k výročí založení oddílu a vysvětluje přesah jejích myšlenek. Tato píseň velice trefně vystihuje cítění a podstatu skautingu jak jeho očima, tak i očima mladých lidí. Proto její plnou verzi přikládám do příloh: *A tam je to řečený „tak trochu IN a tak trochu AUT“ jako že je to parta podivínů. Spacáky, kdo by dneska spal ve spacáku v éře Facebooku. A dělal poměrně divný věci a zároveň, že je to IN jako pro nás, že se k tomu stále vztahujeme.* A *stejně jako pořád člověk souzněl s tím skautingem, protože to bylo volný, no.“*

(Respondent č. 3)

Někteří chápali svobodu jako možnost se realizovat mimo školu a rodinu, kde necítili svázanost povinnosti a o všem si mohli rozhodovat sami bez vlivu dospělých. *„Člověk nebyl jako zavřený v tom kolotoči škola a rodina, ale prostě bylo něco jiného, co, kde se zároveň neuvěřitelným způsobem mohli realizovat. My jsem tam zrovna úplně náhodou natrefili na takovou díru a tam jsme si mohli dělat, co jsme chtěli. Protože nikdo neměl invenci, nikdo to nechtěl, takže byla úplně jako volné pole působnosti. Takže jsme si to v té chatě užili. Strašně moc jsme se tam toho naučili."*
„Lákalo mě především to, že po asi tak roce nebo roce a půl, když ty dospělý přestali mít čas, tak začalo se praktikovat taková ta skautská výchova v těch družinách, kdy my jsme se vedli navzájem. Jako ten družinovej systém". Nepřímo zde cítím i potřebu převzetí zodpovědnosti za chod společenství i vymanění se z pravidel daných někým jiným než těmi, se kterými se mohli a chtěli v té době sami ztotožňovat.

(Respondent č. 5)

Dále ji vnímá jako volbu, která přináší své výsledky například při výběru svých spolupracovníků. Vědomí toho, že není pouhým nástrojem, ale „má *pocit, že to dává smysl. To je vlastně je to takový, že vlastně v tom, systému, ve kterém pracujete nebo státní sféra obecně, je takový kolos, kde občas je člověk jenom kolečkem a šlape, jak systém potřebuje, že jo. A nějak úplně nenaplňuje všechny moje potřeby nebo mě to tak nenaplňuje, nebaví. Že tohle je vlastně taková další možnost toho vyžití, no."*

Na druhou stranu ví, že i svoboda projevu má dvě stránky a přináší úskalí: *„Jsem zvyklá dělat a říkat, co se má, co si myslím a je to přístup, který mi nepřináší úplně vždycky tu nejjednodušší cestu* (smích). *Takže s tím docela bojuju. Si myslím, že proto mě lidi nemají moc rádi, protože jsem taková držkatá. Že řeknu, co si myslím. Jako ne, že bych to cpala lidem, ale když se mě někdo zeptá, co si myslím, tak se to dozví. A ne vždycky (smích), ne vždycky to chtějí ti lidi slyšet, no (smích). Nemají se ptát".*

(Respondentka č. 2)

Svoboda se projevuje v jeho pojetí i jako prostor pro vyjádření vlastního názoru nebo jako ekvivalent pochopení období dospívání z pohledu dospělého. *„Mají svoje názory, což je normální…příkazama, zákazama je akorát odradí...i když je to jelito a kouká na svět telecíma vočima….říct mu, že je to možná jinak nebo mu to vysvětlit jenom do tý míry,* kdy na tebe kouká *„znuděnej týnejdžr".*

Citlivě vnímá, jak děti vítají špatné počasí, aby si naplánovaly činnosti podle svého, v okamžiku nečekaného volna, kdy nemusí nikoho poslouchat a mohou si svobodně rozhodnout, co by chtěly dělat. *„Na tom táboře děti milujou, když začne pršet a voni si můžou lehnout do toho stanu a můžou hrát karty, jo, nebo takhle. Nebo dneska už to tak nemáme, to vybavení, ty boudy. Takže voni už si hezky sednou do jídelny a tam si hrajou Bang a další věci, že jo. Takže to už je jinak. Za nás byly jako ty stany, jo a to. Takže to vim, jako že milujou."*

(Respondent č. 4)

První dotazované poskytli rodiče svobodu k tomu, aby se mohla rozhodnout a najít si, co ji bude v životě naplňovat. *„Naši podporovali, ať si zjistím všechno, co mě zajímá,*

takže jsem se tam kromě toho skautingu vlastně potkala i s křesťanstvím, což pro mě taky byl úplně nový svět".

(Respondentka č. 1)

Naproti tomu také lze vnímat svobodu v opozici něčeho vyššího, než je člověk. Jako tu, kterou nemohu použít k překroucení faktů jen z pozice moci, ale jako možnost žít a konat čestně a tím změnit naši společnost. *„To znamená opravdu jako vědět, že jsou tady věci, který přesahujou, že je tady ňáká největší pravda a láska, že já sám si neurčuju, co je pravda a co ne. A že když lžu, tak že prostě jako nepodrývám, nemůžu si to vynutit, protože jsem zrovna, nevim co. A není to, že jenom já jsem zrovna, mám takový postavení, který mě nemůže ohrozit, v tý mojí konkrétní situaci. Tak to se nevyřeší, že se někde schválí ňáký zákon, ale to se vyřeší, právě tím, že se spouští ty procesy. Že vstupujeme na tu cestu, aby se to mohlo proměnit, že prostě velmi detailním způsobem a ovlivňujeme mladý lidi, ovlivňujeme sebe, aby se do tý společnosti dávalo ta atmosféra lepší. Záleží na každým mým slově, na každým mý činu, jo.*"

(Respondent č. 6)

4.2.2 Sny

Realizace snů vede z úst respondentů k naplnění jejich tužeb. Ztotožnění se s ideály a realizací toho, co si přáli. Jiní naproti tomu ani o vstup do oddílu prvotně neusilovali a náhodně vstoupili do oddílu. Jiní byli strženi nadšením někoho z blízkých. Další šli za svými sny, které realizovali dle dobrodružných knih. Jiní prostřednictvím svých ideálů nachází stejně orientované jedince a společně žijí v duchu těchto ideálů. Sny v podání respondentů tvoří spolu se svobodou východisko k jinému životnímu stylu i možnosti takto žít bez svázanosti nebo nátlaku.

Úplně jinej svět

Většina respondentů zmiňuje, že právě jejich ideály, sny nebo to, co zažívali pouze v knížkách jim pomohl naplnit skauting. Ztotožnění se s hodnotami tak jinými, než bylo v životě kolem běžné, byl pro některé možná krásný únik, lákavá alternativa i přesto nebo právě proto, že mnohé činnosti vyžadovaly odhodlání, fyzickou zdatnost i překonání vlastních limitů…"Najednou *si prostě pořídil to zelený oblečení a na víkend mizel a já jsem doma zůstávala sama a on se vracel smradlavej, uzenej, že jo, protože trávili prostě večery u ohňů a byl to úplně jinej svět. Najednou prostě byly maskáče, celty, americký usárny a odjíždění každej pátek někam do lesů. Takže to bylo hrozně atraktivní a já jsem pořád po něm chtěla, ať mě taky vezme do nějakýho oddílu. A tak mě tam naštěstí vzal jeho kamarád, kterej prostě jako mě v tom chtěl podpořit."*
„Táborům předcházela přípravka, která bylo docela fyzicky náročná, protože jsme stavěli týpka, který jsme si sami šili. A postavit jedno týpí znamenalo porazit prostě třináct souší, osekat je, opořízkovat je…A pak jsme byli někde, kde byl potok a pokosená louka, no. Takže to bylo prostě pro holku dvanáctiletou ze sídliště úplně jako jinej vesmír."

(Respondentka č. 1)

„Byl jsem dítě normalizační rodiny, která nebyla komunistická. Otec mi zakazoval chodit na Pionýry, ani jsem tomu nějak moc neholdoval. Spolu s kamarády četli Foglarovy

knížky, které je naplňovaly, a proto při možnosti vstupu do skauta neváhali. *„Jako dvanáctiletí rozcitlivělí chlapci, vnímaví k okolí, plní ideálů, před začátkem puberty, a najednou to zakázaný ovoce a nějak to do* sebe zapadlo v tom věku. *„A ani to nebyla taková indoktrinace“.* Připouští, že to možná někoho může bavit, ale on a jeho kamarádi na to *„moc nebyli.“*

(Respondent č. 3)

„Za to může Foglar.“ Uvádí, že vždycky rád četl, a právě četba i jinak nedostupných knížek, které mu příbuzní vozili z Kanady, mu rozšiřovala obzor. *„Přečet jsem milion věcí“ a* vždycky měl *„nějakej vztah k přírodě a je jedno jestli to jsou májovky nebo Rabsoner, jako voči jsem měl, dá se říct, otevřený. No, jak říkám, za to může ten Foglar. Protože my už jako kluci jsme měli kluby, že jo. Takový jako který jako Rychlí šípy a tohle to, prostě jsme různě vod…I mám* (smích) *já nevím třeba deník, kterej jsem si psal a jako a různý ty věci tábornický a tohle. A bylo mi třeba devět, jo.“*

Vzpomíná na svého prvního bobříka, kterého skládal na Staroměstském hřbitově v Českých Budějovicích. Zde ho jeho ideály stály nemálo modřin a boulí, ale dostát svému slovu a neztratit tvář před ostatními mu nedalo, aby od svého rozhodnutí ustoupil…„tady *já jsem si vlastně složil toho prvního bobříka podle Přístav volá. Že jsem skočil z jedný hrobky dolů. Hrozně jsem si natlouk, řval jsem celou cestu až domů, ale prostě jako musel jsem, jo. Protože, když jsem tam vylez a kouknul jsem se dolů, tak prostě ta hloubka nebo jako jsem machroval před tím…. Pak jsem úplně zesinal nahoře a řek jsem si „teď“. Už tenkrát jsem cítil, že když prostě jako, že ztratit tu tvář, tak prostě jsem tam spad. Tak jsem tam skočil, a to byla strašná sranda. Já dopad na nohy, na kolena, na lokty, na hubu.*“

Podle svých vzorů a ideálů žil i dál. Se svými kamarády založili v tomto duchu osadu a později i oddíl: *„Tak jsme se chtěli nějak …a začaly takový ty kovbojíčkovský léta. Začali jsme na kytaru a tohle a v rámci oddílu vlastně jsme založili jako osadu, jo, takovou trampskou a byli jsme hrozně ortodoxní. Abstinenti., jo…prostě. A cítili jsme se jako v těch májovkách.*“

Naopak snahu zažívat stále dobrodružství vnímá i v negativním smyslu, kdy právě pod tíhou snů a ideálů nedošlo v případě jedné generace k přirozenému předání zodpovědnosti za vedení oddílu ze starších na mladší a oddíl se skoro rozpadl: *„Voni pořád chtěli bejt v těch družinách, aby zažívali takovej ten. Ne jako roveři, ale bej v těch družinách. Pak zjistili, že jsou starý a všichni teda jako vodešli.*“

(Respondent č. 4)

….že sem prostě hltal Werneovky, pro mě knížky mýho dětství. Na sídlišti, kde jsem bydlel, byla taková malá knihovna a tam se dalo číst, co bylo k dispozici. A když mi jednoho dne došly Werneovky, tak jsem tam objevil, že existujou Foglarovky. Ale vtipný bylo, *že já jsem vůbec nevěděl, že ty skauti by mohli existovat i dneska.*“

(Respondent č. 8)

4.2.3 Aktivita

Aktivita je jednou ze základních podmínek fungování oddílu. Většina z dotazovaných se sama popisuje ať přímo nebo nepřímo jako člověka činorodého, který nedokáže jen tak postávat nebo být dlouhodobě pasivní. Často ji spojují se smyslem činnosti, kterou za ní potřebují vidět a je pro ně důležitá. V případě mnoha respondentů se promítá do ochoty přinést oddílu určitou oběť, ať už v podobě vlastního volného času nebo finančního zabezpečení. Naopak všichni zúčastnění se shodují, že pasivita uvnitř oddílu může vyústit v jeho rozpad. Naproti tomu přílišná aktivita jako důraz na výkon, je z úst jednoho respondenta vnímaná jako nežádoucí. Spíše ji popisuje jako vlastní stimul ke spolupráci s ostatními. Další ji vnímá jako vlastní rozhodnutí pro ostatní něco dobrovolně dělat a přikládá ji velkou váhu. Aktivitu vnímá jeden zúčastněný i jako pasivní přítomnost na schůzkách a zároveň aktivní připravenost být někomu nápomocen.

Být akční

„Nejsme takovej typ člověka, kterej umí nic nedělat. Samozřejmě, že taky jo a někdy mě to baví. Pro mě to, že pro mě byl hodně velkej zlom, když mohla něco začít aktivně dělat, jako vést, když jsem mohla začít něco aktivně přinášet těm ostatním.“

(Respondentka č. 2)

…„*podávání výkonu opravdu nebylo, nebylo jako smyslem*“ a posláním oddílu. Jeho záměrem bylo spíš vytvoření přátelského a podporujícího prostředí, kde by každý mohl nalézt potvrzení „*v těch silných stránkách*“. Spíše touto vizí byla vedená aktivita oddílu, směrem k podpoře jedince.

(Respondentka č. 1)

Naopak pasivitu až nezájem o vedení oddílu zmiňuje čtvrtý respondent…„*nikdo nechce vést oddíl. Já jsem to měl třebas tohle to přesně naopak.“* On sám nikdy takto založený nebyl. *„Já jsem vždycky věděl, že chci bejt s těma dětma, že chci bejt v terénu. Já jsem se vždycky ulil do ňáký, já nevim, …..předseda revizní komise, co jsem jedno za měsíc podepsal ňáký kraviny a šlus.“*

Sám si ale uvědomuje, že vedení oddílu je zodpovědná činnost, a proto od vedoucího oddílu vyžaduje plné nasazení. **„***Tohle to je jeho dobrovolná záležitost, je to jeho vlastně jeho ochota, řekněme, se prostě věnovat těm dětem, nebo tak. Vono vůbec je to, ten oddíl je taková instituce, že člověk naráží …. Je to na úkor existenc. Je to na úkor rodiny bezesporu. A více méně, když už cítí, že to dělá dvacet procent, tak už jako si říká: Ne, to je blbost. Prostě, ať to někdo dělá, ať to někdo dělá na, na, na aspoň osmdesát procent.“*

Nevydrží být nečinný a nemá rád prázdné prostoje. Rád se podílí třeba i na přípravách tábora, potřebuje vidět, že jeho přítomnost dává nějaký smysl. „*Ne, já jako když někde jsem, tak prostě potřebuju jako tam, ne, jako že se někde tam budu povalovat nebo něco. To je nesmysl. Takže člověk jako taková ta úlitba je, že něco tam vytváří, něco staví nebo já nevím, támhle něco vopravuje nebo tak. Ale tohle je, to je vo čem se bavíme, jako jo. Já nesnáším prostoje.“*

Akčnost a obětavost pro oddíl mapuje i jeho přístup v dobách, kdy oddíl teprve vznikal. *„Neměli jsme nic. A voni vyřazovali něco, tak já jsem po tom hned chňap. No*

a tyhle ty vyřazovali, tak jaká pro ně okamžitě šáhnul a měli jsme prvních pár plachet, jinak jsme měli ještě, který byli použitelný. Takže my jsme měli první tábory, který jsme měli s áčkama, vždycky dvě na sobě, aby to nepromoklo, jo."

(Respondent č. 4)

„*To chce napřít, to člověka musí bavit. Vedení oddílu to chce jen jednoho koníčka. Je to furt, furt příprava něčeho, dolaďování, rozhovory s klukama. To se nemůže stát, že se mi nechce.*" Akčnost a zapálení pro oddíl zdůrazňuje i další dotázaný. Na současných vedoucích oddílu ho mrzí, že mají mnoho svých osobních zájmů a vedení oddílu se již tak nevěnují. Sám se snaží být spíš poradním hlasem a je rád, že oboustranný respekt a úcta v oddíle stále fungují. „*Abych tak pravdu řek, tak v tom skautu se zapojuju furt s tim, že si myslim, že jim k tomu můžu dát ňákej komentář a nabídky. Jsem přítomnej na takových těch střediskových schůzkách, správcuju ten dům jako... Takže já tam s nima dost často sem, nemám žádný rozhodovací pravomoci, ale tak jako podotknu k některejm věcem, málokdy mě poslechnou, ale vyslechnou mě, tak jako. A takhle bych mínil bejt tak jako dokud nebudu směšnej. Směšnej nejsem protože voni to dělaj klucí, který vopravdu jako třeba, no, vod malička vyrostli tam… tak to voni mě berou. Ale jako že by to udělali tak, jak chci, bych chtěl já, nebo jak bych navrhoval, tak…. Rád bych působil jako ten z pozadí, jako ta nápověda.*"

(Respondent č. 5)

Každá generace to vidí jinak, zbytečné moralizování nic nevyřeší, spíše aktivní a pozitivní přístup. „*Je blbý to, že když to potom někdo převezme a to, tak von samozřejmě člověk je takovej liberál a spíš jako se snaží být rádcem, jako než, ňákým prudičem, jo. Ale je to ta slavná generační záležitost, kdy člověk na věci přichází až s postupem času, s postupem zkušeností.*"

Aktivita je stěžejní pro zachování oddílu, protože když vedení ztratí zájem o dění v oddíle, může dojít k jeho rozpadu: *„Nejhroší je, když „dosavadní vedoucí přestává bejt akční a vypadává ze schůzek"*. Zájem vedoucího o fungování oddílu je jako hnací motor. „*Vždycky je lepší, když to někdo veme. Najede na pravidelný schůzky, na výpravy, ňákým způsobem. A i když nemá zkušenosti nebo tak, tak stejně je to vždycky lepší, protože vlastně ten oddíl jede dál, jo. Ale to je to, prostě. Spousta oddílů takhle zanikla, legendárních oddílů.*"

(Respondent č. 6)

Aktivitu ve vedení oddílu je spíše v celkovém přístupu. Někdo oddílem žije celý život, je mu ochotný obětovat velkou část volného času a někdo jen určitý časový úsek, jak bývá pro skauta typické. Sám říká, že prošel skautem od *„od malinkýho špunta až po vedoucího tábora"* a o svém příběhu nemluví se smyslu *„jednou, skautem navždy, myšleno aktivním. Ale že to vemou holky a kluci někdy kolem tý maturity a dělaj to do konce tý vejšky, kdy to předaj těm mladším, aby to převzali.*" Jak dlouho chce být každý aktivní nebo jakým způsobem se chce a může dál podílet je jen na jeho rozhodnutí a možnostech. Ale ani to nevylučuje stálé spojení s oddílem a s přáteli, které zde nalezl. Líbí se mu aktivita v podobě nadšení, jež se předává ze starších na mladší a je tou formativní silou „*dělá jako by ty současný mladý nadšený lidi, že si sám sobě jako vychovává ty, ty následovníky.*"

(Respondent č. 8)

4.2.4 Smysl

Potřeba nacházet smysl

Smysl je pro účastníky výzkumu vlastní poznání, jež vnímají za svou činností nebo záměrem. Pochopením smyslu činností může vést ústy jedné z respondentek k posílení sebevědomí ve vyhodnocování běžných situací. Pro jednu z respondentek i jako možná sebereflexe nebo revize i jako nutnost, kterou hledá ve všem kolem sebe. Především za smysluplnou činností vidí efektivní výsledky, posuny či změny. To kvituje i další z respondentů, který nutnost smyslu plánované činnosti vyhodnotil až v pozici rádce oddílu. Jiný z respondentek vidí smysl ve vlastní prospěšnosti druhým. Jiný ze zúčastněných mluví o tom, že v některých oddílech není nijak smysluplně vedená činnost, a i tak ji převáží dobrá atmosféra, která vše negativní zastíní a promění v pozitivní. Za touto zmínkou však stojí jen jediný respondent. Proti tomu se vymezuje jiný respondent, jenž na vidině smyslu a propojenosti činností staví. Nutnost přemýšlet nad okolním děním, vyhodnocovat situace a kriticky se na ně dívat je jedna z cest, kterou vnímá jako smysl vzdělávání lidí většina zúčastněných. Jedna z respondentek nachází smysl vlastní činnosti v okamžiku, kdy se mohla začít realizovat ve vedení oddílu. Další vnímá smysl v předávání vlastního nalezeného smyslu ostatním.

„Já myslím, že pro mě to, že pro mě byl hodně velkej zlom, když jsem mohla něco začít aktivně dělat, jako vést. Takže pro mě to, když jsem konzumovala ten program a byla jsem součástí těch dětí (v uvozovkách), tak ne, že by mě to nebavilo, bylo to fajn, ale lepší je, když jsem mohla začít něco aktivně přinášet těm ostatním. Tak bylo ro mě to klíčové, asi. To dávalo nějak tomu volnému času nějak jako by smysl!“

„Že je to vlastně taková cesta a člověk jako roste a vyvíjí se a nemám pocit, že by to bylo u konce, no. Že to není, že když to takhle dělám, že se to tak dělalo vždycky. Ta revize: „Tak, hele, je tohle v pohodě? Dává to smysl? Funguje to, nefunguje to? Proč to nefunguje, jak to uděláme jinak? Že vlastně se ten systém pořád posouvá, ty věci se pořád někam posouvají, zdokonalují. A v práci se spousta věcí dělá, protože to někdo řek, protože se to tak dělá už deset let a o efektivitě a smyslu se nedá o tom hovořit. Že je to takový mikro vesmír, ve kterém ty věci tak nějak zapadají do sebe. Což jako je osvěžující.“

(Respondentka č. 2)

„Cíl není chodit do přírody, cíl není lovit bobříky, cíl není vázat uzly, ale že je to zkrátka ňáká metoda a že ten cíl je opravdu jako komplexní výchova těch jedinců přesně jako v těch třech aspektech (duchovní, dušení, tělesný). Strašně důležitý je ten cíl. Proč to vlastně dělám? Co je za tím? A to si myslím, že mě taky naučil skauting. To jako ptaní se, aby, aby jako člověk byl pořád votevřenej těm různým odpovědím. A zároveň jako teda vlastně jako věděl, že, že chce nějak jako jít dál a tudy ….a byl v tom jako dostatečně náročnej a konkrétní.“

(Respondent č. 8)

„Další dimenze, ve který mi ten oddíl pomohl je ta, že jsem třeba loni se svojí třídou dvakrát vyjela do hor na tejden, do podmínek ne úplně konformních. A myslím si, že to, že jsem jako tam schopná vyjet, a vlastně vést do docela náročnej program, ten celej tejden, pro těch dvacet dětí. Takže zase zúročím věci z oddílu.“

„No, myslím, že má smysl se snažit o vzdělání, protože lepší společnost souvisí s tím, jak jsou lidi vzdělaný…. Je potřeba mluvit o těch hodnotách. A když mluvím o vzdělávání, tak to, co teď vnímám, že chybí, je *vzdělání ve smyslu nějaký gramotnosti čtenářský. Vzdělání ve smyslu nenechat se manipulovat populismem, poznat manipulaci, ve smyslu povědomí o nějakých základech kontinuity třeba jako českýho národa. No a vzdělání jako kritický myšlení a schopnost formulovat vlastní názor a schopnost diskutovat s druhým, najít to, co je podstatný. Rozlišit fakt od názoru. Tak vlastně se to hodně týká čtenářský gramotnosti, a proto taky nebo tak učím češtinu. Tak to je něco, co si myslím, že můžu nějak, k něčemu přispět.“*

(Respondentka č. 1)

„Tak obecně je pro mě důležité být někomu prospěšný, jako dělat něco, co dává smysl. Jako že není primární vydělat peníze, když jdu do zaměstnání. Prostě potřebuju, aby ta práce jako taková… Jo, jako krátkodobě jsem ochotná dělat i něco, co nedává smysl, ale z dlouhodobého horizontu rozhodně ne. Potřebuju, aby mě to naplňovalo jako i jinak než jako výplatní páska. To pro mě není jako moc hodnota.“

Nacházet smysl je pro ni prvotním a základním kritériem v životě, na který se zaměřuje. *„Protože vlastně, vlastně, jako by to, co, to, co nacházím ve skautu hledám i všude jinde. Aby to prostě dávalo smysl celkově, aby ta věc byla k něčemu a aby to bylo efektivní, jo. Já to vlastně dělám všude, akorát ve skautu je tam ta možnost nebo ta šance, že to vyjde mnohem větší.“*

(Respondentka č. 2)

Smysl by měl být schovaný za každou plánovanou činností. Protože dělat něco, je diametrálně rozdílné od toho, než dělat něco protože…to vede ke smysluplnému cíli, který časem každý člověk začne ve svém životě hledat. *„Tak ve chvíli, kdy se na to vyprdne,tak pojede na tu výpravu, půjde od někam nikam, a tak nějak ho budou napadat hry, který si s nima může hrát, ale nebude to mít žádnej moc velkej efekt. Ty děti sice prožijou, jako bude zábava tak, ale co se týče jako třeba…nebude to vono.“*

„Ten tábor je vyvrcholením celoroční činnosti tý skautský…., Za jedno by se tam mělo projevit všechno, co voni jako by se měli naučit za ten rok. Což v našem případě, mám pocit, že nemají co projevovat.“

(Respondent č. 4)

Děti prochází určitými situacemi, které na nich zanechají nesmazatelnou stopu. Prožité okamžiky vedou v dalším období jejich života k následné sebereflexi po smyslu činnosti, jinému postoji v posuzování, rozhodování i ve vytyčení životních priorit: *„To obyčejný má co dát a ten život se strašně zjednoduší. Vystačí si s pár věcma. Myslim, že tam byla sranda, pohoda.“*

(Respondentka č.5)

Naproti tomu existuje spousta oddílů, u kterých jejich činnost postrádá hlubší smysl a „ze *kterých si tak trošku děláme srandu, že jsou to prostě jako fakt zelený mozci, a že opravdu jediný, co z toho skauta maj je, že chodí do tý přírody a vážou tam ty uzly.* Ale na druhou stranu vidí, že druhou důležitou složkou je i přístup a atmosféra uvnitř oddílu. *Jsou zkrátka oddíly, kde víc dbají na takovou tu komplexnost toho, tý skautský výchovy, poselství. Jsou oddíly, který to mají horší, jako ten náš a jsou oddíly, který na to kašlou. A stejně jsou jako dobrý oddíly a ty děti tam mají jako dobrej čas, s tím, že jsou*

jako takový polovojenský. Jako srandičky tam dělaj a, a stejně si myslím, že ten účel to nakonec splní.“

(Respondent č. 8)

„V tomto„*módu*“jsem chtěl vést i oddíl.„*Rychlí šípy, příběhy a tohle. A jako dítě to člověk chtěl sám prožívat a vymejšlel si různý dobrodružství prostě. A vlastně jak stár, tak chtěl takovejhle oddíl, a potom už ho chtěl jako sám tvořit. Nebo jestli to člověk v sobě jako má, že to, co sám chce a chtěl vždycky dělat, takže chce, aby dělali i další, že cítil, že by mohl něco takovýto předávat. Spíš jako jo, že vono to souvisí. Vlastně jako ten smysl, kterej člověk vidí sám, tak si myslí, že je jako dobrej možná, jo. A že, že se to snaží teda jako nějak probouzet v ostatních. Což nevím, zrovna jestli …je spíš ňáká lumpárna nebo jestli je to nějak jako ňáká edukace.“*

(Respondent č. 4)

Smysl v ostražitosti a v hledání cesty, v neustrnutí, v nacházení možného řešení, jak jít dál, které *„mě osobně baví, jsou mojí podstatou…..„Čas je důležitější než prostor. Nebo ještě jinak: Proces je důležitější než pozice. Hledám, stopuju, jdu, hledám další cestu. A ne že mám pozici a teďka se jí jako snažím z nějakýho hradu dobít svět.“*

(Respondent č. 6)

„Nejpodstatnější pro mě je, aby ty děti byly šťastný. Tím pádem, aby měly takovýto radostný, srandovní dětství prostě, kdy i prostě si šáhnou na dno, ale zároveň si užijou spoustu zábavy prostě. A jako dobrodrůža a těhlec těch všech věcí.“ To ale s sebou nese i jistou míru zodpovědnosti za to, co si vytyčí. Jak uvádí: *„Že vono, vono není jako nějak ….složitý něco vymyslet a říct si, hele teď uděláme družiny a půjdeme a budeme dělat každej měsíc, eeee oddílový rady a budeme dělat tohle a budeme je učit tohle támhle. To vůbec není jako složitý, to prostě si každý umí naplánovat. Nejsložitější je ta důslednost. Jo. A ta důslednost to je prostě hroznej, to jako, to je prostě hroznej balvan, no. A na tom ztroskotá všechno.“*

(Respondent č. 4)

Potřeba zastoupení vrstevníků v oddíle se jeví jako velmi důležitá pro vzájemnou kooperaci a soudržnost oddílu. Pakliže mají děti v oddíle kamarády ve stejném věku, dochází k oboustranné podpoře. Jak ze strany dětí, tak ze strany vedení. Nejen děti, ale i vedoucí potřebují vidět, že jejich práce má smysl a odezvu. *„Kolem roku dva tisíce šest, sedm, byla velká nouze vo děti. Kdy prostě tam přišli jako dva nováčci, který třeba tam nevydrželi v tom voddíle a pak jako ten voddíl začne pomalu vymírat, jako vyprazdňovat se a ty vedoucí to přestane bavit. A když to přestane bavit ty, ty vedoucí, tak to přestane bavit i ty děti.“* Na to myslel už jako mladý vůdce oddílu *„aby to ňák dávalo smysl a já jsem chtěl, aby to dávalo smysl. Hodně jsem to chtěl. A teď, aby to přesně bylo, abych tam ty mladý, menší kluky něco naučil.*

V každým to vlastně zanechá něco jinýho. Ale pořád vám to vlastně jako nemusí vlastně docházet, proč se to jako vlastně všechno děje. Proč, k čemu je ten skaut dobrej. Ale když se na tom vlastně podílíte, jako shora, tak si myslim, že vás to naučí spoustu dalších věcí a nějak vám to přiroste k tomu srdci. A takže pro mě je to jako srdcovka, protože mi to přijde jako velmi smysluplná věc“

(Respondent č. 8)

4.2.5 Výchova

Slovo výchova snad nepadlo z úst žádného dotazovaného. Přitom skoro všichni ji v kontextu zmiňovali. Byla skrytá za jejich vyprávěním, stejně jako za situacemi a činnostmi, které v dění oddílu probíhaly. Někteří respondenti přeci jen mluvili o výchově, a to o jejím nepřímém působení, který má na jednotlivce mnohem větší efekt jako vnímání přirozených pravidel ve skupině. Dále ji jako nepřímé působení popisuje i další účastník, který ji spíš vnímá přes lidi, které ve svém životě potkal a kteří ho ovlivnili svým postojem či životním stylem. Jiný ji spojuje s atmosférou v oddíle a chartismem vedoucího. S tím se ztotožňuje další respondentka, která má zkušenost s výchovou jako bezpečným a povzbuzujícím prostředím, které posilovalo pozitivní vztahy mezi členy oddílu a tím jim vštěpovalo právě určitý styl výchovy. Jiný z účastníků mluví o výchově jako změně od orientace na výkon k výchově jako přijetí všech stránek jedince včetně jejich handicapů a vyzdvižení jejich kladů. Další z dotázaných přikládá důraz samo výchovné složce oddílu, která přirozeně probíhala uvnitř právě v období, kdy dospělí přestali mít na jeho vedení čas. To doplňuje další dotázaný, který se najednou ocitl v pozici vychovatele namísto vychovávaného a pocítil tak obrovskou zodpovědnost za ostatní. Dva ze zúčastněných se pokusili motivovat a výchovně působit na své svěřence prostřednictvím knih Jaroslav Foglara, ale to se dle jejich soudu nesetkalo s úspěchem. Samo výchovná složka naproti tomu selhala v případě vedení oddílu, kdy se nepodařilo sžití starších a mladších členů oddílu. V některých případech vyplynula na povrch důležitost pozitivně připraveného a vstřícného prostředí, které by se dalo jedním slovem shrnout jako „bezpečí“. Jeden ze zúčastněných se vymezuje k tomu, že výchova v podobě připravenosti jedince na všechny situace, které ho v životě potkají, nejde asi zajistit nikdy. Jde o to spíše volit takový styl vedení, který bude směřovat k zaujetí určitého přístupu problémy vyřešit.

Bezpečí

„Protože v oddíle dostali nějakou svoji hodnotu a nějakou svoji cenu a když o sobě pochybovali, tak tam měli příležitost najít svoje silný stránky a začít si věřit. Protože v tom oddíle bylo spoustu atraktivních aktivit a byly tak různorodý, měli tak velkou škálu, že tam každej jako měl možnost v něčem zazářit. Být úspěšný, a to samozřejmě to sebevědomí, to dalo, a i potom v životě mimo oddíl prostě se měli o co opřít.“

„No, bezpečno tam bylo asi v tom smyslu, jako že když řeknu něco hloupýho, udělám chybu, něco se mi nepovede, tak se mi tam nikdo nevysmívá. Nebojím se vypadat směšně nebo mluvit o svých chybách nebo ty chyby dělat.“

(Respondentka č. 1)

Od polovojenského stylu *„s důrazem na zdatnost, bezchybnost, rychlost* k důrazu na *„schopnost přijmout hendikepovaných člověka.* Tak vnímá proměnu výchovy i pohledu na konkrétního jedince uvnitř oddílu *„proměnilo se to. Že prostě jako přetvářím člověka, kterej je jedinečnej i když je tlustej nebo není tak rychlej, jo. Najednou se ty vedoucí začali vzdělávat fakt trochu v jiným stylu.“*

(Respondent č. 6)

„To se pozná, že meze ňáký vždycky jsou. Ty úplně problematický, ty tam nevydrží, ty prostě jako…No, tak ňákej pořádek, systém tam je.“

(Respondent č. 5)

Často ani nevím, že se děje

„To se vlastně…, když je člověk jako dítě, tak to vlastně jako ani nevnímá, aby vlastně pochopil ty principy toho skautingu.“ Cítí, že z oddílu si odnáší hlavně samostatnost, zodpovědnost a sebekázeň *„hm, to bych řek, že jsou ty největší bonusy, který se člověk učí tak trochu jako…některý věci se ten člověk učí přímo, a jak jsem říkal: A pak jsou jako mimoděčný, a to si myslim, že se člověk naučí nejvíc. Když člověk vede družinu, tak tam vás jako nikdo nikdy nenaučí, jak se vede družina. A to vlastně už já vod těch jedenácti sem se to učil a jsem za to moc rád. Ani nevim, vodkud jinud bych jako tady to uměl.“* Z uvedeného vyplývá, že k formování došlo v obou směrech. Jak z pozice působení na dítě, tak poté v působení člena oddílu na své vrstevníky.

(Respondent č. 8)

„Tak já si prostě něco připravuju, pak přijde situace, které mě jako může vykolejit, proč by ne, že jo? Já nemůžu bejt jako připravenej na všechno. Ale jde o to, abych teda i s tim dokázal ňákým způsobem zacházet. …..to neznamená konec cesty, že jo? To znamená, jak já to pořeším. A to, co se jako děje v tý přírodě anebo na tý výpravě, se snaží člověk prožít i v tom srdci, no. Doprovázet k tomu druhý nebo i společnost, že jo. Že jako můžou bejt problémy, můžeme…jako nemusim je zakrývat, nemusim nad nima naříkat, můžu prostě hledat i třeba velmi složitý a kompromisní řešení.“

(Respondent č. 6)

… „fakt jako mnoho vlastně docela nenápadných lidí, který některý jsou třeba po smrti a furt, furt, na ně jako vzpomínám jako na některý jako, který mě fakt jako hodně dali. Kdybych měl říct co to vlastně, často ani nevim. Prostě ňákej životní styl, přístup nebo řešení jako jedný konkrétní situace, která mi třeba utkvěla v paměti. A to je taky moc hezký, jo, že mi to ukazuje, že ta výchova dost často prostě není přímá, je taková nepřímá. Prostě není to jako teď tady bude pět minu vychovávat, ale je to spíš jako takový ňáký působení člověka na druhýho člověka, no. Je to jako když zrajou jabka, prostě. Tak svítí sluníčko a my nemůžeme říct: Tak, teď je to ještě kyselý, teď už je to sladký. Prostě je to ňákej proces, kterej někdo zahájil, někdo do něj zase dál přiložil a …potom se tam…že najednou se člověk jako sám stává tím formátorem, když se vrátím, tím vychovatelem, jo.“

(Respondent č. 8)

„Jo, jo, jednak neměl potřebu dělat z toho takový to polovojenský cvičení. Taky jsme měli nějaký sváteční nástupy v krojích, ale do určitý míry jenom. Vím, že to bylo někdy úplně ujetý, jo to naprosto nebylo třeba. No, tam spíš atmosféra nějakýho kamarádství, a legrace. Měl charisma, ze kterého mnohé zbylo. Jako chlap byl mladej, atlet, muzikant, výtvarník, krásně mluvil, četl nám. My jsme to hltali všichni.“

(Respondent č. 3)

„Byl důležitý samozřejmě ten proces toho i ten výsledek, ale vždycky se hodně zdůrazňovala i ta společná práce a vedoucí na to pořád upozorňovali. Dávaly se různý jako symboly, za to, když se lidi jako k sobě hezky chovali. Že to pozitivní se vlastně oceňovalo a upozorňovalo se na to. Všichni chtěli být jako Mirkové Dušínové."

(Respondentka č. 1)

Když dospělí přestanou mít čas

Důležitým okamžikem pro formování osobnosti je respondenty vnímaný moment, kdy si jedinec myslí, že je vše něm a cítí se nesvázaný zásahy dospělých. Nabývá pocitu, že není nikým omezována je pánem situace. Dochází možná k nedůležitějšímu ovlivňování jedince prožitými situacemi, vzájemnými interakcemi ve skupině nebo důsledky vlastního jednání. Samo výchovná složka v oddíle je jedna z cest, ke které se váže zodpovědnost nejen za sebe, ale i za druhé. Otázkou je, zda tuto zodpovědnost chce dotyčný převzít nebo se jí vyhýbá.
„Po asi tak roce nebo roce a půl, když ty dospělý přestali mít čas, tak začalo se praktikovat taková ta skautská výchova v těch družinách.my jsme se vedli navzájem. Jako ten družinovej systém. Já jsem tam považoval za strašně důležitej, takovej ten družinovej systém. A jak se předávaji ty kompetence vlastně i těm mladejm. Že za něco ručí, jo a víra v to, víra v ně, že, že to splní. A to je to nejtěžší na tom. Aplikovat."

Bohužel při pozdějším vedení vlastního oddílu (v době dospělosti) se ji už ale aplikovat nepodařilo. *„Tam byly strašný ztráty* (důraz*). My jsem to vopustili, jo, voni úplně je nevzali mezi sebe. Prostě byli to malí. Na tohle jsi malej" a nám se to ňák nepodařilo nikdy aplikovat. My jsme je pak vychovávali ty zvlášťa oni pak pokračovali v tom skautským, jako jak se znali od mala, no. A to je špatně, to je špatně. Nejlepší je to v těch oddílech, kde přijmou ty malý a postupně …to sebekriticky musim. Aby to bylo jako v rodině. A myslim, že v některých oddílech to funguje. U nás prostě ne. Ale voni byli taky takový taky* (jako vlčata). *Já to říkám: "Hele, vždyť vy jste tam chodili, vždyť jsme vám prali podělaný slipy stejně jako těmhle! Nemá jezdit na tábor. No, neměl by úplně, když neudrží…*(smích). *Ale vy jste byli úplně stejný. A je to těžký my jsme byli dospělí, když jsme je vedli takhle. Tak oni jsou …je jim osmnáct nebo dvacet a tohle se jim určitě nelíbí, no tak."*

(Respondent č. 5)

„Já jsme je dal do klubovny všechny Májovky, a už jsem je zase stáh tam vod taď, protože jsem zjistil, že to vlastně nemá smysl."

(Respondent č.4)

„Snažím se nenápadně dětem vštěpovat zásady, obsažené ve skautském zákoně. Snad někomu mohou připadat zastaralé. Foglarovy knížky připomínám docela nenápadně. Přečetl snad všechny, dnes mi ale něco na nich vadí. Třeba absence dívek a možná pár dalších maličkostí (to by bylo delší psaní)."

(Respondent č. 7)

Byl jsem *„tak jako hozený a, a vlastně v tom neumíte vůbec chodit.* Najednou se stal vychovatelem a sám byl vychovávaný situacemi, kdy se stal v jedenácti letech rádcem

oddílu. *„Fakt jako věci, který se člověk jako musí, eee, musí jako učit za běhu. Ale dneska si myslim, že je to taky důležitá, důležitej formující se moment pro ty skauty. Že ta zodpovědnost i třeba za tu bandu lidí, nejen sám za sebe …, co se člověk má, jako učí až mnohem pozdějc.“*

(Respondent č. 8)

4.2.6 Hodnoty

Hodnoty, které někteří respondenti ve svém životě nalezli, jsou v mnohém inspirativní. Jako základní hodnota se jeví víra v Boha, spolehnutí se na Boží záměr nebo směřování vlastního uvažování k vyšším principům a nutnosti vidět „za“ jednotlivé situace. Dva respondenti uvádí, že skaut je hodně formoval při budování hodnot, ale toto aktivní formování mohlo, dle jejich slov, formovat i něco jiného než skaut. Jedna respondentka spatřuje hodnoty v jiném přístupu k běžným životním situacím, kdy v kontextu s nalezenými hodnotami dokáže posoudit jejich pravý význam. Další dotázaný vidí hodnoty v obyčejných věcech kolem nás, v přístupu k situaci nebo v podpoře růstu sebevědomí daného jedince. Vzbuzení jeho pocitu jedinečnosti. Další respondentka mluví o tom, že hodnoty nalezla v mezních okamžicích, kdy neměla vytvořené vždy ideální podmínky. S ní souhlasí další zúčastněný, který ve vypjatých situacích, při pomoci druhým, získal přátele. Překonání překážek, a ne komfortu vidí jako cestu k získání hodnoty vlastního sebevědomí i pátá respondentka. Někteří respondenti zmiňují, že ne všem, kdo vstoupili do skautského oddílu se podařilo ztotožnit s jeho hodnotami. Berou skautský oddíl jako cestu, která dává každému na výběr. Buď ho hodnoty zvnitřněné oddílem natolik osloví, že zůstane nebo v opačném případě odejde. Zde se nabízí zamyšlení, co se stane, když v konkrétním oddíle žádné hodnoty hodné následování nenajde. Další respondentka kritizuje dnešní pohled společnosti na pomoc bližnímu, kdy je na pomoc druhému nahlíženo s despektem jako na slabost než jako na přednost hodnou ocenění. Selhání některých členů skautské organizace jako vzorů popisuje pohledem do minulosti čtvrtý respondent, ale zároveň si uvědomuje vliv tehdejšího politického tlaku, kterému mnozí neodolali. Z jeho pohledu by měly být hodnoty a výchovná složka vrcholným cílem práce všech vedoucích, což v dnešní době takto nevnímá. Další dotázaný nás také burcuje k tomu, abychom byli nositeli hodnot, které vytvořili a uhájili naši předchůdci. Aktualizaci hodnot vidí jako důležité poslání každé generace i sedmý dotázaný. Hodnoty jsou dle jeho interpretace neměnné, jen je na společnosti, aby hledala způsoby, jak je dokáže delegovat dál. Jde o hledání cesty, v jeho případě například aplikace, která zaujme teenagery. Pátý dotázaný spatřuje hodnotu v péči o druhé a ve vytvoření vzájemného vztahu, které přispívají ke spokojenému životu. To částečně potvrzuje další respondentka, která vidí význam výchovy ve výchově společnosti k hodnotám. Následný respondent s ní souhlasí ve smyslu neustrnutí, sebekritičnosti a cesty osobního rozvoje. Poslední z dotázaných se přiklání k názoru, že není důležité, kde působí, ale jaké hodnoty žije a předává dál. Jeden z respondentů uvádí, že pakliže dokážeme žasnout nad běžnými věcmi jakým je například západ slunce nebo se budeme schopni zastavit a vnímat krásu přírody, začneme být vnímavější i na okolní dění. Obyčejnosti všedního života nás mohou vrátit k naší podstatě a pravému smysl našeho života.

Umět je vidět

Vedení rodiny nebo přístup který praktikuje může mnohým dát prostor a svobodu přemýšlet o světě a utvořit si tak vlastní názor, pro který hledají a někteří nachází své odpovědi.

To, že skautský oddíl s duchovní dimenzí u této respondentky podnítil zájem i o křesťanství je nesporné. Asi by to byla jen otázka času, než by se k němu respondentka dostala i jinak. Je zde patrné, že tato potřeba, kterou si v oddíle naplnila, odpovídala i jejímu založení, kterým se prezentuje i v současnosti. *„Ze svý rodiny jsem byla vedená k nějaký otevřenosti. Tak si myslím, že bych k nějakým hodnotám přišla dříve nebo později nějakou jinou cestou. Možná bez skautu, ale asi ne bez křesťanství.“*

„Přemejšlela jsem takhle, protože mi bylo teď padesát a člověk bilancuje. Ale nemám něco, co bych změnila. Něco jako důležitýho, co bych udělala jinak, mě nenapadlo.“

(Respondentka č. 1)

To potvrzuje i další dotázaný. Skauting v otázce víry nehrál takovou roli jako jeho víra a poslání, které vidí jako důležitější. Ač byl postavený na podobných principech, jako knězi mu je bližší kněžské poslání i když formující sílu skautingu rozhodně nepopírá…*„pro mě skauting fakt je naprosto zásadní, zásadní hybná síla nebo tvořivá síla nebo formativní síla, ale jako samozřejmě, kdyby nebyl skauting, možná by bylo něco jinýho jako v tom mým životě jako.“*

(Respondent č. 6)

„Že dneska nebo dost často lidi, co nejsou skauti, tak mají se vším strašný problém nebo utopí se třeba v nějaké maličkosti. Protože i když je třeba nějaká nepohoda, mokro nebo cokoli, tak najednou je to vyhodí z té komfortní zóny a skauting tu komfortní zónu hodně rozšiřuje. Člověk zjistí, že když nejde o život, nejde o nic.“

„Služba sobě, služba druhým a služba vyššímu principu. A to je jako pro mě hodnotový systém, který mi úplně vyhovuje…Abychom dokázali odhlédnout od toho každodenního života a chápali, že existuje něco vyššího, než jsme my a aby třeba se tam nevytratila taková ta laskavost. Aby, aby ti lidi prostě chápali, že to není jen tady a teď a zisk, ale je něco víc než my, co nás přesahuje.“

(Respondentka č. 2)

„*Vono by se jako řeklo: „Ty skauti, to jsou takový ty, tady ten tohle to, tady fangličky a takový ty jako a všichni se jim smějou“,. protože to jsou úplně normální lidi…. Jako hlavně tahle ta současná generace, jo. To jsou normální lidi, který paří prostě, který žijou svým týnejdžrovským životem jako na tej střední škole, na vejšce, ale drží nějaký zásady samozřejmě aaaa* (odmlka). *Já si myslím, že, že tohle to se nevylučuje, jo. Aby někdo jako si řek, že prostě, že prostě jako ho to svazuje na tolik, že musí žít teda ňákým životem.“*

„Už tenkrát jsem cítil, že když prostě jako, že ztratit tu tvář.“

„Pro mě je asi fakt opora to, že je kolem, že ten život je vlastně tak nádhernej. Jako jo. Jo, že takový ty věci mi nikdo nemůže vzít. Takový to, že bud stát někde v lese prostě. Ten život vůbec, to Universum. Takovýto, jako že,.že…Já totiž, za prvý: Já jsem si jako našel asi, nebo já nevím, jestli našel…Že se těším na každej druhej

den, jako i profesně, i když dělám spoustu věcí, který mě nebaví. Ale ...jako já hlavně jako miluju takový ty věci, jako že obyčejný, jo."

„A více méně jako ten vedoucí by měl tyhle ty děti podporovat v tom, tu jejich přednost prezentovat. Aby prostě oni mohly voni mohly jako by vystoupat mezi ostatníma, který se jim smějou, že neumí tohle, tohle. Ale najednou ty vostatní zjistí, že třeba, když někdo umí slovhově,, aby psal kroniku. Cokoli, cokoli. To samý dělat hry, aby ty lidi mohli uplatnit ty svoje věci a postupně je nasměrovat je k tomu svýmu umu. To se v pár případech děje."

„No, tak nejdůležitější je přesně objevovat ten, dobře stavět ten žebříček hodnot. A to není tak, že stavět podle sebe: "Hele, já si myslím, že tohle to je nej, ale tak jako co asi tak obecně jako je. Že ty prachy jako opravdu neudělaj lidi šťastnýma, jo, že ulehčí život mnohdy. Zase objevovat, a to je zase to, co ten oddíl umožňuje, na rozdíl od školy. Objevovat tu krásu, ty věci, který jsou opravdu, jak říká ten krásnej citát od Axela Muntheho," že všechny ty věci jsou zadarmo. Ty nejkrásnější věci, že jsou na světě zadarmo". A to je takový krédo, samozřejmě. To znamená že, to znamená že, člověk, aby byl šťastnej, tak na to nepotřebuje prachy. Jo, protože, protože eee to štěstí vlastně jako by je v tom, jak cítí věci sám, jak se staví k věcem. A je to samý jako, že někdo má třeba karambol a je to pro něj úplně trauma největší a je to prkotina víceméně, ale je to jenom jeho, prostě, přístup."

„Takže prostě tady se jedná o to, že, že nějak objevovat takový ty hodnoty samozřejmě, ale hlavně jako objevovat jako, jako, i ty, i ty věci, který vede těch peněz můžu jako postavit, jo?"

„Tak von je tak nádhernej den a ten sníh se venku tak třpytí, tak já vemu ty běžky a jdu do těch Jizerek, protože ten den už mi nikdo nevrátí, prostě!" NO, tak to je tahle ta věc a samozřejmě charakter, charakter a takový věci všechny ty zásady, zásady prostě který jako prostě dělají partu. Já nevím, abych to k něčemu…to kamarádství, ta férovost prostě, vono je to spojený s takýma těma věcma kolem těch peněz. Protože ta závist a takovýty pitomosti ty se prostě zase jo."

(Respondent č. 4)

„A pak ten optimismus, že to, že to je všechno, že to bude mít dobrej konec. My si třeba užíváme eeeeee, jak bych to řek, to stárnutí. Někdo je úplně z toho (smích) *paf a já říkám: To je tak krásný! Jak to ty generace nastupujou!" My jsme třeba, mý rodiče umírali tady dole, jo jako. A to je úplně ... umírali rodiče, začali se rodit vnoučata. Chvíli potom jo. Tak je to takovej, je ten život, je hezkej* (ticho). *No, bez těch vztahů nejde hezky. Bez těch vztahů, když nejsou tam."*

(Respondent č. 5)

„Skaut umí pracovat s těma rituálama, symbolama, oheň, takový ty různý vody, že jo. západy slunce, hvězdy, tak to jsou věci, ke kterým se vlastně teď i v tý ekologii hodně vracíme. To znamená taková ta lidská prostota, která jako se umí prostě, umí prostě žasnout, že jo, třeba. …schopnost žasnout, schopnost se prostě zastavit a dívat se na západ slunce. A to jsou vlastně jako triviality, ale myslim si, že jako tyhle ty věci zachrání svět! Jo, že pokud se prostě nebudeme, nebudu si umět vychutnat tuhle kokkrétní chvíli a furt budu jako chtít víc, víc, větší výkon, tak."

(Respondent č. 6)

V konformní zóně nerostu

Ve spojení s překonáním komfortní zóny hovoří někteří o sebezapření, když překonali vytyčené překážky, stali se odolnější a posunulo je to v jejich uvažování jiným směrem. Mnohdy se v ne komfortu zrodila přátelství, která trvají dodnes nebo i vědomí toho, že ke svému životu člověk nepotřebujeme mnoho. Dále vyvstala naléhavá potřeba tyto hodnoty předávat dále a nacházet cesty, jak toho dosáhnout i jak je pěstovat v ostatních.

„Že v komfortní zóně nic neroste ani vaše osobnost. Že člověk musí sám sebe trošku tlačit pořád někam dál, protože když to přestanu dělat, tak ta komfortní zóna se začne zmenšovat, že jsou situace, který mi nejsou příjemné nebo bych si je nevybrala, že tak budou, ale prostě to život i skauting přináší. A je třeba si říct: „Jo, tak jdem na to!“

(Respondentka č. 2)

Právě překonání nepohody, posunutí vlastních limitů, sdílení těchto zážitků s ostatními buduje základ vlastního sebehodnocení …“j*á myslím, že společný zážitky. Ale asi taky, že je jako ten skaut jim klade ňáký jako požadavky a voni je mají, když jim vyhoví. I když s ňákým sebezapřením, tak z toho mají radost. Že je jako, jako vylepšuje pořád. Že maj radost, že to překonali.“*

(Respondentka č. 5)

Naproti tomu další cítí, že se vytrácí jakýsi zájem o ne komfort, o atraktivitu něčeho syrového, co se dříve jevilo atraktivní…*„že i s postupem takovýho jako konzumu ta ochota rodičů a dětí jít do nějaké nepohody, překonání se, je jiná, než my jsme tenkrát měli v těch osmdesátkách, kdy to bylo prostě všechno strašně atraktivní…všechno posouvá to trávení volného času jinam.“*

(Respondentka č. 1)

To potvrzuje i další z dotázaných, kdy vůli překonat sám sebe, vystačit si s málem, více vnímat a prožívat podstatu dění kolem sebe v dnešním skautingu postrádá. *„My jsme taky byli pionýrskej oddíl. Ale znova říkám. My v tom pionýrským oddíle byli větší skauti, než jsou teď voni. Vo tom se vůbec nebavim.“*

(Respondent č. 4)

Někteří si ale zpětně uvědomují, že právě surovost podmínek, nedostatek vybavení a zázemí, vlastní odkázanost na druhé pro ně byla tvrdá zkušenost a mnohé postavila před rozhodnutí, jak se s tímto ne komfortem vyrovnat. Zda zůstanou anebo odejdou. „*A kdo ten tábor přežil, v těchhle brutálních podmínkách, z dnešního pohledu, tak tam je léta v tom oddíle. A ta moje generace, co jsme zakládali ten voddíl, tak se jako pořád stýkáme, kamarádíme.*“

(Respondent č. 3)

Právě překonání mnohých výzev přineslo některým obohacení, ze kterého čerpají celý život, na který se nyní dívají jinýma očima než jejich vrstevníci nebo kolegové. „*Skaut mi rozhodně něco dal. Spoustu věcí, jak se dneska dívám na život, spoustu věcí, jak sem jako orientovanej celkově…i vlastně dneska, když jedzim, nevim, po akademickejch konferencích, tak prostě jako nevadí vzít si spacák a spát u někoho na*

gauči spíš, než si brát drahý hotely…tak mi ukázal, že člověk nepotřebuje luxusní hotel, aby přespal na ňákým místě, ale stačí mu zpravidla, zpravidla míň."

Nezapomínají na okamžiky, ve kterých se zrodilo přátelství, soucit i pochopení odkázanosti druhého moji pomoc, se kterou by se v běžném životě tak těsně nesetkali. „*Asi jsme na těch táborech jako zažívali* (odmlka) *ňáký takový jako mezní okamžiky, který jako ne jako každej zažívá. Třeba, že má jako někdo ňáký trable, že někdo, někdo třeba tři dny bleje a je úplně strašně nemocnej a ten druhej mu vynáší ty, ty nablitý vajdlinky s těma, s těma zvratkama. Tak to jsou prostě věci, který eee, fakt jako si myslim, to přátelství jako dost otuží anebo utuží. A je to něco, co bych určitě jako vypích.*"

(Respondent č. 8)

První respondentka hovoří o nabytí hodnot, které díky oddílu získala a řídí se jimi zbytek napříč životem. „Takže *můj život se určuje a řídí vlastně poznáním těch křesťanských hodnot, který mi se mi prolínají s těma skautskýma.*"

(Respondentka č. 1)

Další vítá, když potká lidi, kteří mají stejně poskládaný žebříček hodnot a nemusí se cítit divně nebo provinile, jen proto, že je jiná, ale více méně normální. Být zakotvená v hodnotách je pozitivem každého jedince, byť je to v dnešní době spíše vzácnost. „*Tak jako bylo super vidět někoho, kdo uvažuje stejně třeba nebo má stejné hodnoty. Jako je to takové povznášející.*"

(Respondentka č. 2)

Pakliže ještě přijme skautské zákony za své a aplikuje je do svého běžného života, stávají se jeho součástí i životním stylem, normou, které jsou mu vlastní. „*Že skauting není jako koníček, ale je to takový životní styl, když ten skauting přežije tu hodnotovou bouři v tom dospívání. Podám pomocnou ruku svým kámošům se předpokládá. To, že v normálním světě není úplně běžný…spíš je to považované za slabost, kdo je někdo takový, jo. je to jako spíš: „Aha, seš moc hodnej! a je to jako, no, tak dobře. Ale tady je to jako norma, kterou všichni přijímají a umí s ní pracovat. Je to hrozně fajn, že člověk není odsuzovaný za to, že se mu věří.*"

(Respondentka č. 2)

Právě na úpadek hodnot ve společnosti i na nutnost je nést dále, upozorňují i další respondenti. Hodnoty mají stálou platnost a výpověď, jde jen o to, najít způsob, jak je aktualizovat v dané době. „*Některý věci zkrátka nebudou kůl. Ale co si myslim, že je to fajn, že ten skaut pořád drží na těch jako nohách, na kterejch byl před těma sto lety nebo víc. Je to vždycky prostě o tom, jak se ty způsoby, dokážou jako adaptovat v tý době.*"

(Respondent č. 8)

„*No ne, tak my jsme hlavně jako hlavně jako, my jsme hlavně jako konzervy, jo. To znamená, že takovej ten ryzí, syrovej, zálesácko-turistickej skauting, kterej ale hlavní, úplně nahoru klade ty skautský hodnoty a tu výchovnou složku, jako. Tak to prostě máme v krvi, jo. A dneska samozřejmě už, my jako se …my tomu říkáme skautingu, že je to takovej kroužek jako, jo.*"

(Respondent č. 4)

Nést je dál

Vlivem skautingu někteří vnímají rozvoj svého potenciálu i možnost dát ze sebe to nejlepší. Dokázat podpořit rozvoj druhých nebo je naučit hledat řešení či klást důraz na otevřený přístupu k novým myšlenkám.

„Skauting jako není pustej vostrov…. To znamená, toho člověka si ňákým způsobem bere v tý životní situaci, rodinný situaci a navazuje na to, co v sobě má. Dokázal rozvinou ty věci, který prostě, který mám na sobě rád, který beru jako svoje obdarování a vím, že von se na tom jako podepsal. Schopnost spolupracovat…že mám zálibu v hledání novýchcest,tak to si myslim, že v sobě máme tak jako ze svý ňáký podstaty. Zásadně na to uměl navázat. To, co prostě bylo jako důležitý.“

V některých budí touhu obrodit duchovní hodnoty, na kterých je člověk svou podstatou založený a na toto směrování pomalu zapomíná. Dle jeho názoru bychom se měli držet odkazu našich předků a dál budovat to, co oni uhájili. V návaznosti na reakce společnosti vnímá nutnost její obrody, která přestává být postavená na silných duchovních základech.

„Přijde mi, že jsme společností, která potřebuje jako sůl pěstovat svůj vztah k duchovním věcem. Že je to věc, na jakou jako v rámci planety jedinečným způsobem dojíždíme, prostě. U nás se lže a nikomu to nepřijde vlastně už jako zvláštní.“

V rámci oddílu se snažili jít ve šlépějích skautského hnutí, ale nově a s úctou k tradicím k nim přistupovat. *„Jsme se fakt snažili dělat jako věci, který jdou trochu jinam, no. Ale na druhou stranu překračujou. Že jako umě si správným způsobem stoupnout na ty ramena svých předchůdců. ne v tom smyslu pohrdání. Že mám pocit jako že, jsme jako teprve ti pokrokáři nebo naopak to konzervujem a chceme jenom donekonečna opakovat. .Musíme teda nějak z toho vycházet a prostě pokračovat dál jinak“.*

(Respondent č.6)

V návaznosti na pokračování v budování hodnot a přenosu tradic upozorňuje další dotazovaný na nutnost pochopení a stálého připomínání toho, co je smyslem naší činnosti, co stojí za vyřčenými slovy a jaký přesah to má do konkrétního života. Proč se něco děje a proč je dobré nebo špatné pokračovat nebo ustat. Bez okamžité reflexe, vnímavosti a vlídné důslednosti se budování hodnot neobejde. Největší vliv na jejich uchování vidí v kolektivním vědomí a kritickém uvažování celé skupiny lidí. Nejen dospělých ale i dětí jako samo výchovné složky.

„Osobně si myslím, že jako je spousta oddílů, kde vůbec neví, jako že je, že je třeba. Příkaz každodenního dobrýho skutku, jo. Anebo, nebo že je spousta oddílů, kde ty děti jako ani neví, jaký jsou zákony skautský. Sice se je naučily, když dělaly Nováčkovský zkoušky, ale pak jako už to v nich nikdo nepěstoval, jo. ……to, není, jako že by si opakovaly jako nějaký Desatero. To je jako, že když někdo něco ten kluk se něčeho dopustí, tak jako by se mu mělo připomenout, že teď jako porušuje tohlec to, jo. Já třeba nevim když někdo jen tak z plezíru někde zlomí stromek (smích) třeba, tak prostě se mu jako má připomenout, nebo jen ten vedoucí, ale i ty ostatní kluci by mu měli říct, jo? Skatu je jako ochránce přírody.“

„No a vždycky se ten kolektiv vychovává jako sám, no jasně. Samo výchovná složka je tam hodně podstatná jako. Protože když přijde nováček a vůbec nic neví, tak přijde do nějakýho kolektivu, kde prostě jako jsou, kde se něco nosí. Kde se nějak

ty lidi k sobě chovaj, kde nějak mluví, kde něco jako dělaj i samozřejmě. A ten nováček jako toho, jeho by to mělo natolik zaujmout, aby prostě jako do toho kolektivu vplul a chtěl to dělat a přijal ty zásady toho kolektivu. Anebo je to prostě někdo, kdo je vychovávanej úplně jinak a tohle ho nebaví, takže prostě odchází. Víceméně, kdo tam chce bejt, tak je tam dobrovolně, samozřejmě a jako musí vlastně přijmout zásady jako toho kolektivu."

Na druhou stranu popisuje svoji zkušenost z prostředí skautského vedení, kterou byl otřesen a jejímž základě vážně uvažoval, že ze skauta odejde. V době, kdy se skauti dle jeho slov zachovali „*jako lumpi*" i když „*to právně bylo v pořádku*", že si nechali základnu starého skautského oddílu, kterou dvacet let budoval, ale kvůli neshodám s vedením přešel pod jinou organizaci. To pole něj „*morálně v pořádku nebylo ani náhodou. A já tenkrát s jedním klukem hlasoval jediný proti."* To ho zastavilo a přinutilo přemýšlet. Poznal, že v některých případech být skaut ještě nutně neznamená mít pevný charakter a být čestný. Nakonec neodešel, protože věděl, že by spolu s ním odešli i další členové oddílu a to nechtěl. Znal jejich nadšení pro myšlenky skautingu a nechtěl být tím, kdo je strhne k rozhodnutí, které by třeba jinak neudělali. *„Hele, ty kluci se přihlásili do skauta s tím, že chtěj bej skauti. Nemám právo, abych tohle udělal a věděl jsem, že ty kluci se mnou do jiný organizace půjdou."*

(Respondent č. 4)

V některých vzácných případech se o hodnotách ani mluvit nemusí, protože je mnohdy lze přirozeně navnímat, *„Většinou v září přišli nováčci…se snadno integrovali do toho oddílovýho způsobu života, protože ten byl lety vytvářenej a neměnnej. Tak se vlastně do toho mohli položit a pochopili všechny ty oddílový akce a rituály a všechno. Nevím, ale jak by to dopadlo, kdyby nováčků přišlo víc, „možná by se hůř naladili na tu strunu. Ale takhle to vlastně krásně fungovalo."*

(Respondentka č. 1)

Vliv společenství ukazuje na získání hodnot prostřednictví společenství nebo „druhého" které si člověk zpočátku určitě neuvědomuje a přichází jim „na kloub" až s odstupem času. *„Najdou vopravdu jako…Doma jsou samotný, mají takovou rodinu. A musí se přizpůsobit tomu druhýmu. A z těch hodnot vopravdu takový to bratrství, no. Já když potom jezdil na tábory už starší, tak to potom bylo úžasný, když ty kluci přišli a sedli si na klín* (smích). *Cizí kluci vlastně a teď člověk věděl, z jaký je rodiny, že se střídají ty strejdové jeden za druhým…tak to člověk byl rád nakonec, no. Že měl vztah nebo má vztah…nebyli jako jediní, jo.*"

(Respondent č. 5)

Nabytou hodnotou nebo formativním činitelem pro její vznik se může stát také člověk, s nímž se v životě setkáme a ovlivní nás. *„A ti vedoucí byli různý. A často to byli figurky poměrně obskurní, tedy musím říct. Vymáhali na těch členech, že musí nosit do školy v krojích, ukazovat své skautství. A teď jsme samo sebou poslouchali už Nirvanu a nosily flanelky a teď tam byl nějakej „debil", co tam přišel v tom kroji a s těma turbanama a s baretem na hlavě, my jsme se mu tlemili. A on říkal: „Jenomže po nás to Franta, vedoucí nějakýho oddílu XY chce, abysme šli takhle do školy". Jo…takže to byly jako*

občas prapodivný typy, co občas i ničily, bych řek, takovou vojenskou disciplínou úplně zbytečnou ty mladý kluky".

(Respondent č. 3)

To, jaký kolektiv se utvoří, na jakých základech bude stát a v jakém duchu se bude nebo budou jeho členové prezentovat, vždy záleží na jeho vedení, hodnotách i celkovém přístupu k životu, jež preferují lidé v jeho čele. *„Když už jsou tam lidi, který jsou udělaný a jsou rozumný a mají na to svůj názor, tak to už je jinak. Ale prostě u těch dětí je to tak, že kvalita toho kolektivu je určitě daná kvalitou toho vedoucího toho kolektivu".* Sám zažil takové vedení, byť ne ve skautském oddíle, v době svých studií. *„A je to asi to samý jako třeba i ve třídě. Kantor dokáže prostě oslovit studenty. Říkal nám hrozný zajímavosti, nás to hrozně bavilo, takový jeden z těch guru, přísnej ale výbornej. Takovej z těch životních vzorů, ze kterých sis něco ukous. Já ho miloval….zjisti jsem, že on byl střediskovejnáčelník ve skautu. Díky němu, ne díky němu, hrozně mě to bavilo. Tak na tom je to vždycky postavený."*

Potřeba ztotožňovat se s hodnotami, hledat vzory a v rámci nich získat důležité ukotvení a sebepotvrzení vzniká v životě u každého z nás, které si neseme dál. *„To byl starej skautskej oddíl Čtveráci.A navíc k nim jsme my vzhlíželi, protože jsme měli jako… Uragán byla louka pod nima jako. Kousek od nich teda. Takže my jsme vo nich věděli a to byli takový naši vzororé. A já, když jsem založil oddíl, tak jsme první výprava byla tam a byla jako na jejich základnu. A teď jsme prohlíželi starý kroniky a tohle, a to sis připadal. A to si všechny ty věci, prostě v tej klubovně člověk, to měli tam jako to je jako když někde u Hochů u Bobří řeky. Člověk byl úplně."*

(Respondent č.4)

Nadšení pro hodnoty, které jsou podstatou skautingu, ještě nezaručují, že je má daný jedinec zvnitřněné a neodolá pokušení v podobě peněz. Jakým způsobem se takovýto vzor chování z pozice vedoucího oddílu promítl do následného vnímání a přehodnocení hodnot, které v oddíle zastával, je už jiná otázka. *„A když bude ve skautu blbec, s prominutím. Vést ty děti, no tak prostě, nevim, no. Vono je to tak, že ty děti dokáže zaujmout i ten blbec. Po devadesátým, nebylo to ve skautu, bylo to v jiný organizaci i když je člověk osobně znal. Tak tady prostě byl člověk, kterej ty děti na něm visely. Von jim dělal dobrodružnej (už za totáče) program a ty děti ho milovaly, zbožňovaly. Takže von spousta materiálů a fakt nelenil a nahrnul spoustu věcí támhle od vojáků, protože v těch devadesátkách oni se rozpouštěly různě vojenský útvary. A von měl sklad narvaný věcma. No a von to prodával jako různě i jako v rámci tý organizace, debil (ešusy a čutory a celty a všechno možný prostě. No, měl zpronevěru asi milion. A zavřeli ho."*

(Respondent č.4)

Spojovat lidi v rozdělené společnosti k hodnotám nebo spíše k pocitu odpovědnosti za vedení společnosti k hodnotám, cítí několik z dotázaných. Ti vnímají naši společnost jako nevzdělanou, rozdělenou a ve svých projevech jako shnilou.

„A jinak se cejtím omezovaná tou politickou situací v Čechách, která mě skličuje a která si myslim, že souvisí s nějakou vzdělaností společnosti a s kulturou vztahů a vůbec s politickou kulturou. Vnímám rozdělenou společnost, takže se snažím se o nějaký aktivity, který by společnost spojovaly tady v lokalitě a který by upozorňovaly na

hodnoty, hodnoty, který si nesu od dvanácti let ze skauta a který v týhle společnosti jako jsou přebíjený arogancí, populismem. A tak prostě snad, snad se to zlepší, no.“

(Respondentka č. 1)

„Myslim si, že nemáme, že jsme ztratili náš vlastní pramen. Máme pocit, že nepotřebujeme tu zakotvenost, protože si prostě jako vystačíme bez těch duchovních hodnot. Podle mě jsme lidi, kteří žijou z velikýho bohatství našich předků, ale zapomněli jsme, že oni si ti nevytvořili sami, že to jako nemůžeme ve vzduchoprázdnu viset, tyhlens ty veliký hodnoty, ale vypínáme ty kohoutky, kterýma to sem proudí. Podřezáváme jako by ten strom, ze kterýho sklízíme ty jablka. Ale zapomínáme, že když tam nebudou kořeny, tak se možná ještě najíme my. V těch důležitých otázkách naší doby zásadním způsobem neobstáváme“. Důsledky našeho chování i v rozhodování vidí právě v nezvnitřnění základních hodnot. *„A vlastně se na to jako díváme jak diváci včetně mě. A tohle si myslim, že jsou přesně ty důsledky toho, že v nás* je *něco hrozně shnilýho nebo spíš prázdnýho.“*

(Respondent č. 6)

V jiném pohledu se nad učením se hodnotám zamýšlí další respondentka v kontextu zážitků z dětství a z jejich přenosu do dospělosti. Umění si užít a prožít okamžiky, udělat si sám ze sebe legraci…okamžiky, které nás mohou obohatit, vnímat přesah významu času na relaxaci i následně posoudit skutečnou vážnost situací, vnímá jako dobře zvnitřněné hodnoty. *„Že z těch malejch dětí vyrostli….sebevědomí, zdraví, veselí lidi. A pak bylo pěkný, když pan docent s panem inženýrem, s lékařem, s právníkem běhají s mečema a se štítama po lese. V noci.“*

(Respondentka č. 5)

Z pohledu budování hodnot se společně s manželem orientují na vztahy a komunikaci, vyzdvihující jako základní a klíčové faktory pro budování společenství. *„Mít dobré vztahy se svým okolím. To je, to je jako důležitý. V takovém klidném spočinutí. Když mě nikdo nenutí do žádných povinností, jo, ale přiloží se ruka k dílu. Je to takový společný život. Vztahy, vztahy. Rodinné, ve skautu, na pracovišti. Vo ničem jiným to není. Když nejsou dobrý vztahy, tak je to špatně.“*

„Vztahy jsou důležitější než materiálno.“ Ale sami cítí, že ne vždy se dá vše vyřešit, proto dodávají: *„Být ohleduplný k druhým, i když to někdy nejde. Tak to nejde. Asi to tak mělo být, to poznáme i ve skautu.“*

(Respondenti č. 5)

Z pohledu šestého respondenta je nutnost přehodnotit současnou situaci a vybudovat hodnotový řebříček v nás samých, kde převládne preference morálních hodnot před vlastním sobectvím. To nás oprostí od nutnosti se ohlížet na světské zákony. *„Tak to se nevyřeší, že se někde schválí ňáký zákon, ale to se vyřeší právě tím, že se spouští ty procesy. Že vstupujeme na tu cestu, aby se to mohlo proměnit, že prostě velmi detailním způsobem ovlivňujeme mladý lidi. Záleží na každým mým slově, na každým mým činu. ….Posíláme to někam, že jo. Po nás potopa. Tak kde se tohle vzalo? Jako vlastně vrchol naprostýho sobectví…Jde o to reflektovat tu situaci a někam dál jí rozvíjet.“*

(Respondent č. 6)

Budování hodnot je podle dotazovaných jakási cesta nebo přístup, chceme-li práce na sobě samých, vyžadující sebereflexi a aktualizaci.
„Takže pořád je to takový cesta toho osobního rozvoje. I když chodím fakt dlouho, tak nemám pocit, že bych jako věděla všechno, uměla všechno a že mě nic nepřekvapí. Vždycky si říkám: To je zajímavý, ještě tohle a tohle a tohle jsem taky nevěděla. Jak se tohle dělá?“

(Respondentka č. 2)

„Jít blíž k tomu světu, kterej, že jo, ekologická krize. Tak teď se to nesnažím zastavit nebo se opevnit proti tomu. Nebo migrační krize. Ale snažim se jako by jít do toho a hledat skutečně jako věci, který tam nějak se dají řešit. A vycházet z tý tradice prostě někam dál.“

„Pro mě důležitý neustrnout, že prostě je to jako jít dál, je to jako rozvíjet se pořád. Zjišťovat a zajímat se.“

(Respondent č. 6)

Potřebu reflektujícího a aktivního přístupu zdůrazňuje i další dotázaný. V zájmu o to, jak smysluplně předávat hodnoty dál. Jak hodnotami zaujmout, byť i prostřednictvím moderních technologií. *„Protože pak jsou různý věci, který třeba když jsem byl malej skaut, tak se neděly. Dneska si bude vlekej problém, že hodně dětí bude mít v ruce ten mobil a bud tam naháněť ňáký body na sociálních médiích a budou pařit ňáký online hry. A, apka je otázka toho, co je cíl a co je nějaká metoda. To znamená se přijde na to, jak to nějak inovovat? A tenkrát dělaly Rychlý šípy Modrej život, že si vybarvovaly ty modrý, tak se udělá třeba aplikace na Andorid a Iosa budou to ty děti hrát jako nějakou gamesu a bude to fungovat zkrátka stejně“. …„je to vždycky prostě o tom, jak se ty způsoby, jak se ty způsoby dokážou jako adaptovat v tý době.“*

(Respondent č. 8)

Z pohledu čtvrtého respondenta nezáleželo, pod kým byl v minulosti daný oddíl vedený, ale na přístupu, na uplatňování zásad a hodnot, s jimiž se tyto oddíly ztotožňovaly. *„Čtveráci, což byl jako původní skautskej oddíl, kterej prostě potom byl teda v Pionýru, ale furt jel, fur jel tu skautštinu a furt měl to svoje místo. Že to bylo všechno… jenom to byly tyhle ty kraviny jejich politický. Já už si ani nevzpomínám, už je to čtyřicet let a všechny tyhle věci (morseovka, topografie a já nevim, řezání pilou), který tedy dneska už bohužel jako v tom Svojsíkáči asi moc nejsou. V rámci tý edukace to najelo trošku jiným směrem. Už jako ti pravověrní skauti, ty osm a šedesátníci, tak dneska jako už se na to dívají s takovou deziluzí, jo.“*

Z tohoto pohledu je patrné, že skauting je opravdu jen cesta, která nabízí možná řešení, životní styl a přístup. Není zárukou toho, že každý, kdo do něj vstoupí, se stane dobrým člověkem. To ostatně vyplývá i ze svědectví respondentů níže.
„V tom skautu jako není záruka toho, že kdo jde do skauta, tak je supr jako supr člověk. Tyhle lidi, který teda, jako velký skauti, mluvili do duše, aby v rámci toho přešli do Pionýra, náčelník Junáka, prostě!“

„Za těch sto let, když řeknu za, přes třicet let jako oddílu, tak jsem nevyhodil vlastně z oddílu jako jediný́ho člověka. To jako, že bych ho vyrazil, že bych řekl: „Hele víc se sem, sem nepatříš!“ Stalo se, že dostal někdo ultimátum, jo. Protože vlastně třeba na táboře škodil. A tak tenhle ten kluk dostal posední den tábora jako

ultimátum, že aby o sobě přemejšlel, jo. Takže spíš takovouhle formou, tenhle ten kluk se třeba už nevrátil. Takže jako spíš takovouhle formou se řeší věci, jako.“

„Jako jo, taky jeden kluk skončil v base, jako jo třeba z oddílu. Samozřejmě ne, když chodil do voddílu, to ne. To je náš slavnej basman, prostě.“

(Respondent číslo 4)

„A pak tam byl zase nebo kluk, dal se na skinheadství, co tak bylo módní a pak šel sedět. Takže ten taky prošel naším oddílem, abych neřekl, že to byla parta géniů. V tom oddíle byla pestrá směsice lidí a každý pak skončil jinak. Také tam byli intelektuálně slabí jedinci, ale chraň Pán Bůh, ale pak sklouzávali někteří i k narkomanii a sami z toho skautskýho prostředí vyšuměli.“

(Respondent číslo 3)

4.2.7 Potřeba

Péče o duši a hodnoty uvnitř

Důležitost šetrné péče již o malé děti, které si svoje prožitky a vzpomínky nesou celý život až do chvil posledních, vidí jako důležitou potřebu první respondent. To, co zazní z našich úst, aniž si to uvědomujeme, se může můžeme druhých hlouběji dotknout. Dále zmiňuje potřebu péče o nás samotné jako o důležité poznání svých limitů i obdarování, které můžeme uplatnit v různých situacích. Důležitost péči o druhé a o vztahy prostřednictvím rozhovorů spatřují i další dva respondenti. Rozhovory otevírají různá témata, kterým se v běžných situacích nemůžeme přiblížit. Další dotazovaná vidí skauta jako místo, kde dochází k přirozenému naplňování potřeby mít přátele, překonání nebo posunutí vlastních limitů a pocitu uspokojení, které z jejího pohledu jinde nenalezla. Další potřebou, kterou spatřuje několik respondentů je potřeba mít vztah s druhými, s vrstevníky, kteří s ním souznějí. Poslední potřeba, kterou také sdílejí skoro všichni ze zúčastněných je potřeba duchovního sycení, která je často přehlížená a patří k základním otázkám po smyslu každého jednotlivce.

Prožitky okamžiků zůstávají uvnitř nás a nepřímo nás formují i třebaže jsem na ně mohli již dávno zapomenout. Zde je jasně patná potřeba vcítění se do druhých, potřeba být s někým a potřeba dobře naplněného času, které se mohou proměnit v silnou oporu. Tak jak o tom svědčí výpověď šestého respondenta a kněze v jedné osobě. *„Tam je samozřejmě hrozně důležitá doba toho maličkýho věku. Že člověk je formovanej, aniž by si to uvědomoval. A i tim, že třeba doprovázím často umírající lidi a vim, co je v těch posledních okamžicích posiluje. Že jsou to často věci, který třeba prožívali se svýma babičkama a prostě před osmdesáti lety. Tak jako vim, že to lidský srdce je takový, že prostě to, co se řekne u těch ohňů v těch deseti letech, tak byť na to člověk dávno zapomene, tak v těch důležitých okamžicích toho života se to prostě jakoby vynořuje.“*

„Mám tam tu nejvyšší pravdu a lásku, ale vlastně vede člověka fakt do ňákýho vztahu nebo do toho, aby to pro něj nebylo jako někde nad námi je ňáká pravda. Ale že fakt se snažím o pravdivost, o ňákou jako vnitřní integritu…tak to…je rozhodně obrovská opora, že jo, v takových těch momentech prostě ňýkýho jako těžkostí, no. Vztah k druhým, fakt taková péče o vztahy, který se dneska, že se to ukazuje, jak moc je to potřebný ai vztah i k sobě. Takovej ten zdravej…že vim, kde jsou moje

limity, zranění, křehkosti, vim, kde jsou moje obdarování. Umim to nějak včlenit, v tom myslim, že je fakt jako téma vlastně docela důležitý."

(Respondent č. 6)

Duchovní hodnoty se zakládají i na sdílení obyčejných okamžiků, které mohou v daném kontextu přerůst v něco víc. „*No, mělo to nějaký smysl a obsah, kterej mi připadal smysluplnej. Tak ta dimenze duchovní, která byla pro mě záhadná a tajemná, ale vlastně to vyústilo k tomu, že přes různý rozhovory a povídání, jsem se k tomu křesťanství přibližovala blíž a blíž…. V šestnácti jsem se nechala pokřtít.*"

„A o víkendu byly ty výpravy a spousta jiných akcí, … oni teda se nemohli zúčastnit mší v neděli a chodili na mši po výpravě, když se prostě přijelo vlakem někdy v neděli odpoledne. Tak šli někam do kostela a já jsem tam vlastně je doprovázel, protože mě to zajímalo."

„Skaut si najde svoje členy, protože to rezonuje a odpovídá potřebám lidskýho srdce, mít to úzký přátelství a zažít to, kdy člověk překoná sám sebe a kdy si poradí v přírodě a kdy dělá něco pro druhý. Tak to jsou věci, který člověka jako skutečně uspokojuiou na rozdíl od některejch jinejch forem trávení volného času, který to uspokojení prostě třeba nejsou schopný přinýst.“

(Respondentka č. 1)

Vliv vedoucího na své svěřence se proměnil v hodnotu zakotvenosti i přijetí. Nevědomky převzal zástupnou roli rodičů. N*o…„a u nás to jistě byla ta osoba toho vedoucího.* Byl pro ně „*tak silná postava, nás jako inspiroval, ne jako skauting ale spíš on.*" Popisuje ho silnými slovy: „*To byl zázrak. Můj jeden kamarád mu říká: Hele, tys byl pro nás druhej táta. A pro hodně těch kluků jsi byl první táta. Ty rozvody, střety generační a podobně, že on suploval pro mnohý ty kluky i tátu bych řek, jako určitej vzor.“*

Naproti tomu druhý z oddílových vedoucí již takový přístup neměl. „*On pro tu práci s klukama nebyl a my jsme ho ani moc rádi neměli. Ale vymizel, neměl na to, a my jsme ho nějak jako necejtili tak moc dobře jako toho vedoucího.“*

(Respondent č. 3)

Také se ne vždy dá skloubit role vedoucího oddílu s přirozenou úlohou rodiče „*Táta není vedoucí*". Už jen jeho přítomnost při volnočasové aktivitě vnáší do vztahu v oddíle jiný rozměr, než který měla, kdyby byl vedoucím kdokoli jiný. Jeho vztah vedoucího se proměňuje v okamžiku, kdy za ním přišel s prosbou jiný chlapec, který hledal radu nebo třeba jen chvíli pro sebe: „*A ten* (kluk) *vždycky za mnou přišel na výpravách a: Jirko, pudem si povídat! S tebou se tak dobře povídá. A já nevím, ono mu bylo sedum, osum let. Já nevěděl, co může takovýmu osmiletýmu klukovi říct padesátiletej chlap. Povídat! Ano, měl toma takhle, ne doma neměl. Dneska už není. Ten kluk už není. Ukončil svůj život. Uplně v osmnácti, takovej chytrej kluk. No, vůbec, asi nevěděl kam. To je taková smutná… Říkám, osmiletej se chce bavit s padesátiletým, nechápu.“*

Dále hovoří o nutnosti „být tady pro někoho", pečovat o jeho duchovní potřeby nebo ho jen vyslechnout jako o důležité úloze každého vedoucího. "*Tak já jsem říkal: Ty, na tábor by potřeboval bejt jeden jenom pro rozhovory. Jeden na hlídkách s těma klukama, kdy se otevřou nejvíc. Jo a řeknou i to, co neřeknou, co se jako snaží potlačit, někdy. Člověka to musí bavit, musí ho to naplňovat. To chce prostě napřít prostě do jednoho. To tomu současnýmu skautovi dost chybí. Chěji stíhat všechno.“*

Jako hodnota napříč celým povídáním zaznívá z jeho úst ještě jedna, kterou mu skaut přinesl „*určitě známost, blízká známost generací až do těch nejmladších, jo.*“

(Respondent č. 5)

Vidina důležitosti v péči o duši nemusí být na první pohled zřejmá, ale vyznívá jako stále aktuální, ať už z pozice vedoucího nebo dětí. Důležité je nebát se tuto oblast otevřít a naučit se o ní přirozeně mluvit. Mnozí nemají možnost nebo odvahu takto nahlas uvažovat, a tak je dobré, využít nabízené příležitosti se pasivně nebo aktivně účastnit. …„*tak jsem si říkal, že by bylo fajn na tom jako zapracovat v tom oddíle, kterej jako nemá tuhle tradici. Takže jsem vyvinul takovou hru. Pustili jsme si ty písničky a pak jsme se právě bavili o těch textech, o dost zajímavejch věcech, vo kterejch jsme se předtím v oddíle moc, moc nebavili. A myslim, že to bylo vlastně, že to ty kluky nakonec hodně bavvilo. ...Myslim si, že jsem e na tom hrozně naučil od těch kluků,…ale třeba i některý desetiletý mě kolikrát překvapili, jak některý celkem složitý jako věci jsou schopný pojmenovat mnohem přesnějc než ten skoro dospělej třeba čtrnáctiletecj skaut. Tak to bylo vlastně moc pěkný.*“

(Respondent č. 8)

4.2.8 Společenství

S přesahem snů a ideálů i možnosti svobodné volby uprostřed skupiny ostatních vzniká společenství. Mnohdy z kamarádů, sourozenců nebo známých, jež se delší dobu znali a vstupují společně do oddílu. Z pohledu respondentů tu zaznívá právě nutnost mít ve skupině stejně staré a na společné zájmy orientované vrstevníky, kdy prostřednictvím společných zážitků uvnitř oddílu vznikají nerozlučné vazby, mnohdy přetrvávající do dospělosti. Na tom se shodují i další respondenti. Absence vrstevnických skupin v oddíle vede z jejich pohledu k oslabení zájmu o dění v oddíle. Partu kamarádů z oddílu vidí další respondent jako oporu v těžkých chvílích, které by sám jen těžko zvládal. Společenství popisuje i další dotázaný jako bublinu lidí se stejnými zájmy nebo životním stylem. Další respondentka našla uvnitř oddílu stejně smýšlející lidi a už si nepřipadala v běžném životě tak sama, a tak jiná. To potvrzuje i další zúčastněný, který označuje jinakost jejich skupiny jako partu podivínů. V dalším vyjádření zmiňuje respondentka skautské dobrovolnictví jako zcela přirozené a v oddíle běžné. Naproti tomu ve svém zaměstnání, kde pracuje jako koordinátor dobrovolníků se s takovou mírou ochoty k dobrovolnické práci nesetkává. Význam společenství vidí většina zúčastněných ve výchově k samostatnosti a zodpovědnosti za sebe i druhé. Naproti tomu spatřují další dva respondenti právě neochotu převzít zodpovědnost v pokračování vedení oddílu. Spíše cítí z pozice mladých snahu se moci více realizovat i v jiných oblastech jakými jsou sport či další koníčky. Společenství, které podporuje vzájemné setkávání, ústy mnoha dotázaných zakládá prostorem pro neformální schůzky mimo oddíl, jakými jsou například společné výlety, dovolené, vánoční hospody, volejbal před klubovnou, pomoc při stavbě tábora nebo vytvoření webových stránek pro oddíl aj. Někteří ze zúčastněných vnímají oddíl jako rodinu, jeden z oslovených jej naproti tomu označuje spíše za společenství, ve kterém se však nelze na všechny stejnou měrou spolehnout.

Tvořit partu

„My jsme v životě nedělali nábor. Si vždycky přivedli kamarády ňáký. Ale taky nebyla ňáká přísnost na výběr. No, já jsme vždycky považoval za lepší, i když bude takovej jako neukázněnej třeba částečně, ale když se zapojí do toho.“

(Respondent č. 5)

„A co asi bylo hrozně důležitý, že byla strašně, strašně velká parta kluků ve stejným ěku, který přišli v tu dobu. ...pak, když je člověk singl v tom oddíle a nemá tam moc těch svých kompatibilních kámošů ve stejným věku, tak to zkrátka není, není tak dobrý a vlastně jsme zůstali jako velká parta do roku dva tisíce pět, šest.“

Parta se pro osmého respondenta stala útočištěm, kde mohl načerpat síly a odolat tlaku sídlištních skupin, která propadla lákadlům drog, alkoholu i sprejerství, i když sám zmiňoval, že k takovýmto zájmům nikdy neinklinoval. Přesto vyzdvihuje význam party jako něčeho, co ho doslova zachránilo.

….„kdybych byl v tom úplně sám, tak si myslím že by mi v tom nebylo úplně příjemně. Ale to, že jsem měl ňákou paralelní partu….mi jako stačilo na to, abych se jako úplně nezbláznil a jako cítil se nějak jako zakotvenej.“

(Respondent č. 8)

……„že to byly určitá, teď tomu říkám ty bubliny, určitá skupina lidí, blízko přírodě, blízko křesťanství, tak mnozí z nich byly děti chartistů nebo nějak rodičů aktivních v disentu, což s sebou neslo takovej neformulovanej, ale evidentní protipól ty oficiální politice.“

Společná práce na zadaných úkolech pro oddíl a zájmy mnohdy vyústí i v pokračování setkávání již i na jiných místech…v podobě přátelství.

„A v tý radě ... jako byla partička, se kterou nás to bavilo a trávili jsem společně i jinej čas než jen ten oddílovej. Takže to bylo přirozený, prostě vymejšlení těch věcí i to, že mě to bavilo, protože tam bylo to přátelství.“

….“ale nebylo to organizovaný oddílem, spíš to bylo takový přirozený a že si to lidi mezi sebou řekli.“

(Respondentka č. 1)

Na to poukazuje také třetí dotazovaný, kdy z formálního oddílového setkávání se časem stalo neformální. Členové oddílu se začali vyhledávat i mimo čas vymezený jen oddílu, nacházeli si nové a nové možnosti či příležitosti, což zpětně vyhodnocuje jako určitý styl života. *„Že pak to přešlo, ten oddíl, já nevím, že to nebyla nějaký skautská indoktrinace Svojsíkem a já nevím kým. A tak jsme sportovali spolu, chodili jsme na čundry, pak z toho skautskýho trempování to přešlo v cestování někam na Balkán a po horách jsme chodili a dodneška chodíme. Jako styl života. Alternativismus určitý. Ale ne za hrob, že bychom skončili pod mostem jako nějaký anarchisti. Příroda, hory, muzika třeba taky. ...“přešlo to ve folk – Brontosauři, Spirituál Kvintet, pak to přešlo do rokový muziky a do různejch úplně mimo ... a stejně pořád člověk souzněl se skautingem, protože to bylo volný.“*

(Respondent č. 3)

Důležitost zastoupení stejné věkové skupiny potvrzuje tvrzení druhé respondentky, jež uvádí příklad vlastního bratra. On v oddíle neměl početně zastoupenou věkovou skupinu, a tak ho to do oddílu po čase přestalo lákat. *„Brácha ten tam nevydržel moc dlouho…jeho věková skupina byla zrovna slabší v tom oddíle, že tam nebylo moc kluků, tak ho to nebavilo. A už se k tomu nikdy nevrátil. Ale se ségrou jsme u toho zůstaly dlouho, no.“*

(Respondentka č. 2)

Jsem jinej, ale úplně normální

Tak si připadá většina z dotázaných nebo to lze z jejich vyprávění cítit. Právě identifikace se základními hodnotami jako je láska k druhému, pomoc, obětavost, nezištnost, dobrovolnost je v dnešní společnosti v něčem odlišuje. Snaha být svůj, a přitom zůstat začleněný mezi ostatními jako doposud jen s jiným náhledem na věc, je to, o co usilují. Odvahu to nevzdat, protože to má smysl a přesah, jim dává podpora stejně založených lidí.

„Ale dost velká opora jsou i ti skauti. …lidi, kteří přemýšlí podobně. Začne si připadat jako trochu menší ekzot, protože v tom normálním, jako by v uvozovkách, normálním světě občas…třeba i na gymnáziu jsem si vždycky říkala: Ty jo, tak to jsem asi divná já nebo jsou divní teda všichni okolo nebo co se to teda stalo. A ten skauting přináší různé typy lidí.“

Ve stejném duchu se vyjadřuje třetí dotazovaný: *…„ale pořád to tam jede. Oddíl má jako zvláštní fluidum vychovávat další jako trošku ujetý jedince.“*

Nad jinakostí chápání dobrovolnictví se pousmívá druhá z dotazovaných, kdy jí ochota věnovat svůj čas potřebným přijde zcela přirozená, ale v očích ostatních lidí je pár takových hodin chápáno jako něco výjimečného. *„Jsem zvyklá na skautské dobrovolnictví. Když lidé ochotně věnují, nevím, jako desítky hodin měsíčně a tady je to* (respondentka pracuje jako koordinátorka dobrovolníků) *jako řádově hodina až dvě týdně max! A i tak se to těm lidem zdá, že dělají velkou laskavost! Tak si říkám: No, ty jo, tak já to mám prostě posunuté úplně někam jinam!“*

(Respondentka č. 2)

„Že jsme zažili fakt zrod něčeho novýho. Zároveň ale jsme potom vlastně k tomu dokázali bejt, v tý naší časný dospělosti docela kritický, a táhnout to dál….že právě skrz to,…. že nás jako dokázali, nebylo to ňáký jako nový hnutí. Bylo tam prostě něco, co má velkou tradici, zároveň bylo jasný, že se musí v těch devadesátých letech zásadně proměnit.“

(Respondent č. 6)

Zodpovědnost přijímám, dávám

Zodpovědnost je dalším tématem, které se v rámci výzkumu ukázalo jako podstatné. Respondenti ji vzhledem k vedení oddílu zmiňují jako klíčovou vlastnost a něco, na čem oddíl stojí a je závislý. Vše se odvíjí míře angažovanosti a uvědomění si zodpovědnosti jejích členů.

Pátý dotázaný si nedokáže představit, že by zklamal členy oddílu, kteří jsou na něm závislí například při pořádání výpravy. Na druhou stranu se rozhodl, že ve věku po padesátce musí nechat mladší, aby převzali zodpovědnost za vedení oddílu, protože cítil, že se jí cíleně vyhýbají převzít, že je to pro ně takhle pohodlnější.

„Když se jede na výpravu, tak se jede na výpravu. To není, že některý řeknou: Mně se nechce! No, ne, jsou takový…a vono je tam šest lidí, který jsou závislí na něm. To se nemůže stát!"

…„to veslo jsem musel přehodit, protože dát ho do rukou někomu jinýmu a ztratit se z toho vedení. Protože to by nebyl konec. Voni zase neradi přejímají takovou tu odpovědnost, vyloženě, že …Tak a teďko všechno je na mně!"

(Respondent č. 5)

Čtvrtý dotázaný zmiňuje, že právě při vedení oddílu je důležité, s kým se na vedení podílí a o koho se může opřít, pakliže chce být ke své práci poctivý.

„A já jsem věděl, už tenkrát, že jako sehnat dobrýho komplice na vedení oddílu není nic moc a když má někdo chuť a zájem, tak prostě jako, jsem mu kejv, jo."

(Respondent číslo 4)

Ze svého pohledu jako trochu ohrožující vnímá delegovanou zodpovědnost osmý respondent. Už v jedenácti letech se stal (běžný věk pro rádce je mezi třinácti a čtrnácti lety) spolu s ostatními vrstevníky v oddíle, rádcem. Zpětně si uvědomuje, že ho tato zkušenost formovala velice rychle ale *„vlastní jedenáctiletý dítě vystavit takový zodpovědnosti, jako" by nechtěl. Protože to kolikrát vlastně…jako na hranici těch, co jsme jako my, ty mladý rádci, mohli vlastně zvládnout. Tak v jedenácti letech vopravdu člověk nemá moc rozumu a má jako nješě nějakej prostor pro chybu mít. Ten skaut, tam se člověk určí rychle, aby ty chyby nedělal, zejména, když je pak rádce družiny. Aby prostě nedělal ostudu i celý tý družině."*

(Respondent č. 8)

…„ale je to jako to, že tam jsou družiny vo šesti lidech a ve dvanácti letech ten malej člověk už začne mít ňákou zodpovědnost….je to jako vlastně prostá realita fungování tý organizace….člověku dává hodně."

(Respondent č. 6)

Zodpovědnosti se v oddíle se děti učí průběžně již od mladšího věku. Už jen tím, že se starají o ty mladší, které v pozdějším věku vedou jako rádci.

„Tak jsem se nějak spolupodílel na vedení a on vzpomíná zrovna, že jsem se jako o něj jako staral, jako o malýho kluka, když byl nějaký vlče nebo nějaký pidiždvíček."

(Respondent číslo 3)

„A takže vlastně potom z toho života jako uživatelskýho a z toho života, kdy člověk přijímá ty výzvy a nějak je řeší, jsem se dostala do té fáze, kdy se tohle s dalšíma vymejšlí pro ten zbytek oddílu".

(Respondentka č. 1)

Společenství se žije

Dalším velkým tématem je téma společenství. to se nese v duchu celé práce dalo by se říct jako označení „celoživotní". Už jen různými propojeními, vznikající napříč oddílem

nebo oddíly, které se scházejí a znají nebo tvořením pak již neformálních společenství, nabalující další a další členy, nevědomky žijících zvnitřnělými hodnotami dál. Společenství, přesahující skautský oddíl do běžného života, do něhož se většina zúčastněných ráda vrací a čerpá síly. Toto společenství většina bere jako oporu či inspiraci.

„Oporou jsou ty lidi kolem mě. To je ta největší opora.... Starší vychovávají ty mladší a mají za ně tu zodpovědnost…a pak je to něco, co se člověk samozřejmě učí dál. Jako bejt oporou pro druhý, a přitom jako sám se nebát opřít, když to potřebuje.“

(Respondent č. 8)

„No a z těhle těch kluků se vyrekrutovala generace silná, se kterou já jsem potom jezdil na přežití různě. Takže takový vandry a tohle…A vlastně jsme my měli takovej společenskej život. Silvestry, hospody, vandry, velikonoční, sváteční…, jo, letní, támhle, tohle, nevim, všechny možný akce….v takovým tom normálním voddíle. A my jsme to tak měli, že jsme se sešli a měli jsme třeba volejbálek před klubovnou nebo tohle nebo jsme hráli v klubovně, jo?... takovej ten život jako průběžnej.“

(Respondent č. 4)

Realita vlastního přičinění na chodu oddílu či tábora je zřejmá a ovlivňuje často všechny členy. Ať už pozitivně nebo negativně. Právě na tom se všichni nevíce učí, že na jejich práci i i přístupu záleží. ... *“je tam jednak důraz na tu jedinečnost každýho, ale zároveň je to třeba jako společenství, vo kterým se nemluví, vo kterým se prostě žije, že jo. Že někdo vaří a když to prostě splete, tak nikdo nejí, jo. Nebo prostě se jí rozvařený jídlo…..dost často se to na těch táborech nepojmenovává, ale vlastně toho člověka obrovsky formuje.“*

(Respondent číslo 6)

Společenství žije dál…fufr, furt…..celoživotní

Většina respondentů se brání označení „celoživotní skaut“, přitom dle jejich výpovědí je zřejmé, že vazbu k oddílu, k lidem kolem něj či snahu a chuť kdykoli pomoci a znovu se zapojit do oddílové činnosti v sobě mají stále.

„Takže jsem se vlastně s tím aktivním skautingem rozloučil. S tím, že ještě někdy v roce dva čtrnáct sem jim vlastně dělal webový stránky, který mají dodneška, občas sem udělal ňáký video…to znamená na ňáký bázi: Kde můžu, pomůžu, se pořád kolem toho voddílu motal, ale jinak. Jako za aktivního skauta bych se jako nepovažoval. Ale jestli bych o sobě řek, že jsem skaut, tak to asi vlastně jo, protože….“

(Respondent číslo 8)

Vztahování se k oddílu nebo pouhé zabřednutí do táborových činností na pár dní, stačí k naplnění pocitu štěstí. I když jde o trochu jiný směr, o trochu jiné písně, přesto zůstává duch vedení oddílu stejný. A to je to, co i dospělé po těch letech baví a rádi se k němu vrací. *„Je třeba můj osobní pocit. Za prvý jsem rád, že všechno funguje, protože je to jakási rodina,do který se můžu vracet aspoň na ty tábory, i když na to není tak čas v tom fofru všedního dne. …je to nějakej domov, takže na tábor přijedu a najednou jsem tam šťastnej víc, než kdybych jel někam do Itálie k moři a tak dál……a já vidím ty malý*

kluky, že zase ty písničky zpívají, co jsme zpívali my a nebo zpívali za posledních dvacet let.“

Když se chtějí spolu vidět, čas si vždycky najdou, protože sami ví, že existují důležitější věci, než je práce a povinnosti… *“a ani ty vejšky a pak ty kariérní posuny a přesuny a rodiny to jako neumrtvily. A pořád tak nějak jsme spolu. Na ten tábor zajedeme jednou za rok. Tak ten víkend, třeba a pak už si pácháme akce po vlastní ose. Já nejsem úplně ten typ, že bych tím skautingem žil aktivně stále. Ale něco tam zůstalo.*“

(Respondent č. 3)

… „a byli třeba i mezi nima, který se do dospělosti potom podíleli třeba.….Na ty tábory jezdili pomoc vždycky při budování přijeli třeba na dva dni. Dokud se budovalo tak budovali, a pak jeli pracovat“. Soudržnosti oddílu i ve starším věku, kdy má většina již svoji rodinu, stmelily společné zážitky na táborech, kde došlo k prohloubení kamarádských vztahů a také v překonání náročného období puberty, kdy se mladý člověk hledá. Samozřejmě nelze toto tvrzení aplikovat na všechny členy oddílu. *„A pak je zajímavý, že po tom, oni docela se schází třeba, někdo založí podnik a jdou k němu. Nebo pozve tam kluky, vo kterých ví, na který je spolehnutí samozřejmě. Ne na všechny je spolehnutí. A takhle se to... To jsou ty tábory.“*

Někdo popisuje toto společenství jako rodinu, tento respondent s tím úplně tak nesouhlasí, ale cítí, že je to určitě více než pouhé oddílové setkání. *„A zas, a ne, není to rodina, prostě, ale jako je to …společenství, který furt jako, když se žení, tak jako na tu svatbu zajde se, potkáme se….to furt.“*

(Respondent č. 5)

Setkávání členek oddílu napříč potvrzuje i další dotázaná. *„No a ty holky vlastně, ty se schází do dneška. Dělaj si Den sesterství, dárky si dělaj, Vánoce, ale voni, pak se do toho smíchalo i právě …., aby měly důvod se dát…. se scházeji zase ještě s těma dětma. Nebo jedna se vdávala, tak ji udělaly rozlučkovou párty. Tady ji postavily týpí.“*

(Respondentka č. 5)

Přání tvořit společenství, být jeho součástí a pociťovat zapojení do jeho dění vyslovuje první respondentka, protože s přáteli, které našla během mládí v oddíle, nechce ztratit. *„Ráda bych vypadala za dvacet let jako ty čupr babky, co zakládaly náš oddíl ….a byly vitální, optimistický, přátelský, integrovaný mezi svoji skupinu a aktivní. Jednak pohybově, jednak mezi sebou a mnohý z nich i společensky.“*

. „A vlastně ty přátelé, který od tý doby mám……tak to jsou intenzivní přátelství dodneška. Několikrát ročně se vídáme…jednou, dvakrát do roka ta moje generace holek uspořádá…nějakou výpravu, buď na nějakou chalupu nebo i pod širák. A já se na jednu chystám na podzim.“

Spojení se skautingem se přirozeně trvá přes syna, kterého v oddílové činnosti podporují a akce pořádané pro rodiče navštěvují. *„….a tím, že jsme našli v Budějovicích oddíl, kam chodí i jako můj syn….tak si pořád připadám, že jsem součástí toho skautskýho organismu.“*

(Respondentka č. 1)

Péče o vztahy je asi tou hlavní hodnotou, kterou s sebou oddíl přináší. Protože vzájemné sdílení zážitků jednotlivce spojuje a vytváří mezi nimi pevné vazby. …„*nebo já jsme jel s jedním klukem z týhle tý generace, vono je to už deset let třeba. Tak jsme jeli na Rujánu.… a stopovali jsme jako cestou nazpátek a v pohodě, jo. Pohodovej trip takovej nebo trek, jako. A to je vono, jo, že prostě, že prostě, jako, že tohle to je ta nadstavba jako na ty skauty, jo. A více méně až doteďka. Jo. Teďkon se jako….člověk se teď už se, jako ten věk třicátníků, že už mají rodiny.*"

(Respondent č. 4)

4.3. Shrnutí výsledků analýzy

Na základě rozboru uskutečněných rozhovorů se mi podařilo identifikovat osm stěžejných témat, která spolu úzce souvisí. V nich se odráží prožívání, vnímání, názory a zpětná reflexe nad žitou zkušeností respondentů, kteří se ve svém životě setkali se skautskými hodnotami. Smyslem výzkumu a následné analýzy nebylo zjišťovat, jak dlouho se jejich život pojil s těmito hodnotami, ale zda, jak a jestli vůbec v nich tyto okamžiky něco zanechaly i to, zda bude možné čtením mezi řádky objevit fenomén „celoživotního skauta". Na druhou stranu byl výběr respondentů orientován záměrně na jednotlivce starší dvaceti pěti let, aby byl schopný reflektovat určité období prožívání (období dětství, mládí nebo dospělosti) ve spojení se skautským oddílem a následně i mimo něj.

Nyní se pokusím zodpověděn na hlavní výzkumnou otázku:

„Jak žije a přemýšlí skaut?

Během rozhovorů, které jsem vedla se všemi účastníky jsem zažívala stále stejný pocit. Každý rozhovor probíhal jako pečlivé a hloubavé zamyšlení se nad položenými otázky a vlastním životem. Mnohdy jsme se dotkli tématu, nad kterým se ještě dotazovaný nezamýšlel, a tak jeho vyjádření v přepisu vyznělo trochu kostrbatě a neuspořádané. To bylo zapříčiněno právě snahou najít slova a správně své formulovat myšlenky k položené otázce, byť byly většinou formulované hovorově. Vůbec schopnost kriticky se zamýšlet a vidět položené otázky v širších souvislostech mě u respondentů velmi překvapovala. Všichni působili klidným, vyrovnaným dojmem. Právě autenticita projevu, jejich otevřenost vůči ožehavým tématům, odvaha se kriticky vymezit a pojmenovati negativní věci velmi kultivovaně nebo naopak živelně a věcně mě udivovala.

V prostředí vysokoškolsky vzdělaných lidí, ze kterých minimálně tři působí i na akademické půdě, jsem se zpočátku cítila nesvá, později tato nervozita opadla a povídání bylo velmi příjemné. Čím mě ale dotazovaní překvapili, byla míra nadhledu a životního optimismu. V žádném z dotazovaných jsem nezaznamenala stesky, stěžování si, hledání viny v někom jiném, ale spíše vyznění snahy o řešení, cesty, správného zakotvení ve svých postojích a myšlenkách, rozhledu a tím pádem i pochopení jednání druhých. Pochopení ve smyslu nadhledu a klidného kvitování i negativních zkušeností nebo jejich převedení v humor. Mnozí v rozhovoru uvádí, že se necítí jako celoživotní skauti, ale více než čtyři z nich se stále nějakým způsobem v oddíle angažují nebo se

snaží být oddílové činnosti nápomocni. Ke svému oddílu a k jeho členům, se vztahují rádi. Zásady a hodnoty, které získaly si nesou ve svém životě dál. Silně vnímám přesah duchovních hodnot na jejich jednání a uvažování, ať už je ovlivňováno přímou vírou v Boha či přijmutím vyšších principů obsažených ve skautském Desateru, který je z mého pohledu postavený na jejím základě. Jak už jsem zmínila výše, sami sebe nevnímají jako celoživotního skauta. S tímto pojmem mají spojenou utkvělou představu někoho, kdo se „stále, pořád a pořád" stará o oddíl a jeho angažovanost v něm trvá i několik desítek let. Já se s jejich názorem ztotožnit nemohu, protože v kontextu s jejich výpověďmi mi pojem „celoživotní skaut" připadá aplikovatelný na každého z nich.

Dále se pokusím odpovědět i na dílčí zvolené otázky:

„Jak vnímají svoje léta prožitá ve skautu?"

Svoje léta prožitá ve skautu vnímají veskrze jako pozitivní a rozhodně důležitý čas, který je zásadně ovlivnil a formoval dál. Byla to doba, která jim poskytla možnost strávit volný čas v úplně jiném „*módu*", než jim nabízel každodenní život kolem. Mnohdy v mnohem náročnějším a duchovně výživnějším prostředí, než by sami čekali. Popisují zážitky, které se pro ně staly mezními okamžiky a daly jim prostor k tomu, aby se jejich osobnost přetavila a jejich cesty měly smysluplný směr. Někteří zde našli podporu i přátelství které jim pomohly překonat překážky v osobním životě. Další v něm našli přátelské a bezpečné prostředí, kde mohli zažít pocit úspěchu, přijetí jejich handicapu nebo je možná nevědomky naučil přístup k životu, jak prakticky řešit běžné životní situace a problémy. Všichni jednotně ale popisují dobu strávenou ve skautu jako okamžiky naplnění a smysluplně stráveného času. U většiny oslovených byla doba vstupu do oddílu ovlivněná určitou mírou „zákazu" skautské činnosti a vědomí aspektu „zakázaného ovoce" mnohé ještě více lákalo. Především možnost realizace ideálů a snů podle dobrodružných knížek, možnost žít hodnoty, které se v té době nedaly nikde jinde realizovat než právě v oddíle i nalezení kamarádů, z nichž se utvořili celoživotní přátelé, bylo to, co je drželo v oddíle.

„Jak se tato zkušenost promítla dále napříč jejich životem?"

Zkušenosti s životem pod taktovkou skautských hodnot a ideálů vnímají jako „*cestu, výzvu, celotáborovou hru, hledání, stopování,*" jako vlastní připravenost a adekvátní odpověď na vzniklou situaci, ve které se snaží zorientovat a efektivně ji vyřešit. Plně zde cítím právě naplnění skautského hesla „buď připraven", které silně rezonuje napříč odpověďmi. Vzniklé situace jsou navyklí řešit, a ne se k nim otáčet zády. Potřeby druhých berou vážně. Na druhou stranu nejsou zvyklí problémy zveličovat ani na ně rezignovat. Na základě žité zkušenosti si poradí a vystačí si s málem. Jejich pohled na svět je mnohem prostší a možná jednodušší než pohled jejich vrstevníků. Na druhou stranu jednodušší ve smyslu bohatší, protože se naučili vidět, a především hledat to důležité, co je skryté pod povrchem. Dalo by se říct, že hledání pravdivosti a smyslu se u nich prolíná celým životem.

Jaké zásady či hodnoty vnímají ve svém životě jako důležité?

Důležité jsou pro ně skautské i křesťanské hodnoty, které se v mnohém podobají nebo spíše splývají v jedno…. ve zvolený postoj k životu. Jdou za zákony světské a staví je

nad rámec běžného chápání. Pro někoho Nejvyšší Pravda a Láska, pro někoho Bůh, pro někoho žití ve spokojeném „*klidném spočinutí*“ s ostatními. Více méně se jedná o to, že dotázaní vidí zásadní rozdíl mezi žitím a přežíváním. Dokážou vidět hodnoty jako jsou pomoc druhému, naslouchání, oporu, když ji druhý potřebuje i oporu, o kterou se nebojí si říct. Ve spojení se skautem vnímají za důležitou hodnotu zodpovědnost, která je klíčem ke všemu. V jejich pojetí ji lze chápat jako poctivost k sobě i k druhým, že vlastní jednání myslí vážně a to, co slíbili, platí. Dále vidím skromnost v nárocích na život a přitom spokojenost, kterou vyzařují. Určitý vyrovnanost, pozitivní přístup i klid. Vztahy s ostatními jsou napříč všemi rozhovory vnímány jako stěžejní a pro jejich život velice důležité. Mnozí se stále stýkají s lidmi, se kterými je pojí společně prožité okamžiky, jenž daly vzniknout hlubokému přátelství. V každém případě zde mluvím o asertivních a vyrovnaných jedincích, kteří s pokorou k životu ho dokážou žít. Naproti tomu neprofiluji asketické jedince, kteří jak jeden z nich trefně říká, si v životě „*nedali špeka*“, ale o lidech, kteří se umí a chtějí bavit stejně tak jako všichni ostatní s rozdílem toho, že vědí, kde a jak mají postavený svůj žebříček hodnot, z něhož rozhodně nechtějí slevit. Nejsou to žádní ustrašenci ani rytíři, ale lidé, kteří se jen snaží jít a hledat cestu a možná řešení. Jsou ochotni na sobě stále pracovat a v této práci pomoci i druhým. Mnozí považují za hlavní nabytou hodnotu setkání se s někým, kdo je v jejich životě obohatil a dal jejich životu směr. Neméně důležité je pro všechny dotázané vidět za vším, co dělají smysl. Vědět proč by měli to či ono dělat a jaký přesah to má dále nejen pro ně, ale i pro ostatní. Zásadně se vztahují ke světu a dění kolem sebe a jsou ochotni na ně aktivně reagovat.

V čem vidí smysluplnost života?

Smysl života vidí především ve smysluplné práci, v potřebě nalézat smysl. Znát cíl/smysl, ke kterému se snaží směřovat svoji vůli. Ten nevidí jen ve své pouhé existenci, ale i v nacházení druhých, kteří mají stejné hodnoty a cíl. Společenství s takovými lidmi je pro ně obohacující. Smysl nachází v realizaci sebe sama, v práci, která je bude bavit a která nebude pouhým prostředkem k obživě. Smysl vidí v budování a přenášení hodnot, které jim ukazují pravou cenu a podstatu věcí …i jejich přesah, jenž vnímají svět kolem sebe (západy slunce, umět se zastavit v koloběhu povinností a odhlédnout od všedních starostí i dokázat vidět a těšit se z drobností). Vnímají hodnotu času, který jsou ochotni obětovat nebo neobětovat dané činnosti. Dokážou říci svůj názor a nebát, jakou reakci to vzbudí. Smysl života vidí v jednoduchosti, v přístupu, protože když ocituji opět slova jednoho z nich: „*Štěstí je přístup, jak se díváš na věc*“. Věci nezveličovat, ale spíš si je uvědomit a na základě jejich poznání jednat. Jinak postavený žebříček hodnot je pro ně jakýmsi smysluplným životním stylem. Smyslem života je i jejich zakotvenost, vlastní sebepoznání i seberealizace, kterou nalezli.

Co stojí za tím, že někteří zůstávají věrni skautskému odkazu celý život, jsou s ní souzněni
a jiní po pár letech odcházejí? Co je příčinou těchto dvou skutečností?

Všichni respondenti se shodnou na tom, že důvodem setrvání ve skautu jsou hlavně společné zážitky, prožití mezních okamžiků s někým druhým, které je spojují třeba až dodnes nebo také smysluplnost dění, výchovy a přístupu, kterou jim skaut poskytl. Také velká parta stejně starých kamarádů mající podobné zájmy a potřeby. Také to, že se mohou stále vztahovat k tomuto společenství, jež se stává připomínkou právě těch prožitých chvil a zároveň místem, kde nalezli základ pro další orientaci ve svém životě. Poté zmiňují vzniklé vztahy a přátelství přetrvávající až do dospělého věku, bezpečné a snadno čitelné prostředí, ve kterém se cítí dobře. Nalezené společenství se pro mnohé stalo útočištěm k načerpání sil, které potřebovali pro překonání překážek v běžném životě i místem opory pro nalezení vlastního sebevědomí. Ve všech případech účastníci zmiňují silné formující prostředí, postavené na pevných hodnotových základech, jež si s sebou nesou celý život a ke kterému se stále vztahují, ač již nejsou v organizaci aktivně činní.

Diskuse

Výsledky interpretativní fenomenologické analýzy nám pomohly nahlédnout na žitou skutečnost jedinců, kteří prožili určitou část svého života ve skautské organizaci. Každého z nich se prožité okamžiky v duchu skautských hodnot určitým způsobem dotkly. Rozhovory probíhaly s osmi respondenty, z nichž se polovina navzájem nějakým způsobem znala. Tři z nich byli na sebe navázáni ve vztahu vedoucí, zakládající člen oddílu a o generaci mladší člen oddílu. Čtvrtý z nich byl jejich „Duchovním zpravodajem“, který nyní v tomto poslání pokračuje jako kněz jedné z nedalekých farností. Různorodost rozhovorů je dána různorodostí respondentů, kteří svou žitou zkušenost směřovali na to podstatné, co je v jejich životě ovlivnilo a čemu přikládali váhu. Překotnost myšlenek, neuspořádanost jejich slovosledu, pomlky mezi formulacemi jednotlivých myšlenek i vzájemné proplétání tématy, ke kterým se oklikami vraceli, naznačovaly důležitost jejich významu. Narativnost rozhovorů s sebou přinesla různá témata a podtémata. Ta se nutně nevyskytovala u všech respondentů. V některých oblastech se shodovala, potvrzovala a některá jen doplňovala. Některá témata byla ozvláštněna individuálním pohledem nebo vlastním zážitkem, který ale nutně neznamenal jejich popření či neexistenci. Spíše dodal na jeho významu a míře pochopení při následné analýze.

Pakliže bych se měla vrátit k výsledkům výzkumu a vyhodnotit, co podstatného z něho vzniklo, dalo by se to formulovat těmito slovy:

Duše celoživotního skauta se těžko hledá a je jakýmsi neuchopitelným pojmem, jenž leze jen nahlížet nebo se o ní domnívat. Nelze ji přesně definovat už jen z podstaty jinakosti v založení všech respondentů. Pro troufalejší tvrzení bych potřebovala ještě více respondentů i podrobnější a časově obsáhlejší výzkum.

Duši skauta, která se mi možná podařila, byť jen částečně zachytit, bych charakterizovala jako hloubavou a přemýšlivou, která se nebojí kriticky sebeaktualizovat v otázkách běžného života. Je autentická a otevřená hlubšímu poznání, kterým sama sebe vede ke smyslu a poznání podstaty věcí. Vyrovnanost, klid a životní optimismus, oproštěný od skepse a stesků, které ji v důsledku správného přístupu a postojů vedou k zakotvení a k trvalosti myšlenkových a hodnotových postojů. Hodnoty a zásady, kterými se nechá vést a od kterých neupouští ani během svého života. Je pro ni zásadní hledání toho podstatného, co ji může opravdu naplit a přinést pocit štěstí nejen jí, ale pomoci ho nalézt i ostatním. V návaznosti na něj chce toto skutečné štěstí umět „*zaznamenat*“ v běžných okamžicích každodenního života a vnímat sílu jeho transcendence.

V cizojazyčné literatuře byla na webových stránkách časopisu *SpringerLink* v roce 2017 uveřejněna studie, která se zabývala zkoumáním míry vědomí vlastního smyslu života člověka. U dotazovaných adolescentů zjišťovala, jak vnímají rozdíl mezi hledání smyslu vlastního života a stavem, kdy byl tento smysl již nalezen. Nalezení smyslu života bylo popsáno jako významné pro dospívajícího i dospělého jedince. Potřeba nalezení smyslu v jejich životě byla označena za důležitý a formující činitel přispívající k životní spokojenosti a psychologickému zdraví. „*Pakliže nalezne smysl svého života, stává se pro něj jeho život srozumitelný a má svůj význam a je spojený s životní spokojeností“,* zažívá více silných a pozitivních vlivů, a naopak méně negativních (v podobě úzkosti a deprese). Studie zmiňuje, že smysl a význam života v pojetí jedince souvisí s osobním rozvojem a seberealizací. Jedinec nabývá pocitu, že na

životu závisí, nabývá pocitu identifikace porozumění vlastnímu životu. Nalezený smysl se pro něj stává jakousi ochranou před rizikovým chováním a špatnému psychickému zdraví. Hledání smyslu naproti tomu studie popisuje jako „*aktivní snahu, která vede jedince k pochopení smyslu, významu a účelnosti svého života. Je spojená s vyšším neuroticismem, negativními afekty, úzkostí a s depresí", které v pozdějším věku, pakliže již jedinec svůj smysl nenašel a stále ho hledá, mohou vyvrcholit*", protože je stále hnán otázkou nad jeho hlubším významem a účelem.[51]

S výsledky této studie o důležitosti vnímání smyslu vlastního života koresponduje porovnávání hodnotového uspořádání priorit v životě člověka uvedeného v sociologické studii Centra pro výzkum veřejného mínění *Sociologickoho ústavu AV ČR, v.v.i* na téma *Jaké hodnoty jsou pro nás důležité?*[52] z roku 2014, kdy byla zjišťována hodnotová orientace české společnosti, kde respondenti vyjadřovali, jakou důležitost přikládají vybraným hodnotám. Zde byla potřeba smysluplnosti a užitečnosti práce uvedena na osmém místě hned za prioritami jako: Žít ve spokojené rodině, pomáhat především rodině a svým přátelům, mít děti, mít přátele, mít vlastní pěkné bydlení nebo žít ve zdravém životním prostředí.

---

[51] KROK, D. *When is Meaning in Life Most Beneficial to Young People? Styles of Meaning in Life and Well-Being Among Late Adolescents*. 2018.

[52] TUČEK, M. *Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.*,: *Jaké hodnoty jsou pro nás důležité – červen 2014?*

ZÁVĚR

Diplomová práce se reflektovala žitou zkušeností lidí, kteří prošli skautským oddílem a jejich retrospektivou na tuto zkušenost. Zjištění toho, jak žije a přemýšlí skaut a jaká je jeho duše nám nastínila předchozí diskuse.

Po opětovném pročtení rozhovorů a jejich jednotlivých statí se k celkovému zamyšlení ještě jednou vrátím a zkusím výzkum shrnout tak, jak na mě působil. Práce se všemi respondenty byla velice příjemná. Rozhovory probíhaly v přátelské atmosféře a poskytly mi prostor pro získání mnoha zajímavých informací. O to těžší bylo, tyto informace rozklíčovat a převést na prostá sdělení či témata. S doslovným přepisem rozhovorů jsem získala sedmdesát stránek hutného textu.

V rámci zachování anonymity účastníků jsem všem slíbila, že nebudu uvádět žádné informace, které by poukazovaly na jejich osobu. V příloze přikládám jen jeden doslovně přepsaný rozhovor s Respondentem č. 4 *(viz Příloha II),* který je ze všech nejobsáhlejší. Zastupuje myšlenky více méně všech respondentů už jen tím, že se se třemi dalšími dotazovanými vzájemně znají. Z ostatních rozhovorů jsem použila jen nejdůležitější pasáže ke vzniklým tématům a podtématům, podrobnější data jsou uvedena v *Příloze IV* „Shrnutí analýzy – jednotliví respondenti“.

Žitá zkušenost účastníků výzkumu se skautskými hodnotami a ideály se dle získaných dat promítá do života všech oslovených. Silně je u nich cítit snaha, aby byli potřební, něco vytvářeli a byli stále aktivní. To se zasahuje jak do jejich osobního, tak do profesního života, ve kterém se snaží směřovat ke smysluplným a jasným cílům. Mnozí popisují vlastní zkušenost s někým, kdo je hluboce ovlivnil, jejichž odkaz v nich určitým způsobem přežívá dál, aniž si to někteří plně uvědomují. Cítím z nich otevřenost novým zkušenostem i snahu vytvářet vztahy a společenství, které budou mít hlubší smysl. Vztahy pro ně znamenají silný základ, stejně tak jako optimismus věřit v dobrý úmysl a spolehnutí se na druhé, což si ve svém základu ze skautského oddílu nesou dál, a to samé očekávají od druhých. Tímto přístupem možná v dnešním světě působí „jinak“, ale jejich nastavení tomu odpovídá. Jak sami svými výpověďmi skrytě uvádí, snaží se být lepšími lidmi, ale určitě sami sebe jako lepší vůči okolí nevnímají. Vztahování se ke skautskému oddílu nebo společenství, byť jen příležitostně, jim dává opět zažít ten pocit, který zažívali dřív. Cítí duch toho, co je oslovilo, přes děti a členy oddílu. Skrze ně se vrací zpět do minulosti a uvědomují si význam toho, co tehdy zažívali. Svým přístupem mi ukázali, že žít znamená žít průběžně. Nežít pouze z jednotlivých zážitků, ale žít přístupem k životu i vnímání jeho jednoduchosti. Právě přes vzniklá přátelství, jejich utužování a podpoře ze strany oddílu, vznikly pevné vztahy, které přerostly do neformálního stýkání. Přes společné zážitky i citově náročné chvilky se spolu naučili být. To přerostlo v určitou nadstavbu v podobě hospod, čundrů, výprav a táborů, kde tyto vazby dále posilují. Určitým způsobem získali základ proto, jak „umět žít“ i s ostatními lidmi. Samozřejmě nemluvím o idealistech, kteří se snaží mít vztah s kýmkoli a za jakoukoli cenu. Jsou si vědomi toho, že nic se nemá lámat přes koleno a rozhodně nejdou životem s klapkami na očích. Spíše se snaží být připravení reagovat a zachovat se dle toho, co jim přijde jako správné bez ohledu na to, jaký panuje všeobecný názor. Výzkum mi nakonec pomohl pochopit lidi, kteří aktivně hledají cestu a řešení vzniklých situací, a to samé se snaží předávat dál. Systém jednoduchých hodnot a měřítek je pro ně v životě jasným ukazatelem.

Proč se někdo tímto směrem nevydá, ačkoli se také setkal se skautskými ideály? Odpověď jsem získala během výzkumu. Prostě se pro ně nerozhodnul, neoslovily ho nebo pro něj bylo příliš náročné převzít odpovědnost za vlastní život a raději volil jinou cestu. Tím, ale nenaznačuji, že pouze být skautem znamená převzít zodpovědnost za svůj život. Vycházím spíše ze skautského slibu a hodnot, ze kterého jako takový vychází a jenž se snaží předávat dětem a mladým lidem dál. Právě křesťanské hodnoty, ať už jsou podány v jakékoli formě nás bytostně utváří a směřují k vyššímu dobru. Spíše odmítnutím vyšších principů se člověk odvrací od své přirozenosti a podstaty. Tím se dostává k tomu, že odmítá principiálně svůj život. K těmto hodnotám se můžeme dostat jakýmkoli způsobem, skaut není jedinou cestou. Další dotázaný uvedl, že se necítí být lepší než ostatní, což více méně v podtextu uvádí všichni respondenti. Skauta vnímají jako možnost a cestu, kterou se lze vydat a utvářet vlastní osobnost. Na druhou stranu lze být lepším člověkem i mimo skautský oddíl.

Nyní bych se chtěla vrátit k bakalářské práci Jiřího Tvrdoně, který se zabýval otázkou: Jaký význam přikládají účastníci výzkumu vstupu do skautského oddílu ve vztahu ke své životní dráze? Účastníci výzkumu Jiřího Tvrdoně (dále jen Tvrdoň 2016) popisují vstup do oddílu jako jeden z mezních okamžiků v jejich životě, spolu se získáním přátel, se kterými udržují vzájemné kontakty, také směr životní dráhy ve vztahu ke skautingu, kdy je ovlivňují tři základní faktory (životní milníky, sociální faktory a hodnotové směřování života). Ty popisují jako: Významné společenství lidí napříč skautskou organizací, účast na kurzech zážitkové pedagogiky i nalezení nejbližších přátel, které se jim podařilo v rámci oddílu najít[53].V neposlední řadě zmiňují i ovlivňování jejich osobního rozvoje. Další směřování vidí v nalezení smysluplné práce i ve vlastní užitečnosti a prospěšnosti v rámci společnosti a přátel. Společně se shodují na přání, aby jejich život a směřování měly smysl a význam, aby jejich život nebyl zbytečný a vztahy s ostatními lidmi byly vyjasněné. Toto kritérium vnímali jako důležité pro vlastní životní pohodu[54]. Naproti tomu negativně vnímají ukončení vysokoškolského studia a vstup do zaměstnání, přičemž se obávají ukončení aktivního skautování i přerušení získaných vazeb. *Přemýšlejí nad tím, co bude dál?* Tvrdoň (2016) zde upozorňuje na určitou prázdnotu, kterou zaznamenal u dospívajících skautů, jenž neví, čím by vyplnili svůj volný čas. Uvádí, že organizace Junák je obeznámena s tímto problémem, kdy chybí určitá mezigenerační propojenost oldskautů a současných skautů, proto se snaží vytvářet podmínky pro jejich činnost.

V návaznosti na mnou vedený výzkum se zde ukazuje určitá závislost na společenství spíše než převzetí odpovědnosti za vlastní život a nalezení jeho pravého smyslu. Také zde postrádám získání jejich volnočasové kompetence, která by těmto mladým členům skautské organizace ukázala možnosti, jak svobodně a plnohodnotně trávit svůj volný čas. Rozdílnost v jisté odchylce obou výzkumů vidím především v rozdílnosti vnímání významu a nalezení smyslu života jedince. Zatímco účastníci mého výzkumu již svůj smysl života našli nebo jej nacházejí, účastníci výchozího výzkumu jej teprve hledají. Rozdílnost obou výzkumů spatřuji především ve věkové skladbě obou skupin respondentů, kdy první zmínění se pohybují v rozmezí dvaceti až dvaceti pěti let, přičemž druhá skupina respondentů se pohybuje ve věkové skladbě od dvaceti pěti do šedesáti pěti let a jen jedna účastnice zastupuje nejnižší věkovou hranici. Ostatní jsou spíše v její dolní části. Jak ukázal odkaz na mezinárodní studii (viz výše), v období mladé dospělosti lidé teprve začínají hledat smysl lidské existence a vidí jeho význam pro své

[53], Srov.TVRDOŇ, J. *Skauting v životní dráze člověka, s.* 20 – 23.
[54] Tamtéž, s. 50.

další směřování. Naproti tomu ve středním a pozdějším věku někteří lidé tento smysl již nalezli nebo o tom alespoň utvrzují sebe nebo své okolí.

Vrátím-li se zpátky k závěrům výzkumu Tvrdoně (2016), musím se přiklonit ke zjištění, ke kterému dospěl s Rambouskovou[55] (2013). Společně se shodují na tom, že „*O tom, kdo je a není skaut rozhoduje pocit sounáležitosti, sdílení a zohlednění skautských ideálů v jeho životě", které považuje za mnohem důležitější než to, zda je někdo aktivně registrovaný ve skautské organizaci nebo není."*

[55] Srov. RAMBOUSKOVÁ, A. *Subkultura mládeže: Skauting v kulturologické reflexi*, s. 70.

Seznam literatury

BLATNÝ, Marek a kol. *Psychologie osobnosti: Hlavní témata, současné přístupy*. Praha: Grada Publishing, a.s. s., 2006. ISBN 978-80-247-7821-1.

FROMM, Erich. *Umění být*. Praha: Naše vojsko, 1994. ISBN 80-206-0225-9.

FROMM, Erich. *Umění být*. Praha: Portál, 2016. Vyd. 2., ISBN 978-80-262-1105-1.

HENDL, Jan. *Úvod do kvalitativního výzkumu.* Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-246-0030-7.

MASLOW, Abraham, Harold. *O psychologii bytí.* Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0618-7.

NEUBAUER, Zdeněk. *Smysl a svět*. Praha: MORAVIAPRESS, a. s., 2001. ISBN 80_86181-45-6.

POLÁKOVÁ, Jolana. *Perspektivita naděje*: Praha: Nakladatelství Vyšehrad, spol. s. r. o., 1995. ISBN 80-7021-150-4.

SMÉKAL, Vladimír. *Pozvání do psychologie osobnosti: Člověk v zrcadle vědomí a jednání*. Brno: BARRISTER & PRINCIPAL, 2002. ISBN 80-7295-069-X.

SMÉKAL, Vladimír. *O lidské povaze: Krátká zamyšlení nad psychickou a duchovní kulturou osobnosti*. Brno: Cesta, 2005. ISBN 80-85947-80-3.

ŠVAŘÍČEK, Roman, ŠEĎOVÁ, Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách: pravidla hry*. Vyd. 1, Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

ŘIHÁČEK, Tomáš, ČERMÁK, Ivo, HYTYCH, Roman a kol. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6382-2.

VÁGNEROVÁ, M. *Obecná psychologie. Dílčí aspekty lidské psychiky a jejich orgánový základ*. Praha: Univerzita Karlova, 2016. ISBN 978-80-246-3268-71.

Elektronické zdroje:

GEOTHE, Johann Wolfgang. *Faust, der Tragödie erster Teil, 1806* [online]. Překlad: Petr Bouř, 2004. Verze 1, © 2017. [cit. 2022-03-19]. Dostupné na: WWW: <https://dokumen.tips/documents/johann-wolfgang-von-goethe-faust-johann-wolfgang-von-goethe-faust-faust-der-tragdie.html>.

HANKOVÁ, Petra. *Skauting a jeho význam při utváření hodnot u dětí a mládeže* [online]. Zlín, 2018 [cit. 2022-03-19]. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií. Vedoucí práce Mgr. Jana Martincová.Dostupné na WWW: https://theses.cz/id/uuk138/.

MARTÍŠEK, Tomáš., VLAŽNÝ, Jan., VOŘEŠÁK, Petr. a kol. *Já chci taky b8 skaut!* [online]. © 2015. [cit.2022-03-13]. Dostupné na WWW: https://www.youtube.com/watch?v=o0L3NC52Vfc.

PATOČKA, Jan, CHVATÍK, Ivan, KOUBA, Pavel a PATOČKA, Jan. *Péče o duši: soubor statí a přednášek o postavení člověka ve světě a v dějinách, I: Stati z let 1929-1952* [online]. Praha: OIKOYMENH, 1996. [cit. 2022-03-23]. Dostupné na WWW:https://ndk.cz/uuid/uuid:9ac3de60-5ea5-11e4-8fe2-5ef3fc9bb22f; ISBN 80-86005-24-0.

KROK, Dariusz. *When is Meaning in Life Most Beneficial to Young People? Styles of Meaning in Life and Well-Being Among Late Adolescents* [online]. © 2018 J Adult Dev 25,
96 -106 by Springer Nature Switzerland AG. Part of Springer Nature. [cit. 2022-03-18]. Dostupné na WWW: <https://doi.org/10.1007/s10804-017-9280-y>.

RAMBOUSKOVÁ, Anna. *Subkultura mládeže: Skauting v kulturologické reflexi* [online]. © 2002-2015. Praha: 2013 [cit. 2022-03-27]. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav etnologie. Vedoucí práce Soukup, Martin. Dostupné na WWW: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/54447>.

TUČEK, Milan. *Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.: Jaké hodnoty jsou pro nás důležité – červen 2014?* Tisková zpráva - ov140717. 2-3/[7] [online]. Praha: 2014 [cit. 2022-03-27]. Dostupné na WWW:
<https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a1782/f9/ov140717.pdf>

TVRDOŇ, Jiří. *Skauting v životní dráze člověka* [online]. Olomouc, 2016 [cit. 2022-03-17]. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta tělesné kultury. Vedoucí práce PhDr. Jana Hoffmannová, Ph.D. Dostupné z: <https://theses.cz/id/6rgmn2/>.

Seznam zkratek

IPA	Interpretativní fenomenologická analýza

Seznam příloh

Příloha I	Píseň „Já chci taky B8 skaut!
Příloha II	Rozhovor s Respondentem č. 4
Příloha III	Fotografická dokumentace analýzy dat z rozhovorů (rozvíjející se témata)
Příloha IV	Shrnutí analýzy – jednotliví respondenti

Přílohy

Příloha I <u>Text písně „Já chci taky B8 skaut!</u>

Můj život s životem se nepotkal
a když přemejšlím vo tom, jak rvát se s tím dál,
říkám si, co bych v něm neudělal, teď pořádenj říz.

Řekni, co bys chtěl?

Já chci mít velkej stan, kam se máčkne i slon,
taky švejcarák, co klidně přeřízne strom,
co otevře i flašky s pitím, který mají nehoráznej říz.

Hm a co na to potřebuješ?
Mít klóbrc, jak maj lidi na Klondajku,
taky kompas, co mi najde tu nejbližší knajpu
a sichrhajsku když si v nouzi chci udělat tábornickej špíz.

A co ještě potřebuješ dál?

Chci poznat všechny barvy všech těch značenejch cest,
a taky houby, ze kterjch se můžu sject.
a tu tam taky něco navíc, když půjdu hrát třeba AZ kvíz.

A co pro to uděláš?

Všem svým neřestem teď vyhlásím boj, vezmu si skautskou zbroj, co se jí říká kroj.

Ref.:

Já chci bejt velkej skaut, bejt tak trochu in a tak trochu aut.
Bejt připravenej, na každej vzlet i pád, drát se křovím namísto cestou stát.
Ať se říká, že je život pes, ale když bez sirek zapálíš hned celej les,
to pak život teprve začne bejt, velkej raut,
když jsi tak tak trochu in a tak trochu aut.
//:Hej, hej, já chci taky bejt skaut…//:.*(smích, „je to dobrý“)*

Upéct si buřta spálenýho jako kátel,
umět zkracovačku, když si musíš zkrátit kábel,
a místo fejsu používat výhradně jen morsseovo kód.

Eee., to všechno už znáš!

Místo národních jmen šli lovit bobry,
za bráchy a ségry, ty zlý i ty dobrý,
spát ve spacáku všude, kde to přijde i malinkato vhod.
A jak to teda uděláš?

Všem svým neřestem teď vyhlásím boj, vezmu si skautskou zbroj, co se jí říká kroj.

Ref.:

Já chci bejt taky velkej skaut, bejt tak trochu in a tak trochu aut.
Bejt připravenej, na každej vzlet i pád, drát se křovím namísto cestou stát.
Lepší je civět dál než se dívat zpět, na jedný noze přeskotačit celej svět.
Je mnohem lepší než oběma v místě stát, i když se ti škarohlíni budou smát.
Ať se říká, že je život pes, ale když bez sirek zapálíš hned celej les,
to pak život teprv začne bejt, velkej raut,
když jsi tak tak trochu in a tak trochu aut.
//:Hej, hej, já chci taky bejt skaut…//:

Když pomůžeš babče vynýst koš plný smetí,
to chlapům spadne čelist, ženský se na tě sletí.
Pak tohle to je život, tam nemůžeš zmáčknout „reset“,
to nedělám si vůbec ……..del.
Dej si deset.

Ref.:

Já chci bejt taky velkej skaut, bejt tak trochu in a tak trochu aut.
Bejt připravenej, na každej vzlet i pád, drát se křovím namísto cestou stát.
Lepší je civět dál než se dívat zpět, na jedný noze přeskotačit celej svět.
Je mnohem lepší než oběma v místě stát, i když se ti půlka světa bude smát.
Ať se říká, že je život pes, ale když bez sirek zapálíš hned celej les,
to pak život hnedle začne bejt, velkej raut,
když jsi tak tak trochu in a tak trochu aut.
//:Hej, hej, já chci taky bejt skaut…//:

Příloha II Rozhovor s Respondentem č. 4

F_____, to je přezdívka?

Jo, jo, jasně. Hhmmmmm. Jak říkám jo, to si dávají kluci, prostě když já jsem jí jako nedostal v oddíle jako já už jsem třeba rozdal spoustu přezdívek, dá se říct, jo. Jako v oddílech jako dětem, že jo. Některý se, většina se jich udržela a …a my jsem si je daly sami. S kámošem. Jsme vedli oddíl asi v patnácti jako děti, teda. Tak jsme se chtěli nějak …a začaly takový ty kovbojíčkovský léta. Začali jsme na kytaru a tohle a v rámci oddílu vlastně jsme založili jako osadu, jo, takovou trampskou a byli jsme hrozně ortodoxní. Abstinenti.,jo…prostě (smích). A prostě všichni ty, ty trampové, který jako támhle někde se vypotácejí z hospody, jo a tohle, tohle… To pro nás bylo úplně prostě …..

A tak to k tomu patří.

Jo, byli jsme děti, samozřejmě. Takže to, no, takže z tohohle toho… a vono se to utvořilo s takovejch těch drsňáckejch západáckých jako Fredy a tokvý to, takže prostě my jsme měli Čtverák Jimy Dlouhán Fredy a takový ty přezdívky, co si děti dávají, jako (smích). A jsme se cítili jako fakt v těch májovkách (smích). Já jsem četl taky Duch lana Estacada jako první májovku. Já je mám jako do dneška, já jsme je dal do klubovny všechny májovky a už jsem je zase stáh tam vod taď, protože jsem zjistil, že to vlastně nemá smysl….Aaaaa a navíc mám prostor už víc, čtyři knihovny, takže to, no… No, tak já jsem jako víceméně v oddíle, tohle, že jo, vůbec jako skaut a tak dále, tak za to může Foglar.
(Od 14:53 minuty pokračuje … Já jsem měl vždycky nějakej vztah k přírodě a tak dále a vůbec jako …a to je jedno jestli to jsou májovky nebo to je Rabsoner, Trosečníci z Valšťovky nebo Zane Gray…nebo cokoli jinýho, tak mě to vždycky bavilo a přečet jsem miliony věcí. Já říkám, že to, co jesem nepřečet do vojny, to jsem už nepřečet. …

Takže je nějaká sjednocující myšlenka tady toho?

Sjednocující myšlenka je ten Foglar (smích). Rychlí šípy, příběhy a tohle a jako dítě to člověk chtěl sám prožívat a vymejšlel si různý dobrodružství prostě a, a vlastně jak stár, tak chtěl takovejhle oddíl a potom už ho chtěl jako sám tvořit. Bejt jo, jako když je člověku patnáct nebo čtrnáct tak my jsme, my jsme jako vlastně….Já jsem byl na tom, kde potom jsme měli… To naše tábořiště, tak jsme tam byly už jako děti a tam jsme se domluvily na tom oddíle. A to znamená, že vlastně ten Foglar, nevím, no. Nebo jestli to člověk v sobě jako má, že to, co sám chce a chtěl vždycky dělat, takže chce aby dělali i další…, že cítil, že by mohl něco takovýto předávat (*16:55*), ale to nevím, to bych se nad tím musel hluboce…když se mě někdo zeptá, tak řeknu Foglar a vždycky jsem se snažil v tomhle módu ten oddíl i vést, jako no. I když se pro mě později stal větším guruem Zapletal, Miloš zet. Protože je takovej civilnějším. I protože je to taková jiná generace už, ale i jeho vychoval ten Foglar, samozřejmě (smích).
Jinak k tomu skautu samotnýmu jsem se dostal víceméně omylem (smích). To je zase tak, že prostě…. My jsme právě v tom osmdesátým devátým, když vodpadlo , tak já už jsem obíhal Pance, což byl potom starosta jako města, nevím. Ale věděl jsem vo něm, že dělal střediskovýho tady jako skautskýho todle. Takže von tam řečnil na kašně a já jsme ho už v prosinci nějak jako co skauting, co skauti, co skauti a von jako že na to není teď

čas. no, ale mezi tím se rozjela už v Praze infocentrum skautský a už tam vznikla Skautská kancelář, kam jsem hned nakmital samozřejmě. Ale já jsem v tej době potom jsme tady měli ještě s pár lidma jsme tady měli Vontský kluby, takže já jsem vedl ňáký nebo prostě byl jsem, já nejvím, vono to bylo tenkrát něco, něco, že, že eeeeeee byli ňáký. Já teď už nevím, jak byla ta hiearchie, ale prostě běhal jsem ve Vontských klubech tady ještě s pár lidma a zároveň ještě jsme jeli na tu valnou hromadu tý Tábornický unie do Prahy, tady s trempíkama z Budějic. A a i tady byla jako DDM, prostě valná hromada, kde jsem tam se nějak činil v ňákejch přípravách taky a tak. A vlastně jsme tam nadnesli, na tej valnej hromadě, protože my jsme chtěli s klukem z Hazardu, s kámošem, s Danem, jsme chtěli jako výst oddíl pod Tábornickou unií, jo? A tam se to nadneslo, jako v Praze na tý valnej hromadě, jako téma. Jako že by mohli bejt i nejen trempíci jako z Osady a že by mohli bejt i oddíl. Takže si myslím, že jako na konto našeho návrhu s Danem, teď je prostě ta síť jako v Tábornický unii i těch oddílů, který fungujou tady po republice. No a samozřejmě jsem chtěl, já jsem chtěl s tím Danem eeee ten oddíl vlastně, kterej jsme jako nějak měli, tak víst dál v tý Tábornický unii. To byl ten cíl. Ale on měl Dan potom, vůbec nevím, jak to bylo, to už si nepamatuju. Ale mezitím se v devadesátým rozjel první i Rádcovskej kruz na Bezdrevu, kterej ved Drn, jako (potom byl radní, to je jedno), prostě skaut, kterej byl už po válce skaut a tak dále…Z toho kurzu přišel kluk, kterýho my jsme samozřejmě znali z Uragánu jako a ten byl absolvent toho kruzu a bylo mu šestnáct a mě bylo šestadvacet. A jako že, jako nabitej z toho krurzu a prostě jako, jestli bych s ním vedl skautskej oddíl.

A já jsem jako si tenkrát říkal: "No, já jsem jako v tej unii pro takovýto svobodnější formu vedení tohooddílu, a to!" I když ten skaut mě samozřejmě naplňoval celou tu dobu. A já jsem věděl, už tenkrát, že jako sehnat dobrýho komplice na vedení oddílu není nic moc a když má někdo chuť a zájem, tak prostě jako, jsem mu kejv, jo. Ale já jsem mezitím už i předtím už dělal i na nějakom tady, sněmu Velkou lilii a Nápisy. Takže vlastně já jsem s tímhle tím klukem tedaaaaa eeeeem naběh na infocentrum.

Nabrali jsme tam, tam byli takový velikánský prostě lejstra jako s takovýho toho děrkovanýho papíru. A tam byly vyjetý stohy adres kluků, který chtěli do skauta v tom devadesátým na jaře (*21:47*). No a my jsme si vybrali lidi, protože já jsem bydlel na Máji tenkrát a on bydlel na Vltavě, tak jsme si vybrali lidi z Máje a z Vltavy. Vybrali jsme si tam třicet čtyři kluků a udělali jsme zahajovací schůzku a bylo to. Ten kluk šestnáctiletej je současnej hejtman. My jsme obcházeli takhle po zvonkách ty lidi a dali jsme jim ňákou na zahajovací schůzku, kterou jsme měli v Boru, v kultovním tady lese. Tak to jsou takový paradoxy. Takže, takže takhle to vlastně vzniklo no a pak už jsme jeli už. A, a Kotel byl (jako Tomáš) byl, byl vlastně jako ten zakládající jeden z těch zakládajících členů. Dneska jsou to vážení měštěníni (*konec 23:00*)

Takže já jsem…a zrovna mě bavila i ta povinná četba, musím říct. Já třeba dodneška miluju, ačkoli je ten člověk je šílenej, ublížil spoustě lidí, prostě a byl to hroznej komanč, tak mám hrozně rád třeba povídky od Drdy. Třeba jako Němou barikádu, ale i pana Broučka, Čecha a všechno možný. Takže prostě mě to baví. Já jako sběratelsky mám různý vydání třeba Timur a jeho partu a takhle, takže občas je to, mě ty Rusáci jako velice hezky ilustrovali knížky. Jo, a já dělám ilustraci jako celoživotně, jako že sbírám grafiky a všechno možný takhle jako a obrázky a pohlednice starý a tak. Takže to, no. No nicméně teda z tohohle toho to bylo, no?

A jak se stalo, že jste se dostal ke skautu?

No, jak říkám, za to může ten Foglar. Protože my už jako kluci jsme měli kluby, že jo. Takový jako který jako Rychlí šípy a tohle to, prostě jsme různě vod…I mám (smích) já nevím třeba deník, kterej jsem si psal a jako a různý ty věci tábornický a tohle. A bylo mi třeba devět, jo. Takže. Teď jsem se zase, protože se zase hejbaly nějaký věci kolem Staroměstkýho hřbitova tady, ke já jsem si vlastně složil kolem toho prvního bobříka podle Přístav volá, že jsem skočil z jedný hrobky dolů. Hrozně jsem si natlouk, řval jsem celou cestu až domů, ale prostě jako musel jsem, jo. Protože, když jsem tam vylez a kouknul jsem se dolů, tak prostě ta hloubka nebo jako jsem machroval před tím. Pak jsem úplně zesinal nahoře (smích) a řek jsem si teď, už tenkrát jsem cítil, že když prostě jako, že ztratit tu tvář (smích), tak prostě jsem tam spad. Tak jsem tam skočil (smích) a to byla strašná sranda (smích). Já dopad na nohy, na kolena, na lokty, na hubu (smích) …

Takže natlučenej pořádně!

Jo, to bylo fajn (smích). Ségra s kámošem mě potom podpírali cestou domů a já řval celou cestu, mám pocit (smích). No, takže, takže ten Foglar, no, ten za to může. To je jasný.

Jste Budějičák?

Jo a my jsme měli normálně, my jsme měli normálně třídní oddíl, jako pionýrskej samozřejmě. Ale eeeeeeee (přemýšlí), jako když jsme potom, já jsem byl jako, já vedl spolu ved Uragán oddíl. E…hmmmmm, ale my jsme v těch patnácti, šestnácti to brali jako tábornickej oddíl. Už jsme, že jo, potom nebyli jako třídní oddíl ale, ale už jsme prostě, už jsme byli jako voddíl, do kterýho se hlásili všichni možný, všechny možný jako zájemci. No, a vlastně, protože jsme měli tábořiště jako, taj jsem tam začali budovat srub, a tak a já dneska říkám…pak se to jako rozpadlo, což jsou historie nezajímavý

Kdy vlastně ten kluk, kterej byl teda o dva roky starší než my, tomu bylo sedmnáct, jako když tohle. Tak potom třeba, já nevím, po třech letech začal jako, vzal ňákou funkci v Pionýru, v okresní radě, začal hrozně jako jako soudruhovat a a začal určovat…My už jsme pak byli přírodovědnej voddíl a už jsme jako obsazovali Zlatej list, což byla taková soutěž přírodovědců jako. Jako to zase bylo fajn, že se člověk hrozně naučil z tý přírody. A mapovali jsme tady park vlastně. Stromy všechny jako stáří a druhy samozřejmě a tak dále.

No a…jenže on pak už začal jako naléhat na takový ty pionýrský věci ačkoli předtím jsme měli hrozný jako problémy i jako že jsme nosili turbany, šátky a takhle. Tak jako …eeeee…..s takovýma těma skautskýma prvkama jsme měli jako docela i s takovýma těma vizuálníma jako problémy jako že, ….no což je jedno, ale tak von potom tohleto samozřejmě už v rámci svý funkce, tohle začal všechno tohlec to už jako….dusit. No a my jsme odešli a založili takovej oddíl svůj z těch starších kluků, který už opravdu tu (6:58) romantiku, tu skautštinu a to tohlec to jako brali jako, že už nechtěj dělat ňáký támhle tajtrdlíkovat. S těma jsem vlastně do vojny to, no, s těma do vojny aaaa jako jsme měli oddíl teda nebo aaaa. No a po vojně, potom už člověk vlastně tam, tam byl asi, asi rok snad pauza Pak jsme vedli mrňata a pak tady vlastně eeeee v devadesátým nebo v osmdesátým devátým.

Takže jako jsem ten skauting tak nějak….jako vzýval furt aaaaa. No a potom jsme rozjeli tady, protože jsme vedli právě v rámci, v rámci, ty mrňata takový jako Tábornický unie, která teprve začala potom a my jsme vlastně jeli nějak…to je jako asi blbost, co já tady povídám, si uvědomuju, co já tady povídám o nějaký historii mojí……
Já jsem furt jako s tím skautingem samozřejmě protože tak nějak jsme se snažili furt tak žít a tohle a já říkám, že my jsme byli v tom Lariatu, v tom Uragánu vlastně, jako dá se říct jako, že jsme byli větší skauti než, když jsme byli skauti, jo. Protože to je takový to a to cítí asi hodně lidí, že to bylo to zapovězený, co … My jsme se tady vždycky skličovali tady nějaký ideologie a kravinám jako a tohle a člověk, v tom člověk jel. Protože tady byla ňáká konfrontace oddílů a i třeba těch dobrejch oddílů (důraz), tady v Budějicích takových těch jako i vyhlášenejch. Jako byli Čtveráci, což jako byl původní skautskej oddíl, kterej prostě potom byl v Pionýru, ale furt jel, furt jel tu skautštinu a furt jel ty svoje …že to bylo všechno. Takže všechny tyhle ty oddíly se pak setkaly stejně na nějáký tý stezce jo, na takových těch soutěžích nebo, já nevim. Byl O partyzánskej samopal jako soutěž, ale to byly víceméně jako dneska jsou ve skautu Svojsíkův závod. Tak víceméně se dá říct, že víceméně to bylo na to stejný téma, jo.

Takže to bylo víceméně stejný a bylo to zastřešený tím názvem!

Jo, jenom to byly tyhle ty kraviny, jejich politický. Ale, ale, já si už ani nevzpomínám, už je to čtyřicet let. Jo já už si fakt nepamatuju pořádně jako aaaa, ale taky tam bylo řezání pilou a já nevím, topografie, morseovka a člověk tyhle ty věci, který tedy dneska už, bohužel, u toho Svojsíkáče moc nejsou, protože už jako v rámci tý edukace to najelo jako trošku jiným směrem…Už jako všichni ty pravověrní skauti, ty osmašedesátníci, tak dneska jako už se na to dívají s takovou deziluzí, jo.

Takže to cítíte jinak než to bejvalo?

No ne, tak my jsme hlavně jako, hlavně jako, my jsme hlavně jako konzervy, jo. To znamená, že takovej ten ryzí, syrovej, zálesácko-turistickej skauting, kterej ale hlavní, úplně nahoru klade ty skautský hodnoty a tu výchovnou složku, jako. Tak to prostě máme v krvi, jo. A dneska samozřejmě už, my jako se …my tomu říkáme skautingu, že je to takovej kroužek jako, jo. I když je ta diferenciace, jako že v nějakejch oddílech se drží všechny ty, to skautský Desatero a všechny ty zásady a to, osobně si myslím, že jako je spousta oddílů, kde vůbec neví, jako že je, že je třeba eeee Příkaz každodenního dobrýho skutku, jo. Jako že skaut má tohlec to jako příkaz každodenní. Anebo, nebo že je spousta oddílů, kde ty děti jako ani neví, jaký jsou zákony skautský (11:14). Sice se je naučili, když dělaly Nováčkovskou zkoušky, ale pak jako už to v nich nikdo nepěstoval, jo. Aby, aby…to, není, jako že by si opakovaly jako nějaký Desatero. To je jako, že když někdo něco ten kluk se něčeho dopustí, tak jako by se mu mělo připomenout, že te´d jako porušuje tohlecto, jo. Já třeba nevim, když někdo jen tak z plezíru někde zlomí stromek (smích) třeba, tak prostě se mu jako má připomenout, nebo jen ten vedoucí, ale i ty ostatní kluci by mu měli říct …jo? Skatu je jako ochránce přírody….

Takže všichni by na to měli být citliví a vychovávat ostatní?

No…a vždycky se ten kolektiv vychovává jako sám, no jasně. Samovýchovná složka je tam hodně podstatná (12:06). jako. Protože …..když přijde nováček a vůbec nic neví, tak přijde do nějakýho kolektivu, kde prostě jako jsou, kde se něco nosí, kde se nějak ty lidi

k sobě chovaj, kde nějak mluví, kde něco jako dělaji samozřejmě. A ten nováček jako toho, jeho by to mělo natolik zaujmout, aby prostě jako do toho kolektivu vplul a chtěl to dělat a přijal ty zásady toho kolektivu. Anebo je to prostě někdo, kdo je vychovávanej úplně jinak a tohle ho nebaví, takže prostě odchází. Víceméně, kdo tam chce bejt, tak je tam dobrovolně, samozřejmě a jako musí vlastně přijmout zásady jako toho kolektivu. Což samozřejmě potom, když už jako přichází do puberty, ty kluci třeba v tom patnáctým, tak už mají nějaký svoje názory na to, což je normální, že jo? To ta puberta třeba přináší (13:04). Protože to se vám stane v rodině, to se vám stane ve škole, že jo, to se stane všude. To je takovej ten věk vzdoru a jako toho prosazení se, že jo. Takže to jako chápající člověk, jako tohlec to jako samozřejmě ňákým způsobem vnímá jako že je to v pořádku, jo. I rodič teda jo. Já nechápu takový ty, já vím, že je to někdy nepříjemný, ale prostě ve chvíli, kdy někdy jako z rodičů bojuje proti pubertě ňákýma svýma strohýma věcma,… si jako přijde za mazákama, prostě a ňákýma svým názorem racionálním na věc, tak jako si tím to svý dítě může nějak jako proti sobě akorát tak popudit, jo (smích). I když je to jelito,jo, to dítě, ale kouká na to telecíma očima, tak spíš jako ten rodič by měl říct, jako že prostě jako možná jako je to jina a nebo a nějak mu to vysvětlit, ale jenom do tý míry, kdy ten znuděnej týnejdžr prostě někde už nepřemýšlel: „Kdy užžžžžž to skončí, tohlento.“ (představuje znuděnýho týnejdžra).

Co je pro tebe důležitý nebo cítíš, že je důležitý? Co i v tom skautu dávat předávat… (Smích ….)

Ten skauting, pro mě. Já jsem trošku takovej, ale vždycky jsem byl takovej trochu jinej (smích). Ten skauting je pro mě to, že prostě …..vono to, já nechci aby to znělo jako klišé, ale samozřejmě, ale za jedna, co jako by mělo bejt nejdůležitější podle mě jako pro vedoucího v tom oddíle:

1. Objevovat, a to je jedno jestli kluci, holky. Objevovat v nich přednosti. Objevovat v nich, to znamená že, to znamená že, to jsem začal od konce. To znamená, že ty děti jsou nějakým způsobem postavený a já jsem jako dost empatickej a dost jako soucítím (smích) s takovýma těma ušláplýma třeba nebo takovýma těma, co si nedůvěřujou nebo tak. A vlastně jako v každým v tom člověku, oni se mu třeba smějou, že nepopoběhne nebo já nevím co. Ale to je teď takový to klišé, co řeknu: „Ale ten člověk umí třeba pěkně kreslit, jo nebo já nevím co, je dobrej na šifry někdo. Jinak je třeba úplně nepoužitelnej jako. A více méně jako ten vedoucí by měl tyhle ty děti podporovat v tom, tu jejich přednost prezentovat. Aby prostě oni mohly voni mohly jako by vystoupat mezi ostatníma, který se jim smějou, že neumí tohle tohle. Ale najednou ty vostatní zjistí, že třeba, když někdo umí třeba slohově je na tom dobře, tak aby psal kroniku nebo zápisy na nástěnku nebo noviny, cokoliv. Cokoliv (25:18). To samý dělat hry, aby ty lidi mohli uplatnit ty svoje věci, který .. A zároveň s tím a to už je postupem času, by měli je i trošku jako by, jako by vést, k tomu, aby nasměrovaly třeba k tomu svýmu umu. Což se jako opravdu v pár případech děje, aby v tom…ne úplně,…ne aby ten svůj um jako nasměrovali, aby ho jako rozvíjeli. A to se už v pár případech stalo, jo? Ale v tom nejedu jenom já jako ale alel už pár lidí už třeba šlo na nějakou školu e.., která prostě, která prostě jako rozvinula to, co oni opravu umí a …..

2. Co teda je nejdůležitější…No, tak nejdůležitější je přesně objevovat ten, dobře stavět ten žebříček hodnot. A to není tak, že stavět podle sebe: "Hele, já si myslím, že tohle to je nej …" Ale tak jako co asi tak obecně jako je. Že ty prachy jako opravdu neudělaj lidi šťastnýma, jo, že ulehčí život mnohdy. Že když člověk má peníze aby mohl žít, samozřejmě, ale že určitě jako e….určitě jako napřímit ten svůj život tím, aby člověk nahrabal co nejvíce peněz, tak to asi nikoho nikdy neudělalo úplně supr šťastným.

Zase objevovat, a to je zase to, co ten oddíl umožňuje, na rozdíl od školy. Objevovat tu krásu, ty věci, který jsou opravdu, jak říká ten krásnej citát od Axela Muntheho: „Že všechny ty věci jsou zadarmo. Ty nejkrásnější věci, že jsou na světě zadarmo". (28:06). A to je takový krédo, samozřejmě. To znamená že, to znamená že, člověk, aby byl šťastnej, tak na to nepotřebuje prachy. Jo, protože, protože eee to štěstí vlastně jako by je v tom, jak cítí věci sám, jak se staví k věcem. A je to samý jako, že někdo má třeba karambol a je to pro něj úplně trauma největší a je to prkotina víceméně. Ale ten jako karambol má…jako má. Obecně je to kravina, ale pro toho člověka je to největší neštěstí a já nevím, co všechno, ale je to jenom jeho prostě (smích) přístup. Protože spousta lidí se na to koukne jako na tu kravinu, ale je to to jejich nitro, jo, jo. Takže prostě tady se jedná o to, že, že nějak objevovat takový ty hodnoty samozřejmě, ale hlavně jako objevovat jako, jako, i ty i ty věci, který vede těch peněz můžu jako postavit, jo? Protože jak říkal Zapletal: „Já jako mám, nevim, kolik stránek na den, že je musím napsat, knížku novou. Tak mám jako takovou taxu, co musím udělat. No a jenže jako…von je liberečák, jo. Tak von je tak nádhernej den a ten sníh se venku tak třpytí, tak já vemu ty běžky (smích) a jdu do těch Jizerek, protože ten den už mi nikdo nevrátí, prostě!" NO, tak to je tahle ta věc a samozřejmě charakter, charakter a takový věci všechny ty zásady, zásady prostě který jako prostě dělají partu. Já nevím, abych to k něčemu…to kamarádství, ta férovost prostě, eeeee vono je to spojený s takýma těma věcma kolem těch peněz. Protože ta závist a takovýty pitomosti ty se prostě zase jo, …když ti někdo prostě závidí, tak to znamená, že chce nějakej ten majetek nebo něco, co ten nemá a to. Nejpodstatnější pro mě je, aby ty děti byly šťastný (30:44). Tím pádem, aby měly takovýto radostný, srandovní dětství prostě, kdy i prostě si šáhnou na dno, ale zároveň si užijou spoustu zábavy prostě, a jako dobrodrůža a těhlec těch všech věcí.

Ty jsi říkal, že si byl jinej, já to neslyším poprvý. Jak si byl jinej? Jak jsi to cítil?

No, protože já nemám rád, já nejdu s davem prostě. Já nejdu zásadně, a i mě to odrazuje, když něco je státnost a takový ty věci. to znamená, že trošku dělám věci jinak…eeee (přemýšlí) Spousta lidí jako třeba i za ňáký věci odsoudila, protože se prostě jako neztotožňujou s takovým tím vzorem ňákýho mentora, kterej je úplně bez poskvrnky jako ….já nevím, co, na čem to dokumentovat, jo? Prostě eeeee (přemýšlí). Já jsme dycky trochu osciloval mezi takovým tím Woodstock, šedesátý léta, muzika, jo… protože prostě pro mě muzika jako jo, co se týká šedesátky, sedmdesátky, Woodstock vůbec je pro mě strop jako jo. Protože to je zase takováta svobodomyslnost (32:16) a to a, a navíc ještě my jsme hráli, že jo. Taková ta kapela, ale jako kytary a tak…folk. Já hrál na benjo, nikdy jsem nechrál rock. Jako se mi líbí filmy a muzika a obrazy a vážná muzika a všechno, tak prostě jako si myslím že emocionálně vnímám věci (32:47).

Nejsem takovej ten model vůdce, učitele, kterej prostě všechno jako tip ťop bez poskvrnky. Nikdy si nedal špeka nebo jako nevím co, nevím, jak to říct. (33:15) Já teda

jako nejsem ňákej, aby jako to teď nevyznělo, nejsem žádnej notorik, jo taky jsem měl období, kdy jsem třeba kouřil. Za mlada, někdy na, na vojně a takhle…Já nejsem abstinent. Zároveň já mám tu smůlu, že mě něco jen tak neporazí. Neporazí, protože v mým případě se na mě nic nepozná, že jsem něco vypil. To se stalo asi třikrát v životě, že to na mě někdo poznal nebo že jsem měl jednou otravu alkoholem (smích) (34:00). Před asi třiceti pěti lety.

Nevztahuje se to ale na charakterový vlastnosti, že jako podrazák nebo že já nevím, já jsem jinej, protože prostě je mi to všechno jedno jako. Ňáká čest mě nezajímá, tak takhle ne, jako samozřejmě, jo. Jo, tak člověk se vždycky snaží udržet si, no…takže takhle…

Vono by se jako řeklo: „Ty skauti, to jsou takový ty, tady ten tohle to, tady fangličky a takový ty jako a všichni se jim smějou," protože to jsou úplně normální lidi….. jako hlavně tahle ta současná generace, jo. To jsou normální lidi, který paří prostě, který žijou svým týnejdžrovským životem jako na tej střední škole, na vejšce, ale drží nějaký zásady samozřejmě aaaa (odmlka). Já si myslím, že, že tohleto se nevylučuje, jo. Aby někdo jako si řek, že prostě, že prostě jako ho to svazuje na tolik, že musí žít teda ňákým životem…Ono to dřív trošku jako…, ale dřív to bylo obecně takhle (35:30). obecně, že ty lidi byli úplně jinak vedený, úplně jinak vychovávaný. Spousta byla tabu samozřejmě. Eee. Ale všichni byli mladý jako jo. No, takže, takže jako v tomle tom si myslím, …vlastně se v tom neliším, bych řek asi (35:52). bych řek, že já vím, že je takový to, co člověk…mě říkali Svojsík prostě.klucí, co jsme maturovali a jezdili. m\ jsme vybírali padesátník za sprostý slovo v oddíle, ž ejo a já nevím co a všichni mi říkali Svojsík. Jako, že jsem takovej vzorňas jako. No, tak to už je dávno pryč (smích). (36:23)

Je něco, co je pro tebe v životě opora, máš nějakou oporu? (36:37)

Teď jako nechci mluvit o tom, co pro mě vopora asi. Asi každej asi řekne: „Vopora je pro mě rodina, jo?" pro mě vopora rodina, já to takhle neví mám, že jako rodina by pro mě byla opora nebo, že pro mě je opora. Protože jsem takovej trochu samorost. Já miluju jako děti, svoje holky.

Máš holky?

Jo, jo. A už velký teda. A i příbuzný všechny mám rád, to je jasný. Ale víceméně je opora takový to ….No, to je zajímavá otázka, no (přemýšlí). …protože jako když bych jako úplně, úplně chtěl něco vyjádřit, co je opravdu opora…já si spíš myslím, že je to takový vědomí (37:23) eee. Ta opora životní. Pro mě je opora asi jako prvně mě napadlo až teď jsem o tom přemýšlel, jestli jako opravdu. Ale asi jo, jo. Pro mě je asi fakt opora to, že je kolem, že ten život je vlastně tak nádhernej (37:40). jako jo. Jo, že takový ty věci mi nikdo nemůže vzít. Takový to, že bud stát někde v lese prostě…

Myslíš, ten život, co nabízí nebo vůbec?

Ten život vůbec, to Universum. Takovýto, jako že,.že…Já totiž, za prvý: Já jsem si jako našel asi, nebo já nevím, jestli našel…Že se těším na každej druhej den, jako i profesně, i když dělám spoustu věcí, který mě nebaví. Ale …jako já hlavně jako miluju takový ty věci, jako že obyčejný, jo? (38:23) A i, i,….a je to jedno, jestli je to prostě, to že jsem v lese a vnímám to a jsem tam úplně šťastnej nebo že jsem u vody na rybách a jsem tam

úplně šťastnej. Ne kvůli tomu, že tam chytám ňáký ryby, ale prostě, že je to tak nádhernej den. Anebo jestli se koukám na ňákej film a ten film mě uchvátí. Nebo poslouchám nějakou muziku a ta mě uchvátila nebo vidím na nějakou krásnou ženskou a ta mě uchvátila (smích) (38:50). a já nevím co. Prostě…eee, ale je to všechno kolem. Asi jsem nějakej estét. To asi je ta opora, no. Anebo že mám radost z toho, že vidím nějaký zvíře třeba, který se pinoží, ňáký srandovní, nebo. Já nevím, asi všechno kolem (smích). Mě akorát, pro mě akorát opora nejsou lidi (39:20) (smích). Lidi pro mě moc opora moc nejsou. Ty mě zužujou, ale, ale eeee. To je takový spíš srandovní. Ale zase ne, zase je spousta krásnejch lidí, jako že, že to s nima člověka hrozně baví. A i je rád s nima a všechno. To je jasný.

Já mám takovou příhodu…já se jako hrozně snadno seznamuju. Já mám takový to, že jsem jezdil. Letos jsem nejel, já jsem ochořel (40:20). Každej rok jezdím z tábora domů na kole. Každej rok mám takový rituální věci, že jedu od nás, od Malont a v Soběnově nahoře je už dneska jenom Vieatnamec ve vesnici. Takže já si tam prostě dám, koupím si flaškový pivo a sednu si tam na, na, tam jsou takový stoly. A vždycky jsou tam takový ty domorodci a povídají si mezi sebou a za chvíli si povídáme mezi sebou (40:51). A už se mi stalo, a to je hrozná sranda, že jsem narazil na chlapíka, se kterým jsem tam kecal předloni, jo. A na to, že tam sedím jednou za rok, jo? A jedou tam taky seděl chlapík a já jsem se tam s ním hrozně seknu. Protože asi za hodinu, já nevím, mi tam řekl celý svoje životní osud a všechno ….začali jsme se bavit o houbách, jestli rostou a tak. A mě to baví, hrozně, jo. Mě to baví hrozně, jo. Mě to baví i takhle povídat s těma lidma anebo je jen poslouchat třeba. Jednou jsme měli svatováclavskej vandr a já byl v Praze (41:30) …Já jsem tam prostě seděl v hospodě v Omlenicích a prostě čekal, na kluky, který šli z Krumlova, kde se sekli (41:57), protože byl burčákovej, já nevim, mejdan nebo co. A já jsem na ně čekal….Ale co je fór, tak že tam byl (42:10) dlouhej stůl a byla tam sešlost lidí a voni tam jako prostě povídali a já jsem se hrozně tlemil. A voni furt jako, ať si jdu sednout k nim a tohle: „A já říkám, ne, já tady jen tak sedím a prostě. Tak jako mě tohle baví“. Jo, takže třeba tohle to, jo. Že, že… Mě to hrozně baví. Třeba na vojně jsem děla to, že jsem prostě...eeemmm ňáká vycházka byla (42:33) třeba, nevim, a někdo vodjel. Holka vodjela vlakem z nádraží plzeňskýho a já jsem tam seděl chvíli ještě, a tak jsem jenom tak koukal na lidi a úplně mě hrozně bavilo takový ty lidičky kolem a třeba jsem si to i zapsal, jako že něco prostě jenom jak…, že jsem si to chtěl uchovat (42:49) jak ňáký… Samozřejmě já mám z vojny takový ty zápisníky, který jsem už od vojny vůbec jsem už do nich nekoukl. To je jasný, ale mě to nedalo, že je to natolik jako bavilo, že prostě ten člověk tam něco ňákým způsobem něco tam ňáká tam, že jsem to jako třeba smál nebo já nevim. Že jsem si to chtěl jako uchovat i jako v ňákým písemným záznamu. Takže jako ty lidi, jako to nemusí bejt vůbec ňáký lidi jako že, ná nevím, kdo, kdo anebo nevím. Nebo někdo blízkej, vůbec! Jsou lidi prostě, který jsou třeba úplně, který, já nevím, třeba vychodili pět obecnejch, jako jo a to, ale ….. Nevim, no, mě to s nima jako baví. Mě spíš jako nebaví ty lidi, který prostě jsou škodiči, což jsou jako více méně ….nebudeme se dostávat k politice (43:39).

No, ale třeba v oddíle, třeba, v oddíle já tepu, děsně tepu, lidi, který, že tam snadno úplně nejsnadnějc člověk odhalí v oddíle, kdo je jak vychovávanej (43:52). kdo je prostě jako synáček, že má za sebou za zadkem maminku a ta za ním jenom chodí se smetáčkem a s lopatkou. Všechno, co si vzpomene, tak má a tak dále. A to tam člověk fakt hrozně rychle vidí. Jo, to znamená, že já potom tepu tyhle ty lidi, který prostě nechaj ostatní makat na sebe. Jo. Tak ale to je zase v rámci jako toho, že jsou to děti. A že prostě jako

samozřejmě ……je to v síle něco s tím dělat, jo. A hrozně mě překvapujou lidi (smích)….Teď se třeba dostávám k tomu, že tam byl jeden kluk, hrozně fajn kluk. Hrozně jako populární kluk, hezkej kluk, jako že člověk takový ty skautky, vždycky jsme říkali. Když byla Skautská pouť, tak jsme říkali: „Vořech a jeho harém“ /smích). A tohle. A tenhle ten kluk prostě ten tam vždycky něco vokupoval …a když jsme přijeli někam na víkend, a prostě po něm zůstal bordel (44:40). Von tam po sobě neuklidil a tohle to. Takovej prostě flinkoš. A já jsme ho jako ztepal za to za tohle. A tenhle ten kluk, mimochodem, dneska má doktorát a já nevim co. Tak třeba kámoš měl svatbu svojí a von tam taky byl. A teď asi v půl sedmý ráno jako najednou von se zved, protože tam hrála hudba hlasitě, takže tohle. A von se zved a já na něj koukám a von tam začal dávat do pytlů prostě věci a začal tam jako uklízet. Jen jako že se zved, když teda nemůže spát. A já na něj koukal úplně jako blázen, jo. Jakože prostě, že prostě jako taková jako změna. Ale to s ním neudělal ten oddíl, to prostě s ním udělal život. (45:40) Je to sranda, no. Ale prostě….smích, no.

Za těch sto let, když řeknu za, přes třicet let jako oddílu, tak jsem nevyhodil (46:00) Vlastně z oddílu jako jedinýho člověka. To jako, že bych ho vyrazil, že bych řekl: „Hele víc se sem, sem nepatříš!“ Stalo se, že dostal někdo ultimátum, jo. Protože vlastně třeba na táboře škodil. Že tam byli ňáký excesy, ale von třeba my jsme měli zkoušku samoty. Kdy vlastně jako vo ploledňáku tři lidi, kdy každej maji jít stranou a museli a nikdo je nesměl vidět. A voni nikoho nesměli vidět. A von se vo tom poledňáku třeba sebral a teď takhle to začal obcházet a pak je našel a pak řekl „Á, a máš po zkoušce!“ A tak tenhle ten kluk dostal posední den tábora jako ultimátum, že aby vo sobě, aby v září nechodil do voddílu (46:52) a aby o sobě přemejšlel, jo. A aby j prostě jako, podle toho, jako co jako…..Takže spíš takovouhle formou, tenhle ten kluk se třeba už nevrátil (47:32). Takže jako spíš takovouhle formou se řeší věci, jako. Jako jo, taky jeden kluk skončil v base, jako jo třeba z oddílu. Samozřejmě ně, když chodil do voddílu, to ne. To je náš slavnej basman, prostě.

Na čem je potřeba zapracovat v životě, co myslíš? Vynoří se ti tam něco?

Životní smysl, já nevím, já nevím, jestli to mám vůbec směřovat jako na ten voddíl třeba nebo ale... A to se asi nedá zrovna, moc. Spíš jako jo, že vono to souvisí, protože vlastně, protože vlastně jako ten smysl, kterej člověk vidí sám, tak si myslí, že je jako *(odmlka)*... jako dobrej, možná *(smích),* jo. A že, že se to snaží teda jako nějak probouzet v ostatních. Což nevím, zrovna jestli …je spíš ňáká lumpárna nebo jestli je to nějak jako ňáká edukace. Ale prostě, eeeee *(odmlka).* Asi jo, no (49:51).

Na čem pracovat mi připadá, na čem zlepšovat s tím asi už nic neudělám, protože jsem hroznej flink. Ale eeeeee (odmlka). To jsou dvě roviny. Smysl mýho života teď už jako v určitejch pár věcech, který ještě chci nějak udělat a pak mě to ne jedno, ale pak už můžu mít jako pocit, že už mám eeee to, co vono je to všechno jako legračnější. Ale to co, jako chci dělat vlastně tak jako by mám jako hotovo, to už si můžu odfajfkovat. A že teď už se můžu věnovat takovejm věcem, jako třeba kreslit a já nevím, takovýhle. Ale prostě…když bych jako co zlepšovat a co tohle to, tak si myslím, že je to ta samokázeň, určitě (50:51). JO, vono, vono je to tak, že já říkám jako lidem v oddíle: Že vono, vono není jako nějak …..složitý něco vymyslet a říct si, hele teď uděláme družiny a půjdeme tohle to a půjdeme tohle to a budeme dělat každej měsíc eeee oddílový rady a budeme dělat tohle a budeme je učit tohle támhle. To vůbec není jako složitý, to prostě si každý umí naplánovat. Nejsložitější je ta důslednost. Jo. A ta důslednost to je prostě hroznej, to jako, to je prostě hroznej balvan, no. A na tom ztroskotá

všechno. Více méně skoro všechno na tom ztroskotá a málo která věc pro kterou se člověk rozhodne, tak má vůli a je tak natolik důslednej, aby opravdu jí jako praktikoval, jo. A v tom voddíle tam je to jako že ……vono samozřejmě je spousta věcí, který vodrazujou třeba. Třeba nějakej neúspěch dílčí nebo něco. Ale stejně přes to všechno musí člověk přejí a musí to dotáhnout a opravdu se tomu věnovat a udělat z toho jako nějak návyk, tradici. A to je úplně to, to si myslím, že je jako je co zlepšovat a tohle. To je snad pro každýho tohle, no (52:21). A to je to samý, jako *(smích).*Věčnej boj (nepřejídat se, nekouřit …) , to nejsložitější jako samozřejmě. Ta vůle prostě a to, to, ta sebekázeň, je jako opravdu jako si doříkat věci třeba, to je drsný jako (53:00).
Když se někdo někoho zeptá, co zlepšovat, tak rozhodně tu sebekázeň. Protože vlastně na tom je postavený úplně všechno, jako, jo. Jestliže si řeknu, jako já se chci naučit čínsky, tak se budu půl hodiny denně učit čínsky, tak člověk opravdu docílil tu sebekázeň, aby se opravdu každej den půl hodiny učil čínsky (53:33). To je drsný, no. Tam už jako musí být nějakej jako motiv, něco prostě, že jako to potřebuješ k profesi, nebo se chceš domluvit a něco tam nutně…nebo já nevim, co.

V tom spojení s tím skautem (54:00) je to vlastně jako, ta sebekázeň, více méně důležitá úplně v každým ohledu. Jako pro, pro vedoucího oddílu určitě. Protože on opravdu musí jako všechny ty věci udělat. Pokud jako řeknu: "Hele, jako já udělám výpravu". A obvolá děti a napíše jim: „*V sobotu je výprava*" a tohle to". Tak ve chvíli, kdy se na to vyprdne, tak pojede na tu výpravu, půjde od někam nikam, a tak nějak ho budou napadat hry, který si s nima může hrát, ale nebude to mít žádnej moc velkej efekt. Ty děti sice prožijou, jako bude zábava tak, ale co se týče jako třeba …..nebude to vono. A pak je ještě ten stupeň, kdy ten člověk si nepřipraví vůbec nic a nakonec si řekne: „Hele, mě se tam nechce", což teda nebývá. Ale řekněme hypoteticky. A napíše jim: „*Já jsem nemocnej, bohužel se výprava ruší*", třeba. Protože prostě….a to je jako teda úplně jako stupeň absurdní (55:00). jako nesebekázně, jo. Tohle to je jeho dobrovolná záležitost, je to jeho vlastně…jeho vlastně *(přemýšlí)* jeho …..já nevím, teď jak bych. Teď mi vypadlo slovo (smích). Je to jeho ochota, řekněme (55:51) tohle se prostě věnovat těm dětem, nebo tak. Někdo řekne: „*D*(smích)…vono vůbec je to ten oddíl je taková instituce, že člověk naráží na to, že samozřejmě má rodinu, má existenc eee. Je to na úkor existenc. Je to na úkor rodiny bezesporu. ÁAAA….více méně, když už cítí, že to dělá dvacet procent, tak už jako si říká: „*Ne, to je blbost*". Prostě, ať to někdo dělá, ať to někdo dělá na, na, na aspoň osmdesát procent.

Ale…..je blbý to, že když to potom někdo převezme a to. Tak von samozřejmě člověk je takovej liberál a, a spíš jako se snaží být rádcem, jako než ňákým, ňákým prudičem, jo. Ale, ale je to ta slavná generační záležitost. kdy člověk na věci přichází až s postupem času s postupem zkušeností, že jo. A tak dále. A vlastně, a vlastně (57:15) vidí takový ty. Už si na to dovede zajít, třeba. A víc už je jako takovej, jako (přemýšlí) nechci říct, jako perfekcionista, ale drží takový ty věci třeba i jako ohledně bezpečnosti dětí, ví vo nich ohledně támhle toho, tohohle toho, už je jako natolik empatickej, aby věděl, jak ty děti jako podle zrovna nálady jako co, co by teď mělo nastat, jo. Anebo jestli, nebo jestli chtěj ještě někde jinde já nevím, co zabývat se tímhle nebo by radši dělali tohle nebo, nevim (54:47). Samozřejmě na to kouká z tohohle úhlu a v rámci tý organizace.

Riky, starost Junáka celorepublikovýho. A tyhle ty starý chlapi, což já se jim nedivim (58:20), tak ty už jako s tím skautem jakoby skoro. Voni jsou celoživotní skauti a jsou úplně naplněný tím skautingem. A proto tak hořce vnímají, vlastně takový ty novoty. Protože, a hlavně jako co se týče i jako těch výchovných záležitostí. Jo, jak věcí. Voni, voni to vidí jako postaru, samozřejmě. A je to tak, že každá generace se

hlavně…Hlavně se nesmí ty lidi dostat do takovýho toho modelu, „tro za nás, to bylo jako….“Ježiši Marja, jo“ Celé století, prostě století, devatenáct, dvacet „Co je to za novoty?“ A obecně, co jim jako vadí, jak říkáš ten generační rozdíl? (59:13)
Že se to dostává, že se to dostává jako víc ….od toho skautingu k ňákýmu jako by ke kroužkům. A voni třeba teď říkaj: “*Hele, je spousta lidí, který dneska jako se zabejvá skautingem. Takovejch těch jako institutů a skautský a támhle a támhle, ale ty lidi všichni chtěli jako lektorovat, jako chtěji dělat edukaci, chtěji jako bejt různýma, na různejch kurzech a tohle třeba,.. A nikdo nechce vést oddíl“*. Já jsem to měl třebas tohle to přesně naopak. Já jsem vždycky věděl, že chci bejt s těma dětma, že chci bejt v terénu (1:00). A jako samozřejmě, že jako i bylo naléhání v různejch, abych dělal střediskovýho a táhmle toho. Já jsem se vždycky ulil do ňáký,já nevim, …..eee předseda revizní komise, co jsem jedno za měsíc podepsal ňáký kravainy a šlus.

Co se teda vytratilo, co teda oni chtěli?

Já si myslím, že vono to je jako, že to přináší doba, jo. A více méně samozřejmě každá generace to vnímá jinak. Ty lidi, který byli jako za, který začali se skautingem, no tak, to byli takový ty, a třeba ještě po válce nebo já nevim. Prvorepublikový skauti, že oni, ten oddíl šel takhle v trojstupu městem na výpravu. A teď prostě měli ty hole všichni, všichni měli tyhle ty a teď tam zpívali ňákou pochodovou píseň. Měli vlajky, a protože se to v tej době, každej spolek tady v Budějicích, že jo. To byla ta přece ta největší pro ně paráda, když prostě byli ňáký slavnosti. Jako města, nebo já nevim, jakýkoliv výročí a tohle. A voni tam nastoupili … (1:01) v těch svých se sekyrama řezníci, tady ty čepice a tohle s tou svojí cechovskou. Každej ten spolek se prezentoval, hrála čestná hudba a tohle. Prostě to bylo takhle a ty skauti se z toho nevybočovali samozřejmě. A více méně, více méně po válce to bylo ještě mělo to takový dozvuky, pak ještě komančové, takže nic. Pak ještě v šedesátým osmým už to bylo, ale zase tyhle ty, co to pamatovali, ty to tam zanášeli do toho. A v tom šedesátým osmým ty dva roku, kdy skaut byl, tak byl taky jiný skaut nebo pod devadesátým. Po devadesátým je to kulturně už o dvacet let. No, ale tohle to jsou třeba ty osm a šedesátníci, to já je už nepamatuju, že jo. Ale třeba v devadesátým byly hrozný problémy, kdy křídlo takových těch skalních, ortodoxních skautů odradilo spousta dětí vod skautingu.

A čím?

Spousta oddílů hlavně. No, protože oni hlavně bazírovali *(důraz)* na věcech, který jako už v tej době jako vůbec nebyly (1:02), jo. Vem si, že po těch dvaceti letech pionýra byla spousta oddílů, který byly a byla koedukovaný, jo. Protože prostě samozřejmě jako ňákým způsobem vznikly jako koedukovaný oddíly a voni šli do nich, protože žili a prostě jako to vnímali jako skauting. Jako měli to dělat, takže šli do skautský organizace. A tam jim bylo řečeno, byly třeba v ňákým skautským středisku, a tam jim řekli: “*Ne, ne smíšený oddíly skauting nemá*“. No a voni se nechtěli rozdělit, samozřejmě. No tak tím pádem šli do Unie, třeba jo. Nebo do Zálesáka nebo do ňáký organizace, kde prostě jako koedukovaný oddíly byly v pohodě. Takže takhle si nějaký děti odlifrovali. Ale to byla takový expanze dětí, že to vlastně nevadilo. Že bylo šílená spousta spíš se nedostávali a tak, jo. Takže jako by to nevadilo. A další věci byly, že byly nějaký Svojsíkáčem. Oni jsou filmy. Poslední Zrození Junáka a Přechod …Jeden je o šedesátým osmým a pak jak nějaký oddíly přecházeli do Pionýra a tak (1:03).

V devadesátým roce to byl strašnej boj, bratrovražednej boj, jo. I prostě pionýrský oddíly a lidi, který přešli do Pionýra, nebo byli v partaji. A lidi, který prostě byli takový ty ortodoxní, jako že se….. takže vlastně byl takovejhle bratrovražednej boj, jo. Jak v těch devadesátkách. A samozřejmě, ono i v tom, to je právě vono, že v tom skautingu, ten skaut jako není záruka toho, že kdo jde do skauta, tak je supr, tak je supr člověk, jako. To je to samý jako. Já se směju tomu, že někdo jako, vždyť jako po převratu jak to, že jsme tam kde jsme. Třicet let po komunismech. Já se směju a říkám: "No, vždyť ty lidi, v tom devadesátým, to nejsou lidi, který by sem nastoupili od někad z jinýho konce zeměkoule." To jsou ty lidi, co tu žili doteďka a ty lidi a ta filosofie, kterou byli tepaný čtyřicet let, tak prostě, to nemůže zmizet jako…Vždyť my jako, my který jsme to i vnímali jinak, který jsme měli nějaký problémy, tak i my, já jsem si nedoved představit v osmdesátým devátým…(1:07), jako my jsme samozřejmě , že už to bouchlo a tohlec to…My jsme byli úplně vyšinutý a já jezdil do Prahy pro letáky a všechno možný, ale po pravdě řečeno. Já jsme jako furt si říkal, že je to nejslepější jako způsob vůbec z vedení toho, jako šedesátým osmým. Že ňákým prostě takovýto křídlo, jako eeeee těch progresivců jako ve straně, že to jako udělá ty reformy, jako jo. Ale že to bude zase v rámci tý partaje, já jsem si vůbec nedovedl představit, že najednou komančové půjdou od válu. Jako v tom šedesátým osmým (1:08).

Já jsem čet (1:08:48), čet, naši, naši, v Kanadě vždycky propašovali jako eee, tetka se strejcem propašovali ňáký knížky a já jsem si tu pučoval indexový knížky. A takže jsem čet Artura Londna Doznání a všechny možný věci kolem těch padesátých let a tohle. A jako, takže ty voči jsem měl otevřený, dá se říct. Ale stejně jako ta, ta vymejvačka mozků, stejně jako tady, tady prostě jako že i sám člověk byl jako tímhle tím postižen j do tý míry, že ….takže vlastě, takže vlastně jako třeba v tom devadesátým, když jako byl teda skauting obnovenej, no tak tam zase šli všichni ty lidi, který prostě. Nešli tam samozřejmě ňáký komančové, který celou tu dobu byli proti tomu, ale šli tam třeba takový ty, který třeba vlastně jako i likvidovali zevnitř (1:10). Takže i tyhle ty lidi, který teda jako, jako velký skauti, třeba náčelník Junák. No ale ten třeba jako eeee, kterej byl jako i potom persekuovanej a všechno možný. No, tak ten v sedmdesátým opravdu měl projev, kdy jako k oddílům, eeeeeee jako mluvil do duše, aby v rámci, toho, aby přešly do Pionýra a tak dále. Náčelní k Junáka a prostě.

A co jsi si o tom myslel? (1: 11)

No, já jsem si nemyslel nic. Já v tý době jsem si o tom nemyslel nic, jo. Ale prostě, to bylo jako v tej době, co jsem si o tom myslel. Já byl malej. Jsem ročník 1963. jako že, eeee jako spíš od toho si člověk si může myslet potom v tom devadesátým, když už, ale pro mě to bylo. My jsem taky byli pionýrsekej oddíl. Ale znova říkám. My v tom pionýrským oddíle byli větší skauti, než jsme, než jsou teď voni. (1:11). Vo tom se vůbec nebavim.

Co dělá ten oddíl oddílem?

Jsou to ty lidi, co ho vedou? Jo, jako eeeeee. Ten oddíl, jakejkoli oddíl nebo jakejkoli koletiv, a nemusí být ani dětskej. I když je to u těch dětí je specifickej. Když už jsou tam lidi, který jsou udělaný a jsou rozumný a mají na to svůj názor, tak to už je jinak. Ale prostě u těch dětí je to tak, že kvalita toho kolektivu je určitě daná kvalitou toho vedoucího toho kolektivu. Jako u těch dětí. A je to asi to samý jako třeba i ve třídě. Kantor

dokáže prostě oslovit studenty. Někdo je odradí. My měli prostě kantory, který jsme ani nevnímali. Spíš jsme jako spali, no ale my jsme měli češtináře, kterej prostě eeeee nás vzal do Strže k Čapkům, kterej eeeee nám řek: "*Hele, věci…*": První co bylo, jsme si museli koupit knížky Dějiny literatury atd. „tam se *to dočtete, to Vám nebudu říkat, takový ty věci*". Když jsme něco probírali, tak chtěl, abychom si udělali stránku z tý knížky. Ale on nám říkal zajímavosti hrozný (1:13) a prostě nás to hrozně bavilo. Navíc on byl takovej…To je taky ten jeden z těch guru, jo. Takovej těch vzorů životních, ze kterých si člověk něco i ukous, jako. A víš co, bylo jako komický, respe humorný? On to prokládal různýma hláškama a tak. Takže byl výbornej. Byl přísnej, ale byl výbornej, já ho miloval, jako. A více méně von, ale i já samozřejmě já jsem čet všechno možný, miliony věcí a to. A pak jsem zjistil, že von byl i střediskovej, střediskovej náčelník ve skautu v šedesátým osmým. (1:13). Ale eeeee, jako díky němu vlastně já jsem eeee (přemýšlí) nebo ne díky němu, jako že mě to bavilo, hrozně, že mě to bavilo i ta literatura, všechno, ..aaaaaaaa, no. Tak je to vždycky na tom postavený,jo.

A když bude ve skautu blbec, s prominutím. Vést ty děti, no tak prostě……nevim, no. Vono je to tak, že ty děti dokáže zaujmout i ten blbec. Jako jsou lidi, který vopravdu byli…. Po devadesátým, nebylo to ve skautu, bylo to v jiný organizaci i když je člověk osobně znal. Tak tady prostě byl člověk, kterej ty děti na něm visely. Von jim dělal dobrodružnej (už za totáče) program a ty děti ho milovaly, zbožňovaly ho eeeee, von dělal fotky, měl koedukovanej oddíl. Nebyl to ňákej úchyl nebo tak jako. Fakt ho milovaly a zbožňovaly. A ten člověk, když se rozpouštěly skupiny, pionýrský tady. Tak různý ty nastupující organizace měly jako by si rozebíraly majetek, no a skauti ty samozřejmě řekli: *„Skauti, ti si samozřejmě na všechno vydělají sami, protože prostě svojí prací, nechtěj nic zadarmo"*. Více méně zbylo teda spousta majetku z těch skupin, kde prostě jako měly připadnout skautům a voni se toho zřekli. A tenhle ten člověk to nahrnul jako, jo. Takže von spousta materiálů a fakt nelenil a nahrnul spoustu věcí támhle od vojáků, protože v těch devadesátkách oni se rozpouštěly různě vojenský útvary. A von měl sklad narvaný věcma. (1:16). No a von to prodával jako různě i jako v rámci tý organizace, debil. Takže prostě tady měli stolek a prodávali ešusy a čutory a celty a všechno možný prostě. No, měl zpronevěru asi milion…A zavřeli ho. Jo. Ale jako…. ty děti ho prostě zbožňovaly.

Ze skautingu byly excesy v devadesátým prvním takovým tři (1:16:40), kdy jsem já vážně uvažoval, že kvůli tomu jako asi vopustím. Ne jako, ale fakt jsem já jsem znal samozřejmě z těch dalších organizací a scházeli jsme lidi se tohle a voni vždycky a tohle. „My tady máme, teď jsme dostali třicet tisíc před Vánocema, abychom si koupili něco do voddílu" a my jsme neměli vůbec nic, neměli jsme žádný peníze, nic. Všechno, co jsme dostali do voddílu, tak já jsem je znal. A voni vyřazovali něco, tak já jsem po tom hned chňap. Takže my třeba první, co jsme měli stany, tak jsme měli hangáry a ty si družiny měsíc zašívaly před táborem prvním. Abychom my mohli tábořit. Protože ty byly děravý, my jsme je měli pučený vod Unie zrovna, vod oddílu jednoho. Další, když už jsme měli áčka jako stany, tak jsme museli áčka stany, tak jsme museli mít dvě na sobě. Protože to zase byly, že voni si koupili nový plachty. No a tyhle ty vyřazovali, tak jaká pro ně okamžitě šáhnul a měli jsme prvních pár plachet, jinak jsme měli ještě, který byli použitelný. Ale měli jsme dvě na sobě. Takže my jsme měli první tábory, který jsme měli s áčkama dycky dvě na sobě…aby to nepromoklo, jo (1:18). a oni měli těch třicet tisíc, aby si koupili luky a tohle to nebo támhle to, no.

Spíš tady byly takový dvě křivdy. Eee jedna teda takový fatální věc, kdy jsem si řek, že to jako teda jako, tady se skauti zachovali jako lumpi. A to bylo, když nenechali,

vono to právně bylo jako v pořádku, ale morálně ani náhodou. Když nenechali základnu oddílu, kterej si jí budoval za Pionýra jako vlastně. Eeeeee dvacet let a pak jako vo ni přišli. Takový pohrobci jejich prostě jako oddílu to přišlo na nic. (1:18:48). Oni, oni byli ve skautu, protože samozřejmě byli starej skautskej oddíl Čtveráci, a navíc k nim jsme my vzhlíželi, protože jsme měli jako Uragán byla louka pod nima jako. Kousek od nich teda. Takže my jsme vo nich věděli, a to byli takový naši vzororé. A já, když jsem založil oddíl, tak jsme první výpravu byla tam a byla jako na jejich základnu. Byli jsme na Uragánu u nás ale návštěva a teď jsme prohlíželi starý kroniky a tohle, a to si. si připadal. A to si všechny y věci prostě v tej klubovně člověk to měli tam jako to je jako když někde u Hochů u Bobří řeky. Člověk byl úplně.

A tenhle ten oddíl takhle a voni měli tři excesy, a to sice jako že na táboře. Voni měli denní hlídku, což my jsme nikdo neměli abych já někoho postavil někam, to bych řek*:"Tak to víte, že je".* A voni měli denní hlídku na tom táboře a teď tam přišli ňáký lidi jako kontrola ze skauta, právě to zase navazuju zase na tamto, a teď jako že: „*Jak to, že nemáte kroje? Nebo co, jo?"* A jak to, že …" prostě měli tam nějaký výhrady a voni byli tak znechucený, že tohle to přece dvacet let v tom Pionýru zažívali tyhle ty věci a teď najednou jako konečně skauting a my jsme ve skautským oddíl a tohle….A ještě tam byli ňáký další věci, a to už nevim jaký a voni se nakonec rozhodli (1:20) jako že teda ne, a šli a šli ze skauta do Unie. No ale bohužel bez toho svýho tábořiště, který dvacet let budovali, protože právně je to tak, že ve skautu nemá oddíl není právní subjekt. Jo. Nemůže disponovat majetkem. A právní subjekt je středisko. Takže vlastně tam šlo vo to, a tam to bylo ještě daný tím, že tam jako by část toho oddílu pár lidí, jako zůstalo jako v tom skautu teda a tím pádem měli právní nárok na to, aby ta základna zůstala u nich, jako jo. No dobře jako ale ten oddíl jako kompakt, ten vodešel do tý Unie a najednou neměli základnu na kterou jezdili dvacet let a kterou budovali. Tam byly chalupy jako, měli to tam vypiplaný, jo.

A prostě najednou …tohle to bylo děsný, a navíc to bylo v našem středisku. A já tenkrát, člověk, s jedním klukem jsme hlasovali jediná proti a jinak všichni hlasovali pro to, aby to vlastně to zůstalo jako skautu. A no, tohle bylo pro mě hrozně drsný. Navíc tyhle to byl jako oddíl jako takovejhle, jo. Zastavilo mě to, že jsem si řekl: „Hele, tyhle ty kluci všichni šli do skauta s tím, že chtěli beje skauti a já jako nemám právo na to teď jim říct, „*Hele, jestli jako chcete, pojďte se mnou*." Protože jsem věděl, že ty kluci se mnou půjdou do jiný organizace. A věděl jsem, že nemám právo na to, aby sem prostě tohle to udělal, jo. Oni se přihlásili do skauta, prostě, jo. Takže, no, jako já jsem vždycky, vždycky to sem se jako lišil vod různejch jinejch (1:22). Jezdili jsme tábořit i jako koedukovanej oddíl, ale vždycky jsem byl vodtrženej vod takovýho toho skautskýho světa, jo. Protože tyhle ty voddíly, ty ani nebyly skautský. Já jsem vlastně tyhle ty skautský voddíly nikdy jako neznal, protože jsem se znal s těmahle těma lidma prostě, jo. Takže eeee já třeba i takový ty věci. My jsme si jeli jako ten skauting dělali více než teď jako. Jako myslím i takový to, co se týče těch odborek a dalších věcí. Ale prostě mě nikdy nebavilo ňáký takový ty nařízení nebo ne nařízení, ale takový to tajtrdlíkování prostě. Já jsme to spíš jako, ….voni potom bylo období, kdy jako voni nám řekli, že: „*Vy jste spíš takový ty indiáni*" (smích), jo (1:23).

A co jsi jim na to řek? Já jako nic. A co sis myslel? To jsme se dozvěděl zpětně. Takže to, no. Takže …

Kde bys chtěl být za dvacet let….?

Za poslední roky, nebo za poslední období, kdy bydlím tady u náměstí. Tak vždycky, když se mě někdo zeptá, nebo se mnou chce řešit něco za tři tejdny. Tím se já vůbec nebudu zabývat tím, co bude za tři tejdny. (1:25). Co bude nebo nebude. Horizont dvaceti let, jo. To je pro mě jako, jako, kdyby si se zeptala „Kde za rok?“ Já vím, co chci dodělat. Já má napsanou knížku, celou historii oddílu. Spíš obrazová kronika. Čtyři roky, pět let mám napsanou knížku „Sto let skautingu“ Já jsme dělal cyklus přednášek, takový povídání a udělal jsem vlastně až na poslední stať knížku Historii skautingu tady na Budějovicku. Což mi jako, což jsem si kousnul hroznej krajíc, ale byl to jako fajn, byl jsem nabytej informacema na ty přednášky. A dělali jsme výstavu, která byla taky dobrá a zjistili jsme, že byla hrozně krátká na radnici. Takže já vím, že chci dorazit ty knížky, tutově. Protože chci udělat, a to už jako sbírám třicet let matroš, že dělám ty pohlednice a fotografie a regionalistiku Kaplicko a Novohradsko. Což je takovej můj druhej domov. Takže to je ale radost, to není badatelská záležitost. To jsou celostránkový fotky starý a pohlednice a k tomu jsou ňáký jako texty třířádkový třeba řekněme. A vlastně tyhle věci chci dorazit, abych se cítil svobodnej (1:28:07). To jej pro mě hrozně svazující, a hlavně v době, kdy jsem to měl vydat, ten skauting teda konkrétně, tak jsem vlastě rok trpěl hrozným způsobem, protože jsem se k tomu furt nemohl vrátit. A další rok a úplně jsem usínal každej den s pocitem, že jsem absolutně neschopnej člověk, že, že a tak dále. No, no, prostě to bylo trauma. Musím říct, že než jsem se s tím a naučil žít, tak to bylo hrozný trauma. Ale vzhledem k tomu, že jsem minulej rok udělal sedmdesát stránek a dorazil jsem jako ten oddíl během dvou měsíců. Tak už si věřím na to, že udělám těch blbejch patnáct stránek toho skautingu jako tu novodobou historii, jako by, kde není ani pořádně vo čem psát. Protože se ty věci každej rok, protože tam nejsou žádný převratný data. No, takže vlastně to bych věděl. Za rok, kde chci bejt.(1:29) Ještě bych mohl udělat tady o vodáctví, skautingu, ale po týhle zkušenosti určitě ně (smích). Protože už jako po těch zkušenostech, nechci už žádnou badatelskou velkou práci řešit. Je to děsný. Každou informaci sedmdesát let starou musí člověk ověřovat z deseti zdrojů.
(1:32)

Když jsem přijel z tábora tak bylo nádherně. Já jsem byl zvyklej ňákým způsobem kolo a všechny tyhle ty věci. a já jsem si dal stroj zákaz na všechno. Zatáh jsem si žaluzie abych, aby mi tam nepražilo to slunce a neviděl jsem to a psal jsem prostě. Takže jsme přišel, ….no to je jedno. Takže prostě i jako ten rok života jako, ten covid ukrad ale mě i ta knížka třeba. Takže to docela….s rodinou samozřejmě absolutní embargo, nikam nic. Úplně jsem se odpojil, a to taky nebylo dobrý. Takže, takže tohle to je k těm výhledům (1:33).

Ty děti, ty děti…. věci jsou. Tam je to takhle. . Je to furt o tom vedoucím, vždycky na tom vedoucím. (1:36:20) eeee…. (Přemýšlí) ten voddíl prostě, je taková instituce, kde jsou vždycky takový ty generace, jo? Tol znamená že, je silná generace, která jako inklinuje k tomu oddílu. Třeba jako jsme Kotel a tohle. To byli kluci, kterejm bylo šestnáct a voni pořád chtěli bejt furt ještě v družinách, jako aby zažili takovej ten….Né, jako bejt tam jako nějaký rovery, ale bejt v družinách. A nastal problém ten, že vono jim bylo opravdu šestnáct, voni byli ještě v těch družinách. Pak najednou zjistili, že už jsou starý a všichni teda jako vodešli…No, všichni, pár jako lidí bylo mladších, samozřejmě. A najednou nebyli v oddíle lidi, jo? (1:37:08). to byla ta první generace, pak tam nastupovali lidi další a tohle to. A pak byl takovej problém, kdy my jsme měli dívčí družinu. Jsme byli experimentálně (důraz na slovo ex..) jako by. Což byla

moje neteř jako a holky z rozpadlýho voddílu. A já jsem zjistil, že najednou na tom táboře ty kluci, který byli furt všichni dohromady jako spolu zvyklí blbnout i třeba i vo poledňákách a tohle.Tak najednou ty starší prostě se takhle nahrnuli do ležení k těmhle těm holkám, protože těmhle těm bylo třeba já nevim čtrnáct, patnáct a to. A najednou ty menší, a já na to nebyl zvyklej, jo.
Ale co chci říct. Rok 1999 a 2000 byla veliká, bylo tam takový podhoubí, prostě. Byl tam kluk, kterej chtěl jako vést voddíl. Tak já řek: "Dobře". Tak von tohle a pak se vodstěhoval a po ňom dědictví bylo takový, že v tom oddíle moc lidí nebylo, pár. Tak já v devadesátým devátým udělal nábor a v roce 2000 udělal nábor celý generace kluků, kterým bylo vod devíti do jedenácti let, jeden byl třeba osmiletej, to je jedno. A pak tam bylo pár kluků, třeba šest kluků, kterým bylo víc. To byli rádcové. No a z těhle těch kluků (1:38) se vyrekrutovala generace silná (důraz), se kterou já jsem potom jezdil na přežití různě, takže takový vandry a tohle….

A vlastně jsme my měli takovej společenskej život, že Silvestry, hospody, vandry, velikonoční, svá…, jo, letní, támhle, tohle, nevim, všechny možný akce. A více méně až do teďka. Jo. Teďkon se jako…člověk se teď už se, jako ten věk třicátníků, že už mají rodiny (1:39). Takže ta generace houfně mají už tohle, takže jako tahle generace už jako skončila. I když si třeba tohle…, ale to je přesně vono, jo. Že třeba tam je, tak teď v takovým tom normálním voddíle by v tom šestnácti měl přejít do takovýho toho, tý roverský tlupy, jo? To znamená, že teď by tam měla bejt taková ta parta těch jako vodrostlejch. A ty by teď měli začít žít takovým tím společenským životem těch starších jako už. A my jsme to tak měli, že jsme se sešli a měli jsme třeba volejbálek před klubovnou nebo tohle nebo jsme hráli v klubovně, jo? Protože prostě…nebo já jsme jel s jedním klukem z týhle tý generace, vono je to už dest let třeba. Tak jsme jeli na Rujánu. A já jsem tam byl jako jeho děda skoro, protože jeho mamka je asi jenom o deset let mladší než já. Ale jako že, to znamená že, a stopovali jsme jako cestou nazpátek a vpohodě, jo. Pohodovej trip takovej nebo trek, jako. A to je vono, jo, že prostě, že prostě, jako, že tohle to je ta nadstavavba jako na ty skauty, jo. Jako tim, že ten kluk odejde v patnácti jako by ze školy a teď se dostane do jinýho kolektivu támhle. Samozřejmě, že parta lidí vodejde samozřejmě a už jako se vrátí jenom někdy, jako že něco. Že my se třeba s klukama scházíme, že jsou třeba vánoční hospody a von jeden je támhle ve Švýcarsku a táhmle to a teď najednou prostě… Naposledy mě to až překvapilo, protože nás tam bylo asi čtyřicet, prostě, jo. Že, že tohle takový prostě to jako vánoční pivko a to …takže jako jo to jo ,ale tak jako takovej ten život jako průběžnej, jo, jako společenskej, tak samozřejmě že tam je. A lidi, který se teda motaj ještě navíc kolem třeba toho voddílu a tak, jo. ale furt jako to je prostě ta nadstavba, no (1:41).

Jako mám za sebou asi šedestát táborů, tak prostě, tak prostě si říkám, a jako že to patří k životu ty prázdniny, prostě. Já je furt držim, ať jsem dělal, kde sem dělal (1:44). tak jako tábor jsem držel vždycky a více méně teď už mám prázdniny, protože jsem OSVČ nebo co. Alle jako, jako jedná se vo to že, jedná se vo to, že teď uvažuje o tom, že už opravdu si tam přijdu jako nepotřebnej, jo. Jako voni, furt melou vo tom, že tohle to je ten duch tábora a kdesi cosi, ale.

A v čem cítíš, že jsi nepotřebnej?

Ne, já jako když někde jsem, tak prostě potřebuju jako tam, ne, jako že se někde tam budu povalovat nebo něco. To je nesmysl. Takže člověk jako taková ta úlitba je, že něco tam vytváří, něco staví nebo já nevím, támhle něco vopravuje nebo tak. Ale tohle je, to je vo

čem se bavíme, jako jo. Já nesnáším prostoje ňáký, když vidim, že ty děti se nebaví, že se bimcaj někde, že se nudí, že jako i se ptaj, že …. Na tom táboře děti milujou, když začne pršet a voni si můžou lehnout do toho stanu a můžou hrát karty, jo, nebo takhle. Nebo dneska už to tak nemáme to vybavení ty boudy. Takže voni už si hezky sednou do jídelny a tam si hrajou Bang a další věci, že jo. Takže to už je jinak. Za nás to bylo., že jako ty stany, jo a to. Takže to vim, jako že miluju (1:45). Nerad taky vidim, ale teď už je to lepší v tomhle ohledu, ale pro mě stejně jako na tom táboře ten tábor je vyvrcholením celoroční činnosti tý skautský, a tam by se mělo. Za jedno by se tam mělo projevit všechno, co voni jako by se měli naučit za ten rok. Co ž v našem případě, mám pocit, že nemají co projevovat a druhá věc je, že, že (mluví o 18.-tce) (1:46) (1:46) A tam, to je největší prostor pro vedoucího, tam může všechno možný, na co není čas, že tam fakt s těma dětma, může navazovat jako by na to, co bylo před tim dnem a todle. A je to supr. To je prostě i pro ty děti ten tábor ten největší, to největší vůbec. A všichni to tak, proto se na něj těší a tak dále. A no, a to je vono. Tak já prostě eeeeee. No, já nevim, jak to říct. Ne, nemám rád jako ty tábory, já třeba nemám rád jako víkend, kdy se ty děti bimcaj a jako to …to mohli zůstat doma, jo. to je. A no, takže, takže člověk si říká, že radši tam nebejt. Ale vono, samozřejmě. Člověk se na to dívá svojí optikou a třeba někdo by řek: „Hele dobrý, dobrý“ (1:47). Jo, to je těžký tohle. Já myslím, že jsem se vždycky o nějakou tu objektivitu snažil.

Nejhorší je, když ten dosavadní vedoucí …něco se děje a von jako přestává být akční, jo. a třeba vypadává i ze schůzek, nejsou schůzky. Daleko lepší je, když to někdo veme a ten už zase najede na pravidelný schůzky, na výpravy. A i když to všechno vede ňákým způsobem, že nemá zkušenosti nebo tak, tak stejně je to vždycky lepší, protože vlastně ten oddíl jede dál, jo. ale to je to, prostě. Spousta oddíl zanikla, legendárních oddílů zanikla. To je, který mají historii poválečnou, fakt legendy oddíly, a nejsou dneska, jo. takže…no zase, teď je taková, že skautů je pořád víc a víc, spíš jde vo to, aby se vychovávali. Ty generace těch novejch a novejch vedoucích, protože na nich to pak visí, no (1:49).

Příloha III Fotografická dokumentace analýzy dat (Rozvíjející se témata)

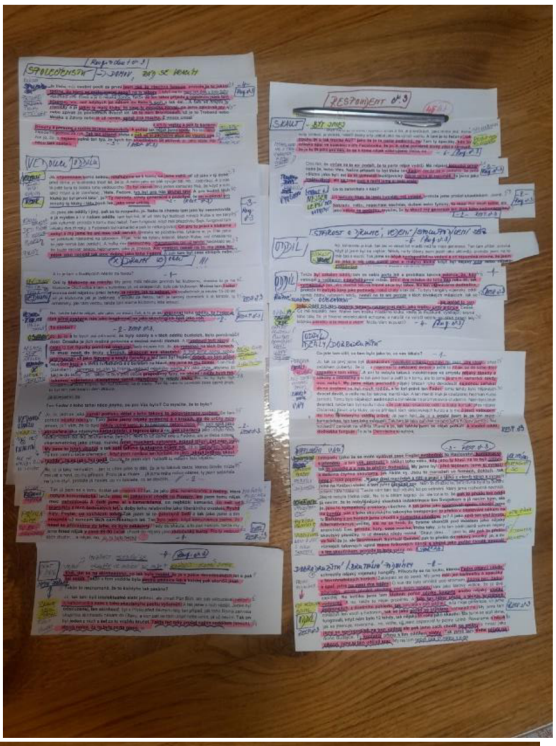

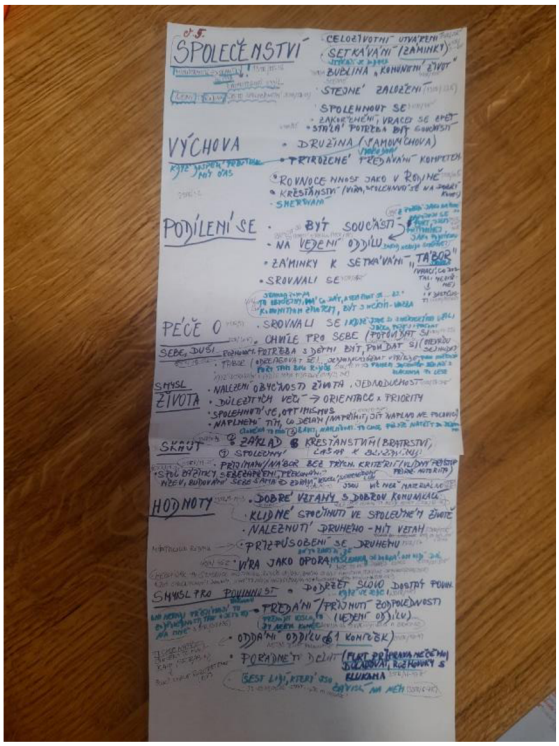

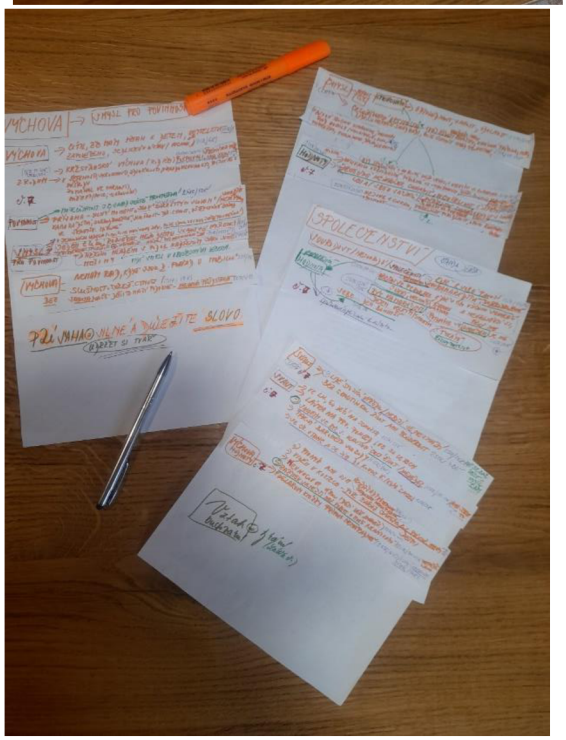

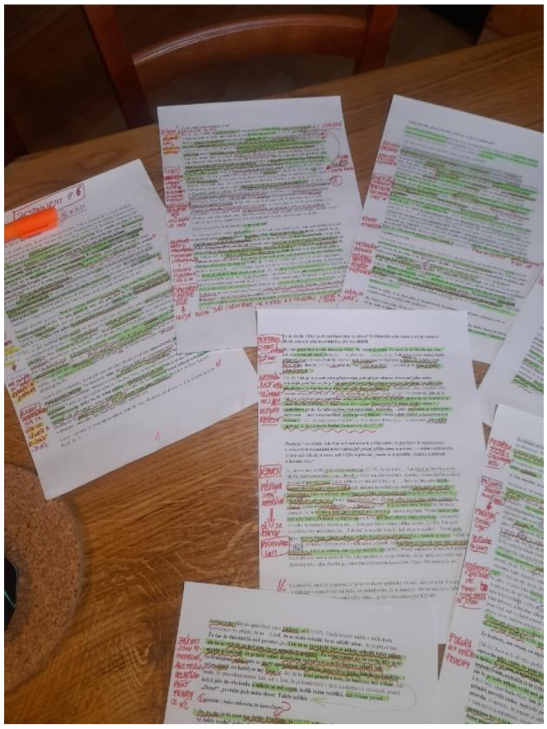

Příloha IV Shrnutí analýzy – jednotliví respondenti

Respondentka č. 1

S respondentkou číslo jedna jsem se znala ze zaměstnání. Proto byla jasnou volbou a první příležitostí, jak s výzkumem začít. Nabyla mě zkušeností, na které jsem si ujasnila, že mít předem připravenou strukturu otázek je sice dobré, ale ještě lepší je nechat rozhovor přirozeně plynout a na případné otázky se v závěru doptávat. Proto jsem se svému zásahu formou otázek v dalším rozhovoru spíše bránila. Respondentka číslo jedna je aktivní padesátnice. Žije v malé vesnici na jihu Čech, ale pracuje na jedné základní škole v Praze jako učitelka českého jazyka, hudební a výtvarné výchovy.

Respondentka číslo jedna přišla do styku se skautským oddílem přes svého bratra a kamaráda. Vnímala jinakost prostředí jako „*hrozně atraktivní, úplně jinej svět*“ a zatoužila po tom, aby se v něm také ocitla. Oproti nudnému socialistickému životu, který jí nabízel sídlištní život v Praze, se jí najednou otevírala možnost trávit „*každej pátek někde v lesích*“, vracet se jako její bratr „*smradlavej a uzenej*“, ale ukojeni naplněným dobrodružstvím, po kterém oba zatoužili. Jak sama naznačuje, nejednalo se o snadné a nenáročné okamžiky. Letním táborům například předcházela „*fyzicky náročná přípravka*“, kdy si „*stavěli týpka, který si sami šili, holýma rukama lovili a kuchali ryby, který připravovali na oheň, stavěli přístřešky ve výšce dvou metrů nad zemí za vydatného deště bez použití provázků*“ atd. Tehdejší prostředí, které možná nebylo z pohledu dnešních dětí nijak atraktivní, dokázali jejich vedoucí vtisknout právě přidanou hodnotu, kterou se stávalo atraktivní. Prostřednictvím „*skautské symboliky, kterou mnohdy* vedoucí uplatňovali „*více, než bylo v té době dovoleno*“, se mnozí dostávali do potíží. Možná právě skautská symbolika, tak propojená s křesťanskou dimenzí, jež jako křesťan či farář nemohli veřejně projevovat, byla jedním z osobních svědectví jejich víry. Velmi dobře si pamatuje, že někteří rodiče jejích kamarádů byli věznění „*chartisté aktivní v disentu*“. Běžné bylo, že vykonávali podřadnou práci, absolvovali domácí prohlídky nebo zůstávali v hledáčku státní policie. Ideologické kontroly na táborech, sledování rodičů v kontextu s celým dobrodružstvím jednotlivých akcí nebo výprav možná vedlo k jakémusi vnímání „*kouzla zakázaného ovoce*“, které ji na tom všem vlastně lákalo. Musím uznat, že takto vnímaná zkušenost dvanáctileté dívky napříčlétyve mně vzbuzuje dojem její neskutečné odvahy nebo v opačném případě evokuje myšlenku nerozumu dítěte, které si nedokázalo domyslet důsledky zakoušeného rizika. Protož však respondentku osobně znám, sázela bych na předčasně vyspělou osobnost, která se na základě tehdejší doby formovala rychleji, než je tomu dnes. Toto „*kouzlo zakázaného ovoce*“ paradoxně pominulo s obnovenou svobodou vyjadřování a obnovení myšlenek skautského hnutí po roce osmdesát devět. Ochota něco obětovat, vstoupit do nepohody rodiči i dětmi ochabovala a skaut jako takový „*začal mít konkurenci v neuvěřitelných dalších kroužcích*“. Přemíra svobody tak vedla k využití nabídek nesčetných možností a svobody vybrat si z nich, ale chyběla kompetence k rozpoznání daných kvalit.

Na druhou stranu si skaut, v podání respondentky, s sebou nese takové hodnoty, které si vždy najdou otevřené „*lidské srdce*“, protože odpovídá jeho potřebám. „*Potřebě být ve společenství ostatních, navázat s nimi přátelství, umět překonat svá omezení nebo dokázat nesobecky myslet na druhé a něco pro ně udělat*“. Tyto hodnoty vnímá respondentka jako zásadní pro uspokojení každého člověka a pro jeho zdárný vývoj osobnosti. Křesťanský oddíl, se kterým se v Praze setkala, jen skautské hodnoty

posiloval. Neměnně poskytoval „*bezpečné prostředí, kde mnozí našli podporu, pochopení i sílu věřit v sebe sama* a vnímat *pocit důležitosti“*. Podporu, kterou každý „*hned dostal*“., když ji potřeboval. Místo, kde se nemuseli bát chybovat. kde nalezli sami sebe. Jak říká: „Šlo *o protipól tý oficiální politiky*“ doby. Svůj osobní život plně vnímá jako „*řízený poznáním křesťanských hodnot, které se prolínají s těmi skautskýma“*. Jako nejsilnější z Desatera zásad chování cituje „*Miluj bližního, jako sebe samýho*“, které je sice nejjednodušší, ale zároveň nejtěžší přikázání vůbec. A hodnoty, které si nese do života? Určitě, že každá situace běžného je „*výzva“*, a tak se prostě „*hledá způsob*“, protože *„vždycky to nějak jde“*. Jak sama říká problémům, „výzvy“, jsou pro ni „*možná taková táborová hra*“, která ji zocelila a připravila na životní zádrhely, se kterými se umí vypořádat možná lépe než mnozí ostatní.

Další přesah oddílu vůči její osobě vnímám jako snahu o utváření harmonického a vyrovnaného prostředí, které šíří kolem sebe i důraz na lidskost a opravdovost každého z nás. Sama vidí smysl ve vzdělanosti lidí kolem sebe, která je prostředkem k tvorbě hodnot, na kterých utváří naše společnost. Celkový přehled každého člověka v otázce uvědomění si vlastní „osoby“, jeho sečtělost a tím pádem dedukce myšlenek a názorů, které dokáže v konkrétních situacích vnímat, prezentovat, diskutovat a obhájit.

Její rodina, ač nebyla angažovaná ve skautu, ji nekladla *„žádné překážky“* a podporovala ji v otevřenosti myšlenek. Tak si sama mohla „*zjistit, co ji zajímá*“ a vybrala si tak své životní směřování. Sama říká, že díky podpoře a vedení své rodiny by se *„nějakých hodnot“* ve svém životě „*dobrala i bez skauta, ale asi ne bez křesťanství*“. Přesah hodnot, které si s sebou nese z oddílu, ji posouvá ve vnímání svých vlastních životních cílů, jež dokáže vyhodnotit jako méně či více důležité. To, když mluví o snu přeměnit část statku na„*penziónek,*“,který si v současné situaci, vzhledem k narůstajícím cenám materiálů a služeb, nemůže dovolit zrealizovat, ji ale neodradí od toho, aby splnění tohoto snu oddálila a věřila v něj dál jako v další výzvu, se kterou se chce „*utkat.*“

Duchovní nadstavba oddílu byla pro ni tím samým, jako setkání se skautskými hodnotami. Vlastně se navzájem propojovaly a dnes je vnímá jako neoddělitelné. Péče o duchovní potřeby každého jedince jen posílily její rozhodnutí se stát křesťankou. Ta „*bublina určitých lidí, blízko přírodě, blízko křesťanství,“*… riziko, nebezpečí možných komplikací, “*tohle* ji *na tom všechno lákalo“*. Podle ní to mělo všechno „nějaký smysl a obsah“. Oddíly jako takové vnímala jako propojené, „*nějaké akce pořádaly společně“*, aktivity v rámci oddílu byly v režimu vlastní dobrovolnosti a zájmu o potřebné. Například v rámci pomocných prací nebo návštěv v nemocnici. Význam oddílu vnímá jako silně kooperující a směřující k dobrým cílům. Vedoucí oddílu pak jako silné motivátory pozitivního chování, kteří nezapomněli právě tyto dva aspekty vždy mezi členy oddílu vyzdvihnout a ocenit. Tím vědomě podporovali směřování k důležitým lidským hodnotám i celkovému přístupu k životu. Jejich prostřednictvím všichni cítili silnou potřebu „*být jako Mirkové Dušínové“* a tou i žili. „*Pozitivní podporující duch, že každej je důležitej“* jako jeden z aspektů, který si ze skauta odnesla, jí běží hlavou i dnes, kdy přemýšlí o „*některých lidech, kteří ve škole nebyli moc spokojení“*, ale právě v oddíle „*dostali svoji podporu*, *mohli zazářit, ….že to mohlo uzdravovat a zocelovat lidi pro ten život v jinech situacích*“. Respondentčinu zdůrazňování významu *„pozitivní nálady oddílu ve smyslu přijetí každého z členů*“ přikládám velkou váhu. Z mého pohledu se právě tímto přístupem společenství oddílu podílelo na formování mezilidských vztahů. Možná snad právě proto nováčci vstupem do oddílu, v rámci tak silného podporujícího ducha, „*snadno přijali oddílové rituály, hlášky* a všechno“. Respondentka

se zde pozastavuje nad možností, co by se s nováčky stalo, kdyby jich přišlo více než pouhá hrstka. Bylo by přijetí zásad, nepsaných pravidel i norem tak snadné nebo by se s prostředím oddílu „*hůře ladili?*“

„Intenzivní přátelství“ navázaná v oddíle trvají dodnes. Přes první setkání světlušek, kamarádství skautek až k partičce roverek, které spolu tráví čas i mimo oddíl se postupem času překlopilo do setkání dnes už dam v nejlepším věku. Výjimkou není jejich výprava na nějakou *chalupu nebo pod širák*, protože je stále pojí přátelství, které „*tam pořád bylo* a je“. I když není aktivním členem organizace, neplatí žádné členské příspěvky, stejně si i „*tak si pořád připadá součástí toho organismu*“. Už jen tím, že její syn je také členem skautského oddílu a v jeho činnostech ho plně s manželem podporují.

Respondent č. 3

Na Respondenta č. 3 jsem se dostala kontakt při vedení rozhovoru s respondentkou číslo jedna. Vznikl mi tak malý řetěz třech několika respondentů, kteří jsou vzájemně propojeni. Respondentka č. 1 ho zná jako ředitele menší vesnické školy, která má v okolí pověst vstřícné partnerské školy. Právě kvůli kladnému vztahu k rodičům do ní přeložila svého syna. A na základě bližšího kontaktu mi jej doporučila jako vhodného adepta k rozhovoru. Dalším článkem řetězu je respondent č. 4, jež byl jeho oddílovým vedoucím, když oddíl vznikala o respondenta č.8 se staral v oddíle jako o malé vlče. Respondent je muž ve věku čtyřiceti čtyř let. On sám sebe jako „celoživotního skauta“ rozhodně nevnímá a říká, že: „*Neví, jestli je ten pravý*“ pro můj rozhovor. Už jen proto, že vzhledem ke svým pracovním povinnostem (pracuje na pozici ředitele základní školy a jako vysokoškolský pedagog zároveň) a své rodině, již na další aktivity nemá „*energii ani chuť*“. Na jeho obhajobu musím říct, že při našem setkání se kladeným otázkám otevřel, působil velice klidně, vyrovnaně a nic nepředstíral, čímž získaly jeho odpovědi punc upřímnosti, věrohodnosti a sdělily mi víc, než sám možná očekával.

Jak sám popisuje, vyrostl v nekomunistické rodině jako normalizační dítě, kdy mu otec „*zakazoval chodit na Pionýry*“ a jak sám říká: „*Ani jsem tomu nějak moc neholdoval*“. Nadšení pro skauta získal četbou Foglarových Rychlých šípů, které si *„polotajně četl“* koncem osmdesátých let se svými kamarády a společně s nimi *„souzněli“*. Po pádu komunismu pro ně bylo zcela jasné, že se „hned se přihlásíme do toho, co bylo zakázaný, tedy do skauta“. „*Hned nějak v zimě osmdesát devět až devadesát začali do „rádcovských kurzů“* pro vedoucí družin: *„No, jo, to bylo hezký*“. Cítili, že jim taková náplň volného času dává smysl. Smysl toho, co v danou chvíli nejvíc potřebují, toho, co by je naplňovalo. *„Jako dvanáctiletí rozcitlivělí chlapci, vnímaví k okolí, plní ideálů, před začátkem puberty, a najednou to zakázaný ovoce a nějak to do sebe* zapadlo v tom věku…. Dalo by se říct, že dění tohoto roku přesně odpovídalo jejich potřebě vymezit se vlastními názory nebo jít směrem, kterým cítili jako ten pravý i přes to, že nevěděli, jestli bude mít jejich činnost v těch „*divokých letech*“ dlouhodobější podporu.

Oddíl, do kterého posléze vstoupil, vnímá i zpětně pozitivně. V jeho fungování necítí žádný nátlak ve smyslu trvání na „*nějaké zákony a odznáčky. A ani to nebyla taková indoktrinace“*. Připouští, že to možná někoho může bavit, ale on a jeho kamarádi na to *„moc nebyli“*. Spíš jim vyhovovala určitá volnost, která se otevřením nových možností nabízela. Do oddílu se dostal pomocí zvláštního náboru. Na byt jeho rodičů a rodičů jeho kamaráda zaťukala „*divná postava*“ s ještě jedním mladším klukem s tím, že „*zakládají*

skautský oddíl a dostal přes Občanský fórum a ty kluky, co se přihlásili z těch rádcovských kurzů a jestli vstoupím do toho zakládanýho oddílu? Já jsem řek, že jo. Takhle jsme se nějak potkali.“ Zpočátku neměl oddíl stálé místo klubovny. Později sehnal vedoucí suterénní prostor ve škole na Husově ulici. Posledních patnáct až dvacet let je tomu už jinak, oddíl má svou klubovnu na ustáleném místě u řeky v blízkosti loděnice. První měsíce po založení oddílu vnímá respondent jako nestabilní. O nějaké veliké vybavenosti a zázemí se z dnešního pohledu nedá vůbec mluvit, a tak v oddíle po čase zůstali jen ti silní: „*Probíhala taková selekce, že kdo vstoupil s nadšením a nepřežil první měsíc, první dva měsíce do toho léta roku devadesát, tak vymajznul. První velkou společnou akcí byl letní tábor, který se vedoucí snažil nějakým způsobem materiálně zajistit, ale z pohledu tazatele probíhal na dnešní dobu* v poměrně náročných podmínkách. *Na druhou stranu pro ně znamenal určitě silný moment a společně na něj vzpomínají dodnes: „Na ten vzpomínáme dodneška*, *protože* to nebyly podsady, *natož chaty. Oddíl neměl žádné vybavení, neměl na to ani peníze v těch divokejch měsících, tak se schrastily nějaký vojenský hangáry.Ty se přikotvily na louku někde v Novohradskejch horách a zaklepaly se do země. My jsme měli jen karimatky a spacáky a spali jsme na zemi dva týdny. O kus dál bylo ohniště pod stromem, žádná pec, žádný přístřešky, jenom ohniště otevřený pod širým nebem, tam se dvě vidlice zapíchly. Na kotlíku jsme tam klohnili pořád špagety anebo nějaký vodporný vločky. A kdo ten tábor přežil, v těchhle brutálních podmínkách, z dnešního pohledu, tak tam je léta v tom oddíle.“*

Jak je patrné z této zkušenosti, drsné podmínky, které každého postavili před „hotovou věc“ se o sebe postarat nebo si poradit, rozhodly o tom, zda v oddíle zůstane nebo ne. Ukázaly, zda šlo přesně o naplnění potřeby, kterou konkrétní jednotlivec od skautského oddílu očekával nebo v něm hledal i to, zda byl ochoten překonávat překážky, které mu byly kladeny do cesty. Zda se z nich poučil a posunuly ho dál nebo se raději náročné výzvy zalekl a hledal snazší cestu pro naplnění svých potřeb.
A ta moje generace, co jsme zakládali ten oddíl s naším vedoucím, tak se pořád stýkáme, kamarádíme“. Na vedení oddílu se podíleli nejdříve jako skauti „tak nějaký tři roky jako skautíci a později jako roveři. Přestože „*ty kontakty přímo s tím oddílem slábly, když pak jsme začli chodit na vejšky a mnozí mimo Budějice, tak nevymizely.* Stále se snažili udržet oddíl jako takový, třeba jen *občasným setkáním*. „*Tak jsme tam třeba přijeli na víkend, jsme si tam udělali sraz. My na tom táboře nebyli dva, tři tejdny v kuse.*“

Stále se ale vrací k tomu, že nejsilnějším motivem pro to, aby to takhle všechno skončilo, byla osobnost vedoucího oddílu. Pro ně jasný jednotící prvek, dále ale asi i to, že všichni byli studenti gymnázií a byli v něčem jiní. *„Občas se to asi podaří, že ta parta nějak vydrží. Má nějaký jednotící prvek nebo ideu. Našim případě to byl třeba ten vedoucí. Nějak jsme si rozuměli, že jsme trošku divný, ale ne zase moc a razili jsme si svůj směr a ani ty vejšky a pak ty kariérní posuny a přesuny a rodiny to neumrtvily. A pořád jsme spolu“*. Když se chtějí vidět, tak se potkají a poté se vrací ke svým každodenním povinnostem. Skauting v něm zanechal otisk něčeho, co lze realizovat, k čemu se může vracet. Zamýšlím se nad tím, když hovoří o tom, že „skautingem nežije aktivně“, jestli být aktivní v nějaké organizaci nutně znamená být aktivní skaut? „*Na ten tábor zajedeme jednou za rok. Tak ten víkend, třeba a pak už si pácháme akce po vlastní ose. Já nejsem úplně ten typ, že bych tím skautingem žil aktivně stále. Ale něco tam zůstalo.*“

I nyní, když mají všichni rodiny a starosti kolem jejího zabezpečení, dokážou se zastavit a udělat si čas na sebe, prostě vypnout. „*Tak jsme si řekli pojďme: „Máme dost manželek a dětí a práce a tlaků ze všech stran a vyrazili jsme na Knížecí stolec a tam jsme*

přespali noc“. Oddíl vnímá jako prostor, který mu nabídl mnoho možností, jak svobodně trávit volný čas, právě tu potřebu volby, volnosti, které cítí jako důležité i v rámci svého osobního života. *„Že pak to přešlo, ten oddíl, já nevím, že to nebyla nějaký skautská indoktrinace Svojsíkem a já nevím kým. A tak jsme sportovali spolu, chodili jsme na čundry, pak z toho skautskýho trempování to přešlo v cestování někam na Balkán a po horách jsme chodili a dodneška chodíme. Jako styl života. Alternativismus určitý. Ale ne za hrob, že bychom skončili pod mostem jako nějaký anarchisti. Příroda, hory, muzika třeba taky. Nějaký skautský písničky, to už dneska nikdo nezná: „Po bílé silnici skauti jdou.“ Pak to přešlo ve folk – Brontosauři, Spirituál Kvintet, pak to přešlo do rokový muziky a do různejch úplně mimo folkovejch žánrů a stejně pořád člověk souzněl se skautingem, protože to bylo volný.“*

Vzácností oddílu byl každopádně jeho vedoucí, jenž pro mnohé znamenal mnohem víc. Byl pro ně „*tak silná postava, nás jako inspiroval, ne jako skauting ale spíš on*“. Popisuje ho silnými slovy: „*To byl zázrak. Můj jeden kamarád mu říká: „Hele, tys byl pro nás druhej táta. A pro hodně těch kluků jsi byl první táta“. Ty rozvody, střety generační a podobně, že on suploval pro mnohý ty kluky i tátu bych řek, jako určitej vzor.“*

Tehdy vznikalo mnoho skautských oddílů, ne všechny se ale „dožily“ současnosti. Právě osoba vedoucího u některých účastníků sehrála významnou roli v setrvání v oddíle, a to ne vždy pozitivní. „*A ti vedoucí byli různý. A často to byli figurky poměrně obskurní, tedy musím říct. Vymáhali na těch členech, že musí nosit do školy v krojích, ukazovat své skautstv*í. *A teď jsme samo sebou poslouchali už Nirvanu a nosily flanelky a teď tam byl nějakej „debil“, co tam přišel v tom kroji a s těma turbanama a s baretem na hlavě, my jsme se mu tlemili. A on říkal: „Jenomže po nás to Franta, vedoucí nějakýho oddílu XY chce, abysme šli takhle do školy. Jo…takže to byly jako občas prapodivný typy, co občas i ničily, bych řek, takovou vojenskou disciplínou úplně zbytečnou ty mladý kluky“*. Svého vedoucího popisuje jako rozumného a vnímavého člověka, který neměl potřebu dělat z oddílu „takový to polovojenský cvičení“. Dostát kouzlu skautských ideálů neznamenalo trvat důsledně na tom, co bylo důležité pro minulé generace, ale aktuálně danou myšlenku předávat generacím novým a jejich potřebám, které se v čase vždy proměnily. „*Taky jsme měli nějaký svátečný nástupy v krojích, ale do určitý míry jenom. Vím, že to bylo někdy úplně ujetý, jo to naprosto nebylo třeba. No, tam spíš atmosféra nějakýho kamarádství, a legrace. Měl charisma, ze kterého mnohé zbylo“ Jako chlap byl mladej, atlet, muzikant, výtvarník, krásně mluvil, četl nám. My jsme to hltali všichni, a tak jsme spíš byli taková skupina kolem něj*“. Zde cítím jako neobyčejně důležité to, kdo a jak se v práci s dětmi a s mládeží angažuje. Jak vyzrálou je osobností a zda se dokáže vcítit do potřeb svých svěřenců a citlivě na ně reagovat.

Sám sebe nevnímá tak, že když jednou vstoupil do skauta, že je navždy skautem. Více vnímá přesah toho, co za ta léta s oddílem a jeho členy prožil a jak mu všechny činnosti nebo okamžiky dávají v kontextu s reálným životem postupem času smysl. *„Netroufám si tvrdit, že skaut jednou, skaut navždy“, to se říct nedá. Nebudu říkat, že jsem lepší než ostatní, protože jsem prošel skautingem. Nekradu, nelžu, nepáchám násilí duševní nebo fyzický, to musí říct okolí, ale někdy se podařilo, myslím, že ty skauti mý generace ten étos toho sedmnáctýho listopadu (jako že se mohl vydávat zase Foglar svobodně, to havlovství, kombinace s přírodou…a ten věk, prolnutí) a období toho věku, kdy jsou ty kluci na to citlivý, tak to zapadlo a u nás to přežilo dodneška.*“ U některých jednotlivců se takovéto spojení nepodařilo. Ať už se

jednalo o setrvání v oddílu jako jeho člena nebo vedoucího, či zvnitřnění skautských myšlenek. *„Nebyla tam „ta chemie, tam jako by neexistovala a já myslím, a i v našem oddíle, tam byli lidi, ať už tam byl budoucí ministr a ten taky pak vyšuměl, protože k tomu moc nebyl. On pro tu práci s klukama nebyl. Charismatickej byl už tehdy, ale neměl na to, my jsme ho nevnímali tak moc dobře, jako našeho vedoucího.“*
„A pak tam byl zase nebo kluk, dal se na skinheadství, co tak bylo módní a pak šel sedět. Takže ten taky prošel naším oddílem (smích), abych neřekl, že to byla parta géniů. V tom oddíle byla pestrá směsice lidí a každý pak skončil jinak. Také tam byli intelektuálně slabí jedinci, ale chraň Pán Bůh, ale pak sklouzávali někteří i k narkomanii a sami z toho skautskýho prostředí vyšuměli.“
O oddílu nadneseně přemýšlí jako o rodině, do které se může čas od času vrátit. Dodává mu pocit jakési euforie, kterou kdysi zažíval a dnes ji může prostřednictvím stále fungujícího oddílu zase vnímat. Postupem času sice jinak, ale v jádru pořád stejně. *„Můj osobní pocit za prvé jsem rád, že všechno funguje, protože je to jakási rodina, do který se můžu vracet aspoň na ty tábory, i když na to není tak čas v tom fofru všedního dne. Je to nějaký domov, takže na ten tábor přijedu a najednou jsem tam šťastnej, víc, než kdybych jel někam do Itálie k moři…. A tam se hrajou ty písničky a já vidím ty malý kluky, že zase ty písničky zpívají,co jsme zpívávali my a nebo zpívali za posledních dvacet let. Už to nejsou Brontosauři, už je to Traband nebo Mňága a Žďorp nebo úplně jiná muzika, Znouzecnost, ale pořád to tam jede. Oddíl má zvláštní fluidum vychovávat další trošku ujetý jedince.*“

V závěru našeho povídání mi dává odkaz na dalšího člena oddílu. *“No, tohle je kluk, tak asi o deset let mladší než moje generace. Ten tam přišel, když já jsem byl na vejšce. Mladší kluci vzpomínají, že jsem se o ně staral, když byli vlčata nebo skautíci. Takže tomu je dneska nějakech třicet. Je písničkář mimo jiné, mimo svojí profesi. Skládá, natáčí desky a tuhle píseň udělal na výročí oddílu“*. Hledá ve svém mobilu, kde nachází uloženou skladbu a tu mi pouští. Ta svým textem podtrhuje a shrnuje celý náš rozhovor a velice trefně vykresluje potřeby nebo spíš tužby většiny mladých skautů. *„A tam je to řečený „tak trochu IN a tak trochu AUT“ jako že je to parta podivínů. Spacáky, kdo by dneska spal ve spacáku v éře Facebooku. A dělal poměrně divný věci a zároveň, že je to IN jako pro nás, že se k tomu stále vztahujeme“*. ….. a i on, ač již nepatří k mladšímu jádru oddílu se s ní ztotožňuje slovy: *„„Jo, jo, tu máme rádi…… mě napadla až teď.“*[56]

Text písně: JÁ CHCI TAKY B8 SKAUT*!* (*viz Příloha I*)

Respondent č. 4

Na Respondenta č. 4 jsem dostala tip od mého prvního zdroje. Bohužel na mou žádost o rozhovor neodpovídal, proto jsem ho jako dalšího respondenta k rozhovoru vyřadila. Poté přišel na řadu naplánovaný rozhovor s Respondentem č. 3, kdy jsem po jeho skončení dostala tip opět na třetího dotazovaného. Respondent č. 3 byl dokonce tak ochotný, že neváhal rovnou zavolal a pomohl mi dojednat naše setkání. A tak se náš

[56] Píseň složená k výročí založení oddílu. *JÁ CHCI TAKY B8 SKAUT!* https://www.youtube.com/watch?v=o0L3NC52Vfc

rozhovor uskutečnil v ten samý týden, a to v Českých Budějovicích. Skončili jsme v cukrárně nad několika šálky dobrého čaje. Naše povídání se nezdálo být u konce ani po dvou hodinách strávených jeho příjemným vyprávěním. Zpočátku na mě Respondent č. 4 působil trochu nervózně. Koukal mi přes rameno kamsi dozadu, což mě celkem zneklidňovalo. To se postupem času změnilo a atmosféra se příjemně uvolila. Musím uvést, že respondent č. 4 bude za nedlouho čerstvý šedesátník, celý život se zabývá sběratelskou činností. Sbírá staré grafiky, pohlednice. „*Jo, já dělám ilustraci jako celoživotně, jako že sbírám i grafiky a všechno možný takhle jako a obrázky a pohlednice starý a tak*. Celkově se zajímá se o historii, ať už o tu skautskou nebo i o tu jihočeskou. Oblast Kaplicka je mu dobře známá. Podrobně ji již několik desítek let mapuje. Z jeho vyprávění je patrné, že je lidským životem, lidským hemžením či snažením, prožitky známých či náhodných lidí fascinován. Mimo jiné i velice rád čte. Knížky mu udávaly směr, nabízely řešení i určitá ponaučení, jak číst v životě mezi řádky. Ve svém životě poznal, že černá není vždycky jenom černá a bílá nemusí být vždycky bez poskvrnky. Ve svém životě se snaží „*udržet si*“ před ostatními „*tvář*“, a dostát svým rozhodnutím, ale dobře ví, že nikdo není dokonalý, a tak k životu i přistupuje. V dětství mu učarovalo nejen kouzlo májovek a knih Jaroslava Foglara, ale i některé díla kontroverzních spisovatelů jako byli Jan Drda nebo Svatopluk Čech. „*Já třeba dodneška miluju, ačkoli je ten člověk je šílenej, ublížil spoustě lidí, prostě a byl to hroznej komanč, tak mám hrozně rád třeba povídky od Drdy. Třeba jako Němou barikádu, ale i pana Broučka, Čecha a všechno možný. Takže prostě mě to baví.*“

Kouzlo knih, snaha se přiblížit životu správného kovboje, pomocí nichž se ztotožnil s ideálem dobrodružství ho dovedla až ke skautingu. „*No, tak já jsem jako více méněv oddíle,tohle,že jo vůbec jako skaut a tak dále, tak za to může Foglar. ... No, to je jasný, že, že Foglar. To fakt jako můžu říct: Za prvý, já jsem měl vždycky jako nějakej vztah k přírodě a tak dále,a to je jedno jestli to jsou májovky nebo to je Rabsoner, Trosečníci z Valšťovky nebo jestli je to Zane Gray...nebo cokoli jinýho, tak mě to vždycky bavilo a přečet jsem miliony věcí. ... naši, naši, v Kanadě vždycky propašovali jako, tetka se strejcem propašovali ňáký knížky a já jsem si tu pučoval indexový knížky. A takže jsem čet Artura Londna Doznání a všechny možný věci kolem těch padesátých let a tohle. A jako, takže ty voči jsem měl otevřený, dá se říct.*“

S kámošem. jsme vedli oddíl asi v patnáct, jako děti, teda. Tak jsme se chtěli nějak ...a začaly takový ty kovbojíčkovský léta. Začali jsme hrát na kytaru a tohle a v rámci oddílu vlastně jsme založili jako osadu, jo, takovou trampskou a byli jsme hrozně ortodoxní. Abstinenti a...prostě (smích). *A prostě všichni ty, ty trampové, který jako támhle někde se vypotácejí z hospody, jo a tohle, tohle... To pro nás bylo úplně prostě...*“

Svoji přezdívku si vymyslel podle „*z takovejch těch drsňáckejch západáckejch jako Fredy a takový to, takže prostě my jsme měli Čtverák Jimy Dlouhán Fredy a takový ty přezdívky,co si děti dávají, jako. A jsme se cítili jako fakt v těch májovkách. Čet jsme je snad všechny*“. Vztah nebo spíš láska ke knihám ho neopustila dodnes, což potvrzují i jeho čtyři domácí knihovny. Tak jako tyto knihy učarovaly jemu, tak se snažil o to, aby jejich kouzlo zapůsobilo i na další. „*Já jsme je dal do klubovny všechny májovky a už jsem je zase stáh tam vod taď, protože jsem zjistil, že to vlastně nemá smysl...*“ Ale asi se tak nestalo a on to chápe. Každá generace má prostě to svý.

Když se zamyslí nad mou otázkou, co si myslí, že bylo tou pomyslnou jednotící myšlenkou, neváhá ani na chvíli a říká: „*Sjednocující myšlenka je ten Foglar. Rychlí*

šípy, příběhy a tohle a jako dítě to člověk chtěl sám prožívat a vymejšlel si různý dobrodružství prostě. A, a vlastně jak stár, tak chtěl takovejhle oddíl a potom už ho chtěl jako sám tvořit.“ Zde chápu, že jeho entuziasmus pro dobrodružství a prožití těchto okamžiků si nechtěl nechat jen pro sebe. Už jako děti se na místě jejich tábořiště domluvily na vzniku oddílu.

Chvíli nahlas přemýšlí nad tím, co ho vlastně k založení oddílu a jeho celoživotní práci v něm vedlo: „*Nebo jestli to člověk v sobě jako má, že to, co sám chce a chtěl vždycky dělat takžechce, aby dělali i další, protože jsme dycky, dycky jako děti vlastně měly ty kluby a tohle to a mě to vždycky bavilo.A když jako budu pátrat po úplným prazákladě, tak jak rozhodně se dostávám zpátky k tomu Foglarovi a k jeho knížkám, ale možná jsou tam i další věci, že to už člověk v sobě měl. Jako že se cítil jako, že by eeee mohl jako něco takovýho, jo, předávat.*“

„Když někdo řekne tohle to, tak já řeknu: Foglar. Prostě protože, i ssem se přesně v tomhle módu snažil vždycky oddíl vést, jako jo. I když se postupem času pro mě stal větším guruem pedagogickým Zapletal, Miloš … Protože je takovej civilnější. I tim, že je to taková jiná generace už, jo? Ale i jeho vychoval ten Foglar, samozřejmě.“

Vzápětí dodává, že se ke skautu, spíš k jeho vedení dostal vlastně omylem, což mi v kontextu toho všeho již řečeného přišlo divné. Jedním dechem to vysvětluje: „*My jsme právě v tom osmdesátým devátým, když vodpadlo, tak já už jsem obíhal Pance, což byl potom starosta jako města, nevím. …… věděl jsem vo něm, že dělal střediskovýho tady jako skautskýho todle. A já jsme ho už v prosinci nějak jako: „Co skauting, co skauti, co skauti?“ A von jako že na to není teď čas. … ale prostě běhal jsem ve Vontských klubech tady ještě s pár lidma a zároveň ještě jsme jeli na tu valnou hromadu tý tábornický unie do Prahy (poznámka: Česká tábornická unie), tady s trempíkama z Budějic. …my jsme chtěli s klukem z Hazardu, s kámošem, s Danem, …jako víst oddíl pod tábornickou unií, jo? A tam se to nadneslo, jako téma. … na konto našeho návrhu s Danem, teď je prostě ta síť jako v tábornický unii i těch oddílů, který fungujou tady po republice. To byl ten cíl.*“

„Ale mezitím se v devadesátým rozjel první i rádcovskej kurz na Bezdrev. Z toho kurzu přišel kluk …A jako že jako nabitej, že jo, z toho kurzu a prostě jako, jestli bych s ním ved skautskej oddíl. Ale já jsem jako si tenkrát jako říkal: “No, já jsem jako v tej unii pro takový to svobodnější formu vedení toho oddílu, a to!“ I když ten skaut mě samozřejmě naplňoval celou tu dobu. A já jsem věděl, už tenkrát, že jako sehnat dobrýho komplice na vedení oddílu není nic moc a když má někdo chuť a zájem, tak prostě jako, jsem mu kejv, jo. Takže vlastně já jsem s tímhle tím klukem teda naběh na infocentrum. Nabrali jsme tam, tam byli takový velikánský prostě lejstra jako stohy takovýho toho dírkovanýho po stranách perforovanýho počítačovýho papíru. A tam byly vyjetý stohy adres kluků, který chtěli do skauta. No, a my jsme si vybrali lidi… třicet, čtyřicet kluků. Obcházeli jsme takhle po zvonkách prostě ty lidi a dali jsme jim ňákou na zahajovací schůzku… v Boru, teda v kultovním tady lese. A bylo to . … takže, takže takhle to vlastně vzniklo no a pak už jsme jeli už. A, Respondent č. 3 byl … jeden z těch zakládajících členů. Dneska jsou to vážení měštěníni.“

Silné momenty, které mu utkvěly v mysli si zapisoval do deníků, které sice opětovně moc nepročítá, ale rád si tyto vzpomínky uchovává v psané formě. Z toho cítím, jak moc má rád lidi a jak se jimi rád zaobírá. Jak se dokáže zastavit nad momenty, které třeba jiným zůstávají skryté nebo banální: „*I mám já nevím, mám třeba deník, kterej jsem si psal a jako a různý ty věci tábornický a tohle. A bylo mi třeba devět, jo. Takže. Teď jsem se zase, protože se zase hejbaly nějaký věci kolem Staroměstkýho hřbitova tady, kde já jsem si vlastně složil kolem toho prvního bobříka*

podle Přístav volá, že jsem skočil z jedný hrobky dolů. Hrozně jsem si natlouk, řval jsem celou cestu až domů, ale prostě jako... Musel jsem, jo. I když se tehdy vlastně strašně bál a raději by se otočil a šel domů, nemohl. Věděl, že musí přemoc vnitřní strach, tak jak ho překonaly i jeho hrdinové ve Foglarových knížkách: „Protože, *když jsem tam vylez a kouknul jsem se dolů, tak prostě ta hloubka nebo jako jsem machroval před tím. Pak jsem úplně zesinal nahoře, jo. Protože to byl strašnej kopec, jo a řek jsem si: „Teď!" Už tenkrát jsem nějak cítil, že když prostě jako, že ztratit tu tvář, tak prostě jsem tam spad. ... a to byla hrozná sranda. Protože já dopad na nohy, na kolena, na lokty, na hubu.*" I přesto že to byla jedna z bolestivých vzpomínek, dnes se jí směje a je vidět, že jí nelituje, že to tak chtěl. A měl možná i štěstí, že mohl něco takového prožít a ve zdraví přežít. „*Jo, to bylo fajn. Ségra s kámošem mě potom podpírali cestou domů a já řval celou cestu, mám pocit, teda.*"

Jako většina tehdejších klubů nejdříve existovali jako tábornický oddíl pod záštitou Pionýra a poté jako samostatný oddíl. „*Už jsme, že jo, potom nebyli jako třídní oddíl ale, ale už jsme prostě, už jsme byli jako voddíl, do kterýho se hlásili všichni možný. Ale my jsme v těch patnácti, šestnácti to brali jako tábornickej oddíl. No, a vlastně, protože jsme měli tábořiště jako, tak jsme tam začali budovat srub.*" V té době se jejich oddíl vyhraňoval spíše jako přírodovědný a se svými znalostmi sklízel nemnohá ocenění. Jejich zanícení pro poznávání přírody nebylo povrchní, což dokládá některými oceněními: „*Zlatej list, což byla taková soutěž přírodovědců jako. Jako to zase bylo fajn, že se člověk hrozně naučil z tý přírody. A mapovali jsme tady park vlastně. Stromy všechny jako stáří a druhy samozřejmě a tak dále.*"

I přes to, že se měli samostatný oddíl, který naplňoval jejich představy, tak vliv tehdejší doby, na vedení zájmového vzdělávání pod Pionýrem na sebe nenechal dlouho čekat. Vygradoval v nepříjemné rozčarování v podobě tlaku jednoho z vedoucích, a tak se oddíl rozpadl: „*Ten kluk, kterej byl teda o dva roky starší než my, tomu bylo sedmnáct…po třech letech začal jako, ... začal hrozně jako soudruhovat a začal určovat…a naléhat na takový ty pionýrský věci, ačkoli předtím jsme měli hrozný jako problémy. I jako že jsme nosili turbany, šátky a talhle. …..s takovýma těma skautskýma prvkama jsme, jako docela i s takovýma těma vizuálníma měli jako problémy.* V rámci svý funkce tohle začal *„všechno, tohlec to už jako….dusit.*" Jak sám říká, nikdy nebyl na přílišné oficiality a určitá formálnost ho svazovala: *„No, já jsem jako v tej unii pro takový to svobodnější formu vedení toho oddílu, a to!*"

„No a my jsme odešli a založili takovej oddíl svůj z těch starších kluků, který už opravdu jel tu, romantiku, a tu skautštinu a to tohlecto jako brali, jako že už nechtěj dělat ňáký támhle tajtrdlíky a…". Založili oddíl, který se nesl přesně v duchu toho, čemu věřili, čím byli naplněni a chtěli tím dále žít. Tak to šlo až do vojny. Po ní následovala roční pauza a návrat k vedení oddílu: „*Pak jsme vedli mrňata."*

Poté se mu splnil asi celoživotní sen a „*v devadesátým nebo v osmdesátým devátým jsem byl párkrát…No párkrát u Foglara. Takže jako jsem ten skauting tak nějak…,.jako vzýval furt*". Skautem byl naplněný pořád. Cítil, že mu má co dát a neodsuzoval okolní oddíly nebo jejich vedoucí za to, že byli v Pionýru. Historie jednotlivých oddílů, jejich členové, styl vedení, byly mnohým ostatním za vzor právě tím, jak se celou dobu prezentovaly. Tehdejší situaci bral takovou, jaká byla a chování lidí bral jako odraz doby, ve které všichni žili. To ale neznamená, že by rezignoval na posuzování jejich charakterů či morálního jednání. Možná to bylo a je i tím, že dokáže

vidět pravou podstatu věci či její záměr. Zajímavé je jeho závěr, že se v té době cítili být více skauty než v době, kdy byli skauti již oficiálně povolení. „*... protože tak nějak jsme se snažili furt tak žít a tohle. A já říkám, že my jsme byli v tom Lariatu, jo a v tom Uragánu vlastně, jako dá se říct jako, že jsme byli větší skauti než,když jsme byli skauti, jo. Protože to je takový to, a to cítí asi hodně lidí, že to bylo to zapovězený, co ... ... Protože tady byla ňáká konfrontace oddílů, a i třeba těch dobrejch oddílů* (důraz), *tady v Budějicích takových těch jako vyhlášenejch. Jako byli Čtveráci, což jako byl původní skautskej oddíl, kterej prostě potom byl teda v Pionýru, ale furt jel, furt jel tu skautštinu a furt měl to svoje místo!…… všechny tyhle ty oddíly se pak setkaly stejně na nějáký tý stezce, jo. ...se dá říct, že víceméně to bylo na to stejný téma, jo.*“

Náplň a cíle oddílů byly vlastně shodné a nezáleželo na tom, pod kým byl vedený. Vše bylo o lidech, kteří je vedli: „*Jo, jenom to byly tyhle ty kraviny jejich politický. ....tam bylo řezání pilou a já nevím, topografie a morseovka a všechny tyhle ty věci, který tedy dneska už, bohužel, jako už v tom Svojsíkáči asi moc nejsou. Protože už jako v rámci tý edukace to najelo jako trošku jiným směrem…už jako všichni ty pravověrní skauti, ty osmašedesátníci, tak dneska jako už se na to dívají s takovou deziluzí, jo.*“

Rozdíl ve vedení skauta vidí hlavně v přístupu. Trochu s despektem přijímá různé novoty, které se stále více vzdalují původní myšlence skauta, důrazu na výchově k hodnotám, které je nutné chránit a především chápat.: „*No ne, tak my jsme hlavně jako hlavně jako, my jsme hlavně jako konzervy, jo? To znamená, že takovej ten ryzí, syrovej, zálesácko-turistickej skauting,kterej ale hlavní, úplně nahoru klade ty skautský hodnoty a tu výchovnou složku, jako. Tak to prostě jako máme v krvi, jo. A dneska samozřejmě už, jako se ....já, my jako tomu říkáme skautingu, že je to takovej kroužek jako, jo. I když je ta diferenciace, jako že v nějakterejch oddílech se drží všechny ty, to skautský Desatero a všechny ty zásady a to, ale osobně si myslím, že jako je spousta oddílů, kde vůbec neví, jako že je, že je třeba Příkaz každodenního dobrýho skutku, jo. Jo, jako že skaut má tohlec to jako příkaz každodenní. Anebo, ...anebo že je spousta oddílů, kde ty děti jako ani neví, jaký jsou zákony skautský, jo. Sice se je naučily, když dělaly nováčkovky, ale pak jako už to v nich jako nikdo nepěstoval, jo.*“

Důraz na opravdovost, na prožitek, na uvědomění si toho, co žiji a proč nebo jaký jsem a jaký chci být je z něj opravdu silně cítit. Přítomná skutečnost ideálu, toho, čemu věřím hraničí, dalo by se říct, až s vírou. Věrnost jí dostát je pro něj opravdu zásadní. Naráží na současné pojetí skauta, který možná v některých případech přechází z životního stylu či přesvědčení v pouhopouhý kroužek. V jeho pojetí nejde jen o slepé přijímání informací, ale o jejich zvnitřnění propojené s pochopením jejich významu: „*Aby, aby…to, není, jako že by si opakovaly jako nějaký Desatero. To je jako, že když někdo něco ten kluk se něčeho dopustí, tak jako by se mu mělo připomenout, když někdo jen tak z plezíru někde zlomí stromek třeba, tak prostě se mu jako má připomenout, ne jen ten vedoucí, ale i ty ostatní kluci by mu měli říct: Hele, skatu je jako ochránce přírody!*“

Samo výchovné složce oddílu přikládá větší význam než samotné výchovně z úst vedoucího. Věří, že sdílené hodnoty se snáze žijí, udržují a předávají přirozeně dál. „*No….a vždycky se ten kolektiv vychovává jako sám, no jasně. Samovýchovná složka je tam hodně podstatná, jako. Protože .....když přijde nováček a vůbec nic neví, tak přijde do nějakýho kolektivu, kde prostě jako jsou, kde se něco nosí, kde se nějak ty lidi k sobě chovaj, kde nějak mluví, kde něco jako dělaji samozřejmě. A ... jeho by to mělo natolik*

zaujmout, aby prostě jako do toho kolektivu vplul a chtěl to dělat a přijal ty zásady toho kolektivu. Anebo prostě je to někdo, kdo je vychovávanej úplně jinak a tohle ho nebaví, takže prostě odchází. Víceméně, kdo tam chce bejt, tak je tam dobrovolně, samozřejmě, a jako musí vlastně přijmout zásady jako toho kolektivu.“

Citlivost na nuance povah a potřeb jednotlivých členů oddílu, kdy tomu odpovídá i patřičná odezva z druhé strany, je v jeho případě znatelná. Nestaví sám sebe do pozice vševědoucího, ale spíš chápajícího a vysvětlujícího posluchače: „*Samozřejmě potom, když už jako přichází do puberty, ty kluci třeba v tom patnáctým, tak už mají nějaký svoje jako názory na to, což je normální, že jo? ... To je takovej ten věk vzdoru a jako toho prosazení se, že jo. ... chápající člověk, ... vnímá jako že je to v pořádku, jo. Já vím, že je to někdy nepříjemný, ale prostě ve chvíli, kdy někdy jako z rodičů bojuje proti pubertě ňákýma svýma strohýma věcma, si jako příkazama, zákazama, prostě…tak jako si tím to svý dítě může nějak jako proti sobě akorát tak popudit, jo. I když je to jelito, jo, to dítě. Ale kouká na to telecíma očima, tak spíš jako ten rodič by měl říct, jako že prostě jako možná je to jinak anebo, a nějak mu to vysvětlit. Ale jenom do tý míry“* ... (představuje znuděnýho týnejdžra*)*.

To doplňuje i jeho další pohled na hodnoty a zásady v jeho životě. „*Já jsem trošku takovej, ale vždycky jsem byl takovej trochu jinej. Ten skauting je pro mě to, že prostě …..vono to, já nechci aby to znělo jako klišé, ale samozřejmě, ale za prvý, co jako by mělo bejt nejdůležitější podle mě jako pro vedoucího v* tom oddíle *objevovat, a to je jedno jestli kluci, holky, objevovat v nich přednosti. ... že ty děti jsou nějakým způsobem postavený a já jsem jako dost empatickej a dost jako soucítím s takovýma těma ušláplýma třeba nebo takovýma těma, co si nedůvěřujou nebo tak, a oni se mu třeba smějou, že nepopoběhne nebo já nevím co. Ale to je teď takový to klišé, co řeknu. Ale ten člověk umí třeba pěkně kreslit, jo nebo já nevím co, je dobrej na šifry někdo. Jinak je třeba úplně nepoužitelnej jako. A víceméně jako ten vedoucí by měl tyhle ty děti podporovat v tom, aby jim umožňoval tu jejich přednost prezentovat. Aby prostě oni mohly, voni mohly jako by vystoupat mezi ostatníma, který se jim smějou, že neumí tohle, tohle. Ale najednou ty vostatní zjistí, že třeba, když někdo umí, třeba slohově …na nástěnku nebo novin. Cokoliv, cokoliv. To samý dělat hry, aby ty lidi mohli uplatnit ty svoje věci, ... aby se nasměrovaly třeba k tomu svýmu umu…Což se jako opravdu v pár případech děje.“*

Když se zpětně vrací k položené otázce, zmiňuje, co je pro něj v životě nejdůležitější a vrací se k léty i životem načerpaným zkušenostem …„*No, tak nejdůležitější je přesně objevovat ten, dobře jakoby, dobře stavět ten žebříček hodnot. A to není tak, že stavět podle sebe: “Hele, já si myslím, že tohle to je nej …“ ale tak jako co asi tak obecně jako je. Že ty prachy jako opravdu neudělaj lidi šťastnýma. Jo, že ulehčí život mnohdy jako. ... napřímit ten svůj život tím, aby člověk nahrabal co nejvíce peněz, tak to asi nikoho nikdy neudělalo pně supr šťastným. Zase objevovat, a to je právě zase to, co ten oddíl umožňuje, na rozdíl třeba vod školy.“*

Nejdůležitější věci v životě vidí právě v jednoduchosti života. V umění se dívat kolem sebe a čerpat z toho, co nám každodenní život nabízí. Jde o určité učení, o návrat člověk a k sobě, ke své podstatě, k jeho ztišení a zklidnění: „*Jak říká ten krásnej citát od Axela, Axela Muntheo, že všechny ty věci jsou zadarmo. Ty nejkrásnější věci, že jsou na světě zadarmo. A to je takový krédo, samozřejmě. ... protože to štěstí vlastně jako by je v tom, jak cítí věci sám, jak se staví k věcem. ... někdo má třeba karambol a je to pro něj úplně trauma největší a je to prkotina víceméně… je to jenom jeho prostě přístup, jako jo! Ale je to, to jejich nitro, jo, jo. Takže prostě tady se jedná vo to, že, že nějak objevovat takový ty hodnoty samozřejmě, ale hlavně jako objevovat jako, jako, i ty, i ty*

věci, který vede těch peněz můžu jako postavit, jo? Protože jak říkal Zapletal: …" musím napsat, knížku novou. Ale, když von je tak nádhernej den a ten sníh se venku tak třpytí, tak já vemu ty běžky a jdu do těch Jizerek. Protože ten den už mi nikdo nevrátí, prostě!"

Dalších hodnot, kterých si váží a jsou pro něj z pohledu vedoucího zásadní jsou „*samozřejmě jako charakter, že jo, charakterový věci všechny ty zásady, zásady prostě který tak nějak jako prostě dělají partu. ……to kamarádství, že jo, ta férovost prostě, vono je to spojený s takýma těma věcma právě kolem těch peněz. Protože ta závist a takový ty pitomosti ty se prostě zase jako jo."* Z jeho pohledu to svědčí o tom, že takovému člověku cosi chybí a rád by to získal. Bohužel to ale neumí dopřát ani druhému. Podstatu svého lidského snažení v oddíle a možná že i cíl charakterizuje takto: „*Nejpodstatnější pro mě je, aby ty děti byly šťastný. Tím pádem, aby měly takovýto radostný, srandovní dětství prostě, kdy i prostě si třebas i šáhnou na dno, ale zároveň si užijou spoustu zábavy prostě, a jako dobrodrůža a, a těhlec těch všech věcí."*

Protože vypráví zcela zaujatě a vcelku rychlým tempem, nechtěla jsem ho zastavovat a přerušovat tok jeho myšlenek. Nyní, když si dolévá čaj se zpátky vracím k tomu, co jsem si v průběhu rozhovoru poznamenala na papír. Chci vysvětlení toho, když říkal, že byl vždycky *„jinej"*. To jsem neslyšela při rozhovorech poprvé, a proto jsem tento výrok chtěla vysvětlit z jeho úhlu pohledu. „*No, protože já nemám rád, já nejdu s davem prostě, jo. Já nejdu zásadně, a i mě to odrazuje, když něco je státnost a takový ty věci. To znamená, že trošku dělám věci jinak."*

O sobě v žádném případě netvrdí, že by byl prototypem bezchybného vedoucího, který nikdy nechyboval nebo nešlápnul vedle. Přesto jeho jednání mělo své meze, za které nešel. *„Spousta lidí jako třeba i za ňáký věci odsoudila, protože se prostě jako neztotožňujou s takovým tím vzorem ňákýho mentora, kterej je úplně bez poskvrnky jako … Prostě, já jsme dycky trochu osciloval mezi takovým tím Woodstock, šedesátý léta, muzika, jo… protože prostě pro mě muzika jako jo, co se týká šedesátky, sedmdesátky, Woodstock vůbec je pro mě strop jako jo. Protože to je zase taková ta svobodomyslnost. Ale prostě nejsem takovej ten eee model jakoby vůdce, takovýho toho učitele, kterej prostě všechno jako tip ťop, jo. Bez poskvrnky. Nikdy si nedal špeka jako nebo jako nevím co, nevím, jak to říct, jo ….nejsem ňáke notorik…", ale ani abstinent. Tak asi v tomhle tom asi trošku jinej, ale jinak eeee co se týče … na charakterový vlastnosti, že jako podrazák, ňáká čest mě nezajímá, tak takhle ne, jako samozřejmě, jo. Jo, tak člověk se vždycky snaží udržet si, no…takže takhle."*

Na druhou stranu se zase zastává skautů jako obyčejných lidí, kteří vědí, kde je určitá volnost a přirozenost a kde je mez, za kterou citlivý člověk nejde. „*Vono by se jako řeklo: „Ty skauti, … tady fangličky a takový ty jako a všichni se jim smějou…*to jsou úplně normální lidi….. jako hlavně tahle ta současná generace, jo……, *který paří prostě, který žijou svým týnejdžrovským životem jako na tej střední škole, na vejšce, ale jako drží nějaký zásady samozřejmě aaaa* (odmlka). *Já si myslím, že, že tohle to se nevylučuje, jo. Aby někdo jako si řek, že prostě, že prostě jako ho to svazuje natolik, že musí žít teda ňákým životem."*

Činy, názory a postoje minulé generace málokdy doslovně převezme generace nastupující. Často z nich vychází, ale razí si svoji cestu. To Respondent č. 4 vnímá jako její přirozenýa zdravý aspekt. *„Obecně, že ty lidi byli úplně jinak vedený, úplně jinak vychovávaný. Spousta byla tabu, že jo, samozřejmě. Eee. Ale všichni byli mladý jako jo. Jo, no, takže, takže jako v tomle tom si myslím, …vlastně se v tom jako neliším, bych řek asi."*

Když se zamyslí hlouběji, na chvíli se odmlčí. Posléze se pousměje nad tím, k jakému zjištění dospěl. Odpovědí mě překvapil. V ní zvláštně pojmenoval umění se radovat a skutečně prožívat svůj život: *„Asi každej asi řekne: „Vopora je pro mě rodina, jo? Protože jsem takovej trochu samorost. Já miluju jako děti, svoje holky a tohle.A i příbuzný, všechny že jo, mám rád, to je jasný. Pro mě je opora ... jestli jako opravdu….ale asi jo, jo. Pro mě je asi fakt opora to, že je kolem, že ten život je vlastně tak nádhernej. Jako jo. Jo, že takový ty věci mi nikdo nemůže vzít. Jako takový to, že budu stát někde v lese prostě… Ten život vůbec, to Universum. Takovýto, jako že se těším na každej druhej den, jako i profesně, i když dělám spoustu věcí, který mě nebaví. Ale jako já hlavně jako miluju takový ty věci, jako že obyčejný, jo? A je to jedno, jestli je to prostě, to že jsem v lese a vnímám to a jsem tam úplně šťastnej nebo na rybách, ne kvůli tomu, že tam chytám ňáký ryby, ale prostě, že je to tak nádhernej den. Nebo poslouchám nějakou muziku a ta mě uchvátila nebo vidím na nějakou krásnou ženskou. Prostě, ale je to všechno kolem. Já nevím, asi všechno kolem. Mě akorát, pro mě akorát opora nejsou lidi. Lidi pro mě moc opora moc nejsou. Ty mě zužujou, ale to je takový spíš srandovní. Ale zase ne, zase je spousta krásnejch obohacujících lidí, jako že, že to s nima člověka hrozně baví. A i sem rád s nima a všechno. To je jasný“.*

Má rád své jistoty, své rituály, život a lidi kolem sebe, které umocňují celkový vjem situace. Na oplátku zase on dobře působí na lidi. Ti s ním rádi na chvíli zastaví a s sdílí své zážitky. *„Já mám takovou příhodu…já se jako hrozně snadno seznamuju, mě to baví. Mě to baví i takhle povídat s těma lidma anebo je jen poslouchat. Třeba na vojně jsem dělal to, že byla ňáká vycházka a holka vodjela vlakem z nádraží plzeňskýho a já jsem tam seděl chvíli ještě, a tak jsem jenom tak koukal na lidi a úplně mě hrozně bavilo jako takový ty lidičky kolem a třeba jsem si to i zapsal, jako že něco prostě jenom jak…, že jsem si to chtěl uchovat … už od vojny vůbec jsem už do nich nekoukl. To je jasný, ale mě to nedalo, že je to natolik jako bavilo, že prostě ten člověk tam něco ňákým způsobem něco tam ňáká tam, že jsem to jako třeba smál nebo já nevim. Že jsem si to chtěl jako uchovat i jako v ňákým písemným záznamu… nemusí bejt vůbec ňáký … někdo blízkej, vůbec! Jsou lidi prostě, který jsou třeba úplně, který, já nevím, třeba vychodili pět obecnejch, jako jo a to, ale ….. Nevim, no, mě to s nima jako baví. Mě spíš jako nebaví ty lidi, který prostě jsou škodiči, což jsou všichni jako více méně nebudeme se dostávat k politice.“*

Vadí mu lidská pohodlnost, nezodpovědnost a lajdáctví. S těmi se setkává u některých členů tak, jak přichází do oddílu. *…„tam snadno úplně nesnadnějc člověk odhalí v oddíle, kdo je jak vychovávanej. Já tepu, děsně tepu, lidi, který… Kdo je prostě jako synáček, že má za sebou za zadkem maminku a ta za ním jenom chodí se smetáčkem a s lopatkou. Všechno, co si vzpomene, tak má a tak dále. A to tam člověk fakt hrozně rychle vidí. Potom tepu tyhle ty lidi, který prostě nechaj ostatní makat na sebe. Jo. Tak ale to je zase v rámci jako toho, že jsou to děti. A že prostě jako samozřejmě ……je to v síle něco s tím dělat, jo. A hrozně mě překvapujou lidi.“*

Vnímá i to, že proměna, změna či obrat k lepšímu každého v oddíle je pouze čistě individuální záležitost nebo spíš cesta, která ho může někam posunout. Bere sám sebe, oddíl, skauta jako někoho či něco, koho/co mohli kluci a holky potkat. Vše ostatní zůstalo v jejich rukou. *„Teď se třeba dostávám k tomu, že tam byl jeden kluk, hrozně fajn kluk, hrozně jako populární … hezkej kluk…Když byla Skautská pouť, tak jsme říkali: Vořech a jeho harém. A tenhle ten kluk prostě ten tam vždycky něco vokupoval …… a prostě po něm zůstal bordel. Von tam po sobě neuklidil a tohle to. Takovej prostě flinkoš. A já jsme ho jako tepal za to za tohle. A tenhle ten kluk, mimochodem, dneska má*

doktorát a já nevim co. Tak třeba kámoš měl svatbu svojí a von tam taky byl. A teď asi v půl sedmý ráno jako najednou von se zved, protože tam hrála hudba hlasitě, a já na něj koukám a von tam začal dávat do pytlů prostě věci a začal tam jako uklízet. Když teda nemůže spát. A já na něj koukal úplně jako blázen, jo. Jakože prostě, že prostě jako taková jako změna. Ale to s ním neudělal ten oddíl, to prostě s ním udělal život, jako, jo. Je to sranda, no. Ale prostě, no.“

Nemá zapotřební nikoho z oddílu násilně vyčleňovat. Spíše se snaží o to, aby každý pochopil, o co v oddíle i ve společenství jde. O hodnoty a zásady, které se tu snaží budovat a sdílet. Rozhodně ne vynucovat. Na každém z členů je, aby si vybral, jakou cestou chce jít.

„Já jsem za těch sto let, když řeknu za, přes třicet let jako oddílu, tak jsem nevyhodil vlastně z oddílu jako jedinýho člověka. To jako, že bych ho vyrazil, že bych řekl: „Hele víc se sem, sem nepatříš!“ Stalo se, že dostal někdo ultimátum, jo. Protože vlastně třeba na táboře škodil. A tak tenhle ten kluk dostal posední den tábora jako ultimátum, že aby vo sobě, aby v září nechodil do voddílu a aby o sobě přemejšlel, jo. A aby prostě jako, podle toho, jako co jako…Takže spíš takovouhle formou, tenhle ten kluk se třeba už nevrátil. Takže jako spíš takovouhle formou se řeší věci, jako.“

Sám i vidí, že do oddílu se přicházely různé děti, které se třeba posléze vydaly na zcela odlišnou cestu a ve svém životě si vybraly jiné priority. Oddíl proto nevnímá jako spasitelný pro každého. *„Jako jo, taky jeden kluk skončil v base, jako jo třeba z oddílu. Samozřejmě ne, když chodil do voddílu, to ne. To je náš slavnej basman, prostě.“*

Smysl, který sám vidí jako důležitý chce dál předávat svým svěřencům, ale neví, jestli ho budou vnímat stejně jako on sám. *„Protože vlastně ten smysl, kterej člověk vidí sám, tak si myslí, tak si myslí, že je dobrej, možná, jo. A že, že se to snaží teda jako nějak probouzet i v ostatních. Což nevím, zrovna jestli …je spíš ňáká lumpárna anebo jestli je to nějak jako ňáká edukace. Ale prostě asi jo, no.“*

V rámci vlastního života i ze zkušeností z oddílu vidí největší problém ve vlastní sebekázni, jež je nástrojem k vlastnímu zlepšování nebo také příčinou neúspěchu. …*„jsem hroznej flink. Ale prostě jako, co zlepšovat a co tohle to, tak si myslím, že je to ta samokázeň, určitě. Vono, vono není jako nějak složitý něco vymyslet a říct si:„Hele, teď uděláme družiny a půjdeme tohle to a budeme dělat každej měsíc oddílový rady a budeme dělat tohle a budeme je učit tohle támhle. Nejsložitější je ta důslednost, jo. To je prostě hroznej balvan. A na tom ztroskotá všechno. Přes to všechno musí člověk přejít a musí to dotáhnout, a opravdu se tomu věnovat a udělat z toho jako nějak návyk, tradici, no. A to je úplně to, to si myslím, že je jako je co zlepšovat a tohle. To je snad pro každýho tohle, no. To je asi to nejsložitější vůbec.“*

Zodpovědnost, důslednost a sebekázeň vidí jako základ při vedení oddílu. Nestačí jen povrchní plánování činností bez promyšlení jasného cíle nebo návaznosti další činnosti. *„V tom spojení s tím skautem je … více méně důležitá úplně v každým ohledu. Jako pro, pro vedoucího oddílu určitě. Protože on opravdu musí jako všechny ty věci udělat. Pokud jako řeknu: Hele, jako já udělám výpravu. A obvolá děti a napíše jim: „V sobotu je výprava“ a tohle to“. Tak ve chvíli, kdy se na to vyprdne, tak pojede na tu výpravu, půjde od někam nikam, a tak nějak ho budou napadat hry, který si s nima může hrát, ale nebude to mít žádnej moc velkej efekt. Ty děti sice prožijou, jako bude zábava tak, ale co se týče jako třeba …..nebude to vono. A pak je ještě ten stupeň, kdy ten člověk si nepřipraví vůbec*

nic, a nakonec si řekne: „Hele, mě se tam nechce“, což teda nebejvá. Jako nesebekázeň, jo.“

Vedení oddílu bere jako závaznou a smysluplnou práci, kterou nelze dělat zdaleka ani napůl. Čas strávený s dětmi v oddíle bere rozhodně vážně, ne jako jakousi improvizaci, kterou nemusí děti ani dospělí na první pohled neodhalit. Zcela zřetelně vidí, že poctivé vedení oddílu je na úkor existence i trávení volného času s vlastní rodinou. „*Ale tohle to je jeho dobrovolná záležitost, je to jeho vlastně… jeho ochota, řekněme …prostě věnovat těm dětem, nebo takhle. Někdo řekne: „Co, co by po mně ještě nechtěli? Tak to je blbost, ne? Když už člověk něco dělá, tak…… Je to na úkor existenc. Je to na úkor rodiny bezesporu. Když už cítí, že to dělá na dvacet procent, tak už jako si říká: Ne, to je blbost. Prostě, ať to někdo dělá, ať to někdo dělá na, na, na aspoň osmdesát procent.“*

Při vedení oddílu nabyl určitých jistot a nemalých zkušeností. Tím, že je empatický, dokáže reagovat na potřeby dětí a jejich momentální naladění mu umožňuje pokračovat v tom, v čem cítí, že by děti bavilo, v čem by rády pokračovaly nebo naopak ubere tam, kde nevidí žádnou odezvu. Dalo by se říct, že vidí takříkajíc za roh a dovede si na věci zajít. Postupně se snaží ustupovat do pozadí a nechat vedení oddílu na druhých. Neříká, že je to pro něj těžké, předat vedení někomu jinému, ale rád zůstává v pozadí jako rádce. *„Tak von samozřejmě člověk je takovej liberál a, a spíš jako se snaží být rádcem, jako než ňákým prudičem, jo. Ale, ale je to ta slavná generační záležitost, kdy člověk na věci přichází až s postupem času s postupem zkušeností, že jo. A tak dále. A vlastně, a vlastně vidí už takový ty. Už si na to dovede zajít a ví vo nich ohledně támhle toho … už je jako natolik empatickej, aby věděl, jak ty děti jako podle zrovna nálady jako co, co by teď mělo nastat, jo Anebo jestli, nebo jestli chtěj ještě se někde jinde já nevím, co zabývat se tímhle nebo by radši dělali tohle nebo, nevim.“*

Zcela jasně vnímá rozdílnost názorů v chápání podstaty skauta i následně v jeho vedení hlavně přes starší členy skauta. Cítím z něj, že tuto změnu sice akceptuje jako znak nastupující generace následovníků, ale že s tím jde pramálo udělat, protože to tak prostě je. „*A tyhle ty starý chlapi, což já se jim nedivim, voni jsou celoživotní skauti a jsou úplně naplněný tím skautingem. A proto tak hořce vnímají, vlastně takový ty novoty. Voni, voni to vidí jako postaru, samozřejmě. A je to tak, že každá generace se hlavně…Hlavně se nesmí ty lidi dostat do takovýho toho modelu, „Jé, to za nás, to bylo jako…. Co je to za novoty? Vadí jim, že se to dostává, že se to dostává jako víc vod toho skautingu k ňákýmu jakoby ke kroužkům.* A voni třeba teď říkaj: *Hele, je spousta lidí, který dneska jako se zabejvá skautingem… ale ty lidi všichni chtěli jako lektorovat. Ty lidi chtěji dělat edukaci, bejt na různejch kurzech, přednášet a tohle třeba. A nikdo nechce víst oddíl.“*

Co mu ale opravdu vadí, je přístup některých vedoucích. To, co by mělo být podstatou ve skautu, kdy se kompetence a zodpovědnost předává ze starších na mladší a kdy se právě vynořuje ta samo výchovná složka, tak to mu v současném vedení chybí. „*Já jsem to měl třebas tohleto přesně naopak. Já jsem vždycky věděl, že chci bejt s těma dětma, že chci bejt v terénu. Já jsem se vždycky ulil do ňáký, já nevim, předseda revizní komise, co jsem jedno za měsíc podepsal ňáký kravainy a šlus.“*

Na druhou stranu až přespříliš horlivou angažovanost vidí jako odstrašující případ. Ta může napáchat více škody než užitku. Zde se ukazuje, že i při vedení dětí či mládež platí známé pořekadlo, že „*méně je někdy více*“ a že přílišný důraz na věcech, které již dávno neplatí nebo nejsou pro chod oddílu zásadně důležité, může napáchat nemalou škodu.

…„každá generace to vnímá jinak. Ty lidi, který … začali se skautingem, no tak, to byli takový ty, …prvorepublikoví skauti, že oni, ten oddíl šel takhle v trojstupu městem na výpravu, měli ty hole …zpívali ňákou pochodovou píseň. Měli vlajky… To byla ta přece ta největší pro ně paráda, když prostě byli ňáký slavnosti… výročí a …voni tam nastoupili … Každej ten spolek se prezentoval… a ty skauti se z toho nevybočovali samozřejmě. Pak ještě v šedesátým osmým už to bylo, ale zase tyhle ty, co to pamatovali, ty to tam zanášeli do toho. A v tom šedesátým osmým, … tak byl taky jiný skaut než po devadesátým. Po devadesátým je to kulturně už o dvacet let… ale to ty osmašedesátníci, to já je už nepamatuju, že jo. Ale třeba v devadesátým byly hrozný problémy, kdy křídlo takových těch skalních, ortodoxních skautů odradilo spousta dětí vod skautingu,…protože oni hlavně bazírovali na věcech, který jako už v tej době jako vůbec nebyly, jo. Po těch dvaceti letech Pionýra byla spousta oddílů, který byly a byla koedukovaný, jo…a voni šli do nich, protože žili a prostě jako to vnímali jako skauting. A tam jim v ňákým skautským středisku, a tam jim řekli: Ne, ne smíšený oddíly skauting nemá. No a voni se nechtěli rozdělit, samozřejmě,tak tím pádem šli do Unie, třeba… nebo do Zálesáka nebo do ňáký organizace, kde prostě jako koedukovaný oddíly byly v pohodě. Takže takhle si nějaký děti odlifrovali. … to byla šílená spousta dětí, spíš se nedostávali vedoucí a tak, jo. Ty generační spory jsou vždycky.“

Líbí se mi Respondentovo shrnutí a realistický pohled na celou situaci kolem skauta i svého vlastního života, který se s ním nesmazatelně pojil a pojí. Sám konstatuje a hodnotí situaci člověka podle jeho skutků, kterými přispěl ostatním nebo kterými jim ublížil.

„No navíc skauting speciálně, ten měl problémy kolem Kuratoria. … byly dvě křídla, který jako byly hrozný oponentuře a vlastně as vlastně a kuratorium a lidi, který tam byli „JO“ a kuratorium a lidi který tam byli „NE“. Hrozný. Tam třeba je legenda budějovickýho skautingu Markýz. Ten byl v kuratoriu taky. No ale von potom ved supr oddíl, jo, patnáctku, a hlavně dělal edukaci na různý věci prostě. Takže to je taková jedna z mála nebo ta z těch největších legend a jo. A tenhle ten člověk měl samozřejmě spoustu odpůrců, jako. Který jako že „je kolaborant“. Takže tam se řešily tyhle věci.
V devadesátým roce to byl strašnej boj, bratrovražednej boj, jo. I prostě pionýrský oddíly a lidi, který přešli do Pionýra, nebo byli v partaji. A lidi, který prostě byli takový ty ortodoxní. A samozřejmě, ono i v tom, to je právě vono, že v tom skautingu, ten skaut jako není záruka toho, že kdo jde do skauta, tak je supr, tak je supr člověk, jako.

My jsem taky byli pionýrsekej oddíl. Ale znova říkám. My v tom pionýrským oddíle byli větší skauti, než jsme, než jsou teď voni. Vo tom se vůbec nebavim.“

Člověk, stojící ve vedení jakékoli skupiny, má podíl na její dynamice, podepisuje se na tom, jak se bude prezentovat navenek nebo jak bude uvažovat. Zda je pro danou věc navnadí nebo je naopak odradí. Respondent č. 4 se o tom přesvědčil ve svém životě několikrát. Umění nadchnout také znamená zanechat v někom nesmazatelnou stopu. V širším kontextu jde spíše o to, rozumět tomu, proč danou věc děláme a jestli je naše jednání morálně v pořádku. I to by se mělo v osobě vedoucího určitě projevit.

„Oddíl, jakejkoli oddíl nebo jakejkoli koletiv a nemusí být ani dětskej, i když je to u těch dětí je specifickej dělají lidi. Když už jsou tam lidi, který jsou udělaný a jsou rozumný a mají na to svůj názor, tak to už je jinak. Ale prostě u těch dětí je to tak, že kvalita toho kolektivu je určitě daná kvalitou toho vedoucího toho kolektivu. Jako u těch dětí. … jako třebai ve třídě. Kantor dokáže prostě oslovit studenty. Někdo je odradí. My měli prostě kantory, který jsme ani nevnímali. … ale my jsme měli češtináře, kterej prostě nás vzal do Strže k Čapkům,…on nám říkal zajímavosti hrozný a prostě nás to hrozně bavilo. Navíc on byl takovej…To je taky ten jeden z těch

guru, jo. Takovej těch vzorů životních, ze kterých si člověk něco i ukous, ... prokládal různýma hláškama a tak. Takže byl výbornej. Byl přísnej, ale byl výbornej, já ho miloval, jako. ...A pak jsem zjistil, že von byl i střediskovej, střediskovej náčelník ve skautu v šedesátým osmým. Ale jako díky němu vlastně já jsem nebo ne díky němu, jako že mě to bavilo, hrozně, že mě to bavilo i ta literatura, všechno, no. Tak je to vždycky na tom postavený, jo. A když bude ve skautu blbec, s prominutím. Vést ty děti, no tak prostě……nevim, no. Vono je to tak, že ty děti dokáže zaujmout i ten blbec. Jako jsou lidi, který vopravdu byli…Tak tady prostě byl člověk, kterej ty děti na něm visely. Von jim dělal dobrodružnej (už za totáče) program a ty děti ho milovaly, zbožňovaly ….když se rozpouštěly skupiny, pionýrský tady. Tak různý ty nastupující organizace měly jako by si rozebíraly majetek. A tenhle ten člověk to nahrnul jako…a prodával jako různě jako v rámci tý organizace, debil. ... No, měl zpronevěru asi milion…A zavřeli ho. Jo. Ale jako…. Ty děti ho prostě zbožňovaly."

Když založil oddíl, neměl vůbec peníze na to, aby ho jakýmkoli způsobem vybavil. Veškeré vybavení, kterého se jiné oddíly zbavovaly a nakupovaly za něj nové, on schraňoval, snažil se je spravit a dál využít ...*"a my jsme neměli vůbec nic, neměli jsme žádný peníze, nic. Všechno, co jsme dostali do voddílu, ... voni vyřazovali něco, tak já jsem po tom hned chňap. Takže my třeba první, co jsme měli stany, tak jsme měli hangáry a ty si družiny měsíc zašívali před táborem prvním. Abychom my mohli tábořit. ……museli jsme áčka, stany, tak jsme museli mít dvě na sobě, ... který byly použitelný…aby to nepromoklo, jo."*

Trvání na banalitách, kterých si z předchozích totalitních let užil dost a dost mu z úst členů skauta přišly jako absurdita. V kontrastu s tímto zážitkem, ale aspoň mohl nasát něco z návštěvy legendárního a pro něj vzorového oddílu Čtveráků, kteří tábořili na louce nad nimi. Další rozhořčení nad nepochopitelným jednáním vedení skautské organizace vnímá jako jejich morální pochybení, jež mu utkvělo v paměti. *„Ze skautingu byly excesy v devadesátým prvním takovým tři, kdy jsem já vážně uvažoval, že kvůli tomu jako asi vopustím"*. Co si ovšem také naopak uvědomoval, bylo to, že ty *„kluky"*, kteří do skauta vstoupili kvůli skautským ideálům jako předtím on, nesmí zklamat. Zralost člověka, jeho morální jednání vůči druhým, zdravé usuzování, a hlavně důraz na svobodný projev, byl pro něj zásadním kritériem pro setrvání v organizaci. *Teda takový fatální věc, kdy jsem si řek, že to jako teda jako, tady se skauti zachovali jako lumpi. A to bylo, když nenechali, vono to právně bylo jako v pořádku, ale morálně ani náhodou. Když nenechali základnu oddílu, kterej si jí budoval za Pionýra ... a pak jako vo ni přišli. ... starej skautskej oddíl Čtveráci, a navíc k nim jsme my vzhlíželi, ... my jsme vo nich věděli, a to byli takový naši vzororé. A já, když jsem založil oddíl, tak jsme první výpravu byla tam a byla jako na jejich základnu."*

„A voni měli tři excesy, a to sice jako že na táboře. Voni měli denní hlídku, což my jsme nikdo neměli, abych já někoho postavil někam, to bych řek: „Tak to víte, že jo." ... „přišli ňáký lidi jako kontrola ze skauta, právě to zase navazuju zase na tamto, a teď jako že: „Jak to, že nemáte kroje? Nebo co, jo? A jak to, že" ...prostě měli tam nějaký výhrady a voni byli tak znechucený, že tohle to přece dvacet let v tom Pionýru zažívali tyhle ty věci a teď najednou jako konečně skauting a my jsme ve skautským oddíle a tohle ...tohle to bylo děsný, a navíc to bylo v našem středisku. A já tenkrát s jedním klukem jsme hlasovali jediný proti a jinak všichni hlasovali pro to, aby to vlastně to zůstalo jako skautu. A no, tohle bylo pro mě hrozně drsný. Navíc tyhle to byl jako oddíl jako takovejhle, jo."

„Zastavilo mě to, že jsem si řekl: „Hele, tyhle ty kluci všichni šli do skauta s tím, že chtěli beje skauti" a já jako nemám právo na to teď jim říct: „Jestli jako chcete, pojďte

se mnou." Protože jsem věděl, že ty kluci se mnou půjdou do jiný organizace. A věděl jsem, že nemám právo na to, aby sem prostě tohle to udělal, jo. Oni se přihlásili do skauta, prostě, jo."

Z Respondenta č. 4 cítím, že vždycky byl a asi pořád je ve svém vnímání jinak naladěný než ostatní. Určitě mu v tom pomohla jeho záliba ve čtení, schopnost nad věcmi přemýšlet, ale neméně i lidé, kteří ho v životě ovlivnili. Nikdy mu nešlo o to znát úplně dopodrobna skautské oddíly a jednotlivá nařízení, ale spíš sám žít a ostatní také vést ke svobodě a k životnímu nadhledu. K tomu, co je v životě člověka podstatné, takže to asi bylo míněno tím: *„Takže, no, jako já sem vždycky, vždycky to sem se jako lišil vod různejch …vždycky jsem byl vodtrženej vod takovýho toho skautskýho světa, jo. …tyhle ty voddíly, ty ani nebyly skautský. Já jsem vlastně tyhle ty skautský voddíly nikdy jako neznal, protože jsem se znal s těmahle těma lidma prostě… My jsme si jeli jako ten skauting dělali více než teď jako. Jako myslím i takový to, co se týče těch odborek a dalších věcí. Ale prostě mě nikdy nebavilo ňáký takový ty nařízení nebo ne nařízení, ale takový to tajtrdlíkování prostě. Já jsem to spíš jako, ….potom bylo období, kdy jako voni nám řekli, že: „Vy jste spíš takový ty indiáni, jo."*

Respondent č.4 nechce uvažovat o tom, co bude za nějaký čas. Žije přítomností okamžiků, které si chce zapamatovat a naplno je prožít. Nechce se stísňovat plánováním a podřízením se nějakému diktátu. Rád by dokončil knihu, na níž sbírá materiály již dlouhá léta. Sám cítí, že ho dokončení knihy stálo více sil, než by byl ochoten dopředu obětovat. A této oběti se již opakovaně nechce vystavovat. Chce věci dodělat, aby dosáhl kýžené svobody. *„Tak vždycky, když se mě někdo zeptá, kdokoli jo, nebo se mnou chce řešit něco za tři tejdny. Tím se já vůbec nebudu zabývat tím, co bude za tři tejdny. Co bude nebo nebude… Já vím, co chci dodělat. … Čtyři roky, pět let mám napsanou knížku „Sto let skautingu" Což mi jako, což jsem si kousnul hroznej krajíc., ale byl to jako fajn, byl jsem nabitej informacema…vím,že chci dorazit ty knížky, tutově. Protože chci udělat, a to už jako sbírám třicet let matroš, že dělám ty pohlednice a fotografie …„Takže to je ale radost… A vlastně tyhle věci chci dorazit, abych se cítil svobodnej. To jej pro mě hrozně svazující."*

Vrací se k tomu, co je pro něj v životě podstatné a co si právě psaním této knihy, která pro ně byla ohromným vypětím znovu uvědomil. Uvědomil si to, že právě takovéto vypětí ani pozdější ocenění jeho práce mu nemohou v plné míře nahradit krásu obyčejného života, jež mu mezitím utekl… *„Když jsem přijel z tábora tak bylo nádherně. Já jsem byl zvyklej ňákým způsobem kolo a všechny tyhle ty věci. a já jsem si dal stroj zákaz na všechno. Zatáh jsem si žaluzie abych, aby mi tam nepražilo to slunce a neviděl jsem to a psal jsem prostě. … prostě i jako ten rok života jako, ten covid ukrad ale mě i ta knížka třeba. S rodinou samozřejmě absolutní embargo, nikam nic. Úplně jsem se odpojil, a to taky nebylo dobrý."*

Oddíl vidí jako živou organizaci, kde je důležitá návaznost, ať už jde o vize, hodnotové orientace či trend v jeho vedení. Bez vzájemné interakce členů oddílu a intervence jednotlivců zanikne. Síla oddílu tkví ve vzájemné podpoře v sounáležitosti, i v generačním propojování. Investováním vlastní energie i elánu, ale musí fungovat oběma směry, protože pak oddíl celkově posouvá dál. Dodává mu jedinečnost, ukotvenost a historii, ze které mohu čerpat nebo se i poučit jeho následovníci. Sílu oddílu a jeho ducha vnímá velmi intenzivně hlavně přes vedoucího oddílu: *„Tam je to takhle. Je to furt o tom vedoucím, vždycky na tom vedoucím…Ten voddíl prostě, je taková instituce, kde jsou vždycky takový ty generace, jo? To znamená že, je silná generace, která jako inklinuje k tomu oddílu."*

I přesto, že se z dětí postupně stávají dospělí, i tak v nich stále přetrvává touha po dobrodružství, po svobodě, touha po zážitku, který zažívaly jako malí. A možná že právě ta touha prodloužit si bezstarostné období dětství, je vede k touze ještě na chvíli se vyhnout pocitu zodpovědnosti za sebe i za druhé. Ale převzetí zodpovědnosti za oddíl i spolupodílení se na jeho chodu patří k typickým znakům samo výchovné činnosti skauta. "*To byli kluci, kterejm bylo šestnáct a voni pořád chtěli bejt furt ještě v družinách, jako aby zažili takovej ten…Né, jako bejt tam jako nějaký roveři, ale bejt v družinách. A nastal problém ten, že …pak najednou zjistili, že už jsou starý a všichni teda jako vodešli…No, všichni, pár jako lidí bylo mladších, samozřejmě. A najednou nebyli v oddíle lidi, jo?" …Tak já … v roce 2000 udělal nábor celý generace kluků, kterým bylo vod devíti do jedenácti let, jeden byl třeba osmiletej, to je jedno. A pak tam bylo pár kluků, třeba šest kluků, kterým bylo víc. To byli rádcové. No a z těhle těch kluků se vyrekrutovala generace silná, se kterou já jsem potom jezdil na přežití různě, takžetakový vandry a tohle…A vlastně jsme my měli takovej společenskej život. Silvestry, hospody, vandry, velikonoční, letní, támhle, tohle, nevim. Všechny možný akce. A více méně až do teďka. Jo. Teďkon mají ten věk třicátníků, že už mají rodiny… takže jako tahle generace už jako skončila."*

Kořeny sounáležitosti a budování pospolitosti vidí právě v období dospívání, kdy mladí v oddíle přirozeně získávají na okolní svět svůj osobitý názor, vytvářejí party, žijí přirozeně svým „*týnejdžrovským životem*". Někteří odchází, ale někteří zůstávají v oddíle. Cítí, že jsou přijímáni, respektováni, a tak zůstávají. Podíl úspěchu na tomto respektujícím prostředí vidím především ve velikém úsilí a iniciativě vedoucího. To, jak intervenuje, jak projevuje zájem o dění kolem sebe, jak dokáže naslouchat a porozumět ostatním: … *„tak teď v takovým tom normálním voddíle by v těch šestnácti měli přejít do takový tý roverský tlupy, jo? To znamená, že teď by tam měla bejt taková ta parta těch jako vodrostlejch. A ty by teď měli začít žít takovým tím společenským životem těch starších jako už. A my jsme to tak měli, že jsme se sešli a měli jsme třeba volejbálek před klubovnou nebo tohle nebo jsme hráli v klubovně, jo? Protože prostě…nebo já jsme jel s jedním klukem z týhle tý generace…Tak jsme jeli na Rujánu. … to znamená že, a stopovali jsme jako cestou nazpátek a v pohodě, jo. Pohodovej trip takovej nebo trek, jako. A to je vono, jo, že prostě jako, že tohle to je ta nadstavavba jako na ty skauty, jo. Jako tim, že ten kluk odejde v patnácti jako by ze školy a teď se dostane do jinýho kolektivu támhle. Samozřejmě, že parta lidí vodejde a už jako se vrátí jenom někdy…my se třeba s klukama scházíme, že jsou třeba vánoční hospody a von jeden je támhle ve Švýcarsku a teď najednou prostě… Naposledy mě to až překvapilo, protože nás tam bylo asi čtyřicet, prostě, jo. …takže jako jo to jo, ale tak jako takovej ten život jako průběžnej, jo, jako společenskej, tak samozřejmě že tam je. A lidi, který se teda motaj ještě navíc kolem třeba toho voddílu a tak, jo, ale furt jako to je prostě ta nadstavba, no".*

Tábory jsou pro něj srdcová záležitost. Jezdí na ně rád, ale hlavně je rád na táborech, které mají smysl, mají náplň a cítí z nich, že si je děti užívají. Sám je ke své práci vedoucího náročný, ale od druhých očekává, co se týká zapálení pro věc, to samé. Jako nejhorší status u vedoucího uvádí jeho nečinnost. Jakoukoli, byť jen malou snahu vidí raději než rezignovanost a nezájem o práci.

Vyzařuje z něj pokora a nadhled. Popisuje se jako obyčejný řadový „oldskaut", ale v očích ostatních je viděn poněkud odlišněji. Sám sebe by takovými slovy, jakými je charakterizován asi nedefinoval. *„Jako mám za sebou asi šedestát táborů, tak prostě, tak prostě si říkám, a jako že to patří k životu ty prázdniny, prostě. Já je furt držim, ať jsem dělal, kde sem dělal … tak jako tábor jsem držel vždycky a více méně*

teď už mám prázdniny… Ale jako, jako jedná se vo to že, jedná se vo to, že teď uvažuju o tom, že už opravdu si tam přijdu jako nepotřebnej, jo. Jako voni, furt melou vo tom, že tohle to je ten duch tábora a kdesi cosi, ale.."

K životu potřebuje akčnost, pocit, že je potřebný a jeho přítomnost má smysl a účel. Lenošení, lelkování nevidí rád. ... "*prostě potřebuju jako tam, ne, jako že se někde tam budu povalovat nebo něco. To je nesmysl. Takže člověk jako taková ta úlitba je, že něco tam vytváří, něco staví nebo já nevím, támhle něco vopravuje nebo tak. Ale tohle je, to je vo čem se bavíme, jako jo. Já nesnáším prostoje ňáký, když vidim, že ty děti se nebaví, že se bimcaj někde, že se nudí, že jako i se ptaj, že ... to mohli zůstat doma, jo. ...takže, takže člověk si říká, že radši tam nebejt… Člověk se na to dívá svojí optikou a třeba někdo by řek: „Hele dobrý, dobrý". Jo, to je těžký tohle. Já myslím, že jsem se vždycky o nějakou tu objektivitu snažil.*

Na tom táboře děti milujou, když začne pršet a voni si můžou lehnout do toho stanu a můžou hrát karty, jo, nebo takhle. ... a tam si hrajou Bang a další věci, že jo. Takže to vim, jako že milujou. ... tábor je vyvrcholením celoroční činnosti tý skautský, a tam by se mělo… projevit všechno, co voni jako by se měli naučit za ten rok. A druhá věc je, že to je největší prostor pro vedoucího, tam může všechno možný, na co není čas, že tam fakt s těma dětma, může navazovat. A je to supr. To je prostě i pro ty děti ten tábor ten největší, to největší vůbec. A všichni to tak, proto se na něj těší a tak dále."

Z pohledu vedení oddílu vnímá jako nejhorší pohasínající zájem vedoucího oddílu. Protože, když to přestane bavit vedoucího, přestane to bavit i děti a tím pádem oddíl pomalu skomírá. „*Nejhorší je, když ten dosavadní vedoucí ...něco se děje a von jako přestává být akční, jo… vypadává i ze schůzek, nejsou schůzky. Daleko lepší je, když to někdo veme a ten už zase najede na pravidelný schůzky, na výpravy. A i když to všechno vede ňákým způsobem, že nemá zkušenosti nebo tak, tak stejně je to vždycky lepší, protože vlastně ten oddíl jede dál, jo. Ale to je to, prostě. Spousta oddílů zanikla, legendárních oddílů zanikla…jde vo to, aby se vychovávali ty generace těch novejch a novejch vedoucích, protože na nich to pak visí, no."*

Respondenti č. 5

V pořadí k pátému rozhovoru mi dopomohla vlastně náhoda. Při hledání vhodných knih a další literatury k mé diplomové práci jsem se v prachatické knihovně blíže seznámila s jednou z jejích knihovnic. Rozpovídaly jsem se o tématu mé diplomové práce a paní knihovnice mi nabídla pomoc při shánění kontaktů na vhodné respondenty. Nabalováním kontaktu na kontakt jsem se nakonec dostala k rodině, která se již několik generací podílí na chodu píseckých skautů.

Původně jsem si myslela, že rozhovor povedu se dvěma bratry a manželkou jednoho z nich. Nakonec toto setkání proběhlo úplně jinak, a to jako sdílený rozhovor jednoho manželského páru. Na začátek musím vysvětlit, že se jednalo o sdílení životních prožitků dvou manželů. Hlavním aktérem rozhovoru byl muž, ale jeho žena doplňovala to, na co manžel ve své výpovědi pozapomněl. Atmosféra rozhovoru byla velice příjemná a rychle přešla z pouhé zdvořilostní konverzace do příjemně laděného a uvolněného módu, kdy se ani nezdálo, že si povídáme skoro dvě hodiny. Žena pracuje jako učitelka cizího jazyka na střední škola, její muž jako dentista. Jejich věk se pohybuje kolem šedesáti let. Vyprávění začíná muž:

„Ve svých třinácti letech se „*jednoduchým způsobem* „ocitl ve skautu, že *jsem chodil vlastně do společenství ministrantů v kostele, tenkrát. A skauti, který skončili*

v osma čtyřicátým roce v oddíle, vlastně, …tak založili z těch ministrantů oddíl. Bylo to takové pokračování Ani jsem o to sám neusiloval.“ V rámci katolické rodiny a vlivu její výchovy se pohybovalv „*jakési bublině*“, která zapříčinila setkávání stále stejných lidí. Za tuto „*bublinu*“ byl rád, protože docházelo k „*nejrůznějším setkáním anebo jako domlouvali si sportovní setkání a podobně, tak eeee jsme se začali stýkat zase se širším okruhem lidí…… převážně s dětma, který byly stejně založený. A podobně potom jsme pokračovali v tom skautu. To myslim, že přetrvává do dneška. Vidí důležitost podpory pro setkávání napříč oddílu jako podporu pro jeho chod…. „když je v tom vedení voddílu někdo, kterej to podporuje…bohužel dneska v tom skautu to je, že jsou oddíly, který se vyhýbají nějakým setkáním.*“

Nejvíce ho na skautu lákalo asi *svoboda*, která na ně jako děti přešla, „*když po roce a půl přestali mít dospělí čas a začala se praktikovat taková ta skautská výchova v družinách.“*

To ho ovlivnilo i nadále. *Družinovou výchovu* jako takovou vnímá jako jednu z nejdůležitější, kdy dochází k přirozenému *předávání zkušeností a kompetencí* od starších směrem k mladším. „*Aby to bylo jako v rodině, aby brali ty mladší za ňák rovnocenný*“. I přes náročná normalizační léta, kdy byl skaut zakázaný nebo některé z oddílů přestaly fungovat z důvodu sledování bezpečností, se v rámci svého oddílu scházeli dál. Jednalo se o víkendové akce, prázdninové vyjížďky na kolech či vandry. Jak říká: *„Byli to zase lidi kolem kostela a skauta“*. Ale už to necítil jako pokračování oddílu, ale spíš jako „*takové společenství*“, jako potřeba udržovat kontakty.

Oddíl Respondentky č. 5 vedli skauti, o čemž ona sama, když do oddílu v osmi letech vstoupila, *neměla vůbec tušení*“ a dala si to do souvislostí až s postupem času. „*Plnily jsme odborky, všechno jako ve skautu*“. Rodiče skauti nebyli a ona sama se do organizace dostala vlastně nepřímo přes svého bratra.

Po obnovení skautu v roce 1982 Respondent č. 5 „*cítil potřebu se zapojit do vedení oddílu*“. Zajímavé bylo, že ve městě vzniklo na tu dobu pět skautských středisek a jedno dokonce *s rozšířenou náboženskou působností*. Je vidět, že potřeba duchovního sycení byla i ve skautských oddílech vítaná, a jak dále vidíme, je úzce propojená i se skautskými zákony. Na druhou stranu se dovnímám, že je důležité i zázemí, z něhož respondenti vzešli a které jim udalo nějaký základ, ze kterého mohli čerpat. Děti, dnes už dospělí lidé, kteří jim prošli rukama, se stýkají dodnes. Dle slov obou z nich si „*hledají záminky k setkání*“ Ať už to je svatba, rozlučka se svobodou zakončená uspořádáním noční hry na zahradě jejich domu nebo otevření vlastní restaurace, kam jsou ostatní zváni. „*To je na skautovi to dobrý, že se utváří celoživotní…lidi, vo kterých ví, že se můžu spolehnout*. „*Na tábor v létě může přijet kdokoli z těch členů, většinou na jeden víkend.*“ Z jeho výpovědi je cítit, jak důležité je jak pro zúčastněné, tak pro tazatele, potřeba sdílení, zakořenění, potřeba utvářet společenství s druhými. A jak toto sdílení dokázali předat dále i na své svěřence.

Nepodařilo se to však na všechny. V oddíle „*zůstali většinou ti, co překonali věk kolem patnácti let a zapojili se do vedení oddílu.* Mnozí přicházeli, někteří odešli. Někteří přicházeli i na doporučení psycholožky, která rodičům skauta doporučila. A dle slov respondenta se „*srovnali“. V tom oddíle začali žít komunitním životem,* kde jim možná byla poskytnuta péče, kterou jinde třeba nenacházeli. *I když jsme si s některejma taky užili.*“

Někteří je brali i více než za pouhé vedoucí. Hledali u nich radu nebo třeba jen chvíli pro sebe. „*A ten* (kluk) *vždycky za mnou přišel na výpravách a:“Jirko, pudem si povídat. A já nevím, ono mu bylo sedum, osmum let. „S tebou se tak dobře povídá“. Já nevěděl, co může takovýmu osmiletýmu klukovi říct, padesátiletej*

chlap. Povídat! ... ne doma neměl. Bydlel jenom s maminkou, ten táta, toho viděl párkrát za ten rok. ... Dneska už není. Ten kluk už není. Ukončil svůj život. Úplně v osmnácti, takovej chytrej kluk. Úplně. Vůbec, no asi nevěděl kam. To je taková smutná…Říkám osmiletej se chce bavit s padesátiletym, nechápu.“

Obohacení přišlo z obou stran, protože *někteří chlapci* se v oddíle „*objevovali až do dospělosti,* kdy *třeba jen přijeli pomoc* se stavbou tábora *a pak zase odjeli*.“

Respondentka č. 5 se zamýšlí nad otázkou: Proč tedy někteří zůstali a někteří odešli, dávalo jim to něco? „*To obyčejný má co dát a ten život se strašně zjednoduší. Vystačí si s pár věcma. Myslim, že tam byla sranda, pohoda“*. Bezpečné prostředí jim ukázalo jednoduchou cestu životem a mnohým poskytlo cestu, kterou mohou jít.

Oddíl oba vedli v době, kdy měli vlastní děti stejně staré jako byly děti v družinách. Když děti dorostly, bylo jasné, že jdou do skauta. „*To stmelí, jsou to vrstevníci“*. Ale jak říká: „*Táta není vedoucí, to chce oddělit.*“ A tak se nejen skautství u nich v rodině nepředalo dál, alespoň u jednoho syna, kterého měl sám v oddíle. Ač se snažil sebe víc o to, aby synovi v oddíle do ničeho nezasahoval, přesto z něj“ *cítil jakousi povinnost*:„*Já sem musím chodit, protože sem chodí táta“*. Tak se možná posílila i v další jejich dobře míněné činnosti. Rodičovskou angažovaností v salesiánském sdružení. V rámci už tak propojené komunity, tam vznikl propletenec rodin ze skauta. A když děti „*musely všude s náma,* když *musí na každou akci, už nechtějí s tím mít nic společnýho. Skaut rovná se rodiče, tábory to jsou rodiče. Furt tam byli rodiče. Oni se dál nezapojujou do salesiánské činnosti.“* Toto negativum být neustále s rodiči, možná mělo za následek neproměnění dobrého vzoru k následování. V tomto případě se spíše minulo účinkem.

Co se týče smyslu pro povinnost a zodpovědnost, má v tom Respondent č. 5 jasno. „*Když se jede se na výpravu, prostě se jede na výpravu. To není, že některý řeknou: „Mě se neche!“No, ne, jsou takový. ... a vono tam je šest lidí, který jsou závislí na něm. To se nemůže stát*“.

Ale pro oba zúčastněné je oporou „*víra v Boha, že to zařídí, že myšlenka je dobrá. On vidí dál.*“ Zde vyvstává otázka: Co stálo za opozicí vlastního dítěte? Nebyla způsobena přemírou pozitivního působení rodičů i okolí a také i nedostatkem volného času dětí pro vlastní seberealizaci? A jak přirozené vzory fungovaly v případě výchovy respondenta? Respondent č. 5 na to odpovídá: „*Nás formovala křesťanská výchova. To, když celej život v tom, v rodině žije, člověk a tak. A vono to má ten skauting hodně s tím hodně společnýho. Jako ten duch toho skautingu, že jo. Ten je vlastně, jako základ je, to je jako křesťanství. Vono je to tak prorostlý, no. Byť je to teda jako příroda, jo. Jako láska k bližnímu nebo bratrství…. Desatero „Miluj bližního svého“ Což je někdy těžký.“*

Co považují oba dva oslovení za podstatné je „*mít dobrý vztahy se svým okolím…To je, to je jako důležitý. Já nejsem žádnej extrovert. V takovém klidném spočinutí. Když mě nikdo nenutí do žádných povinností, jo, ale přiloží se ruka k dílu. Je to takový společný život.“*

Respondentka č. 5 se vrací k tomu dodává: „*Někdy těžký, a u těch kluků, někdy jsou tam třeba jedináčci, ty který nejsou zvyklí na ňáký, ale zase tam najdou vopravdu jako…doma jsou samotný a… Sice servis veškerej, ale najdou v tom tohle, toho druhýho*.“ Zde mohu mezi řádky číst velkou potřebu dětí být ve společenství s ostatními a jak se v rámci tohoto společenství přirozeně přetváří jejich osobnost. „*Mají takovou rodinu. A musí se přizpůsobit tomu druhýmu. A z těch hodnot vopravdu takový jako to bratrství, no. Jako, já když potom jezdil na tábory už starší tak, to potom bylo*

úžasný, když ty kluci přišli a sedli si na klín. Cizí kluci vlastně a teď člověk věděl, z jaký je rodiny, že se tam střídají ty strejdové jeden za druhým…tak to člověk byl rád nakonec, no. Že měl vztah nebo má vztah…nebyli jako jediní, jo". Samotná otevřenost k tomu přijímat děti takové jakými jsou, dát jim šanci se začlenit přirozeně otevírá vrátka k tomu vytvářet vztah mezi vedoucím a dítětem.

Důležité pro oba respondenty *je mít dobré vztahy.* „V*ztahy, vztahy. Rodinné ve skautu, na pracovišti. Vo ničem jiným to není. Když nejsou dobrý vztahy, tak je to špatně. A pak ten optimismus, že to, že to je všechno, že to bude mít dobrej konec*."

Oba respondenti mají překvapivý a vyrovnaný pohled na stránutí a život vůbec: „*My si třeba užíváme, jak bych to řek, to stárnutí. Někdo je úplně z toho paf, a já říkám: To je tak krásný! Jak to ty generace nastupujou! Mý rodiče umírali tady dole, jo jako… umírali rodiče, začali se rodit vnoučata. Chvíli potom jo, tak je… to takovej, je ten život, je hezkej. No, bez těch vztahů nejde hezky. Bez těch vztahů, když nejsou tam*". Z této odpovědi cítím pokoru, smíření, odvahu i přijetí života a jeho koloběhu jako takového, jak přichází. Jak k tomu dodává Respondentka č. 5:" *Vztahy jsou důležitější než materiálno*". Vysvětluje tím i setrvání ve své dosavadní práci. Jako učitelka jazyků sice může odejít do soukromé sféry a vydělávat tak větší peníze, ale raději zůstává s kolegyněmi na stejném pracovišti, kde spolu dobře vycházejí a je jim spolu dobře.

Vztahy, které jsou pro ně oba nejdůležitější, budují především prostřednictvím komunikace. Ta, podle nich, když se vytratí, je to konec. Dle jejího manžela „*se snaží být ohleduplný k druhým i když to někdy to nejde. Tak to nejde. Asi to tak mělo být, to pak poznáme i ve skautu*."

Kontroverzním tématům se například nejen v rámci rodiny se vyhýbají a zaměřují se spíše na to, jak společně žít v klidu. Protože „*než to řešit nějak přes koleno, tak je se lepší tomu radši vyhnout*".

Potřeba podílet se určitým způsobem u Respondenta č. 5 přetrvává i ve zralejším věku. „*Abych tak pravdu řek, tak v tom skautu se zapojuju furt s tim, že si myslim, že jim k tomu můžu dát ňákej komentář a nabídky Tak já jsem přítomnej na takových těch střediskových schůzkách a správcuju tady, ten dům jako... Takže já tam s nima dost často sem, nemám žádný rozhodovací pravomoci, ale tak jako podotknu k některejm věcem, málokdy mě poslechnou, ale vyslechnou mě, tak jako. A takhle bych mínil bejt tak jako dokud nebudu směšnej."*

Přirozená autorita a jemné vedení, které z respondenta čiší se odráží i v jeho popisu mezigeneračních názorových střetů *„Směšnej nejsem, protože voni to dělaj klucí, který vopravdu jako třeba, no, vod malička vyrostli tam… tak to voni mě berou. Ale jako že by to udělali tak, jak chci, bych chtěl já, nebo jak bych navrhoval, tak…. Rád bych působil jako ten z pozadí, jako ta nápověda".* Respondentka č. 5 se směje a říká: *„Hezký. Jestli tě budou poslouchat".* Z respondentovy výpovědi je cítit obousměrný respekt, mezi respondentem a jeho svěřenci. Ti mu ho dokážou stejnou měrou vracet v pozdějším věku právě, přestože mají na danou věc odlišný názor.

Zároveň cítí, že jde o něco více, ale přímo rodinou by to nepojmenoval. „*To jo, jako jo, s těma …. A zas, a ne, není to rodina, prostě, ale jako je to prostě je to …společenství, který furt jako, když se žení, tak jako na tu svatbu zajde se, potkáme se…to furt"* . Spíše to vidí dle Respondentky č. 5 jako: *„…ty vazby z mládí".*

Respondent č. 5 jedním tahem dodává, že musel s vedením a větší intervencí v oddíle přestat. Dal si jasnou hranici svého působení do padesáti let, ale zůstal skoro až do šedesáti. Sám říká, že „*musel to…veslo, prostě přehodit, protože dát ho do rukou někomu jiným a ztratit se z toho vedení. Protože to byl nebyl konec. To by nebyl konec.*" Věděl, že jeho podpora je sice vítaná, ale že nedochází k předání družinové

štafety od něj na mladší členy oddílu, a to se mu nelíbilo. Z jeho pohledu se právě ti mladší brání převzetí zodpovědnosti za vedení oddílu, které ne vždy je snadné: *„Voni zase neradi přejímají takovou tu odpovědnost, vyloženě, že …Tak a teďko všechno je na mně.“*

Jeho odpovědnost a svědomitost ho poháněly k tomu, aby i přes to, že chce odejít z oddílu, pokračoval v pomoci při vedení schůzek těch nejmladších. Trápila ho liknavost vedení a cítil stále zodpovědnost za oddíl a péči, kterou potřebuje: „*Protože …sem viděl, prostě jim je jedno, jestli ta schůzka se uskuteční….Mě do toho přijde….oni dělají taky spoustu věcí jinejch. To by vyžadovalo úplně jenom jednoho koníčka, jo. Když se to má dělat pořádně. A když k tomu mají, voni jsou, voni studujou, dělaji k tomu sporty různý, tak je to moc. Jo, kdyby to mělo bejt úplně přesně jak to, tak by je vopravdu jako furt příprava něčeho, dolaďování, rozhovory s klukama*.“

Je vidět, Respondentu č. 5 záleží na tom, aby skaut v Písku stále byl. Skautu je oddaný více než méně už jen tím, že v minulosti přesvědčil vlastní ženu, aby si udělala vůdcovské zkoušky a stala se vedoucí dívčího oddílu, který by jinak v Písku zanikl. A tak ve vedení byli najednou oba. A protože nebyl nikdy zastáncem smíšených oddílů, vyráželi v červenci týden po sobě s dětmi z oddílu i s vlastními na skautské tábory. Ovšem každý zvlášť. Poté jim už zbývaly jen jeden nebo dva týdny na společnou dovolenou s vlastní rodinou…a za mnohem „*větší peníz*“, než by tomu bylo, kdyby odjeli společně už v červenci. Ale to nemohli, protože byli na skautských táborech. Zde vidím velkou obětavost, nasazení a víru v dobrou myšlenku toho, co oba dva dělali nebo se rozhodli dělat pro vlastní i cizí děti.

To, že děti potřebují, aby s nimi někdo byl, někdo si s nimi povídal nebo vyslechl jejich těžkosti, cítí dodnes. Z jeho strany v tom cítím jakousi potřebu péče o duši a jakousi vnitřní zodpovědnost být dětem nápomocen jako průvodce životem a zpovědník. *„Tak já jsem říkal: Ty, na tábor by potřeboval bejt jeden jenom pro rozhovory, jeden na hlídkách s těma klukama, kdy se otevřou nejvíc. Jo, a řeknou i to, co neřeknou, co se jako snaží potlačit, někdy“*. Sám říká, že vedení oddílu nejde dělat polovičatě. Člověka to musí bavit, musí ho to naplňovat: „*To chce prostě napřít …prostě jenom do jednoho. A to tomu dost chybí, no. To tomu současnýmu skautovi.“* Současný přístup k vedení skauta kritizuje za jeho roztříštěnost, ale to nejde. Samotné vedení oddílu připodobňuje k náročnému a zodpovědnému koníčku, který vyžaduje upřímnost, otevřenost a lásku k práci s dětmi, potažmo s mladými lidmi.

S přijímáním dětí do skauta si nikdy nedělal starosti, a především neřešil to, kdo do oddílu přijde. Když cítil zájem, neviděl potřebu někomu přijetí odříct. *„My jsme v životě nedělali nábor. Si vždycky přivedli kamarády ňáký.“* A o to, jaké děti přijdou strach taky neměl. *Ale taky nebyla ňáká přísnost na výběr, no já jsem vždycky považoval za lepší i když bude takovej jako neukázněnej třeba částečně*, *ale když se zapojí do toho oddílu.“* Vlídným přístupem a přirozenou autoritou si dokázal získat respekt. Nezaručuje to však to, že každý v oddílu setrvá. *„To pozná, že meze ňáký jsou vždycky. Ty úplně problematický, ty tam nevydrží, ty prostě jako prostě…no, tak ňákej pořádek, systém tam je, a jak není, tak to voni nevydrží úplně*“. Když se vrátím k tomu, co si myslí, že lidi/děti u skauta drží říkají oba najednou: „*Jámyslím, že společný zážitky*.“

Respondentka č. 5 říká: *„Ale asi taky, že je jako ten skaut jim klade ňáký jako požadavky a voni je mají, když jm vyhoví, i když s ňákým sebezapřením, tak z toho mají radost. Že je jako, jako vylepšuje pořád. Že maj radost, že to překonali.“* Pocity vlastního vítězství nad sebou samým, seberealizace, pocit naplnění smyslem dětského života nebo vlastního sebepotvrzení a seberegulace…dává dětem tu radost, že zvládly kladené požadavky.

„Skaut mi určitě, dává blízkou známost generací až do těch nejmladších, jo. ... A pak je zajímavý, že se… docela schází třeba, někdo založí podnik a jdou k němu. Nebo pozve tam kluky, vo kterých ví, na který je spolehnutí samozřejmě. Ne na všechny je spolehnutí. A takhle se to... To jsou ty tábory.“

Respondentka č. 5 vnímá svoje setrvání ve skautu jako pocit dobře odvedené práce,i toho, že se i jako dospělí dokáží smát, užít si volna a zase na chvíli možná být i skautem jako za mlada.: *„Že z těch malejch dětí vyrostli…sebevědomí, zdraví, veselí lidi. A pak bylo pěkný, když pan docent s panem inženýrem, s lékařem, s právníkem běhají s mečema a se štítama po lese. V noci. To jsou ty tábory, voni se potřebujou taky vodreagovat, konečně.“*

V dnešní době je mnoho nabídek, jak trávit volný čas „*a skaut tím svým jako jednoduchym životem někde v přírodě, s kotlíkem, nebyl pro některý až tak jako lurktaivní. Jako třeba pro některý ty vostatní. Ne všichni to jako snesou tábořit někde v lese, koupat se v rybníce.“* Skaut není taky pro každého, což odpovídá předchozímu sdělení, že mnozí skautem prošli a nezůstali v něm. Neměl jim co nabídnout, možná neodpovídal jejich nastavení.

Jak sami skromně oba dodávají, že jsou spíše těmi, co pracují „*už jen sami na sobě*“. Ale z postoje, který oba prezentovali vychází, že budují vztahy prostřednictvím respektující komunikace. Ta je základem a klíče, k dobrému žití a „*poklidnému spočinutí s druhými ve společném životě*“. Z mého pohledu je to ta největší práce vůbec. Protože přes sebe samé se dostáváme blíže k druhým, a to je ta cesta, kterou oba šli v rámci své komunikace. Nejdřív komunikovali sami se sebou, aby poté lépe pochopili druhé.

ABSTRAKT

BROMOVÁ, Z. *Sonda do duše celoživotního skauta*. České Budějovice 2022. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce. S. Suda.

Klíčová slova: člověk, potřeba, hodnoty, morálka, výchova, smysl života, morální vývoj, vůle, duše, vztahy, společenství, skaut

Práce přináší pohled na život očima skauta. Zabývá se tím, jak žijí a uvažují lidé, kteří byli nebo ještě stále jsou aktivními členy této organizace.
Praktická část se snaží, prostřednictvím osmi narativních rozhovorů, zjistit, jaká je žitá zkušenost lidí, kteří prošli skautskou organizací a jaký subjektivní smysl této zkušenosti přikládají napříč svým životem. Dále popisuje, co tito jedinci uvnitř organizace nalezli, s čím se ztotožnili nebo naopak rozešli i jaké hodnoty a přístupy ve svém životě dále preferují. Praktická část hledá podstatu toho, co tvoří jakousi duši skauta, tedy toho, co dělá skauta skautem. Z analýzy jednotlivých rozhovorů vzešlo několik témat a podtémat, mezi nimiž byla zkoumána jejich vzájemná souvislost. Tato témata se stala jakousi osnovou neboli východiskem pro teoretickou část práce, kde byla za pomoci odborné literatury čtenáři popsána a objasněna.

ABSTRACT

Look into the soul of a lifelong Scout member

Key words: human, need, values, morality, upbringing, sense of life, moral development, will, soul, relationships, community, Scout

The thesis gives a perspective on life seen through the Scout's eyes. It deals with the life and the thinking of the people who were or have been active members of this movement. The practical part of the thesis focuses, through eight narrative interviews, on the experience of the Scout movement members and the subjective purpose of their own experience throughout their life. It describes as well what these individuals have found within the movement, what they have identified or conversely disagreed with and what values and approaches they prefer in their lives. The practical part seeks the essence of something that a Scout's soul is comprised of, it means, what makes a Scout a Scout. The analysis of individual interviews exposed several topics and subtopics, where the correlation between them was examined. These topics turned into a syllabus or basis for the theoretical part, where it was described and clarified to the reader with the help of the reference literature.